REGVLÆ
ET
CONSTITVTIONES
CLERICORVM
IN CONGREGATIONE
VIVENTIVM

Fratrum vitæ communis, Theatinorum, Paulinorum seu Barnabitarum, Societatis Iesu, S. Majoli Papiensis seu Somascę, Oratorij, Oblatorum S. Ambrosij, Ministrantium infirmis, Clericorum Minorum, B. Mariæ, Doctrinæ Christianæ, Scholarum piarum, & aliarum religiosarum familiarum,

Studio AVBERTI MIRÆI *Bruxellensis, S. Theologiæ Licentiati & Decani Antuerpiensis, vnum in corpus collectæ, Notisq; illustratæ.*

ANTVERPIÆ
APVD CÆSAREM IOACH. TROGNÆSIVM.
ANNO M. DC. XXXVIII.

RELIGIOSISSIMIS
CLERICORVM
IN CONGREGATIONE VIVENTIVM
FAMILIIS.

S*Vperiore sæculo Lutherus, Menno, Muncerus, Zuinglius, Caluinus, & alij partim monachi excucullati, partim clerici apostatæ, à Satana incitati, priscas hæreses pœnè vniuersas, summo Ecclesiæ catholicæ damno, velut ab inferis reuocarant. Inuidissimus nimirum humani generis hostis paucos quosdã è monachorum ac clericorum numero blandè seduxerat, quorum ministerio per vniuersum orbem sua venena diffunderet, & tantò certiùs de Religione, cæremonijs, deq; clericali ac monastica vita, vt confidebat, subacta triumpharet, quantò nequiores, longcq; vsu cœnobij & vana doctrinæ ostentatione ad perniciem inferendam instructiores satellites suscitasset. Sed ne suæ Deus Ecclesiæ deesse videretur, nouis diaboli machinationibus ac technis nouæ artes & remedia, nouis impiorum phalangibus nouæ religiosorum hominum legiones opponendæ fuerunt. Primi itaque velut signum anno* M. D. XXIV. 1524.
sustulerunt B. Caietanus Thienæus *&* Ioannes Petrus Carafa, *viri Apostolico spiritu pleni: qui vt Clericorum deprauatos mores non solùm monitis, sed & exemplo suo corrigerent, Clericorum regularium familiam cognomento Theatinam fundarunt. Secuti deinde* Hieronymus Æmylianus, *Somascenæ congregationis parens*; Antonius Maria Zacharias, Bartholomæus Ferrarius *&* Iacobus Antonius Morigius, *Barnabitarum seu Paulinorum sodalium antesignani*; S. Ignatius Loyola, *Societatis Iesu conditor*; *&* S. Philip-

(;) 2 pus

pus Nerius, *Oratorij institutor. Hos exceperunt* S. Carolus Borromęus, *qui Oblatos S. Ambrosij*; Camillus Lellius, *qui Ministrantes infirmis*; Ioannes Augustinus Adornus, *qui Clericos regulares Minores*; Ioannes Leonardius, *qui Congregationem B. Mariæ*; Cęsar Busius & Ioannes Baptista Romillonius, *qui sodales Doctrinæ Christianæ in Gallia*; Iosephus Calasantius, *qui Scholas pias in Italia*; Petrus Berullius, *qui Oratorium Iesu Christi in Gallia, magno quisque zelo, instituerunt. Harum omnium piarum Congregationum Regulas & Constitutiones vnum in corpus cùm hactenus nemo collegerit, rem Ecclesiæ vtilem & religiosis familijs gratam me facturum existimaui, si prouinciam istam alijs intactam amplecterer, amplexam pro virili illustrarem. Præstiti itaque, apud extremos hominum Morinos constitutus, quod pro tenuitate mea potui: & doleo non omnia me documenta, quæ argumentum istud tangunt, ex Vrbe alijsq; locis hactenus adsequi aut nancisci potuisse. Et verò cœpisse, in tanta rerum varietate, satis mihi fuerit: alios excitasse, viamq; patefecisse, fructus erit, vt spero, in Ecclesia aliquando non exiguus. Eant ergò, qui sæculum istud effœtum falsò clamitant; qui Antiquitatem tantummodò scrutantur, admirantur, prædicant; qui æui nostri exempla negligunt, aut stolidè contemnunt. Habemus Petros, Paulos, Antonios, Augustinos, Hieronymos, Ignatios: quos etsi cum priscis illis heroibus comparare non ausim, nostræ tamen ætatis hominibus in exemplum dare ac proponere liceat. Numeramus multa & magna nomina, Carolos, Philippos, Cæsares, Camillos, & id genus alios carnis, mundi, dæmonum victores ac triumphatores. Sunt itē ad manum istorum illustrium virorum illustres præcones, quos suis infrà locis nominabimus ac producemus. At vero* cùm vitio conditionis humanę (*Taciti verba sunt*) datum sit, vt pręsentia despicia-

De claris Oratorib.

picia-

piciamus, & ſuſpiciamus antiqua; *erunt, ſcio, qui vulgare illud*, Heſterni ſunt, *nobis obijcient. Illis ego cum Arnobio breuiter reſpondeo,* Auctoritatem non tempore æſtimandam eſſe, ſed numero; nec qua die, ſed quid cœperis cogitandum. *Addo & illud Gregorij Nyſſeni, Deum iã inde à Noëmi diluuio ſingulares viros ſingulis ætatibus, vt ceterorum piorum hominum duces & anteſignanos, extuliſſe. Quin imò ea eſt Maieſtatis Diuinæ erga Eccleſiam benignitas ac prouidentia, vt pro neceſſitate temporũ nouas in ea familias, nouos Ordines ſuſcitet, & tamquam non contenta veteribus, alias ei copias ſuppeditet, alia denuò præſidia ſubminiſtret. Teſtatiſſima ſunt hæc vel ex ipſo ſæculorum decurſu, ſi quis ſingularum ætatum hæreſes & religioſas familias eis à Deo oppoſitas in memoriam reuocet. Quòd ſi porrò cuiuſque vires, munia ac functiones feriò quis expenderit, nullam temerè aut fortuitò, ſed cæleſti omnes prouidẽtia ac cõſilio inſtitutas, ſingulas verò dotibus ad deſtinatos vſus neceſſarijs abũdè locupletatas intelliget. Ceterùm inſcitiæ tollendæ, & Clericorũ moribus (qui lapſu atque iniuriâ temporũ, vt nihil eſt ſtabile in rebus humanis, peſſum ierant, emendandis remedium à Pontt. Romanis, ineunte ſæculo ſuperiore, quærebatur. Eximiam hac in re operam Hadrianus* VI. *præſtare cœperat: ſed mors inuida laudatiſſimos eius conatos abrupit. In pontificatu & ſanctiſſimo illo ſtudio Clemens* VII. *ſucceſſit: quo viuente, benigniſſimus Deus tres pijſſimas Clericorum familias,* Theatinam, Somaſcenam *&* Paulinam, *ad veterem Cleri diſciplinam in vſum reuocandam, oportuniſſimè excitauit. Secutæ ſunt aliæ poſteà, ſuo ordine à nobis infrà laudandæ: ſed hic ſtilum nunc ſiſto, & Deum venerans precor, vt ſingulis ſalutare det incrementum.*

Antuerpiæ VIII. *Kalendas Nouembris,* M. DC. XXXVII.

AVBERTVS MIRÆVS.

Lib. 1. contr. Gent.

INDEX ARGVMENTORVM
SERIE TEMPORVM
DISTRIBVTVS.

rio Florentino circa annum 1550. *Romæ incohata, &* 1595. *à Gregorio* XIII. *confirmata. Instituta dictæ Congregationis Oratorij*, 1612. *à Paulo* V. *approbata, exstant* pag. 78.

Congregatio Oblatorum S. Ambrosij, à S. Carolo Borromæo, Mediolanensi Archiepiscopo, 1578. *instituta; probante Gregorio* XIII. *Pontifice*: pag. 98.

Congregatio Clericorum regularium Ministrantium infirmis, à Camillo Lellio, Theatinæ diœcesis Presbytero, S. Philippi Nerij discipulo, condita, & 1586. *à Sixto* V. *approbata*: pag. 101. *Regula eorum seu Formula viuendi*, 1591. *à Gregorio* XIV. *approbata, exstat* pag. 103.

Congregatio Clericorum regularium Minorum, à Ioanne Augustino Adorno, Genuensi, anno 1588. *Neapoli incohata, & anno eodem à Sixto* V. *tabulis firmata. Excerpta ex eorumdem Constitutionibus*, 1605. *à Paulo* V. *probatis reperies* pag. 109.

Congregatio Clericorum B. Mariæ, in vrbe Lucensi 1574. *à Ioanne Leonardio, Lucensis diœcesis Sacerdote, incohata, &* 1596. *à Clemente* VIII. *approbata*: pag. 111.

Congregatio Clericorum Doctrinæ Christianæ, in Gallia 1592. *à Cæsare Busio & Ioanne Baptista Romillonio excitata: cuius quidem Congregationis domicilia anno* 1616. *partim Somascenis, partim Presbyteris Oratorij in Gallia aggregata fuerunt*: pag. 75. 137. & 143.

Congregatio Presbyterorum Oratorij Iesu Christi Domini nostri, anno 1611. *à Petro Berullio Parisiensi, S.R.E. Cardinale incohata, &* 1613. *à Paulo* V. *approbata*: pag. 117.

Congregatio Clericorum Doctrinæ Christianæ in vrbe Roma 1607. *à Paulo* V. *instituta, & ab alijs deinde Pontificibus stabilita*: pag. 116.

Congregatio Clericorum pauperum Matris Dei Scholarum piarum, Clementis VIII. *auctoritate, à Ioanne Ca-*

lasan-

lasantio Aragonio instituta; à Paulo V. *Gregorio* XV. *& alijs deinde Pontificibus stabilita:* pag. 111.

Elenchus veterum Regularum & Constitutionum asceticarum; ducto initio à S. Pachomij auo: pag. 127.

Posteriorum sæculorum Familiæ religiosæ, & à quibus Pontificibus sint approbatæ: pag. 152.

Clericorum in congregatione viuentium duæ sunt hodie classes: vna eorum, qui non adstricti votis solemnibus viuunt in communi domo & mensa, vt olim Canonici suis in claustris vixerunt: altera eorum, qui vota solemnia emittunt, & proprietatem omnium rerum à se abdicant. Prioris classis sunt Patres Oratorij in Italia, Gallia & alibi; item Oblati S. Ambrosij in diœcesi Mediolanensi. Posterioris sunt Clerici regulares Theatini, Somasceni, Paulini, Societatis Iesu, Ministrantes infirmis, Clerici Minores, B. Mariæ, & Scholarum piarum: pag. 77.

APPROBATIO CENSORIS.

REgulæ & Constitutiones Clericorum in congregatione viuentium, à Reuerendo admodùm & Clarissimo Viro Domino Auberto Miræo, Decano Antuerpiensi, collectæ, & varijs modis illustratæ, vtiliter excudentur, ad plurimorum instructionem. Datum Antuerpiæ die 26. Octobris 1637.

Gaspar Estrix Pleb. & lib. Censor.

CONGREGATIO

CLERICORVM SEV FRATRVM VITÆ COMMVNIS

A Gerardò Magno Dauentriensi, eiusquè discipulo Florentio Radevinio circa annum 1379. instituta.

CAPVT I.

Excerptum ex Ioannis Buschij Chronico Windesimensi.

DIuina prouidentia senescentem mundum, iamque ad inferos descendentem oculo pietatis & clementiæ suæ respiciens, in extremis penè terrę finibus lumen valdè cælicum, mentium illuminatiuum, dignata est accendere, quod corda tenebrosa, callo malæ consuetudinis plurimùm obdurata, & multis peccatis valdè infrigidata intùs illustraret, caloreque caritatis vehementer accenderet; venerabilem videlicet virum, magistrum GERARDVM MAGNVM, opidi Dauentriensis incolam, Traiectensis diœcesis diaconum, vita, scientia, ætate & gratia Deo & hominibus spectabilem. Hic zelo diuini amoris vehementer accensus, in spirituali vita & sancta conuersatione benè exercitatus, omnes homines saluos fieri, & ad agnitionem veritatis venire desiderans, de internæ pacis & quietis suæ solitudine, vbi soli Deo cognitus vacabat, mundi huius Oceanum ingressus, verbum Dei omnibus palàm prædicare cupiebat. Fecit ergo se in ecclesia Traiectensi per gradus Ecclesiasticos inferiores in Diaconum promoueri, vt sanam doctrinam & Euangelicam veritatem, absque alicuius contradictione, ex officio publicè posset prædicare. Ad gradum verò Sacerdotij, propter excellentissimam eius dignitatem, & profundissimam sui ipsius humilitatem, numquam voluit promoueri, in humili magis statu obsequium Deo gratum eligens exhibere; nisi in quantum animarum, verbo & exemplo suo, Christo lucrandarum salus requirebat. Plurimorum autem animos in vicinorum suorum reprehensione præuidens perturbandos, & humani generis inimicum salutaris doctrinæ prædicationem per eos posse impedire, nisi legitima & ordinaria fuisset auctoritate debitè fulcitus, dominum Florentium Traiectensis ecclesiæ Antistitem adijt, petitionis suæ intentionem, sanctumque propositum ipsi insinuaturus. Vtrech. A quo gratiosè susceptus plenam litteratoriè obtinuit auctoritatem, verbum Dei, sanamque doctrinam per vniuersam diœcesim suam publicè prædicandi: ita vt in ciuitatibus, opidis & villis suis nullus Curatus seu alia cuiuscumque dignitatis persona ipsum à diuini verbi prædicatione vmquam amouere, non admittere, aut aliquatenus præsumeret impedire, si Dei omnipotentis indignationem, suamque acrimoniam, iudiciariamque vindictam vellet euadere.

Venerabilis ergò pater Gerardus Magnus huiusmodi auctoritate pontificali roboratus, verbum Dei, sanctum Christi Euangelium, canonicamque Scripturam in diuersis ecclesijs præfatæ diœcesis publicè & priuatim vbique prædicare, & euangelizare non cessauit; vbique ponens Euangelium non quæstus caussa, sed sincerè propter Christum solum, & animarum salutem, *proprijs suis stipendijs militans Deo.* 1.Cor.9.

Multis igitur ciuitatibus, opidis & villis, clericis & populis instanter euangelizatis, in *Traiecto* videlicet, *Dauentria, Zuollis, Campis, Amersfordia, Amsterdamis, Harlemo, Gouda,*

da, Leidis, Delft, Zwphania, ceterisque similibus, vbi animarum salutem sua ex prædicatione sperabat adfuturam, multos auertit ab iniquitate. Omnis ergò populus in numero permaximo ad audiendum sermones eius frequenter conuenit: ita vt in ecclesijs, seu etiam cœmiterijs se capere vix sufficerent. Zelo etenim conuersionis omnium vehementer accensus, vno die plures sæpè sermones ad eumdem populum fecit, quos in secundam vel tertiam horam aliquando refertur protraxisse.

Commouit igitur sua prædicatione feruentissima, sancta vita & bona conuersatione omnem Clerum & populum, diuites & pauperes, senes & iuuenes, virgines & viduas, vtriusque sexus homines, etiam in matrimonio constitutos, eosque ad agendam pœnitentiam, ad mundi contemptum, peccati odium, melioris vitæ desiderium, extremi iudicij pauorem, æterni ignis infernalis horrorem, patriæ cælestis amorem, ad Dei beatificam visionem, & Angelorum perpetuam societatem appetendam & acquirendam, verbis & exemplis, modis omnibus quibus potuit, inducere curauit. Plures ergò sacerdotes, honesti viri & feminæ diuersis in locis, ad eius prædicationem corde compuncti, totisque præcordiorum suorum affectibus mundum relinquere, & mundanam conuersationem deserere, & Deo creatori suo in vera patientia, fide, spe & caritate, & æternorum amore fideliter deseruire feruentissimè desiderabant.

Venerabilis porrò Christi leuita Gerardus, zelo fraternæ caritatis accensus, vt sibi ipsi, cunctis per orbem deuotis presbyteris & clericis occasionem daret, & normam rectè viuendi, ac verbum Dei in sancta Ecclesia catholicè prædicandi, post canonicã Scripturam omnibus Christianis iure amplectendam, etiam SS. Patrũ orthodoxorum scripta, dicta & opera, eorumque exemplaria vera de diuersis monasterijs & collegijs vndecumque recollegit. DAVENTRIÆ igitur cùm in diebus suis particulare studium plurimorum suppositorum in pleno esset vigore, vbi iuuenes & adolescentes, maiores & minores, de diuersis mundi partibus accumulatè confluentes, in suis fundamentalibus optimè imbuebantur, venerabilis pater magister Gerardus plures huiusmodi clericos, scriptores meliores, in vnum recollectos, libros SS. Patrum in forma meliore (saluo pretio condigno) per eos exscribi fecit & excopiari: erat enim ciuis Dauentriensis substantiæ non mediocris, sed pinguioris. Quibus aliquanto tempore necessaria victus & vestitus de pretio sic acquisito studiosè conquirentibus, pius tandem & deuotus pater dominus *Florentius Radewinus*, Dauentriensis Vicarius, per magistrum Gerardum conuersus, eidem Gerardo proposuit dicens: *Prædilecte magister, quid noceret, quòd ego & clerici isti scriptores bonæ iam voluntatis, ea quæ septimanatim habemus expendere, in vnum reponentes in communi pariter viueremus?* Tunc magister Gerardus parumper intra se deliberans, ait: *In nomine Domini, Incipiatis. Ego ero defensor vester & protector fidelis aduersus omnes, qui contra vos insurgere, vosque in præmissis tentauerint impedire.* Consolatoria igitur huiusmodi promissione eius suscepta, deuotus pater dominus Florentius, vnà cum dictis clericis scriptoribus bonæ voluntatis, pretium laborum manuum suarum, de singulorum scripturis septimanatim exactum, in bursam communem reponentes, communem vitam in Dei nomine hoc modo incohauerunt, quam cum ingenti cordis lętitia & temporalium bonorum felici prosperitate tempore non modico deuotè continuauerunt.

Considerantes autem præfati clerici huiusmodi cõmunem vitam viam esse perfectionis, in Ecclesia primitiua ab Apostolis institutam, quando cunctis in eamdem fidem
Act.4. Christianam concurrentibus *erat cor vnum & anima vna in Deo, nec quisquam aliquid suum esse dicebat, sed erant illis omnia communia, nec quisquam egens erat inter illos*; & in Euange-
Matth.19. lio cuncta relinquentibus & Christum imitantibus *centuplum & vitam æternam* à Christo repromissa; cordis insuper & corporis sui quietem, & pacem bonam in huiusmodi sua communi prouisione reperientes, de magistri Gerardi consilio, communi omnium decreto proposuerunt, & firmauerunt deinceps in tali communi vita, sub vera domini Florentij obedientia (quamuis solemniter non promissa) cunctis diebus vitæ suæ remanere; victum & vestitum, ceteraque corporum suorum correquisita de labore manuum suarum in communi, præsertim scripturarum, indefessè procurando.

Pater

Pater itaque deuotus dominus *Florentius* præfatus, cum suis presbyteris & clericis, in vita communi pariter commorantibus, de consilio magistri *Gerardi*, formam & modum in communi viuendi, loca & tempora laborandi, vigilandi, dormiendi, orandi, legendi & corpora reficiendi, aliorumque saluti aliquando insistendi, statui suo optimè conuenientia salubriter & compendiosè componentes, cunctis per orbem religiosis, virisque & feminis sæcularibus Apostolicæ vitæ formam & Euangelicæ perfectionis exemplar formale, & benè imitabile oculata fide se præbuerunt: vt omnium in se oculos, vitam eorum præ sanctitate collaudantium, redderent attonitos. Huiusmodi igitur occasione omnes vbique Congregationes deuotæ presbyterorum & clericorum primitiuum suscepisse dignoscuntur exordium, per orbem iam Alemanicum plurimùm dilatatæ.

Gerardus Magnus Dauentriensis anno 1384. *& Florentius Radevinius Leiderdamus anno* 1400 *magna sanctitatis opinione in Domino obdormierunt. Vtriusque vitam. vt & primorum asseclarum, scripsit Thomas Kempensis, Florentij discipulus. Cuius quidem Thomæ aureus* De imitatione Christi *libellus in omnium est manibus, præter alia eiusdem opera Antuerpiæ* 1600. *iunctim edita.*

Cap. II. *Quæ ratio viuendi, & quis status fuerit Fratrum vitæ communis apud Dauentrienses, sub annum Christi millesimum quadringentesimum quinquagesimum septimum. Ex ms. codice Fratrum olim Bruxellensium, infrà cap. 5. citato, quem nunc adseruant Clarissæ moniales Vrbanianæ in eadem vrbe.*

IN nomine Domini, amen. Anno natiuitatis eiusdem millesimo quadringentesimo 1457.
quinquagesimo septimo, Indictione V. die mensis Iunij sexta, pontificatus S. D. N. Calisti Papæ tertij anno tertio, in mei Notarij publici, & testium infrascriptorum præsentia personaliter constituti honesti ac deuoti viri, *Egbertus ter Beeck, Rodolphus de Muden, Otgerus de Horn, Ioannes de Hattem & Petrus de Amsterdam*, presbyteri, Prouisores pro tempore Domus clericorum, dictæ vulgariter *Domus domini Florentij in Dauentria*, nec non ceteri presbyteri, clerici ac familiares eiusdem Domus, volentes & omnibus modis prouidentes, vt in eadem Domo, ex hoc & in futurum, temporibus perpetuis, Domino Deo in humilitate, castitate & caritate, ceterisque virtutibus, sub obedientia sanctæ matris Ecclesiæ, à seruis Dei inibi congregatis vel congregandis fideliter & deuotè seruiatur, matura deliberatione præhabita, ad ea quæ sequuntur concorditer & vnanimiter se obligauerunt.

In primis, quoniam communis vita semper in promptu fuit ijs, qui Domino Deo irreprehensibiliter militare cupierunt, idcirco Prouisores, presbyteri & clerici, ac familiares antè nominati omnia & singula bona sua, mobilia & immobilia, qualitercumque denominata vel denominanda & vbicumque situata, quæ ad ipsos vel quemlibet ipsorum noscuntur pertinere, & ea quæ in futurum, omni tempore quo in prædicta Domo seu fraternitate aut societate morabuntur, aut incorporati erunt, contigerit obtinere, dederunt, donauerunt & tradiderunt, omnibus melioribus modo & forma, quibus efficaciùs & meliùs potuerunt sibi inuicem, donatione inter viuos. Ita videlicet quòd omnia & singula bona præmissa, erunt eis indifferenter communia, & manebunt perpetuis temporibus, pro deuotis presbyteris & clericis præsentibus, & per eos & eorum successores, sub ista forma resignationis bonorum suorum, ad communionem suę societatis siue fraternitatis ac bonorum suorum prædictorum assumendis.

Quam donationem & communionem bonorum suorum, pro se & suis successoribus ratam & firmam esse voluerunt, ac perpetuò valituram: ita quòd nullus eorum habere

vel tenere debeat aliquam proprietatem in quibuscumque bonis seu rebus prædictis, sed debeat viuere in communi, de laboribus manuum suarum, prouétibus & bonis à Deo eis collatis & conferendis. Sic quòd heredes ipsorum Prouisorum, presbyterorum, clericorum ac familiarium antè nominatorum & suorum successorum nullum ius hereditariæ successionis in bonis præmissis, aut quolibet præmissorum quoquomodo poterunt obtinere. Cum protestatione huiuscemodi, quòd si contingeret quemquam ipsorum Prouisorum, presbyterorum, clericorum & familiarium suprà expressorum, quacumque occasione, prædictam habitationem aut societatem siue fraternitatem, sine consensu sanioris ac maioris partis relinquere, & ad alia se transferre, ille penitus amitteret omne ius quod in dictis bonis hactenus habuisset, nec præter vestimenta sua quotidiana quidquam ei licitum erit secum tollere, nec poterit aliquid iuridicè petere vel exigere, aut super quibuscumque bonis alios Prouisores, presbyteros, clericos & familiares dictæ Domus molestare.

Si verò aliquis eorum, propter excessus enormes, vel malos & incorrigibiles mores suos, à ceteris presbyteris & clericis, vel maiore & saniore parte eorum amouendus decerneretur, ille sine omnium contradictione & rebellione debet exire & recedere, & vt præmissum est, præter vestimenta sua quotidiana nihil secum tollere vel exigere, nec eos vel aliquem eorum super quibuscumque bonis molestare; nullo subsidio Iuris Canonici vel Ciuilis sibi penitus suffragante aut suffragium præstituro, omnibus dolo & fraudibus circa præmissa seclusis. Super quibus omnibus & singulis dicti presbyteri & clerici sibi petierunt fieri vnum vel plura Instrumenta. Acta sunt hæc Dauentriæ in Domo
1457. domini Florentij, sub anno, Indictione, mense, die, hora & pontificatu, quibus suprà, præsentibus ibidem discretis viris, D. Theoderico ter Poerten presbytero Coloniensis diœcesis, Ludolpho Brunonis opidano Dauentriensi, diœcesis Traiectensis, & Timanno Vedelen de Borcken, Monasteriensis diœcesis, testibus ad præmissa vocatis. Ego Ioannes de Paruo palatio, clericus Traiectensis diœcesis, publicus Notarius, quia præmissis omnibus, vnà cum prænominatis testibus, præsens interfui, ideo hoc publicum Instrumentum per alium fidelem, me alijs occupato negotijs, fideliter scriptum exinde confeci, & in hanc publicam formam redegi, signoque & nomine meis consuetis signaui.

Cap. III. *David à Burgundia, Episcopus Vltraiectensis, Congregationem Clericorum vitæ communis in vrbe Dauentriensi confirmat, & priuilegijs auget anno* 1457.

DAuid de Burgundia, Dei & Apostolicæ Sedis gratia Episcopus Traiectensis, dilectis nobis in Christo deuotis Rectori, presbyteris & clericis Domus clericorum, dictę vulgariter Domus domini Florentij in Dauentria, nostræ diœcesis, pręsentibus & futuris salutem & sinceram in Domino caritatem. Pia nos deuotio, diuinaque inspiratio multipliciter admonent & hortantur, vt illis libenter intendamus votis, per quę deuotarum personarum Congregationi Altissimo in humilitatis spiritu famulandi sincerior detur aggressus, ipsarumque deuotio commendabilis firmiùs solidetur. Sanè non sine lucida informatione considerantes infrascripta vobis vel vestræ deuotę Congregationi, ad expressos effectus vestręque deuotionis sinceritatem, plurimùm suffragari; hinc deuotis vestris supplicationibus inclinati, omnia & singula in Instrumento fundationis, cui pręsentes nostræ litteræ transfiguntur, contenta, grata habentes atque in Domino commendantes, auctoritate nostra ordinaria, tenore præsentium ratificamus, approbamus atque in Dei nomine confirmamus, eisque omnibus & singulis nostrum adhibemus consensum pariter & assensum.

Vt etiam Statuta, Constitutiones seu Consuetudines licitas & honestas, pro exigentia status & Domus vestrorum deseruientes condere, illaque seu illas in parte vel in toto tollere

lere, & loco sublatorum vel sublatarum huiusmodi alia vel alias edere seu statuere, illisque addere & ab eis demere & excipere ; transgressores quoque consuetudinum earumdem, iuxta perpetrati delicti exigentiam, nostra auctoritate ordinaria corrigere; Visitatores etiam probos & deuotos viros, qui vos ordinaria visitatione visitare valeant atque in capite & in membris reformare, vnanimiter aut per voces saniores eligere ; vosque & quilibet vestrûm, nec non continui vestri commensales, familiares, ministrantes, hospites se per Rectorem pro tempore antedictæ Domus, vel per vicem eius gerentem, seu per alium presbyterum idoneum de licentia ipsius; clerici quoque & scholares quicumque Dauentriæ studentes, nec non & deuotæ personæ sorores in dicto opido nostro seu parochijs de Dauentria in communi viuentes, ac eorum familiares, commensales & hospites, singuli quoque in habitatione scholarium, dicta vulgariter Noua domo, sub cura seu regimine vestro habitantes seu moram trahentes, se per Rectorem seu quemuis alium eiusdem Domus presbyterum idoneum, insuper & ceteri vtriusque sexus homines infra dictum opidum nostrum & parochias de Dauentria constituti, qui de speciali super hoc à Pastore siue Superiore suo obtenta licentia ad vos vel ad quemlibet vestrûm, gratia confitendi, confugerint, se per Rectorem seu quemuis alium eiusdem Domus pro tempore presbyterum idoneum, Rector verò pro tempore se per quemcumque presbyterum, quem sibi duxerit eligendum, ab omnibus peccatis, quæ confitebimini seu confitebuntur, aut ipse Rector confitebitur, etiam in casibus occultis, nec non censuris Ecclesiasticis, propter læsuram clericis scholaribus antedictis à se mutuò illatam seu inferendam, à Iure inflictis, nostræ ordinariæ potestati de iure, statuto, priuilegio aut consuetudine specialiter reseruatis, iniuncta vobis & eisdem pro modo culpæ pœnitentia salutari, absolui ; Vota etiam minora in alia pietatis opera commutare, ac in locis vestris in portatili seu in portatilibus, in decenti & honesto loco, Missas & alia diuina officia, quoties deuotio exegerit, celebrare ac celebrari facere ; necnon clericis & continuis commensalibus, cohabitantibus, ministrãtibus, familiaribus ac hospitibus Domus vestræ & Nouæ domus præfatarum, temporibus congruis Eucharistiæ Sacramentum & cetera ecclesiastica Sacramenta ministrare & ministrari facere, etiam tempore Interdicti nostra aut inferiorum nostrorum auctoritate positi, dum tamen caussam Interdicto non dederitis, aut ipsi non dederint, vel id vobis aut ipsis specialiter interdici non contigerit, aut ipsemet clerus totus interdictus non fuerit, & hoc tunc ianuis clausis, interdictis & excommunicatis exclusis, ac submissa voce ; nec non & vos & quilibet vestrûm de licentia Rectoris pro tempore vel vicem eius gerentis, dum in reysa *(id est, in profecti one)* exstiteritis, Confessorem eligere & alia Sacramenta ecclesiastica, toties quoties opor[illegible]num fuerit, accipere valeatis.

Clerici verò seu personæ Domus vestræ huiusmodi à quocumque Antistite noto catholico, sacrosãctæ Romanæ Ecclesiæ subiecto, in nostra diœcesi vel extra eam, statutis à Iure temporibus, super bona communia eiusdem Domus, ad omnes sacros Ordines & non sacros, dummodo sufficientes & idonei reperiantur, & aliud canonicum impedimẽtum non obstiterit, se promoueri facere ; sigillum etiam commune habere & obtinere; quodque verbum salutis & vobis inuicem, aut clericis, scholaribus ac vulgaribus laicis, infra septa, pro tempore loci vestri, modo piæ admonitionis, instructionis aut collationis gratia, consueto more, proponere possitis ac valeatis; ac commensales, familiares, ministrantes, hospites & aduenientes ac homines antedicti possint & valeant, respectiuè vobis & eisdem commensalibus, familiaribus, ministrantibus, hospitibus, aduenientibus, clericis atque hominibus, ac vestrûm & eorum cuilibet, respectiuè, nostra ordinaria auctoritate tenore præsentium perpetuis temporibus indulgemus, & licentiam impertimur, & auctoritatem. Insuper & vos & quêlibet vestrûm, coniunctim & diuisim, quamdiu dictæ Domui & laudabili Cõgregationi incorporati exstiteritis, aut aliquis vestrûm exstiterit, nunc & in futurum, nec non & res vestras ac bona, vbicumque existentia, præsentia & futura, sub B. Martini Episcopi & confessoris, patroni nostri, protectione ac nostra speciali defensione & saluiguardia, de speciali dono gratiæ suscipimus per præsentes.

Volentes nihilominus tenore præsentium & auctoritate nostra ordinaria decernentes, vt de cetero & in antea nullus ex vobis Rectore, presbyteris & clericis, quamdiu præfatæ laudabili Congregationi, ac iuxta tenorem fundationis, vitæ communi seu fraternitati dictæ Domus inhæseritis seu incorporati fueritis, testamentum aliquod, codicillumvè seu vltimam voluntatem, quocumque etiam casu, de bonis quibuscun que temporalibus condere teneatur. Sed & insuper, vt omnibus & singulis priuilegijs, libertatibus & concessionibus prædictis, in locis quibuscumque nostræ diœcesis, ad quæ prędictam laudabilem Congregationem vestram, quacumque occasione, trásferri contigerit, auctoritate nostra ordinaria, vti & gaudere liberè & licitè possitis & valeatis, nostrarum testimonio
1457. litterarum. Datum anno Domini millesimo quadringentesimo quinquagesimo septimo, mensis Iunij die quarta decima.

Cap. IV. *Pius* II. *Papa fundationem Domus Fratrum vitæ communis in vrbe Dauentriensi, & priuilegia eis à Dauide Episcopo Vltraiectensi data confirmat, anno* 1462.

PIus Episcopus, seruus seruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam. Benigna clementia Sedis Apostolicæ, quæ digna dignis consueuit impendere, sic pia loca, in quibus floret honestas, & pręclara sanctitatis merita iugiter reuiuiscunt, patet hospitalitas gratiosa, & deuotæ laudis frequentia, celebrisque venerationis instantia diuinæ attollitur gloria Maiestatis, gratiosis fauoribus prosequitur; eisque concessa priuilegia approbat & confirmat; illa etiam concedendo, per quæ salutem animarum consequi, ac deuotiùs & quietùs Creatori omnium possit famulari. Exhibita siquidem nobis nuper, pro parte dilectorum filiorum Presbyterorum & clericorum sæcularium (in communi & absque aliqua proprietate bonorum, sine mendicitate, de laboribus manuum suarum, ac bonis eis in communi pia largitione Christi fidelium erogatis, & sub obedientia Prælatorum suorum laudabiliter cum clericis sęcularibus viuentium) *Domus domini Florentij, in opido Dauentriensi*, Traiectensis diœcesis, petitio continebat: quòd dudum venerabilis frater noster *Dauid de Burgundia*, Episcopus Traiectensis, ad humilem supplicationis instantiam Presbyterorum & clericorum prædictorum, erectionem & fundationem Domus prædictæ confirmauit & approbauit, ac insuper Presbyteris & clericis, in illa pro tempore degêtibus, diuersas gratias, priuilegia & indulta, salubrem statum ipsorum, diuini cultus erectionem, eorum visitationem & correctionem, ac Sacramentorum ecclesiasticorum administrationem concernentia concessit; prout in litteris autenticis desuper confectis, ipsius Episcopi sigillo munitis, quarum tenorem de verbo ad verbum pręsentibus annotari fecimus, pleniùs continetur.

Quare pro parte Presbyterorum & clericorum Domus huiusmodi nobis fuit humiliter supplicatum, vt omnibus & singulis per præfatum Episcopum gestis, confirmatis & approbatis, ac eiusdem Domus Presbyteris & clericis concessis & indultis priuilegijs ac gratijs huiusmodi, pro illorum subsistentia firmiore, robur Apostolicæ confirmationis adijcere, aliásque in præmissis ac etiam saluti animarum Presbyterorum & clericorum eorumdem oportunè prouidere de benignitate Apostolica dignaremur. Nos igitur qui diuinum cultum vbique vigere & augeri, nostris potissimùm temporibus, supremis desiderijs affectamus, huiusmodi supplicationibus inclinati, omnia & singula priuilegia, gratias & indulta dictis Presbyteris & clericis concessa, ac inde secuta quæcumque, auctoritate Apostolica, tenore præsentium confirmamus & approbamus, ac præsentis scripti patrocinio communimus; supplentes omnes defectus, si qui forsan interuenerint in eisdem.

Ac insuper eisdem Presbyteris & clericis, quòd ipsi in portatilibus eorum, in locis congruentibus & honestis, etiam tempore Interdicti, siue à Sede Apostolica aut quocum-

que

que alio positi, siue aliàs etiam ante diem, ianuis clausis, per se vel quemcumque alium sacerdotem (excommunicatis tamen & interdictis exclusis) in præsentia domesticorum & commensalium, Missas & alia diuina officia celebrare, & celebrari facere, ac eisdem Eucharistiæ & alia Sacramenta ecclesiastica ministrare & ministrari facere, & in eisdem locis siue portatilibus consecratis ipsum Eucharistiæ sacramentum decenter reseruare & reseruari facere; nec non personas, quarum confessiones, secundùm indultum præfati Episcopi, audierint, illas à quibusuis earum peccatis, criminibus & excessibus, nec non excommunicationis, suspensionis & interdicti, alijsque Ecclesiasticis sententijs, censuris & pœnis (Sedi Apostolicæ reseruatis casibus dumtaxat exceptis) plenariè absoluere, nec non peregrinationis & alia quæ emiserint vota (vltramarino & beatorum Petri & Pauli Apostolorum de Vrbe ac S. Iacobi in Compostella votis exceptis) in alia pietatis opera commutare, iniuncta eis pœnitentia salutari; & si contingat ipsam Congregationem transferri ad alium locum siue ciuitatem, personæ sic translatæ & eorum posteri omnibus & singulis præeminentijs, priuilegijs, prærogatiuis, concessionibus, indultis & gratijs, in omnibus & per omnia, ac si specialiter eis concessa fuissent, prout ipsi de dicta Domo Dauentriensi vtuntur & gaudent, vti & gaudere & scholares & alias personas ad confessionem & absolutionem, in omnibus & per omnia, sicut per præfatum Episcopum ipsi Domui Dauentriensi concessum extitit, admittere possint & valeant, eadem auctoritate concedimus pariter & indulgemus: non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis ceterisque contrarijs quibuscumque.

Tenor verò litterarum prædictarum talis est: *In nomine Domini, amen. Anno natiuitatis eiusdem millesimo quadringentesimo quinquagesimo septimo, Indictione V. &c. David de Burgundia &c. vt superiori capite.* Nulli ergò omnino hominum liceat, hanc paginam nostræ confirmationis, approbationis, communitionis, suppletionis & concessionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autē hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei & beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum. Datum Romæ apud S. Petrum, anno incarnationis Dominicæ millesimo quadringentesimo sexagesimo secundo, XV. Kalendas Februarij, pontificatus nostri anno V. 1462.

Cap. V. Excerptum ex Chronicis Christiani Massai, qui de Congregatione Clericorum seu Fratrum vitæ communis fuit, & anno 1540. floruit.

ANno 1379. multi per orbem floruerunt viri virtutum, *Petrus ab Aliaco* Cameracensis Episcopus Cardinalis, GERARDVS cognomento MAGNVS, & alij. Quorum Gerardus cùm esset Parisijs doctissimus, relicta Sorbona, *Dauentriam* redijt, vnde fuerat oriundus. Verbum Dei feruentissimè diaconus tantùm prædicabat. FRATRES illic instituit, qui scholas tenerent, & non tantùm litteras, sed mores quoque discipulos suos & bene viuere edocerent. Et ipse quidem presbyteri gradū non audebat suscipere, indignum sese vociferans. Qui sæpè dicere solebat, *Pro toto auro Arabiæ nollem habere curam animarum vel spatio vnius noctis.* Vnum verò ex omnibus ad sacerdotiū promouit FLORENTIVM: à quo hodieque Domus illa Fratrum, *Domus domini Florentij* nuncupatur. Defunctus est autem venerabilis pater Gerardus anno salutis 1384. ipso die B. Bernardi, quem & S. Augustinum præcipua veneratione coluerat. Post cuius excessum, pater Florentius quosdam è fratribus presbyteros ordinari fecit. E quibus *Gerardus* iunior, natione *Zutphaniensis*, duos De spirituali exercitio libros edidit certè vel vtilissimos. Obijt hic anno Domini 1398. ętatis suę 31. FLORENTIVS autem defunctus est anno 1400. Vitas eorum scripsit dominus Thomas à Kempis, quondam ipsorum discipulus, deinde apud Montem S. Agnetis regularem S. Augustini ordinem professus. Ex his fuit & magister *Gabriel Biel*, nuper Tubingensis scholæ celeberrimus Doctor. Cuius scripta super

Marginalia: 1379. Dauentri.

super Canonem Missæ, & alia opera eius nunc in maximo pretio sunt. Viuunt autem in communi, secundùm instituta primitiuę Ecclesię, sine proprio, sine mendicitate, Diœcesanis suis simpliciter subditi. Quò autem tunc sinceriùs sese gesserunt, eò violentiùs antiquus hostis se illis opposuit. Suscitauit illis detractores multos: quorum vnus in generali Concilio Constantię celebrato ausus est dicere, eos esse ex illis, quos dudum Romani Pontifices Bonifacius, Clemens & Ioannes exterminauerant. Cuius calumniæ viriliter restitit magister *Ioannes Gerson*, Cancellarius Parisiensis, tunc in ipso Concilio præsens; eoque perpulit hominem, vt ipse cum libello famoso, quem Senatui legerat, igni adiudicaretur. Tunc Fratres qui aderant, prouoluti iudicum pedibus, precabantur veniam reo; vt liber tantùm incenderetur, non auctor. Annutum precibus supplicantium, & incenso volumine, iussus est auctor exire prouincia, nec ampliùs innocentes infamare. Pro quibus in eodem Concilio præfatus Gerson pulcherrimum tractatum edidit, ostendens eos non minùs esse Religiosos alijs, qui Religionis nomine nuncupantur. Quos dictum Concilium, præsidente Martino V. plurimùm corroborauit, modumque viuendi comprobans, hortabatur viriliter agere, scholas erigere, ad pietatem discipulos instituere, quibus Ecclesia Dei fulciretur, quibusque vel maximè tunc indigebat. Vidi ego ante annos multos, præter dictum volumen Gersonis, in Buscoducis, etiam apud Bruxellam multas Eugenij IV. & Pij II. litteras, perpulchra priuilegia ipsis Fratribus indulta continentes: vt Pater Domus per se & per suos deputatos possit audire confessiones scholasticorum, & absoluere ab omnibus casibus, Sedi Apostolicæ minimè reseruatis; Eucharistię quoque Sacramentum idoneis ministrare, nonnulla etiam vota in alia pietatis opera commutare, vbi & quando expedire videretur.
1457.

Cap. VI. *Domus Fratrum vita communis apud Monasterienses in Westfalia ab Henrico Alusio anno 1424. fundatur.*

MARTINVS Episcopus, seruus seruorum Dei, dilecto filio *Henrico de Alues*, perpetuo Vicario in ecclesia Monasteriensi, salutem & Apostolicam benedictionem. Nuper siquidem pro tua parte nobis inter alia exposito, quòd olim tu intendens animæ tuæ prouidere saluti, ad indiuiduæ Trinitatis, gloriosęque Mariæ Virginis, nec non omnium Sanctorũ laudem & gloriam, quasdam domum & aream, aliàs *Ter-Wijck*, nunc verò ad *Fontem salientem* appellatas, & infra limites parochiæ ecclesiæ eiusdẽ gloriosæ Virginis Monasteriensis consistentes, ad te quoque legitimè spectãtes, vt in Domo ipsa nonnulli Presbyteri, cum quibusdam clericis, sine mendicitate conuiuerent, purè sub diuinę retributionis spe, primò; & deinde recensens tu communem, qua vnicuique, prout est opus, distribui debeat, vitam sine temporalium subsidio bonorum diu persistere non posse, Presbyteris & clericis tunc in Domo ipsa habitantibus pro se & eorum successoribus, qui in illa residerent pro tempore, perpetuos annuosque reditus viginti quinque marcharum denariorum Monasteriensium legalium & datiuorum, pro titulis quinque clericorum eorumdem, vt illi, quos ex ipsis Paterfamiliàs dictę Domus pro tempore existentes pręsentare vellet, ad omnes sacros Ordines promoueri possent, donatione irreuocabili dederas & assignaras. Nos per alias nostras litteras dilecto filio Priori monasterij S. Marię in Windesem, Traiectensis diœcesis, inter cetera dedimus in mandatis, vt si & postquam sibi de donatione & assignatione prędictis legitimè constaret, ipse illas & quęcumque inde secuta auctoritate nostra approbaret & confirmaret, supplendo omnes defectus, si qui forsitan interuenerant in eisdem; prout in ipsis litteris pleniùs continetur.

Nos igitur, vt ipsorum Presbyterorum & clericorum animarum saluti fructuosiùs consulatur, tuis in hac parte supplicationibus inclinati, vt liceat eisdem Presbyteris & clericis, in loco ad hoc congruo & honesto, infra prędictam Domum altare habere portatile,

tile, cum debitis reuerentia & honore, super quo per se aliosque idoneos sacerdotes Missas & alia diuina Officia celebrare & celebrari facere; nec non ipsi quemcumque idoneum, qui eorum ac singularum de familia dictæ Domus pro tempore existentium personarum, quoties ipsis videbitur, confessiones audire, illisque pro commissis per eos pro tempore peccatis, criminibus & excessibus (nisi talia sint, propter quæ Sedes Apostolica meritò consulenda fuerit) cum absolutione debita pœnitentiam salutarem iniungere, nec non Eucharistię ac quæuis ecclesiastica Sacramenta & sacramentalia ministrare liberè & licitè valeat, presbyterum eligere possint (felicis recordationis Clementis Papæ VI. prædecessoris nostri & alijs quibuslibet Apostolicis constitutionibus contrarijs nequaquam 1431. obstantibus) tibi & illis auctoritate præsentium indulgemus; iure ecclesiæ eiusdem & alterius cuiuslibet in omnibus semper saluo. Datum Romæ apud SS. Apostolos, Nonis Ianuarij, Pontificatus nostri anno octauo.

Cap. VII. *Henricus Ahusius domum aliam, in vrbe Monasteriensi sitam, anno* 1431. *donat Clericis in communi viuentibus, Eugenio* IV. *Papa approbante.*

EVGENIVS Episcopus, seruus seruorum Dei, dilecto filio, Priori monasterij Nemoris B. Mariæ, Monasteriensis diœcesis, salutem & Apostolicam benedictionem. Exhibita nobis nuper pro parte dilecti filij *Henrici de Ahues* perpetui Vicarij in ecclesia Monasteriensi petitio continebat, quòd aliàs postquam ipse quasdam domum & aream, infra limites parochialis ecclesiæ B. Mariæ virginis Monasteriensis consistentes, & quosdam annuos reditus (vt in ipsa domo plerique presbyteri, cum aliquibus clericis, sinè mendicitate in communi viuerent) dederat & assignarat, nec non datio & assignatio huiusmodi auctoritate Apostolica confirmatæ fuerant, idem Henricus quamdam aliam ipsi domui contiguam, & *Langhenhorst* vulgariter nuncupatam domum, ad opus aliquorum presbyterorum & clericorum, etiam ibidem in communi viuentium, liberè donauit. Quare pro parte sua nobis fuit humiliter supplicatum, vt donationi huiusmodi robur Apostolicæ confirmationis adijcere, dictisque presbyteris & clericis, qui in ipsis Domibus pro tempore residebunt, vt diuinis Officijs feruentiùs vacare possint, in alia domo præfata capellam, pro Missis & alijs officijs inibi celebrandis fundandi & erigendi licentiam concedere dignaremur.

Nos itaque huiusmodi supplicationibus inclinati, discretioni tuæ mandamus, quatenus si & postquam tibi de dicta donatione legitimè constiterit, illam auctoritate nostra approbes, & si huiusmodi approbationem per te vigore præsentium fieri contigerit, postquam Rector ipsius ecclesiæ in his consenserit, eisdem presbyteris, vt in ipsa alia domo capellam de nouo fundare & eligere valeant, eadem auctoritate licentiam largiaris. Nos etiam, si illam dicto vigore concesseris eisdem presbyteris, vt in alia domo præfata in loco ad hoc congruo & honesto, altare habere portatile, super quo, donec ipsa capella consecrata fuerit, nec non interim & etiam post huiusmodi consecrationem, si opidum ipsum ecclesiastico supponi contigerit Interdicto, in eadem capella clausis ianuis, ac excommunicatis & interdictis exclusis, non pulsatis campanis & submissa voce, in eorum & suorum familiarium domesticorum præsentia, dummodo presbyteri, clerici & familiares huiusmodi caussam non dederint Interdicto, nec illius occasione id ipsis specialiter interdici contigerit, Missas & Officia prædicta, etiam secundùm ritum & Ordinarium monasterij de Windesem, ordinis S. Augustini, Canonicorum regularium, Traiectensis diœcesis, celebrare, necnon sibi inuicem dictisque clericis & familiaribus singula ecclesiastica Sacramenta & sacramentalia ministrare licitè possint, auctoritate Apostolica, tenore præsentium indulgemus; iure tamen ecclesiæ prædictæ & alterius cuiuslibet in omnibus semper saluo. Datum Romæ apud S. Petrum anno Incarnationis Do-

1431. minicæ millesimo quadringentesimo tricesimo primo, VIII. Kalend. Nouembris, Pontificatus nostri anno primo.

NOTATIO. Henricus Ahusius, sacerdos pius ac diues, non solùm Clericos vitæ cõmunis Dauentria Monasterium (quæ est Westfaliæ metropolis) ad se euocauit ac dotauit, sed eisdem se adiunxit, & suis eadem in vrbe Rector datus, summa cum laude præfuit. Idem cum Ioanne Vossio Heusdano, Priore generali Congregationis Windesimẽsis, quæ est Canonicorum regularium, circa annum 1418. Constantiam ad Concilium generale profectus (vt Ioannes Buschius in suo Chronico Windesimensi lib. 1. cap. 12. tradit) caussam Clericorum seu Fratrum vitę communis fortissimè egit ac defendit; adiutante Ioanne Gersone, Cancellario Parisiensi: vt suprà cap. 5. ex Massęo docui.

Cap. VIII. *Eugenius IV. Papa Dauentriensem, Suollensem, Hulsbergensem seu Hattemiensem, & alias Clericorum seu Fratrum vitæ communis Domos anno 1431. beneficijs afficit.*

EVgenius Episcopus, seruus seruorum Dei, dilectis filijs, Præposito B. Marię ad Gradus, Coloniensis, & B. Marię Traiectensis, ac S. Ludgeri Monasteriensis, ecclesiarũ Decanis salutẽ & Apostolicã benedictionem. Dudum intelleximus, quòd licet in prouincia Coloniensi, & pręsertim in Leodiẽsi, Traiectensi & Monasteriensi ciuitatibus & diœcesibus, nonnulli viri ad diuinę laudis obsequiũ, per laudabilis conuersationis & cõmendabilis vitæ studia, sæcularibus abiectis desiderijs ac mundi contẽptis concupiscentijs, feruẽter aspirent, & vt in ordine clericali Altissimo cõgruentiùs sua vota exsoluere valeant, in certis domibus & collegijs, sub Euangelicis & SS. Patrũ pręceptis & institutis, nec non Ordinariorũ & suorũ Superiorum ecclesiasticorũ subiectione, protectione & obediẽtia, simul sub vnius vel pluriũ approbatę vitæ sacerdotum regimine & gubernatione degentes, ac illis humiliter obedientes, & in cõmuni viuentes, absque rerum proprietate, etiã de manuum suarũ laboribus necessaria cõquirentes, nullis erroribus aut superstitionibus, seu illicitis aut prohibitis moribus vel ritibus quomodolibet inuoluti, residere delegerint; ex quorum vita & actibus exemplaribus plurium partium illarum monasteria & loca ecclesiastica felicia incrementa multipliciter susceperunt, & alia varia, pro Christi fidelium deuotione excitanda, bona successerunt: prout nonnulli presbyteri & clerici in *Florentij in Dauentria*, & in clericorum in *Zwollis* & *Montis S. Hieronymi prope Hattem*, eiusdem Traiectensis diœcesis, & alijs Domibus aliquamdiu honestè & laudabiliter permanserunt: tamen nonnulli, in quibus tepescit caritas, ad minùs licita cogitationes & animum reflectentes, ac vitam & ritus prædictos, varijs confictis & captatis occasionibus, modis & medijs, redarguere & reprimere molientes, presbyteros & clericos prædictos à tam commendabili vita, quam minùs virtuosam reputant, detractionis sermonibus retrahere multipliciter præsumpserunt hactenus & præsumunt, in non modicam diuinę Maiestatis offensam, ac pernitiosum exemplum & scandalum plurimorum.

Nos igitur super pręmissis oportunè prouidere cupientes, discretioni vestræ per Apostolica scripta mandamus, quatenus vos vel duo aut vnus vestrûm, per vos vel alium seu alios, presbyteris & clericis prædictis in præmissis & quibusuis alijs Domibus, in dicta prouincia, in communi laudabiliter & sub mandatis Ecclesiæ viuentibus, auctoritate nostra, efficacis defensionis auxilio assistentes, non permittatis eos aut ipsorum aliquos à quoquam, cuiuscumque status, gradus vel conditionis fuerit, & quamuis etiam pontificali dignitate præfulgeat, super præmissis aut eorum aliquo, seu rebus & bonis quæ ad ipsos quomodolibet spectant, aut spectare poterunt in futurum, seu alijs quæ ipsorum deuotionem concernunt, quomodolibet impeti seu indebitè molestari; ac molestatores prædictos per censuram Ecclesiasticam, & alia iuris remedia, vt à quibusuis molestationibus

bus desistant, eadem auctoritate compellatis, inuocato ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachij sæcularis. Nos igitur clericis prædictis, qui in dictis Domibus pro tempore resederint, præsentibus & futuris, vt ad sacerdotium & quoscumque alios ordines se promoueri, alio non obsistente canonico impedimento, ritè ac liberè facere valeant, etiam licet titulos beneficiales, seu alia ecclesiastica seu patrimonialia bona non habeant, auctoritate Apostolica, tenore præsentium indulgemus. Non obstantibus felicis recordationis Bonifacij Papæ Octaui, prædecessoris nostri, & alijs Apostolicis Constitutionibus, ceterisque contrarijs quibuscumque, &c. Datum Romæ apud S. Petrum anno Incarnationis Dominicæ millesimo quadringentesimo tricesimo primo, VIII. Idus Decembris, Pontificatus nostri anno primo. 1431.

Cap. IX. *Idem Eugenius* IV. *Papa Monasteriensem in Westfalia, Coloniensem & Vesaliensem Fratrum vitæ communis Domos anno* 1439. *varijs priuilegijs donat.*

EVGENIVS Episcopus, seruus seruorum Dei, venerabili fratri *Antonio* Episcopo Ostiensi salutem & Apostolicam benedictionem. Dudum fel. recordationis *Martino* Papæ V. prædecessori nostro, pro parte dilecti filij *Henrici de Aknes*, perpetui Vicarij in ecclesia Monasteriensi, inter cetera exposito, quòd ipse quasdam domum & aream ad *Fontem-salientem*, aliàs *Ter-Wijck* nuncupatas, infra limites parochialis ecclesiæ eiusdem gloriosæ Virginis Monasteriensis consistentes, vt in domo ipsa nonnulli presbyteri, cum Monaster. quibusdam clericis, sine mendicitate conuenirent primò, & deinde presbyteris & clericis in ipsa domo tunc commorantibus, pro ipsis & eorum successoribus inibi residentibus, certos pecuniarum annuos reditus donatione irreuocabili dederat & assignauerat; idem tunc prædecessor donationem & alia in desuper confectis ac sigillo curiæ Episcopalis Monasteriensis munitis litteris contenta, per suas, & successiuè nos qui dicto prædecessori rebus humanis exempto, diuina fauente clementia, ad summum Apostolatus apicem assumpti fuimus, quandam aliam donationem de certa alia domo *Langhenhorst* nuncupata, eidem primæ dictæ domui contigua, per ipsum Henricum tunc factam, per alias nostras litteras confirmari mandauimus. Verùm, sicut pro parte Henrici præfati & nonnullorum aliorum presbyterorum & clericorum, in domibus ipsis præsentialiter degentium, petitio continebat, licet ipsi à pluribus annis citrà, tam litterarum Apostolicarum auctoritate, quàm ex diuersis Ordinarij ac Metropolitici loci concessionibus, in domibus præfatis, in communi sub humili & sæculari habitu, ac honesta & laudabili vita, Missas & alia Officia in capella inibi continuò celebrando, eorum quoque vitæ necessaria ex laboribus manuum suarum pro maiori parte quærendo permanserint, prout etiam de præsenti permanent; tamen ad euitandum molestias & impedimenta, quæ ipsis per nonnullos, eorum status huiusmodi forsan inuidos, inferri possent, & vt ipsi pacis & consolationis dulcedine gaudere, ac ad laudem & gloriam diuini nominis, populique deuotionis augmentum, se sub vita prædicta non solùm conseruare, sed in numero adaugere, ac in vinea Domini vberiores fructus adferre valeant, prædictam, ac in *Ad latum riuum*, aliàs *tzo Wijdenbach*, infra S. Mauritij Coloniensis, aliam constructam, capellas Colon. in collegiatas ecclesias erigi, nec non in de *Wesalia*, infra loci de Wesalia, Coloniensis VVesel. diœcesis, parochialium ecclesiarum metas consistentibus Domibus (in quibus singulis etiam nonnulli alij presbyteri & clerici, in communi, sub simili vita laudabiliter permanent) vnam ecclesiam construi, illamque tunc constructam etiam in collegiatam erigi, & alia pro presbyterorum & clericorum prædictorum & successorum eorumdem conseruatione, directione, statuque salubri vtilia & necessaria fieri, & eis ac suis successoribus concedi feruentiùs concupiscunt. Quare pro parte Henrici & aliorum exponentium prædictorum nobis fuit humiliter supplicatum, vt eorumdem desiderio annuere, & aliàs super hoc oportunè prouidere dignaremur.

Nos igitur desiderium presbyterorum & clericorum exponentium huiusmodi condignis in Domino laudibus plurimùm recommendantes, circumspectioni tuæ committimus, quatenus de præmissis auctoritate nostra te diligenter informes, & si ea fore vera reppereris, tibique petita concedenda videantur, auctoritate Apostolica præfata in *Ad Fontem-salientem* & *Ad latum riuum* constructas capellas in collegiatas ecclesias, nec non construendam in Domo de *Wesalia* ecclesiam etiam in collegiatam, cum campanis & campanilibus, ac claustris & alijs necessarijs officinis erigas, ipsasque omnes & earum singulas collegialibus titulis & insignijs ornes pariter & decores, ac eas sic erectas perpetuò insimul vnias, incorpores & annectas; nec non statuas, ordines & declares, quòd Henricus & alij omnes presbyteri ac clerici, in Domibus degentes huiusmodi, eorumque successores *De collegio Canonicorum Fontis-salientis* nuncupentur, & dictarum erigendarum ecclesiarum Canonici ab omni subiectione omnium parochialium ecclesiarum prædictarum, nec non Rectorum earumdem (ita quòd singulis parochialibus ecclesijs præfatis congrua recompensa fiat) penitus liberi & exempti, ac immediatè locorum Ordinarijs subiecti existant; quódque in ipsis ecclesijs Missas & alia diuina diurna ac nocturna Officia, iuxta Romanæ curiæ consuetudinem, continuò celebrare, dicere & recitare, & dum eis videbitur, cantare, ac in communi dumtaxat, absque tamen mendicitate, viuere teneatur: & quòd nullus ex Canonicis huiusmodi collegij aliquid proprij habere possit, sed omnia & singula bona Canonicorum, tam ex hereditate aut hereditatibus quàm per labores manuum suarũ vel aliàs quomodolibet acquisita vel acquirẽda, illi vel illis ecclesijs, in qua seu quibus eos tempore acquisitionis huiusmodi residere contigerit, ex tunc perpetuò applicata esse censeantur, & ad eam vel ad eas, etiam si Canonicus seu Canonici huiusmodi à consortio Canonicorum recesserit vel recesserint, seu aliàs quomodolibet ipsius collegij esse desierit vel desierint, perpetuò pertinere debeant; quódque singulæ ecclesiæ prædictæ per singulos Præpositos, qui de numero Canonicorum huiusmodi collegij existant, & per illius generale Capitulum eligi valeant, perpetuis futuris temporibus regantur; & quòd quilibet Præpositorum sic electus per generale Capitulum, quoties eis videbitur, à gubernatione ecclesiæ, ad quam sic electus extiterit, amoueri, & loco ipsius alius eligi valeat, &c. Datũ Florentiæ anno Incarnationis Dominicæ millesi-
1439. mo quadringentesimo tricesimo nono, XIV. Kalendas Maij, Pontificatus nostri anno nono.

VNIVERSIS & singulis Antonius miseratione diuina Episcopus Ostiensis, S. R. E. Cardinalis Bononiensis vulgariter nuncupatus, Executor & Cõmissarius vnicus ad infrà scripta à Sede Apostolica deputatus, salutem in Domino sempiternam. Litteras sanctissimi in Christo patris & domini nostri D. Eugenij diuina prouidentia Papæ quarti sanas & integras, pro parte honorabilium virorum *Henrici de Ahaus*, ac aliorum Presbyterorum & clericorum Domorum *Fontis-salientis* & *Langhenhorst*, Monasteriensis, *Ad Latum riuum*, aliàs *tzo Widenbach*, & in *Wesalia*, Coloniensis, ciuitatum & diœcesium præsentatas, nos cum ea qua decuit reuerentia noueritis recepisse. Pro quarum quidem litterarum & contentorum in eisdem verificatione, testibus fide dignis coram nobis productis, tandem fuimus pro parte dictorum Henrici & aliorum presbyterorum requisiti, quatenus ad executionem dictarum litterarum & in eis contentorum procedere dignaremur. Nos igitur Antonius Episcopus, Cardinalis, Cõmissarius & Executor præfatus, auctoritate Apostolica nobis commissa, in *Langhenhorst* & ad *Fontem-salientem*, infra parochiam B. Mariæ Virginis trans aquas, prope *Bischopinck-hoff* Monasteriensis, nec non *Ad Latum riuum*, aliàs *tzo Widenbach* infra parochialis ecclesiæ S. Mauritij limites, apud S. Pantaleonem, Coloniensis, diœcesium, constructas Domibus & earum quamlibet capellas in collegiatas ecclesias, nec non construendam in Domo de *Wesalia* ecclesiam etiam in collegiatam, cum campanis & campanilibus, ac claustris & alijs necessarijs officinis ereximus, ipsasque omnes & earum singulas collegialibus titulis & insignijs ornauimus & decorauimus, ac eas sic erectas perpetuò insimul vniuimus nec non statuimus quòd dictus dominus Henricus & alij omnes presbyteri & clerici in Domibus degen-

degentes huiuſmodi, eorumque ſucceſſores, *De collegio Canonicorum Fontis-ſalientis* nuncupentur; & quòd nullus ex Canonicis huiuſmodi collegij aliquid proprij habere poſſit &c. Actum Florentiæ in monaſterio omnium Sanctorum, ordinis Humiliatorum, anno 1439. milleſimo quadringenteſimo triceſimo nono, Indictione II. die 29. menſis Aprilis.

ANTONIVS miſeratione diuina Epiſcopus Oſtienſis, S. R. E. Cardinalis Bononienſis vulgariter nuncupatus, dilectis nobis in Chriſto Canonicis vniuerſis De collegio Canonicorum Fontis-ſalientis, vbicumque conſiſtentibus, præſentibus & futuris ſalutem in Domino ſempiternam. Deuotionis veſtræ ſinceritas, qua Sedem Apoſtolicam & Romanam Eccleſiam reueremini, nec non honeſta & laudabilis vita ſub qua, mundanis abiectis illecebris, deuotum & ſedulum exhibetis Altiſſimo famulatum, aliaque probitatis & multiplicium virtutum veſtrarum merita, ſuper quibus apud Sedem ipſam fide dignorum teſtimonijs commendamini, merentur, vt petitiones veſtræ, illæ præſertim, quæ ex deuotionis feruore proueniunt, ad exauditionis gratiam admittantur. Hinc eſt quòd de mandato ſanctiſſimi in Chriſto patris & domini noſtri D. Eugenij diuina prouidentia Papæ quarti, nobis ſuper hoc oraculo viuæ vocis facto, vobis & cuilibet veſtrûm, quòd nullum quauis excommunicationis ſententia pro tempore irretitum, niſi publicè excommunicatus denuntiatus extiterit, in eccleſijs veſtris euitare teneamini; inſuper quòd omnes & ſinguli ex vobis verè tunc pœnitentibus & confeſſis, omnes & ſingulas Indulgentias, per Sedem Apoſtolicam fidelibus, tàm intra quàm extra Vrbem conſiſtentes eccleſias (in quibus Stationes per Eccleſiam ſunt inſtitutæ) deuotè annuatim viſitantibus, videlicet illis diebus quibus Stationes huiuſmodi in illis exiſtunt, cõceſſas, ſingulis videlicet diebus eiſdem habere & gaudere poſſitis, etiam perinde ac ſi perſonaliter dictas tunc eccleſias viſitaretis, auctoritate Apoſtolica, tenore præſentium concedimus & indulgemus; præſentibus perpetuis futuris temporibus valituris. Datum Florentiæ anno milleſi- 1439. mo quadringenteſimo triceſimo nono, die 4. menſis Maij.

Cap. X. Idem Eugenius IV. & Pius II. Gandauenſem Fratrum vitæ communis Domum beneficijs afficiunt, anno 1444. & 1462.

EVGENIVS Epiſcopus, ſeruus ſeruorum Dei, ad futuram rei memoriam. Cùm ſicut accepimus, SS. Apoſtolorum & Hieronymi in *Gandauo*, Tornacenſis diœceſis, prouinciæ Remenſis, & diuerſæ aliæ in eadem prouincia Domus conſiſtant, in quibus & earum ſingulis nonnullæ perſonæ deuotæ, ſub vnius vel plurium regimine ſacerdotum, ac debita Ordinariorum & aliorum ſuperiorum ſuorum obedientia, ſobriè, piè, caſtè & iuxta ſalutaria SS. Patrum monita, nec non Euangelica inſtituta, ex laboribus manuum ſuarum, mundi ſpretis vanitatibus, in communi viuentes, ſub vna congregatione cohabitant & in futurum cohabitabunt, duce Domino, ac gratum Altiſſimo acceptumque deuotioni fidelium reddunt & reddent famulatum: nos vt perſonæ prædictæ, cum earum ſeruitoribus, eò faciliùs laboribus ſolitis intendere, & quietiùs virtutum Domino famulari valeant, ipſis & earum ſingulis, in locis & Domibus nunc erectis dumtaxat, atque quamdiu in communi, ſub Epiſcopi ac loci Ordinarij atque aliorum ſuorum ſuperiorum huiuſmodi obedientia vixerint, perſonis huiuſmodi atque ipſarum ſeruitoribus præſentibus & futuris, vt præfatos vel alios quoſcumque idoneos & diſcretos ſacerdotes ſæculares & regulares, ſeu ex eis aliquem in ſuum vel ſuos eligere Confeſſorem ſeu Confeſſores; quódque ſingulæ perſonæ prædictæ, cuiuſcumque diœceſis fuerint, etiamſi beneficia eccleſiaſtica non obtineant, nec patrimonialia ad id ſufficientia bona habeant, dummodo aliàs ad id idoneæ repertæ fuerint, aliquque non obſtante canonico impedimento, ad omnes etiam ſacros Ordines, ſtatutis à Iure temporibus, promoueri, ipſique Ordines eis ab Ordinarijs prædictis conferri liberè & licitè valeant (fel. recordationis Clemen-

tis Papæ V. prædecessoris nostri, & alijs quibuscumque Constitutionibus contrarijs nequaquam obstantibus) auctoritate Apostolica, tenore præsentium indulgemus. Datum Romæ apud S. Petrum, anno Incarnationis Dominicæ millesimo quadringentesimo
1444. quadragesimo quarto, Idibus Septembris, Pontificatus nostri anno quartodecimo.

Pivs Episcopus, seruus seruorum Dei, ad futuram rei memoriam. Dudum per felicis recordationis Eugenium Papam IV. prædecessorem nostrum accepto, quòd SS. Apostolorum & Hieronymi in Gandauo, Tornacensis diœcesis, prouinciæ Remensis, & diuersæ aliæ in eadem prouincia Domus consistebant, in quibus & earum singulis nonnullæ personæ deuotæ sub vnius vel plurium regimine sacerdotum, &c. *vt suprà hoc dicto capite*. Nos igitur, vt personæ ipsæ, quæ de laboribus manuum suarum, vtpote scriptura & ligatione librorum, ac instructione scholarium, & his similibus viuunt, eò feruentiùs Altissimo famulari studeant, quò magis prædictæ eis concessæ gratiæ per eamdem Sedem Apostolicam fuerint ampliatæ, eisdem personis, vt Confessor seu Confessores, ab ipsis personis electus seu electi, non solùm dictarum personarum, sed etiam scholarium confessiones audire, & pro commissis (dummodo talia non sint propter quæ sit meritò Sedes Apostolica consulenda) debitam absolutionem impendere, & salutarem pœnitentiam iniungere, & etiam quoties expedierit, Eucharistiæ Sacramentum ministrare; nec non vt dictæ personæ in eisdem oratorijs seu capellis Eucharistię Sacramentum habere & retinere, Missas & alia diuina Officia, etiam cantu, cùm eis placuerit, celebrari facere, diuinisque Officijs completis, ibidem cum dictis scholaribus studio sacræ Scripturæ aut alijs virtuosis exercitijs intenti, etiam absque parochialis ecclesiæ frequentatione, exceptis quatuor principalioribus anni festiuitatibus, remanere liberè & licitè valeant, auctoritate Apostolica, tenore præsentium indulgemus; iure parochialis ecclesię & cuiuslibet alterius in pręmissis omnibus semper saluo. Datum Romę apud S. Petrum anno
1462. millesimo quadringentesimo sexagesimo secundo, VI. Idus Februarij, Pontificatus nostri anno quinto.

Cap. XI. *Calistus* III. *Papa Vesaliensem S. Martini Domum suo diplomate firmat, anno* 1455.

Calistus Episcopus, seruus seruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam. Pro parte dilectorum filiorum vniuersorumq; presbyterorum & clericorum ecclesiæ S. Martini
Vesel. in opido *Wesaliensi*, Coloniensis diœcesis, nobis nuper exhibita petitio continebat, quòd licet ecclesia ipsa, in vim litterarum fel. recordationis Eugenij Papæ IV. prędecessoris nostri, in collegiatam ecclesiam erecta fuerit, ita quòd in ea presbyteri & clerici in communi, absque tamen mendicitate, viuere tenerentur, quódque ecclesia ipsa sub vocabulo *Fontis-salientis* nuncuparetur, & presbyter principalis ipsius ecclesiæ Præpositus vocaretur, ac presbyteri & clerici prædicti Officium secundùm Romanæ curię consuetudinem celebrare deberent, nihilominus presbyteri & clerici prædicti desiderant erectionem huiusmodi Apostolico munimine reborari. Quare pro parte ipsorum nobis fuit humiliter supplicatum, vt erectioni ac omnibus & singulis in eis contentis robur Apostolicæ confirmationis adijcere, ac statuere, quòd ipsa ecclesia, vt præfertur erecta, ecclesia *S. Martini* perpetuò nuncupetur, præfatisque presbyteris & clericis, quòd omnibus & singulis priuilegijs & immunitatibus, eis per ipsum Eugenium prædecessorem concessis, vti & gaudere possint, ac Officium ipsum non secundùm Romanæ curiæ, sed secundùm ecclesię Coloniensis, cui subesse noscuntur, consuetudinem dicere debeant, concedere dignaremur. Nos igitur erectionem & secuta huiusmodi rata & grata habentes, illa omnia & singula (salua limitatione infrascripta) auctoritate Apostolica, tenore præsentium approbamus; supplentes omnes defectus, si qui forsan interuenerint in ijsdem. Et nihilominus decernimus, quòd ipsa ecclesia sic erecta *ecclesia S. Martini* perpetuò nuncupetur; quódq; presbyteri & clerici prædicti, præsentes & futuri, Officiū prędictum non ad vsum Roma-

Romanę curię, sed secundùm consuetudinem dictę ecclesię Coloniensis dicere debeant, ac singulis priuilegijs, gratijs & libertatibus, per eundem Eugenium prędecessorem eis concessis, in omnibus, ac si prędicta ecclesia Fontis-salientis, & non S. Martini vocaretur, ipsique presbyteri & clerici prædictum Officium secundùm vsum Romanæ curię, & non secundùm consuetudinem dictę ecclesię Coloniensis dicerent, vti, frui & gaudere liberè & licitè possint & valeant. Datum Romæ apud S. Petrum, anno Incarnationis Dominicæ millesimo quadringentesimo quinquagesimo quinto, Idibus Decembris, 1455.
Pontificatus nostri anno primo.

Cap. XII. *Idem Calistus Papa Amersfordiensem S. Ioannis Domum suis tabulis firmat, anno* 1456.

CAlistus Episcopus, seruus seruorum Dei, dilectis filijs, Abbati monasterij S. Pauli ac Præposito ecclesiæ S. Petri Traiectensis, salutem & Apostolicam benedictionem. Pro parte dilectorum filiorum, vniuersorum presbyterorum & clericorum in Domo S. Ioannis in *Amersfordia* Traiectensis diœcesis, degentium, nobis exhibita petitio continebat, quòd dudum ex concessione fel. recordationis Martini V. & Eugenij IV. Romanorum Pontificum, prædecessorum nostrorum, quædam Domus congregationis sæcularium presbyterorum & clericorum, in communi, absque vlla proprietate bonorum, sine mendicitate, de laboribus manuum suarum, ac bonis sibi in communi, pia Christi fidelium largitione, erogatis, & sub obedientia Ordinariorum suorum, laudabiliter & honestè, absque etiam quacumque reprehensione, in sinceta caritate cum clero sæculari viuentium, in prouincia Coloniensi stabilitæ, & earumdem Domorum capellæ, videlicet *Fontis-salientis* Monasteriensis, & *Ad latum riuum*, Coloniensis, diœcesium, vigore litterarum dicti Eugenij, in collegiatas ecclesias erectæ fuerunt, ac dicti prędecessores diuersa eis priuilegia concesserunt. Et deinde, sicut eadem petitio subiungebat, ex erectione Domorum & capellarum, ac vita pijssima presbyterorum & clericorum congregationis huiusmodi, plures successerunt fructus salutis animarum, cum multiplici diuini cultus augmento, & multi reducti sunt ad frugem vitæ melioris. Propter quod bonæ memoriæ *Rodolphus*, Episcopus Traiectensis, erectionem & fundationem præfatę Domus S. Ioannis in *Amersfordia*, ex Christi fidelium donatione tunc factam, ordinaria auctoritate approbauit, ac presbyteris & clericis in illa degentibus diuersa priuilegia, salubrem statum ipsorum, & debitam in eorum capellis diuini cultus directionem, ipsorum visitationem, correctionem & fundationem, administrationemque ecclesiasticorum Sacramentorum sine præiudicio faciendam concernentia, concessit. Quare pro parte ipsorum presbyterorum & clericorum in ipsa Domo S. Ioannis degentium, nobis fuit humiliter supplicatum, vt fundationē & Episcopi litteras prædictas, nec non omnia & singula, quæ in fauorē & vtilitatem Domus Amersfordię emanarunt, approbare, ipsamque Domum S. Ioannis Amersfordiensis, ad instar aliarum similium Domorum per præfatos prædecessores erectarum, in collegiatam ecclesiam erigere dignaremur. Nos igitur discretioni vestræ mandamus, quatenus vos vel alter vestrûm de præmissis omnibus vos diligenter informetis, & si ita esse reppereritis, fundationem, erectionem, concessionem & Episcopi litteras prædictas auctoritate nostra approbetis, & ipsam Domum S. Ioannis Amersfordiensis, ad instar aliarum similium, in collegiatam ecclesiam erigatis; nec non omnia Domibus *Fontis-salientis* & *Ad latum riuum*, per eosdem prædecessores concessa, ad Domum Amersfordiæ, nec non presbyteros & clericos eiusdem extendatis. Datum Romæ anno millesimo quadringentesimo quinquagesimo sexto, V. Nonas Martij, Pontificatus nostri anno secundo. 1456.

Amersfort.

WALTERVS de Gouda, Prępositus & Archidiaconus ecclesię S. Petri Traiectensis, Iudex, Cōmissarius & Executor, fundationem & erectionem Domus S. Ioannis Amersfordiensis, nec non concessionem & litteras Episcopi, de quibus in litteris Apostolicis

ſtolicis mentionatur, auctoritate Apoſtolica nobis cōmiſſa approbauimus, & ipſam Domum S. Ioannis Amersfordienſis in collegiatam eccleſiam ereximus, omniaque & ſingula Domibus *Fontis-ſalientis*, Monaſterienſis, & *Ad latum riuum*, Colonienſis, diœceſium, per Romanos Pontifices conceſſa, ad Domum Amersfordiæ, nec non presbyteros & clericos eiuſdem extendimus. Actum Traiecti anno milleſimo quadringenteſimo
1461. ſexageſimo primo, Indictione IX. die 27. Aprilis.

Cap. XIII. *Honofrius Legatus Apoſtolicus Amersfordienſi, Bruxellenſi, Geraldimontenſi, Gandauenſi & Buſcoducenſi Domibus varia beneficia & honores impertitur, anno* 1469.

HONOFRIVS, Dei & Apoſtolicę Sedis gratia Epiſcopus Tricaricenſis, S.D.N. Papę Referēdarius, ac ipſius dictæque Sedis Apoſtolicæ in certis Germaniæ & Galliarum partibus, & præſertim Colonienſi, Treuerēſi, Leodienſi, Tornacēſi, Traiectenſi ciuitatibus & diœceſibus, cum plena poteſtate Legati de latere, Legatus, reuerendo in Chriſto patri domino D. Epiſcopo Dagnenſi, Bruxellæ Cameracenſis diœceſis reſidenti, & venerabilibus nobis in Chriſto dilectis, Abbati monaſterij S. Pauli, ordinis S. Benedicti, ac Prępoſito eccleſiæ S. Petri Traiectenſis ſalutem. Pro parte dilectorum nobis in Chriſto vniuerſorum presbyterorum & clericorum, in Domibus SS. Ioannis Baptiſtę & Euangeliſtę in *Amersfordia*, Traiectenſis, Gregorij Papę in *Buſco-Ducis*, Leodienſis, Hieronymi in *Gandauo*, Tornacenſis, Annuntiationis B. Marię Virginis, vulgariter Nazareth in *Bruxella*, & Gregorij, vulgariter S. Ioannis in *Geraldimonte*, Cameracenſis, diœceſium, congregatorum, abſque vlla rerum ſeu bonorum ſuorum proprietate, ſine mendicitate, in communi & ſub obedientia Ordinariorum aliorumque ſuorum Pręlatorum viuentium, nobis oblatę petitionis ſeries continebat, quòd ipſi à pluribus annis citrà, ex diuerſis ſummorum Pontificum ac Ordinariorum locorum reſpectiuè cuiuſlibet Domus conceſſionibus in Domibus pręfatis & alijs in communi, ſub humili & ſęculari habitu, iuxta antiquorum Patrum decreta, Miſſas aliaque diuina Officia, in portatilibus, honeſtè & decenter continuè celebrando, eorum quoque vitę neceſſaria ex laboribus manuum ſuarum pro maiori parte quęrendo, permanſerint, prout etiam de pręſenti permanent; ita quòd nullus eorum, quamdiu inibi maneat, de annuis redditibus alijſque ad eum ſpectantibus bonis teſtamentum condere vel aliquid legare ſeu donare poſſit, ſed omnia inter eos indiuiſa remanent, ac aliàs Domino concedente, varijs hactenus multiplicauerint virtutum meritis.

Et ſicut eadem petitio ſubiungebat, dudum fel. recordationis Martino V. Eugenio IV. Nicolao V. Caliſto III. & Pio II. ſummis Pontificibus, pro parte diuerſarum Domorum, pręſertim presbyterorum & clericorum in *Langhenhorſt*, & *Fontem-ſalientem* infra parochiam B. Marię Virginis trans aquas, Monaſterienſis, nec non *Ad latum riuum*, infra parochiam eccleſię S. Mauritij, Colonienſis, diœceſium, tunc commorantium expoſito, quòd ipſi prędictas in *Langhenhorſt* & *Ad latum riuum* capellas in collegiatas eccleſias erigi, nec non in *Weſalia*, Colonienſis diœceſis, eccleſiam conſtrui, illamque etiam in collegiatam erigi, & nonnulla alia pro eorumdem presbyterorum & clericorum directione ſalubri concedi obtinuerint, &c. *vt ſuprà cap.* 6. & 8.

Vnde pro parte prælibatorum exponentium nobis fuit humiliter ſupplicatum, vt capellas in de *Amersfordia* & *Bruxella* ac *Geraldimonte* conſtructas, nec non in de *Gandauo* & *Buſco-Ducis*, Domibus, conſtruendas, in ſimiles collegiatas eccleſias erigi, & omnes alias conceſſiones Apoſtolicas, per ſummos Pontifices quibuſcumque alijs paribus Domibus ſiue Congregationibus factas, quò ad exponentes ampliare & extendere dignaremur. Nos igitur circumſpectioni tuæ, auctoritate legationis noſtræ, committimus, quatenus

nus vos, vel vnus vestrûm de præmissis omnibus vos diligenter informetis, & si per informationem exposita fore vera reppereritis, eorumdem Eugenij & aliorum Pontificum concessiones & gratias ad exponentes ipsos extendatis,&c.Datum Bruxellę,Cameracensis diœcesis, nobis illic caussa tractandę pacis residentibus, anno millesimo quadringentesimo sexagesimo nono, Indictione II. die 10. Ianuarij, pontificatus S. D. N. Pauli Papę II. anno quinto. 1469.

VNIVERSIS & singulis GODEFRIDVS, Dei & Apostolicę Sedis gratia Episcopus Dagnensis, Iudex, Commissarius & Executor,&c. Quia per informationem nostram comperimus, narrata & petita, in domini Legati litteris contenta, veritate fulciri, ac pręfatas concessiones, gratias & exemptiones pręlibatis Domorum in *Amersfordia*, *Busco-Ducis*, *Gandauo*, *Bruxella* & *Geraldi-monte* presbyteris & clericis fore & esse, exigentibus eorum meritis & vitę integritate, concedendas; idcirco auctoritate dicti domini Legati nobis commissa, omnes & singulas concessiones & gratias, alijs similis vitę presbyterorum & clericorum Domibus per Eugenium & alios Pontifices concessas, extendimus ad constructas in de *Amersfordia*, *Bruxella* ac *Geraldi-monte*, nec non ad construendas in de *Gandauo*, & *Busco-Ducis* Domos; eorumque ecclesias constructas seu construendas in collegiatas ecclesias, cum campanis, campanilibus, claustris & alijs necessarijs officinis, ereximus &c. Actum Bruxellæ, Cameracensis diœcesis, anno millesimo quadringentesimo sexagesimo nono, Indictione II. die 22. mensis Martij, pontificatus S.N.D. Pauli Papæ II. anno quinto. 1469.

Ex his & alijs liquet, Clericos seu Fratres vitæ communis in primis adlaborasse, vt suo exemplo priscam communiter viuendi rationem in vsum apud Canonicos ceterosque clericos reuocarent.

Cap. XIV. Origo Domus Widenbacensis in vrbe Coloniensi; quæ etiamnum floret, cum alijs aliquot Domibus in diœcesi Coloniensi sitis.

ECclesia hæc in parochia S. Mauritij, ex opposito monasterij S. Pantaleonis sita, anno 1490. sumptibus FRATRVM, quos scribendo sacros codices sibi acquisierant, Consule D. *Henrico Haichio* plurimùm fabricam promouente, erecta, & anno sequenti B. Michaeli Archangelo consecrata est. In ea diuinum Officium & Horæ canonicæ quotidie deuotè sine notis musicis, festiuis verò diebus cum cantu persoluuntur. *Widenbacenses* communiter appellantur, à domo salicibus vtrimque, iuxta præterlabentem riuulum, septa. Auctor huius instituti primus fuit *Gerardus Magnus* Dauentriensis; cuius prædicationi, multi supernæ caritatis zelo accensi, obsecundantes, soli Deo adhærere cœperunt, factæque sunt, illo promouente, diuersæ Congregationes, Apostolico more & instar nascentis Ecclesiæ, fraterna simul dilectione coadunatæ, vitam humilem in communi sub Prælati (quem Rectorem vocant) obedientia, ducentes, legi diuinæ & Euangelio conformes. Inter alios illius instituti viros egregios eminuit D. *Henricus Ahus*. Hic cũ religiosæ suę cohorti sedem *Monasterij* in Westfalia contulisset, multaque à Martino V. Pontifice priuilegia, cum approbatione suę Congregationis, consecutus esset; vir propè incomparabilis, qui talento suo multifarios quęstus facere semper satagebat, non contentus illud institutum *Monasterij* plantasse, voluit & *Wesaliæ* ac tandem *Coloniæ* idipsum pręstare. Obtento itaque ad manendũ loco *Widenbach*, mox in protectionem Archiepiscopi Coloniensis Theoderici suscepti sunt: ex quibus deinde Canonici regulares in *Bodingen* prodierunt. 1490.

Ceterùm cùm pręfata Clericorum seu Fratrum vitę communis Congregatio, eiusque viuendi ratio ab Vniuersitate Coloniensi (qui anno 1417. instituti sui regulã exhibuit) scriptis multis sigillisque nobilitata esset, pro maiori deinceps informatione *Petrus de*

Aliaco Cameracensis Episcopus, Apostolicæ Sedis Legatus, præfatæ Vniuersitatis scripto ratificauit, & dictam Congregationem à se confirmatam multis priuilegijs ornauit. Sed
1441. & anno 1441. Fredericus Imperator, cùm Widenbacensium in conuersatione bonum odorem non solùm aliunde accepisset, sed & propria experientia veritatem didicisset, eos ac posteros omnes in sacri Romani Imperij Vicarios & Capellanos perpetuos, ecclesiam verò in S. R. Imperij collegium assumpsit: vt in litteris ipsius adhuc superstitibus videre est. Sic ferè Erardus Winhemius in suo Sacrario Agrippinæ, quod 1607. ea in vrbe typis euulgandum curauit.

Cap. XV. Scriptores illustriores ex Congregatione Clericorum seu Fratrum vitæ communis.

GERARDVS MAGNVS Dauentriensis, Lutetiæ in Sorbona sacris litteris ac pietate instructus, æqualibus vitæ ac doctrinæ exemplum mirificum dedit. Sorbonâ relictâ, ad suos reuersus, Vltraiecti & Aquisgrani Canonicus est creatus. His beneficijs ecclesiasticis demum abdicatis, Fratres vitæ communis seu bonæ voluntatis Dauentriæ in patria instituit, qui scholas Latinas iuuentuti vndique confluenti aperirent, & non bonis tantùm litteris, sed & benè viuendi moribus discipulos instruerent. Scripsit *Protestationem de veridica prædicatione*; *Conclusa & Proposita*; item *De studio in sacris libris*: quæ tria opuscula leguntur typis edita cum operibus Thomæ Kempensis. Reliqua eius opera in bibliothecis variorum apud Belgas cœnobiorum exstant manuscripta: videlicet *De Cõtractibus & Vsuris*; *De institutione Nouitiorum*; *De locatione curæ pastoralis*; *De incommoditatibus matrimonij*; *De focarijs*; *Contra Turrim Traiectensem*; *De paupertate*; *De quatuor generibus Meditabilium*; *De vitio detractionis*; *Sermones de Natiuitate Christi, de die Palmarum & alij*; *Epistola de schismate. & alia ad diuersos. De Simonia*; *De beneficijs curatis*; *De cohabitatione & exercitijs Deuotorum*; *Concordia Euangelistarum de Passione Domini*; *Commentarius in Lectiones officij ecclesiastici de defunctis*; *De compunctione & eruditione scholarum, & alia.* Ex quibus non pauca hodieque exstant Louanij ad S. Martinum, in Rubra & Viridi Valle prope Bruxellam, Huij apud Crucigeros, Coloniæ & Lierdæ apud Cartusianos, & alibi. Idem Gerardus *Ioannis Rusbrockij Ornatum spiritualis desponsationis* & *librum De XII. virtutibus*, aliaque eiusdem scripta ex Teutonico in Latinum transtulit: quæ versiones in Viridi Valle & Namurci apud Crucigeros manuscriptæ leguntur. Ad meliorem vitam anno 1384. die 20. Augusti, ætatis suæ 44. transijt; à Thoma Kempensi, Ioanne Buschio, Iudoco Badio alijsque eximiè laudatus.

CHRISTIANVS MASSÆVS, Wastenæ ad Lisam fl. in Flandria anno 1469. natus, primùm Gandaui, dein Cameraci (à Iacobo de Croy illius vrbis Episcopo anno 1509. euocatus) iuuentutẽ optimis & disciplinis & moribus imbuit. Scripsit *Grammaticas præceptiones*, regulas generales carmine complexus; *Contra Merlinum* librum vnum; *De psalmorum titulis & auctoribus* tractatum à Trithemio laudatum, *Chronicorum libros* XX. ab orbe condito vsque ad Christi 1540. annum, ab exteris auidè expetitos & lectos; *Kalendaria quatuor, Ægyptium, Hebraicum, Macedonicum, Romanum*, cum Chronicis anno 1540. Antuerpiæ excusa; *vitam S. Hieronymi*, & *Chronicon breue Cameracense*, quod manuscriptum exstat Cameraci in Abbatia S. Sepulcri. Vita docendique munere in eadem vrbe Cameracensi (vnde & Cameracenatis cognomentum ipsi adhæsit) defunctus est anno 1546. apud suos conditus.

GABRIEL BIEL, S. Theologiæ Licentiatus ac Professor publicus apud Germanos in Academia Tubingẽsi (quam & anno 1477. plantauit) Lectiones in Canonem Missæ discipulis suis à se dictatas publicauit: extantque typis excusæ Lugduni, Basileæ, Parisijs, Brixiæ 1580. & additis Annotationibus 1576. Venetijs. In libros IV. Magistri sententiarum scripsit commentaria, Tubingæ, Lugduni, Parisijs, Basileæ, & 1574. Brixiæ edita. Scripsit item Sermones de tempore & Sanctis, cum alijs adiunctis, Brixiæ in 4. postre-

postremò typis publicatos; item libellum De potestate & vtilitate monetarum, Norimbergæ 1542. & Coloniæ 1574. cum eiusdem argumenti libris, luce donatum. Viuere desijt anno 1495.

Ceterùm quod ad Academiam (seu Vniuersitatem studiorum, vt vulgò loquuntur) Tubingensem attinet; eam anno 1477. Euerardus Comes Wirtebergensis Hierosolymis reuersus fundauit; Gabriele Biel Theologo, Ioanne Nauclero Iuris pontificij Doctore, alijsq; viris præstantissimis illuc ad publicas scientiarū ac disciplinarum professiones euocatis. Nauclerus Chronica sua vsque ad annum 1500. deduxit, quæ postea Laurentius Surius excepit ac continuauit. Euerardus porrò ex Comite Dux Wirtembergensis anno 1495. à Maximiliano I. Cæsare, & Eques Velleris aurei anno 1491. à Philippo Pulchro, Maximiliani filio, creatus, anno demum 1496. è vita decessit.

GERARDVS SVTFANIVS, ab vrbe patria sic dictus; ex primis Clericis seu Fratribus vitæ cōmunis apud Dauentrienses, scripsit pios duos libellos, *De reformatione virium animæ*, & *De spiritualibus ascensionibus*, Lutetiæ & Coloniæ 1539. typis editos. De quibus præclarum istud dat testimonium, in eius vita, Thomas Kempēsis: *Licet breui vixerit tempore, gratissima tamen nobis reliquit doctrinæ monumenta. Erat enim studiosus valde in scripturis sanctis, trahens etiam ex abditis sententijs Doctorum varias aromatum species contra vitiorum morbos, ad sanandum animarum languores: sicut præcipuè patet in duobus libellis ab eo editis, quorum vnus incipit,* Homo quidam, *& alius,* Beatus vir, *intitulatur.* Obijt ætatis 31. Christi anno 1398. De his & alijs istius instituti Scriptoribus plura qui volet, Trithemium & Valerium Andream in Bibliotheca Belgica consulat.

Cap. XVI. Collegia seu Domus olim primaria Fratrum vitæ communis.

DAVENTRIÆ in Transisalania, Germaniæ inferioris prouincia, Domus domini Florentij, antiquitate prima, procurante Florentio Radeuinio, & *fauentibus ciuitatis Dauentriensis Scabinis pro Congregatione clericorum deuotorum fundata (seu ædificata) est anno Domini millesimo trecentesimo nonagesimo primo*: vt Thomas Kempensis in vita Luberti Berneri (qui fuit vnus ex primis eiusdem Florentij discipulis) loquitur. Vide suprà cap. 2. & sequentia. Ex gymnasio Dauentriensi, præter primos patres ac conditores cœnobij ac Congregationis Windesimensis, Montis S. Agnetis, & aliorum illius instituti monasteriorum, prodierunt *Thomas Kempensis, Ioannes Buschius, Alexander Hegius, Erasmus Roterodamus, Guilielmus Hermannus, Ioannes Murmellius, Conradus Goclenius*, & alij, quorum scripta exstant.

SVOLLIS in Transisalania, Domus Fratrum vitæ communis. *SWolle.*

HVLSBERGÆ in Valauia, Domus Montis S. Hieronymi, prope Hattemum. *Hulsbergen inde Veluwe.*

DVSBVRGI, Domus Fratrum. *Doesburg.*

GRONINGA apud Frisios, Domus Fratrum. *Groeninghen.*

HORNÆ in Hollandia, Domus S. Hieronymi. In hac schola institutus fuit *Iacobus Ceratinus* Professor linguæ Græcæ Louanij. *Horn.*

GAVDÆ in Hollandia, Domus Fratrum. *Goude.*

NOVIOMAGI in Gelria, Domus ad Vahalim fl. in diœcesi nunc Ruræmondensi. Ex hac schola *Petrus Canisius*, Soc. Iesu Theologus, *Busæi* fratres & *Henricus Vwenus* Gelriç Cancellarius prodierunt. *Nimmegen.*

VLTRAIECTI, Domus S. Hieronymi an. 1474. incohata. Huic gymnasio debemus *Henricum Cucquium* Episcopum Ruræmondensem, *Corn. Valerium, Henricum Sedulium & Franciscum Haræum.* *Vtrecht.*

AMERSFORDIÆ in diœcesi Vltraiectensi, Domus SS. Ioannis Baptistæ & Euangelistæ. *Amersfort.*

DILLINGÆ in Ducatu Wirtembergensi, Domus Fratrum (nisi fallor) incohata fuit

eo tempore quo in illa Academia Theologiam profiteri cœpit *Gabriel Biel*, superiore capite laudatus; hoc est circa annum 1477.

Munster. MONASTERII in Westfalia, Domus Fontis-salientis, ab *Henrico Ahusio* 1424. fundata ac dotata: suprà cap. 6. & seqq.

VVesel. VESALIÆ in diœcesi Coloniensi, ad Rhenum, Domus S. Martini, eodem *Ahusio* procurante instituta: suprà pag. 9. & 11.

Colen. COLONIÆ AGRIPPINÆ, Domus Widenbacensis, eodem *Ahusio* agente, inchoata, & anno 1490. est ædificata: suprà cap. 9. & 14.

Emmerick. EMBRICÆ in Cliuia. Huic gymnasio debentur *Matthæus Bredenbachius*, eiusque filius *Tilmannus*.

Brussel. BRVXELLÆ, Domus Nazarethana seu Annuntiationis B. Mariæ, circa annum 1460. prope templum parochiale S. Gaugerici, ad Sennam fl. fundata, Caluinianis Belgium turbantibus circa annum 1580. desijt à Fratribus excoli. Itaque anno 1585. tradita est Clarissis monialibus, quas Vrbanianas seu Diuites nuncupant, auctoritate Ioannis Hauchini Archiepiscopi Mechliniensis. Ex schola Fratrum Bruxellensium Ioannes Miræus Episcopus Antuerpiensis prodijt. Vide suprà pag. 13.

Malines. MECHLINIAE, Domus Fratrum ad Diliam fl. desijt ab eisdem circa annum iam dictum 1585. inhabitari; estque nunc Seminarium Archiepiscopatus Mechliniensis.

Bolduc. SILVAE-DVCIS in Brabantia, Domus S. Gregorij Papæ. Ex hoc ludo litterario *Franciscus Sonnius* Antuerpiensis, *Martinus Rithouius* Iprensis, Episcopi, *Ioannes Goropius Becanus*, *Christophorus Vladeraccus*, *Simon Verepæus*, & alij scriptis illustres emerserunt.

Gand. GANDAVI in Flandria, Domus S. Hieronymi ad fl. Scaldim an. 1429. constructa fuit in veteri arce Gerardi Villani cognomento diaboli, ex Castellanis Gandensibus oriundi: quam arcem Meyerus in gestis anni 1342. Petram Gerardi diaboli nuncupat. Ex gymnasio Gandensi *Iudocus Badius* & *David Lindanus* prodierunt. Fratrum porrò census annui Seminario Episcopatus Gandensis attributi fuerunt.

Geersberge In GERALDI-MONTE, in Flandria & diœcesi Mechliniensi, Domus S. Gregorij, vulgò S. Ioannis ad fl. Teneram, annexum habuit ludum litterarium, à Iacobo Marchantio in Flandriæ descriptione laudatum. Deficiente Fratrum numero, illius Domus possessiones Seminario Episcopatus Gandensis cesserunt.

VVYNNOCI-BERGIS in Flandria, Domus Fratrum. *Winocx-Berghen.*

Cambray. CAMERACI, Domus Fratrum anno 1505. fundari cœpta, ac dotata à *Iacobo de Croy* Cameracensi Episcopo, quem Maximilianus I. Imp. Ducem primum Cameracensem 1509. creauit.

Liege. LEODICI, Domus Fratrum ad fl. Mosam sita, auctoritate Ernesti Bauari Episcopi Leodiensis, Societati Iesu (à Gerardo Grousbequio, itidem Antistite, in vrbem 1566. admissæ) tradita fuit an. 1581. die 10. Nouembris.

Ceterùm singulis ferè Domibus gymnasia seu scholæ olim fuerunt annexæ: in quibus ipsi FRATRES seu Clerici vitæ communis iuuentutem vndique confluentem optimis & moribus & litteris imbuebant. Harum scholarum à se visarum (cùm in Belgio 1542. & 1556. versaretur) cũ laude meminit Petrus Ribadeneira, in vita S. Ignatij, Societatis Iesu conditoris, lib. 3. cap. 24. *In Belgio*, inquit, *vsque adhuc nonnullos sacrorum hominum conuentus videmus, in quibus viget scholarum puerilium disciplina.* FRATRVM porrò exemplo *Societas Iesu* hodie per orbem ferè vniuersum Christianum; *Eremitæ Augustiniani*, *Dominicani*, *Præmonstratenses*, & *Canonici regulares* in Belgio; Clerici *Paulini* seu *Barnabitæ*, *Somasceni* in Italia & Gallia, & alij alibi scholas aperiunt, atque in ijs ad pietatem ac doctrinam adolescentes conformant.

Ex his *Augustiniani* anno 1601. Bruxellæ, 1607. Antuerpiæ, 1609. Gandaui, 1612. Louanij, 1614. Herentaliæ, Diestemij & Hasleti, 1615. Huij, in agro Leodiensi, 1617. Thenis in Brabantia, 1622. Insulis in Gallo-Flandria, 1622. Angiæ in Hannonia, 1623. Brugis, 1624. Ipris, 1626. Teneræmondæ, 1628. Bassçæ in diœcesi Atrebatensi, 1630. Bouinij ad Mosam, & Hasebroucæ in Flandria scholas litterarias aperuerunt;

runt; magno sui Ordinis & vniuersi Belgij commodo. Quas quidem scholas Gregorius XV. Papa suo diplomate firmauit, & vt in ijs fortiter pergerent, prudenter & seriò admonuit; vt ex sequentibus tabulis liquet.

GREGORIVS Papa XV. dilecto filio fratri Georgio Maigretio, S. Theologiæ Doctori Louaniensi, Prouinciali prouinciæ Coloniensis, ordinis Fratrum Eremitarum S. P. Augustini. Dilecte fili salutem & Apostolicam benedictionem. Cùm, sicut accepimus, in nonnullis istius prouinciæ Coloniensis Domibus regularibus, tui ordinis S. Augustini, studiorum Collegia erecta sint, tuque pro fidei Catholicæ exaltatione, ac S. Theologiæ & bonarum litterarum studijs promouendis, alia huiusmodi Collegia in eadem prouincia erigere proposueris; nos tuum huiusmodi laudabile propositum plurimùm in Domino commendantes, etsi opus non esse cernimus, pro nostro tamen pastorali munere, te ad alacriter & constanter exequendum, quod proposuisti, in Domino hortamur: quem vt suo tibi auxilio præsto sit & tam pium opus promoueat, precamur. Rem certè Deo maximè acceptam, & nobis pergratam, tuo autem Ordini vtilissimam & decoram feceris. Datum Romæ apud S. Petrum sub annulo Piscatoris, die 14. Ianuarij, 1623. pontificatus nostri anno secundo.

Scipio Card. S. Susannæ.

DOMINICANI Antuerpiæ, Liræ, Vilfordiæ & Braniæ Comitis; *Præmonstratenses* Furnis & Dixmudæ; *Canonici regulares* Tungris & in Busco Domini Isaci prope Hallas Hannoniæ opidũ, iuuentutem in varias classes distinctam erudiunt. *Benedictini* Academias Hiracensem & Ouetensem in Hispania, & Salisburgensem in Germania regunt; Duaci item Philosophiam in publico gymnasio & in Geraldi monte litteras humaniores profitentur. Clerici regulares *Paulini* seu *Barnabitæ* Mediolani, in Laude Pompeia, Pisis, Astæ apud Italos; Anessiaci & Tononi apud Sabaudos; Aquis Sextijs, Lascarij, Montargij & Stampis apud Francos publica scientiarum gymnasia habent. *Somasceni* collegijs Clementino & Græcanico in Vrbe fundatis, & alijs in Italia ac Gallia gymnasijs cum laude præsunt.

Presbyteri Congregationis ORATORII, à Petro Berullo S. R. E. Cardinale anno 1611. incohatę, & à Paulo V. anno 1631. confirmatæ, plurima habent in Francia & Belgio Collegia seu Gymnasia litteraria, & Seminaria suis Oratorijs annexa. Huius generis Collegia sunt, Trecense, Montbrisonense, Massiliense, Toloniense, Pezenatense, Diepense, Peronense, Belnense, Condomense, Andegauense, Namnetense, Salmuriense, Cenomanense, Riomense, & Mechliniense; Seminaria verò, Parisiense ad ædem S. Maglorij in suburbano, Lingonense, Lugdunense, Lucionense, Cenomanense & alia.

Vt de antiquis monachorum Basilianorum in Oriente, & Benedictinorum in Occidente palæstris litterarijs nihil dicam; in Canonicorum ecclesijs ferè singulis olim scholæ publicæ, ad iuuentutem erudiendam, exstiterunt. Vnde eximia in Ecclesiam ac Rempublicam Christianam vtilitas emanauit: & ipsi Canonici varijs in locis, ac præsertim in Germania, magnis atque ingentibus diuitijs creuerunt; omnibus certatim pios eorum conatus adiuuantibus re, opera, consilio. Ex ijs gymnasijs, velut ex arce sapientiæ, laudatissimi Antistites, alijque præstantissimi viri prodierunt, diuinæ atque humanæ Philosophiæ cognitione clarissimi: vt libri innumerabiles ab ijs editi fidem faciunt. Et verò non vnius scientiæ, sed diuersarum artium ac linguarum disciplinæ ab ijs explicabantur: vt ex Canonicorum Regula, à Patribus Concilij Aquisgranensis anno 816. edita constat. In qua hæc inter alia leguntur: *Singuli, iuxta capacitatem suam, diuersarum artium erudiantur disciplinis, vt nullus in collegio canonico inutilis appareat, nec vota fidelium otiosus comedat. Tales quippe esse, imò & taliter conuersari decet omnes, qui diuinis officijs se manciparunt.*

Carolus Magnus Imperator, Episcopatum Osnaburgensem in Westfalia anno 804. fundans ac dotans, *in illo loco Græcas & Latinas scholas in perpetuum manere, nec vnquam*

clericos vtriusque linguæ gnaros deesse ordinauit. De Episcopis & alijs viris illustribus, qui ex Notgeri & Eraclij Leodicensium Antistitum, itemque ex Lietberti Cameracensis Episcopi scholis prodierunt, Anselmus, Baldericus & alij illarum ecclesiarum Chronographi consuli poterunt. Hoc certè sibi maiores nostri in primis proposuerunt, vt magistros moribus atque eruditione spectatos scholis præficerent. Ideoque in cathedralibus & alijs ecclesijs *Scholastici* nomen & dignitas est instituta: & huc spectant Seminaria, quæ nouissimè Concilium Tridentinum in singulis diœcesibus institui iussit.

Sess. 23. can. 18.

Itaque videmus cùm ex reliquis religiosorum hominum ministerijs multa & magna in Ecclesiam ac Rempublicam emolumenta redundare, tum verò ex scholarum istarum vsu longè plurima & maxima; in ijs præsertim prouincijs, quas hæresis Lutheriana aut Caluiniana infecit. Siquidem eorum, qui in Catholicis adhuc castris perseuerant, filij, lacte veteris & Apostolicæ doctrinæ à sacratis viris enutriti, & ipsi veram religionem retinent, & parentes suos, ne ab ea discedant, suo exemplo confirmant; innumerabiles denique sectariorum ac deuiorum filij hac eadem ratione, perque filios ipsi parentes quotidie ab erroribus reuocantur. Quamobrem laudandos in primis eos existimo, qui etsi ætate grandiores & sublimioribus disciplinis sint instructi, adeoq; ad eminentiora munera idonei, ad hanc tamen pueros docendi instituendique palæstram libenter se dimittunt, & operam suam atque industriam vtilissimè hac in re collocare sese existimant. Non ignari *Gregorium Magnum*, Pontificem laudatissimum, ad instaurandum cantum ecclesiasticum, duas Romæ scholas, vnam ad D. Petri in Vaticano, alteram ad D. Ioannis basilicam in Laterano excitasse; in quibus puerorum cantantium cœtus ipse regebat, virgulamque manu tenens atque errantes corrigens, veluti præsidebat; vt Ioannes Diaconus in eius vita fusè commemorat. Quem igitur ad id genus munia obeunda non excitet hoc tam rarum atque inauditum exemplum? quem, etsi ætate aut dignitate fortassis eminentem, ad æmulandū non moueat aut inflammet? In quo quidem exemplo (vt de Cassiodoro Consule olim Romano, alijsque summis viris nihil dicam) finio, & Deum precor, vt similem mentem ijs inspiret, ad quos scholarum cura, ex veteri Ecclesię instituto, in primis pertinet.

FINIS.

CON-

CONSTITVTIONES CLERICORVM REGVLARIVM

Quorum Congregationem Ioannes Petrus Carafa, (Episcopus tunc Theatinus, posteà Paulus IV. Papa,) Caietanus Thienæus, Bonifacius à Colle, & Paulus Consiliarius anno 1524. instituerunt.

Iuxta exemplar Romæ anno 1610. typis editum, cum Notis Antonij Caraccioli: quas vtpote prolixiores visum fuit hic omittere.

CLEMENTIS PAPÆ VII. DIPLOMA,

Quo Clericorum regularium, quos hodie Theatinos vocant, institutionem approbat, anno 1524.

CLemens Papa VII. Ioanni Petro Carafæ Episcopo Theatino, & Caietano Thienæo presbytero Vicentino, atque eorum socijs & successoribus. Venerabilis frater, & dilecti filij, salutem & Apostolicam benedictionem. Exponi nuper fecistis, quòd vos & nonnulli alij eiusdem propositi, socij vestri, diuina, vt creditur, inspiratione ducti, cupientes cum maiore animi quiete Deo seruire, & illi magis pro desiderio cohærere posse, tria substantialia religiosę vitę, Paupertatis scilicet, Castitatis, & Obedientię vota emittere, & sub solito & communi habitu clericali in vnum habitantes, & in communi, ac de communi viuentes, ac Deo humiliter & deuotè, quantum ipse dederit, seruientes, sub nostra & Apostolicę Sedis humili & immediata subiectione, & speciali protectione, clericalem vitam ducere decreuistis; supplicareque nobis fecistis, vt de nostrę atque huius sanctę Sedis plenitudine potestatis, solitaque clementia in præmissis benignè annuentes; de ijs, quę ad huius vitę propositum conducere, aut quomodolibet expedire videntur, vobis, socijs, successoribusque vestris prouidere dignaremur. Nos, qui omnium Christi fidelium pijs & honestis desiderijs libenter annuimus, vestrum in hac parte laudabile desiderium plurimùm in Domino commendantes, vestrisque huiusmodi supplicationibus inclinati, vobis, & cuilibet vestrûm, vt quandocumque visum fuerit, possitis tria substantialia religiosæ vitæ (vt petitis) Paupertatis, Castitatis, & Obedientiæ vota publicè emittere, & in manibus cuiusq; presbyteri sęcularis, vel cuiusque ordinis regularis, solemniter profiteri, ac sub solito & communi habitu clericali, subque nomine & nuncupatione Clericorum regularium, in communi viuentes, in locis religiosis aut sęcularibus, prout vobis ab illis, quorum loca ipsa concessum fuerit, seu expedire videbitur, sub nostra & sanctę huius Sedis Apostolicę immediata subiectione, & speciali protectione, in vnum habitare, atque ex vobis, inter vos, singulis annis Superiorem eligere, Prępositum nuncupandum, qui vsque ad triennium, & non vltrà, confirmari possit, aliosque quoscumque sęculares clericos, quauis dignitate fulgen-

fulgentes,seu laicos, qui Deo inspirante ad huiusmodi vitæ propositum, & communem viuendi modum sese conferre voluerint, recipere & post annuam probationem,ad talem trium votorum professionem, in manibus Superioris seu Præpositi emittendam, ad huiusmodi communem viuendi modum admittere,necnon Statuta quæcumq;, Ordinationes & Constitutiones de omnibus & singulis, quæ ad huiusmodi vitæ propositum conducere, moresque & institutum honeste & deuote clericaliter viuendi concernere videbuntur,de Missis præcipuè & alijs diuinis Officijs, seu Horis canonicis, prout vobis meliùs videbitur,celebrandis & recitandis,licita tamen & honesta, rationabilia & bonis moribus & sacris Canonibus non contraria facere,edere, & pro tempore facta edere, corrigere,reformare,& in parte vel in totum immutare, ac de nouo alia, prout vobis expedire videbitur, instituere & ordinare, & iuxta illa viuere, quæ postquàm à vobis condita,edita & reformata, instituta aut immutata, & ordinata, ac nobis seu successoribus nostris exhibita fuerint,Apostolica auctoritate approbata & confirmata sint & esse censeantur: & vt omnibus & singulis priuilegijs, exemptionibus, immunitatibus, indulgentijs, facultatibus,libertatibus, auctoritatibus,indultis, fauoribus,concessionibus, & gratijs spiritualibus & temporalibus,quibus potiuntur & gaudent, aut in futurum potientur & gaudebunt Canonici regulares Lateranenses, Congregationes, personæ,& loca eorum, vos, personæ & loca vestra vti, potiri & gaudere possitis, quorum tenores præsentibus pro sufficienter expressis, ac de verbo ad verbum insertis haberi volumus. Ita vt litteræ Apostolicæ super eisdem priuilegijs, exemptionibus, immunitatibus, concessionibus & gratijs eisdem concessis, vel pro tempore concedendis, mutatis dumtaxat nominibus,cognominibus,inuocationibus & diebus, ad libitum expediri possint, perinde ac si illa omnia & singula, non solùm per clausulas generales, sed per eorum tenorem,de verbo ad verbum expressionem & insertionem fuissent vobis per has nostras litteras sub hac ipsa die expressa & specialiter concessa, tenore præsentium ex certa nostra scientia, & ex Apostolicæ plenitudine potestatis, vobis ac socijs & successoribus vestris in perpetuum concedimus pariter & indulgemus,& ad præmissa omnia & singula, quibuscumque impedimentis & contradicentibus amotis, liberam plenamque auctoritatem & facultatem elargimur: non obstantibus nomine,dignitate & officio Episcopali,quæ Ioanni Petro supradicto per alias nostras litteras reseruauimus, Apostolicisque & generalibus aut specialibus constitutionibus, ordinationibus,etiam iuramento aut quauis alia firmitate roboratis, etiamsi quæ specialiter,seu de verbo ad verbum exprimenda essent, quæ pro expressis haberi, & quibus quoad effectum præsentium dumtaxat specialiter & expressè derogamus, alijsque contrarijs non obstantibus quibuscumque. Datum Romæ apud
1524. sanctum Petrum sub annulo Piscatoris, die vigesima quarta Iunij, M.D.XXIIII.pontificatus nostri anno primo.

Iacobus Sadoletus.

Clemens VIII. *Papa Constitutiones Clericorum regularium approbat, anno* 1604.

CLemens Papa VIII. ad perpetuam rei memoriam. Etsi ex debito Pastoralis officij singulos Religiosos, qui spretis huius mundi vanitatibus, iugum religionis, vt Altissimo liberiùs inseruirent, sunt amplexi, paterna dilectione prosequimur; tamen dilectorum filiorum Congregationis Clericorum regularium præcipuus in Dei seruitio feruor,regularis disciplinæ obseruantia, & vberes in Ecclesia Dei fructus, quos assidua verbi Dei prædicatione, frequenti Sacramentorum administratione, probatæ vitæ exemplo,& bonæ famæ odore assiduè producunt, à nobis exigunt,vt laudabile eorum institutum specialibus fauoribus & gratijs atque Apostolica protectione foueamus. Sanè cùm Constitutiones & Statuta prædictæ Congregationis Clericorum regularium à dilecto filio

filio nostro Pompeio Arrigonio, tit. sanctæ Balbinę, S. R. E. Cardinale, de ordine nostro diligenter visa, recognita & examinata typis cudere, & ad communem dictæ Congregationis vtilitatem & commoditatem in lucem emittere expediat; Nobis propterea ex parte dictorum Clericorum fuit humiliter supplicatum, vt Constitutiones & Statuta huiusmodi Apostolicæ auctoritatis robore communire, aliasque in præmissis oportunè prouidere de benignitate Apostolica dignaremur. Nos igitur Congregationem prædictam specialibus fauoribus & gratijs prosequi volentes, ac singulos dictæ Congregationis Clericos à quibusuis excommunicationis, suspensionis & interdicti alijsque Ecclesiasticis sententijs, censuris & pœnis à iure vel ab homine, quauis occasione vel causa latis, si quibus quomodolibet innodati existant, ad effectum præsentium dumtaxat consequendum, harum serie absoluentes, & absolutos fore censentes; motu proprio & ex certa scientia ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, huiusmodi laudabile prædictæ Congregationis institutum, & prædictas omnes & singulas Constitutiones, Ordinationes & Statuta, quęcumque à prædicto Pompeio Cardinale, vt præfertur, visa & examinata, quarum & quorum tenores, ac si de verbo ad verbum insererentur præsentibus, pro expressis haberi volumus, auctoritate Apostolica tenore pręsentium perpetuò confirmamus & approbamus: illisque perpetuę & inuiolabilis Apostolicæ firmitatis robur adijcimus: ac omnes & singulos tam iuris quàm facti defectus, si qui in eisdem interuenerint, supplemus: illasque & illa perpetuò valida, firma & efficacia fore & esse, ac per Clericos prędictos, & alios ad quos spectat, & pro tempore spectabit, perpetuò inuiolabiliter obseruari debere, ac in lucem edi, & typis mandari posse decernimus & declaramus. Non obstantibus Constitutionibus & Ordinationibus Apostolicis, ac dictæ Congregationis, etiam iuramento, confirmatione Apostolica vel quauis firmitate alia roboratis, Statutis & Consuetudinibus, ceterisque contrarijs quibuscumque. Datum Romæ apud sanctum Marcum sub annulo Piscatoris, die 28. Iulij 1604. pontificatus nostri anno decimotertio.

M. Vestrius Barbianus.

PRÆFATIO
AD CONSTITVTIONES.

QVam nos religiosè viuendi rationem ex Apostolorum Actis excerptam, Clementis VII. aliorumque Summorum Pontificum auctoritate firmatam, Patrum nostrorum vsu & consuetudine tot annos receptam, in Generalibus Capitulis sępiùs roboratam, Congregatione, Deo fauente, in dies aucta, Constitutionum more, calamo scriptam hactenus seruauimus, eam nunc accurratè recognitam typis mandare visum est; vt quę vitanda aut sequenda sunt, prę oculis quisque habeat. In his scribendis, edendisve ea mens nostra est, tum vt quę naturali, Euangelica & sacrorum Canonum lege sanciuntur, probè seruemus; tùm verò vt trium sacrorum Votorum nexu, hisque religiosis Constitutionibus communiti, aditum nobis ad perfectę caritatis adeptionem, Deo iuuante, faciamus. Ceterùm vt animarum consulamus tranquillitati, declaramus nullas Constitutiones aut Regulas nostras obligare nos ad culpam, sed ad pœnam tantùm, nisi propter pręceptum aut contemptum: pręceptum autem apud nos nullum aliud haberi, quàm quod naturali aut diuina, aut Ecclesiastica lege, aut trium Votorum ratione continetur. Quamuis autem ad culpam obligandi, etiam peccati mortalis, Superioribus nostrę Congregationis non desit auctoritas, maximè in rebus grauibus, & si pręceptum his verbis exprimant, *Præcipimus in virtute sancta obedientia*, aut horum similibus: caueant tamen, ne quid vmquam pręcipiant temerè, & à multitudine pręceptorum abstineant; ne laqueum subditorum animis inijciant. Excommunicandi etiam quamuis habeant facultatem, sobriè

briè tamen, & cum consilio vtantur hoc gladio. Nemo autem, excepto Generali Capitulo (penes quod per Summorum Pontificum priuilegia est auctoritas nouas condendi leges, & veteres obrogandi) audeat his nostris Constitutionibus aliquid immutare, addere vel minuere. Hę in tres pręcipuas partes sunt distributę: in quarum prima agitur de ijs, quę ad diuinum cultum pertinent; in secunda, de obseruantijs quibusdam nostrę Congregationis; in tertia, de vniuersi ordinis administratione.

CONSTITVTIONVM PARS I.

Caput 1. De Horis canonicis.

DIuini preces Officij, nocturnas quidem horis matutinis, diurnas verò interdiu, statis horis, tum sacerdotes, tum clerici omnes, ex præscripto rituque Romani Breuiarij, in choro deuotè alacriterque persoluant. Integrum tamen nobis erit pro consuetudine locorum, Patroni tantùm, vel præcipui alicuius Sancti, eius loci vbi degimus, diem festum officiumque celebrare.

Missa solemnis diebus festis celebretur: quibus manè, Prima; proximè ante Missam, Tertia; ea peracta, statim Sexta recitetur. Ceteris diebus Prima, Tertia, Sexta simul dicantur; Nona, si quidem ieiunandum sit, ante cœnam; sin minùs, statim à prandio. Vespertinæ preces, siue festus dies, siue profestus sit, hora congruente vnà cum Completorio. In ieiunijs Quadragesimæ, Vesperę ante cœnam; Completorium, vigesimasecunda hora; nisi ob sacras conciones aliter quandoque fieri necessitas aut populi commoditas postulauerit.

Officium paruum B. Virginis, Officium Mortuorum, Septem Psalmi Pœnitentiales, & quindecim Graduales, quibus diebus in Breuiarij Rubricis præscribitur, ijs in choro recitentur. Liberum tamen Præpositis erit ex rationabili caussa permittere quandoque, vt Matutinum B. Virginis in choro omittatur. Quo autem tempore, siue ex Breuiarij Rubricis, siue ex Superioris facultate omittitur Officium B. Virginis in choro, faciet quisque vt apud se priuatim dicat: id enim postulat, quæ præcipua nostra debet esse, in tantam Virginem pietas.

Psalmos Pœnitentiales genibus flexis; Graduales & pro Defunctis sedentes; reliquos, stantes in choro recitent. Dum quis in choro medio stans, de more, ad Matutinas preces, Lectiones, vel ad Primam Martyrologium legit, ceteri sedētes audiant, & Responsoria ad singulas Lectiones respondeant. In Missis solemnibus sacerdos & ministri ne sedeant.

Nulla nos Musica vel cantus modulatione, nec in Missis, quantumuis solēnibus celebrandis, nec in quibusvis Horis canonicis recitandis, in ecclesijs nostris vtimur. Sæcularibus tamen seorsum cùm indicitur oratio publica, id bis in anno concedi poterit. *Conemur autem* (vt inquit S. Bernardus) *purè semper ac strenuè diuinis interesse laudibus; non pigri, non somnolenti, non parcentes vocibus, non præcidentes verba dimidia, non integra transilientes, non fractis, nec remissis vocibus muliebre quiddam balba de nare sonantes, sed virili (vt dignum est) sonitu & affectu voces Spiritus sancti depromentes.* Hæc ille. Simul incipiamus, simul desistamus: commodam in versibus pausam faciamus; in penultima vel antepenultima pro syllabarum quantitate immoremur: in vltima semper moram cauebimus.

Serm. 42. in Cant.

Præpositi, quàm maximè poterunt, domestica negotia in aliud tempus differant, quo singulis Horis canonicis cum alijs in choro intersint. Idem seruent Vocales, sacerdotes, clerici. Neuè sibi quis remissionem quampiam à diuinis Officijs assumere audeat, nisi cui, vt studijs aut lectioni, aut prædicationi operam det, sit aliqua concessa potestas. Qui tamen, si actu ipso non ampliùs legat aut prædicet, aut lectionibus non intersit, vnà cum ceteris conuenire in chorum teneatur. Clerici, quibus à matutinis Horis, studiorum caussa datur aliqua immunitas, ad ecclesiam priùs veniant; ante altare sanctissimi Sacramenti ora-

orationes fundant, benedictionem in choro à Superiore petant; tum in suis quisque cellulis sedulò studijs vacent.

Laici ad Matutinas preces vnà cum alijs surgant: benedictionem in choro post Inuitatorium simul petant: preces in ecclesia fundant; tum ad sua se opera recipiant. De precibus, quas laici debent persoluere, dicetur infrà.

Si quis ad Horas canonicas, postquàm fuerint inceptæ, veniat, ad suum locum ne accedat, nisi priùs genu flexo à suo Superiore benedictionem acceperit. Quòd si iam Inuitatorium & Hymnus in Matutinis precibus, primus Psalmus in Vesperis, Hymnus & Antiphona in singulis Horis sint recitati, genuflexus in choro medio permaneat, donec Superior surgendi fecerit signũ; & benedictione accepta ad suum locum se conferat. Post Officium, negligentiæ suæ culpam in medio fateatur. Qui iusta de caussa detentus, ad Officium tandem venerit, Superiorem in choro adeat, caussam aperiat, benedictionem petat. Quæ item vel in diuinis laudibus recitandis, vel in celebrandis Missis, vel in præstandis Ecclesiasticis functionibus, vel omnino in his, quæ ad diuinum cultum pertinent, errata commissa fuerint, statim ac diuinum Officium in choro fuerit absolutum, spontè proferantur. Pœnas Præpositus, aut qui Præpositi eo loco vices gerit, vnicuique debitas imponat.

Cap. II. *De Ritibus & Cæremonijs.*

Ritus & Cæremoniæ aptè, compositè & decorè exerceantur: hoc enim clericorum est munus, & maximè conspicuum. Itaque Præpositi per se, aut si occupati fuerint, per idoneum sacerdotem curent diligentissimè vt Missalis & Breuiarij Romani Rubricæ accuratè obseruentur. Quandoque clericos & sacerdotes conuocent, curentque ne in solemnibus priuatisvè Missis aut Officijs, processionibus, sacrisvè functionibus, quæ Maiore hebdomada, præcipuisque solemnitatibus per annum solent celebrari, error aliquis aut varietas sacerdotibus vel clericis nostris obrepat. Nihil deniq; in eiusmodi Ecclesiasticis rebus seruandis prætermittatur: sed omnia studiosè, exquisitè, maturè, cum silētio, modestia, dignitate & decore fiant. Si quid tamē est, cuius formula ex Rubricis peti non possit, à peculiari nostro de Cæremonijs libello petatur: vel si ex eo planè sumi non possit, pristino Congregationis nostræ more stetur.

Cap. III. *De munditie & nitore ecclesiæ, & sacræ supellectilis.*

Ecclesiæ mundæ sint, & omni religionis cultu ornatę. Sacerdotum vestes, altarium ornatus, sacra vasa & cetera, quæ ad diuinum cultum pertinent, splendida, munda, nitida, & suo quæque loco, vt par est, collocata & distributa asseruentur. Fit enim, vt ex diligentia & cura, quę his rebus adhibetur, Religiosorum spectentur animi. Ne quid quod ad sacram supellectilem pertineat, alienis facilè detur vtendum: nam ita sordes & maculas sępè contrahunt.

Ne permittatur vt in sacris indumentis familiarum ponantur Insignia. In ecclesijs nostris, in quibus nulla habentur familiarum Insignia, ne sine P. Generalis auctoritate fiant: at vbi adsunt, rursus alia vt apponantur, ne facilè concedatur. Sacella sæcularibus ędificanda vel exornanda concedi poterunt, etiamsi familiarum Insignia & Inscriptiones, modestas tamen & à nobis antè probatas, velint apponere: ea tamen lege & conditione, vt nequa lex aut conditio onerosa & à nostro instituto aliena nobis vnà imponatur: vt sunt Missę & Officia in perpetuum dicenda, quę nulla vnquam ratione in Congregationem admittantur.

Cap. IV. De Ministris altaris, & Ordinibus conferendis.

SAcerdotes & Clerici nostri, tum vbique, tum maximè in ecclesijs, vbi omnium in se sciunt oculos conjici, ita mores habeant vultu, gestu, incessu, sermone compositos, vt nihil nisi graue, moderatum, religionis plenum præ se ferant.

Nouitios in Clericorum ordinem admissos prima tantùm Tonsura initiari licebit, vt diuinum Officium in Choro dicere, sacerdoti ad Missæ sacrificium administrare, ceterisque Ecclesiasticis functionibus deseruire possint. Cùm professionem emiserint, eis quattuor minores Ordines conferri poterunt, si Præposito, maiorique parti Vocalium loci, ita visum fuerit. Pro sacris Ordinibus, P. Generalis licentia erit impetranda. In his conferendis cunctanter agatur. Ad Subdiaconatum nemo nisi tribus minimùm annis; ad Diaconatum nisi quattuor; ad Sacerdotium nisi quinque post emissam professionem, admittatur. Non quòd tum demum planè debeant admitti, ac non possint in tempus quamuis longinquum à Superioribus reijci; sed ne quo pacto admittantur antè, nisi aut necessitas aut magnæ personæ alicuius ratio postulare videatur.

Cap. V. De administrandis Sacramentis.

QVi ad ecclesias nostras adierint ad suscipienda Sacramenta, ijs sacerdotes Confessarij præcipuam exhibeant caritatem: rem suam priuatam aut commodum ne spectent, animarum saluti magnopere studeant.

Qui in lectis grauiter ægrotant, domi visitari de Superioris licentia poterunt, & Sacramentum eis pœnitentiæ ministrari, pijsque monitis instrui, ac demum ad benè moriendum vt se disponant, hortari. Caueant autem ne ad res temporales, ad facienda testamenta, ad eleëmosynas erogãdas, maximè si Religioni nostræ velint relinquere, se admisceant, vt auaritiæ non culpa tantùm, sed omni prorsus suspicione careant.

Sacerdotum qui confessionibus sæcularium audiendis exponantur, delectus habeatur: & quamuis peritus quis fuerit, & ad iustam ætatem peruenerit, maturè satis agatur, ne ad id munus admittantur, nisi qui idonei sint reperti, nec nisi de licentia P. Generalis; qui, si iam annus post Sacerdotium fuerit expletus, licentiam, si ei videbitur, poterit concedere: anteà concedat nulli, nisi aut sacerdotis alicuius præcipua virtus & doctrina, aut loci necessitas requirat. Antequam mittatur quis pro licentia obtinenda à locorum Ordinarijs, siue ad recipiendos Ordines, siue ad confessiones audiendas, domi priùs à Præposito & patribus ad id electis diligentissimè examinetur. Qui ita ad confessiones audiendas admissi fuerint, ne priùs accedant, quàm potestas à suo Præposito facta illis fuerit. Curent Præpositi, vt admittendis ad confessionem sæcularibus definiatur modus: ne confessarij nimis occupati sibi ipsis vacandi tempus non habeant.

Ad mulierum confessiones audiendas ne facilè sacerdotes iuniores exponantur: sed qui ætate & moribus sunt maturi. Domus mulierum nostri ne sine rationabili caussa adeant. Qui earum confessionibus audiendis nondum sunt expositi, ab earum visitatione abstineant. Permitti tamen à Superiore possit, vt æqua de caussa quandoque, sed rarò visitentur. Qui earum confessiones audire solent, possint quidem de Superioris licentia illas quandoque visitare, sed id rarò admodum & considerate fiat. Confessiones earum nisi in ecclesijs ne audiantur, dũ ne vel grauis ægrotatio, vel calamitas aliqua, vel alia quæuis caussa vehemens postulauerit. Quæ si acciderit, ne solus cum sola sit, caueat; sed comes ibi maneat vbi possit conspici. Sedilia pro mulierum confessionibus audiendis ita in ecclesijs sint collocata, vt & mulier & sacerdos facilè videri possint. Dum earum confessiones audiunt, ne longiùs a quo sermones producant, neve de ijs rebus agant, quæ ad pœnitentiæ Sacramentum pertinere minimè videantur. Virorum confessiones aut in ecclesijs, aut in locis ad id assignatis audiantur.

Cap.

Cap. VI. De regendis Monialibus.

AD Monialium, aliarumque mulierum in Congregatione viuentium confessiones audiendas ne quis nostrûm mittatur. Liberum tamen sit Præpositis id bis in anno aut ter, vt præscribit Concilium Tridentinum, pro confessionibus extraordinarijs concedere.

Moniales monasterij sanctæ Mariæ de Sapientia Neapoli, quòd à sorore Pauli IIII. Congregationis nostræ Institutoris extructum sit, solas sub nostro regimine retinemus. P. Generalis, de Consultorũ consilio, sacerdotem Confessarium pro illis audiendis eligat, aliumq; ex Patribus aliquem, loco ordinarij, qui eas regat & moderetur, ac de ceteris rebus curam habeat: tamen vt is eo tempore ne sit Præpositus. Ordinarius & Confessarius quotannis, si videbitur, ijdem in eodem munere reficiantur. Verùm vltra triennium prorogari, aut sibi inter se alter alteri succedere non possint.

Visitatores pro Romana & Neapolitana prouincia, cùm domos nostras quotannis visitabunt, Sanctimoniales iam dicti monasterij eodem quo fratres modo & ordine visitent. Priuata munuscula neque ab ijs, neque à quibusuis alijs monialibus recipiantur. Nulli nostrûm regere Seminaria, aut curam illorum habere permittatur.

Cap. VII. De Concionatoribus.

AD munus concionandi deputentur qui bonæ indolis sint, virtutisque specimen dederint. Ij primùm Superioris consensu priuatis declamationibus inter communem refectionem se exerceant, deinde palàm prædicent. Facultatem solus Præpositus Generalis tribuat; & non nisi qui Philosophiæ priùs operam dederint, & sacrę Theologię studium absoluerint, vel eius Lectiones saltẽ per triennium audiuerint, & Conclusiones Philosophiæ & Theologiæ defenderint; & præter virtutis & morum testimonium, à duobus aut tribus patribus, ad id à P. Generali deputatis, accuratè priùs de Philosophia, Theologia, & Conscientiæ casibus examinati & approbati fuerint. Illis qui id nimis auidè, & non ex proximi caritate appetere videbuntur, ne facilè concedatur. Qui prędicare non valebunt, quin cibis Quadragesimali ieiunio vetitis vtantur, ne censeantur idonei ad concionandum; nisi fortè morbus casu acciderit.

In concionando ei rei potissimùm opera detur, vt Auditorum mores probè informentur, & ad Dei amorem excitentur animi, atque inflammentur. Ab inutilibus rerum & verborum lenocinijs abstineatur. Qui contrà fecerint, eis prędicandi facultas ne detur. Quòd si eam habeant, & à Superioribus sæpè moniti non se correxerint, à Generali Prępposito prædicandi facultate priuentur.

In ciuitatibus, vbi nos habitare contigerit, & in ecclesijs nostris, quoad eius fieri potest, nostri prædicent. Quòd si iusta caussa nata fuerit, de Præpositi Generalis licentia aliò ad prædicandum mitti poterunt; socium tamen quisque habeat virum probum & modestum, à suo Præposito datum, qui in itinere, & dum prædicat, concionatorem comitetur; quique ei tamquam suo Præposito in rebus omnibus obediat. A domibus assignatis, prope tempus prædicandi, rectà proficiscantur, nec deflectant à via. Viaticum à Patribus loci, vbi prædicauerit, persoluetur.

Nemo nostrûm eleemosynas quasi suæ prædicationis stipendium petat, aut etiam eo nomine oblatas accipiat, sed eas tantùm quę à fidelibus sponte datæ fuerint. Quæ omnes, exceptis sui itineris impensis, illius domus esse censeantur, in cuius ecclesia siue ciuitate prædicauerit, nisi fortè à sæcularibus nominatim alicui domui fuerint destinatæ.

Qui quotidie concionem habuerint, Chori omnino sint immunes. Qui solis Dominicis & festis, ij semel saltem in diebus singulis à Choro exemptionem habeant, nisi Præposito æqua de caussa videatur crebrior exemptio concedenda. Qui ad moniales, vel in Oratorijs sermones habent, Superioris arbitratu exemptionem aliquam obtineant.

Cap. VIII. De Oratione mentali.

SEmper quidem, vt ipsa Veritas pronuntiat, oportet orare: præcipuè tamen bis in singulos dies, signo dato ad communem orationem, magno tam animi quàm corporis silentio & quiete, per horæ dimidiæ spatium, nixi genibus oremus: idque fiat, primùm quidem statim post persolutas preces Matutinas; deinde verò si sit hiems, prima nocte; sin æstas, statim post meredianam quietem. Oremus autem simul in choro vel in ecclesia, quoad eius fieri poterit. Bis etiam in die, semel ante prandium, iterum antequàm eatur cubitum, rationem dicti, facti, cogitati nobiscum putemus. Quotidie post cœnam & gratias de more actas, lotis cum silentio manibus, abeant in ecclesiam, Deum pro benefactoribus, præsertim quos in mensa recitatos audiuerint, oraturi.

Cap. IX. De suscipiendis Sacramentis.

VNà cum orationis assiduitate coniungendus etiam nobis est frequens Sacramentorum vsus. Quare clerici & laici, etsi mortiferi peccati sibi conscij non sint, tamen ad sacrosanctum Eucharistiæ Sacramētum ne antè accedant, quàm se per cōfessionem, quo æquum est pij animi studio, reddiderint puriores. Sacerdotes qui quotidie celebrant, si nō singulis diebus, saltem id sæpiùs in hebdomada faciant. Confitebitur autem quisque nostrûm suo Præposito, aut cui volet ex confessarijs, quos Præpositus deputauerit. Sacerdotes quotidie Missam celebrent; si impediti fuerint, re Superiori significata, ab eo licentiam impetrent. Clerici & laici diebus Dominicis & præcipuis festis, videlicet Christi Domini, B. Marię Virginis, & SS. Apostolorum in hebdomada incidentibus, simul communicent. Missam audiant clerici & laici quotidie; sacerdotes, quibus diebus sacrum non fecerint.

Qui in lectulis diuturno morbo detinentur, ad eos semel in mense sacratissimum Domini Corpus deferatur. Vbi morbus ingrauescet, curabit Præpositus, vt non modò Sacramenta Pœnitentiæ, Eucharistiæ & Vnctionis extremæ oportunè ministrentur, verùm etiam vt aliqui præsto sint, qui eos moneant, consolentur, & ad cœlestem patriam disponant & instruant. Cùm vicinam mortem intelligunt, signo dato, omnes vnà fratres in decumbentis cellulam conueniant, egredientemque animam psalmis atque orationibus comitentur.

Cap. X. De Orationibus pro defunctis.

CVm iam quis defunctus fuerit, siue is professus, siue nouitius, siue hospes fuerit, deducentibus omnibus, corpus in ecclesiam deferatur. Deinde oportuno tempore totum Officium defunctorum in choro dicatur. Fiat officium sepulturæ, & celebretur Missa solemnis: atque si professus fuerit, sacerdotes per triginta dies pro eius anima sacrificent. Clerici diebus totidem dicant Vesperas defunctorum; laici tricies B. Virginis coronā. Ceteris Domibus res significetur quamprimùm: vbi pariter in choro dicatur Officium defunctorum, & celebretur Missa solemnis; à sacerdotibus dicatur Missa priuata; à clericis semel Vesperæ; à laicis corona B. Virginis. Quòd si quis à Domo sua ad aliam profectus, prædicandi aut alia Congregationis negotia pertractandi gratia, diem suum obierit, vtraq; Domus par ei persoluat officium, ac si vtrique fuisset assignatus. In obitu P. Generalis idem fiat in omnibus Domibus. In obitu Summi Pontificis totum Officium defunctorū, & Missa solemnis cum Responsorijs ad tumulum vbiq; dicatur. Idem in obitu Episcopi ex nobis assumpti. Episcopo ciuitatis defuncto, dicatur ibi Missa solemnis, & ad tumulum Responsoria. Die post fidelium defunctorum Commemorationem dicatur Missa solemnis, & Responsoria ad tumulum pro defunctis fratribus nostræ Congregationis.

CONSTITVTIONVM PARS II.

Cap. 1. De tribus Religionis Votis.

TRia Religionis Vota, quæ summo Deo polliciti sumus, & sanctè reddere,& firma tueri fide debemus. Proinde illorum consuetudinem valde probamus, qui Patrum nostrorum exempla secuti, antequam cubitum se recipiant, flexis coram Deo genibus professionem iterare consueuerunt.

Obedientiam accuratè seruare,& in ea magnopere excellere quisque studeat. In his, quę Superiores iusserint,ne externè tãtùm eis obediant, verùm etiam magno eos amore & intima reuerentia prosequantur. Nostrarum actionum regula sit Superioris voluntas; quam,dabimus operam,vt perspectam habeamus, sequamur, exequamur. Quem cuiuis rei Superior præfecerit,ei perinde ac Superiori sine querimonia obtemperetur.

Ad Castitatem seruandam adhortari, minimè opus esse arbitramur. Religiosis enim viris non tam præclarum est eam virtutem colere, quàm turpe, non colere. Itaque nihil hoc loco adijciendum,nisi vt aspectu,incessu,sermone & totius corporis forma Angelicam quodammodo in terris puritatem imitemur.

Paupertas,expedita ad Deum via, & religiosæ Christi familiæ magnum certumque vectigal, publicè priuatimque exercenda est. Nemo igitur omnino aliquid possideat proprium,sed omnes in communi & de communi viuant. Eleëmosynæ ac bona omnia, siue Confessarijs,siue Prædicatoribus, siue quibusuis alijs à quibuscumque siue consanguineis siue extraneis,quocumque nomine datæ sint, ad Superiorem delatæ in communi reponantur: diuidantur autem à Superiore,prout cuique opus fuerit. Ne quis vestem,librum aut quoduis aliud munusculum,absque sui Superioris licentia & benedictione, vtendum accipiat. Apud externos ne quis horum aliquod depositum, quod Præpositus non probet, retineat: id enim proprietatis habet speciem. Quæ cuipiam à Superiore cõcessa sunt,ea ne dentur alijs ex fratribus aut sæcularibus absque Superioris licentia.

Etsi neque per professionem, neque per sacros Canones prohibeamur annuos reditus in cõmuni possidere; per Concilium autẽ Tridentinum id nobis sit concessum; nihilominus (voluntariè tamen,vt nullo vnquam vinculo adstringamur) ab illis abstinemus, quò à sęcularibus negotijs liberiores paupertatem Christi Domini, Apostolorum,& multitudinis illorum.quibus cor vnum & anima vna fuisse legitur, imitemur; illud habentes in memoria: *Nolite solliciti esse quid manducetis, aut quid bibatis; scit enim Pater vester, quia omnibus indigetis.* Nouitijs nostris,dum bonis suis ante professionem renuntiant, annuos reditus, quoad ipsi vixerint,nostræ Congregationi vt relinquant, ne permittatur. Ne procuret item aliquis ex nostris, siue Professus sit siue Nouitius, vt sibi, quoad vixerit, annui reditus à parentibus, consanguineis, alijsue relinquantur. Ne procuret aut permittat aliquis, vt pecuniarum quidquam secretò ab eis erogandum relinquatur: sed quamprimùm Superiori suo rem omnem aperiat. Matth.6.

De altari & Euangelio viuere nos clericos oportet, & de ijs, quæ sponte à fidelibus offeruntur.Itaque neque per nos ipsos,neque per alios petantur à sæcularibus eleëmosynæ, sed tota spes nostra in Christi Domini verbis posita sit, qui ait: *Primùm quærite regnum Dei & iustitiam eius, & hæc omnia adijcientur vobis.* Sęcularibus ne permittatur, vt tamquam quæstores petant pro nobis eleëmosynas. Quòd si nobis inscijs id facere sint aggressi, cùm primùm ad nos perlata res fuerit, prohibeantur. Nec item alicui ex nostris, aut pro suis propinquis, aut pro extraneis liceat eleëmosynas petere. Si fortè pecuniarum aliquid sponte traditum fuerit,vt pauperibus erogetur, id neque apud se habere, neque alicui erogare quis audeat sine Superioris licentia.

Paupertas item priuatim eniteat in cellulis,vestibus ac reliqua supellectile singulorũ. Nemo apud se habeat horologia cuiusuis metalli specie fabricata, nec aureas vel argenteas

teas reliquiarum, sacrarum que rerum capsulas, aut libros auro vel sericis coopertos, aut magno pretio sculptas vel pictas Sanctorum imagines. Neque item armarijs ita ornatis, vt scriptoria (quę vulgò vocant) videri possint: aut tabulis vel oratorijs nuceis vtantur. Nemo nostrûm armaria vel arcas clauibus obseratas absque Superioris expressa licentia habeat, exceptis ijs, qui res communes asseruant. Visitentur quandoque à Præposito cubicula singulorum, ne in ijs curiosa, pretiosa & nostræ Congregationi minimè conuenientia, vel plura quàm concessa sint penes se retineant, & in proprietatis (quod absit) vitium quis incidat; néve quid sordidum, incompositum, aut ineptiùs ornatum apud se quisquam habeat.

Cap. II. De Vestibus.

VEstitus noster niger sit & simplex: videlicet qui honestos deceat clericos, sacris Canonibus non repugnet, & in quo munditia cum paupertate sit coniuncta. Vestis interior ne sit aperta, sed conclusa vndique: clericorum talaris, laicorum paulò infra suram pertineat, honesta tamen & religiosis viris congruens. Biretis vtantur clerici in crucem formatis, laici rotundis: qui cùm domo egrediuntur, pileo vti poterunt. Clericis tam domi quàm foris eiusdem qualitatis, pretij & modi inter se erit vestitus: itidem inter se laicis. Lectuli sint lati palmos nō ampliùs quattuor, sine conopœo aut vlla re consimili, sine ornatu, vna culcitra, vno vel ad summum duobus puluinaribus. Ne quid vnquam reperiatur sericum in nostris lectis aut indumentis, vel à nostra professione alienum aut indecorum. Vestes omnes tam laneæ quàm lineæ in communi vestiario reponantur, exceptis ijs, quæ cuique Superioris arbitratu vtendæ distribuuntur. Ne quis rem suam propriam nominare vel habere audeat. Capillum & barbam omnes tondeant: ne nutriant, néve radant.

Cap. III. De Mensa atque Ieiunijs.

CIborum parsimoniam & sobrietatem (quod paupertatis proprium est) diligenter seruemus. Ieiunia ab Ecclesia indicta accuratè custodiamus. Addimus ieiunium Aduentus Domini & ob præcipuam reuerentiam erga Saluatoris nostri sacratissimam passionem, ieiunium sextæ cuiusque feriæ; nisi festum, pro quo pridie sit ieiunatum, aut festum titularis ecclesiæ, S. Stephani, S. Ioannis Euangelistæ, & Circumcisionis Domini in eam incidat. Ieiunamus prætereà in Vigilia Epiphaniæ, Ascensionis, Pentecostes & sanctissimi Corporis Christi; in Vigilia Exaltationis S. Crucis, quòd ea die nostra Congregatio sumpserit initium; in Vigilia Natiuitatis & Purificationis sanctissimæ Virginis: in secunda & tertia feria ante Cineres. Quarta quaque feria, quia tum Dominus à Iuda proditus esse perhibetur, à carnibus abstinemus, nisi festum fuerit primę Classis.

Primæ communi mensę omnes studeant interesse: nec sine rationabili caussa, aut sine Superioris licentia ad eam venire quis prætermittat. Qui ad primam venire nō poterunt, ad alteram statim veniant; ne tertiam cogamur struere. Communis omnium mensa, communis cibus, idem omnibus ferculorū numerus, eadem qualitas. Primæ & secundę mensę nullum sit discrimen, nullum personarum.

Communi mensę numquam desit sacra lectio, vel ex sacra Scriptura, vel ex SS. Patribus, vel ex auctoribus alijs valdè probatis: vt anima ęquè cœlesti, ac terreno corpus cibo nutriatur. Lectionem omnes auscultent cum silentio. Eius errata corrigere, aut de ea verba facere, pręter Superiorem, audeat nemo.

Culpę, quę in alijs domesticis operibus, vel quibusvis alijs rebus non ecclesiasticis, commissę fuerint, hę in principio mensę, flexis in Refectorio genibus, dicantur. Pœnas Prępositus, aut qui Prępositi vices in eo loco gesserit, cuique debitas imponat.

Post prandium & gratias de more actas, cum silētio, lotis manibus, in chorum abeant, & No-

& Nonam dicant. Post cœnam pari ratione abeant in ecclesiam, Deum pro benefactoribus, præsertim quos in mensa recitatos audierint, oraturi.

Ieiuniorum tempore ad serotinam cœnulam simul accedant: cibum sedentes sumant; spiritualis lectionis cibo reficiantur. Quibus ad primam non est visum venire, ij non nisi ad secundam, post horæ dimidium à primo signo dato, conueniant; deinde Refectorij fores claudantur. Cibis, qui in communi mensa apponuntur, quisque contentus sit; nec aliquid ampliùs requirere, aut extra mensam sumere sine speciali Superioris facultate liceat.

Cap. IV. *De curandis Infirmis.*

MAgnopere curandum est, vt cùm in morbum quis nostrûm incidet, ei necessaria ministrentur accuratè, ne consanguineorum beneuolentiam aut domus suę commoda desiderare posse videatur. Qui febri vel graui alio quouis morbo laborant, eis in cellam deferatur cibus. Lecti latiores cum duabus culcitris, & pluribus puluinaribus concedi poterunt. Præpositus virum sedulum & cùm ceteris virtutibus, tum caritate & patientia præditum ægrotis curandis præficiat. Is det operam, vt medicorum mandata & omnia quæ fuerint factu necessaria, conficiantur tempore. Præpositus & ceteri (si modò fieri poterit) quotidie, aut saltem alternis diebus ægrotos visitent, eosque ad patientiam diuinarumque rerum desiderium cohortentur. Multi autem ne commorentur simul in eorum cellulis; res friuolas ne tractent; submissa voce loquantur; nec sermonem ęquo longiùs producant.

Senum, & qui imbecilla sunt corporis valetudine, ratio habeatur. Si Præposito visum fuerit, ieiunandi eos lege soluat; illisque, si necessitas postulare videatur, fratrem laicum ministrare iubeat. Si pro sua quis tuenda valetudine loci aut cœli mutatione indigere arbitretur, ad orationem primùm confugiat, rem deinde totam P. Generali notam faciat. Demum quæ ille decreuerit, tãquam omnium optima, summa animi quiete & tranquillitate recipiat, neque ampliùs vrgeat aut requirat.

Communis medicus pro infirmis omnibus curãdis à Superiore deligatur, neque alius à quoquam sine eius licentia adhibeatur.

Cap. v. *De recipiendis & instituendis Nouitijs.*

AD diuinum cultum & totius Religionis progressum plurimùm interest, vt ijs tantùm qui à Spiritu sancto ducuntur, & spectatæ vitæ sunt, quique vsui Religioni esse possunt, pateat aditus. Quare priusquàm quis recipiatur, precationi se totum tradere Patres iubeant. Probetur deinde eius spiritus, & accuratè ac diligenter examinetur de Fide catholica, de vita, de moribus, de fama, de eruditione, de ætate; sítne ex legitimo matrimonio natus, & vtrum in aliam Congregationem, vel etiam an alibi in nostram dederit operam vt adscisceretur, aut sit aliquando adscitus: habeátne sorores collocandas, an parentes egentes aut infirmos; sítne ære alieno grauatus, & si qua horum sunt similia. Quòd si diligentissimè & per plures hebdomadas examinatus, nihil impedimento fuerit, quominùs idoneus videatur qui admittatur, de consensu maioris partis Vocalium loci, modò ne Præpositus dissentiat, recipi poterit. Quòd si fortè in aliqua Domo non adsit nisi Præpositus, atque alter tantùm Vocalis, si in recipiendis Nouitijs, aut habitu induendis, aut ad professionem admittendis, Vocalis ille cum Præposito non consentiat, res tota deferatur ad P. Generalem.

Qui de hæresi vnquam suspectus aut delatus fuerit; qui in alia Religione professionem fecerit, nullo pacto recipiatur. Qui alius Ordinis habitu tantùm fuerit indutus, si P. Generali cum Consultoribus videbitur, poterit recipi. Qui in nostram semel admissus posteà recesserit; qui à Patribus cuiuspiam Domus repulsam passus ad aliam se contulerit;

tulerit; qui ex legitimo matrimonio natus non sit, nulla ratione nisi ex consensu P. Generalis recipiatur. Quòd si quis eiusmodi ex rei ignorantia receptus sit, is ne induatur habitu, néve ad professionem admittatur, nisi Præpositi Generalis facultate impetrata. Si quis in aliquam ex nostris Domibus vt admittatur postulauerit, ne recipiatur absque illius Domus Patrum licentia, in quam priùs vt ingrederetur petierat: nisi fortè in eam ciuitatem ita se contulerit, ibique fuerit commoratus, vt domicilium mutasse censeatur.

Vbi primùm quis receptus fuerit, tradatur à Præposito instituendus Nouitiorum Magistro: cuius electio à Præposito, maioreque parte Vocalium (modò ne Præpositus dissentiat) singulis fiat annis; idemque per plures, si videbitur, annos refici poterit. Deligatur autem ex sacerdotibus, qui præcipua vitæ integritate, morumque grauitate sit præditus; qui prudentia & discretione polleat; qui mansuetudine & seueritate, pro rerum & personarum qualitate, vti optimè nouerit; qui nostræ Congregationis communes labores libenter & assiduè cum alijs subeat; qui rebus diuinis & ecclesiasticis non mediocriter sit eruditus; qui mandata Dei atque consilia, perfectionisque viam verbo & exemplo alios edocere valeat. Is pro facultate sibi à Præposito concessa diligenter & solicitè informet Nouitios sibi cõmissos, Deum ex animo amare, mundi huius voluptates & illecebras contemnere; paupertatem & humilitatem in rebus omnibus colere; obedientiam prompto & alacri animo amplecti; puritati & vitæ innocentiæ magnopere studere; bis saltem in die conscientiam examinare, ter in hebdomada confiteri, diebus Dominicis vnà conuenire, ac coram Magistro culpas suas dicere. Hortetur etiam eos, tentationes atque adeò cogitationes singulas Magistro suo quàm citissimè & sua sponte detegere; tempus in rebus inutilibus non conterere; vanas sęculi occupationes deuitare; silentium oportunis locis ac temporibus seruare; orationis feruorem & assiduitatem diligere; rebus diuinis magnopere delectari, atque cetera Religionis nostræ instituta diligentissimè tueri.

Postquam in nostram Congregationem quis admissus fuerit, per aliquot dies suo habitu sæculari, vitæ nostræ rationem contempletur. Tum si perseuerandi spem exhibuerit, clericali habitu indutus pro hospite habeatur. Si pro clerico est admissus, per menses quattuor; si pro laico, per annum pro hospite reputetur. Hospites si in sacris sint, ante susceptum habitum ne ministrent in suo ordine. Si sint sacerdotes, perrarò & non nisi diebus festis, de Præpositi licentia, Sacrum faciant. Si sæpiùs fieri necessitas loci, aut alia ratio postulare videatur, Præpositi Generalis facultas erit impetranda. Nouitij ad nullum Ordinem promoueantur, sed sola clericali tonsura, si eam non habeant, initiandi sunt. Si quis Nouitius sit sacerdos, nulla ratione Confessionibus audiendis exponatur. Ante professionem, nisi aliter P. Generali certa de caussa videatur, nemini nec Philosophiæ, nec Theologiæ lectionibus interesse facultas sit; sed diuino cultui, ecclesiasticis cæremonijs, sui ipsius abnegationi, atque deuotis & ad pietatem accommodatis legendis libris vacent.

Professi cum Nouitijs ne versentur, neque vllo pacto colloquantur; ne illi quidem, qui vt ingrederentur operam dederunt, aut eorum confessiones audierunt.

Qui ad functiones Ecclesiasticas inhabilis, aut Religioni oneri futurus esse existimatur, is nulla caritatis aut misericordiæ specie ad professionem admittatur.

Laici scribere aut legere ne discant, sed cum simplicitate domesticis operibus vacent; quæ ita temporibus distribuant, vt ad communem orationem cum alijs veniant. Missę intersint quotidie. Pro Matutino Orationẽ Dominicam & Salutationem Angelicam quindecies, pro quaqua Hora ter dicant.

Cap. VI. *De Studijs & Scholasticis.*

NEcesse est clericos, vtpote verbi Dei sacrorumque ministros, omni quidem bonarum litterarum genere, præcipuè verò Theologiæ eruditione esse conspicuos, ne diuina mysteria per imperitos cum ordinis dedecore exerceantur.

Clerici

Clerici dum sunt Nouitij, post spiritualium rerum occupationes, humanioribus litteris, si necesse habeant, diligenter studeant. Ante professionem scientijs ne vacent, nisi à P. Generali obtenta licentia.

Nemo ad Logicam vel Philosophiam audiendam admittatur, nisi qui Latinam linguam calleat. A Logica ad Philosophiam, à Philosophia ad Theologiam ne transeant, nisi qui à Præposito & Vocalibus suoque Magistro inuenti sint idonei. Vt schola sit frequentior, designentur certæ Domus, ad quas ex alijs studiorum caussa demigretur. Tres deputentur anni, quibus Logicæ & Philosophiæ operam nauare possint: Theologiæ non plures quinque, non pauciores quattuor. Per id totum tempus Lectiones à Magistro assiduè audiant, illasque postea repetant, ac dubitationes de ea in orbem quotidie proponant.

Singulis hebdomadis habeantur Disputationes, in quibus vnus Conclusiones propositas defendat; vnus & alter argumenta contraria obijciat. Disputationibus & Repetitionibus huiusmodi intersint quandoque Præpositus & Vocales, quò animum Scholasticis addant. Ne legendis aliarum scientiarum libris distrahantur, dentur singulis à Præposito & Magistro libri, quos solos possint legere. Diebus non festiuis detur Scholasticis professis, si videbitur, alternis vicibus remissio, ne cum alijs in choro pro diuino Officio recitando conueniant. Si quâ de caussâ Magistrum diutius abesse contigerit, mutuis, quas ille præfinierit, lectionibus sese exerceant, ac solitâ vacationem habeant. Aduertant Præpositi, ne concessum Scholasticis studendi tempus rebus inutilibus aut otio absumant, néve cùm alij ad Matutinas preces persoluendas surrexerint, illi in cellulis dormiant; sed primum omnium est curandum, ne qui studijs fuerint destinati, orationis assiduitatem & animi modestiam negligant. Verùm ita eruditionem cum pietatis ardore coniungant, vt alterum alteri emolumento esse possit. Expleto statim studiorum curriculo, aut si Magistri actu ampliùs non legant, teneantur rursus Horis omnibus canonicis, vnà cum alijs, interesse.

Cap. VII. De Silentio.

Silentij, quod est custos Religionis, semper habenda est ratio. Seruabitur verò præcipuè à prima nocte, Salutationis Angelicæ signo dato, vsque ad Solis ortum: quo quidem tempore aut in cellulis aut in ecclesiâ, orationi vel studijs quietè & placidè vacandum est. In æstate à prandio, signo dato, in cellulam se quisque recipiat: atque donec meridiana meditatio absoluta fuerit, silentium & quietem seruent. Hoc toto silentij tempore confabulationes, atque adeò colloquia & congressus omnes deuitent.

In Choro, in ecclesiâ, in Sacrario, in communi mensâ, in locis communibus, dum ad focum noctu aut silentij tempore assident, dum ad communes labores conueniunt, aut nihil omnino aut sola verba necessaria submissa voce loquantur, aut interim lectionem spiritualem audiant.

In cellam alterius nemo intret, ne Lectoris quidem, neque Concionatoris, sine speciali Superioris licentia. Cū sæcularibus nemo præter Cōfessarios, Superioris iniussu, loquatur. Si quid inter viam quis fuerit rogatus, aut res ita nata fuerit vt Superior adiri non possit, quàm paucissimis se expediat: deinde rem omnem Præposito renuntiet. Cum mulieribus ne Confessarij quidem, qui mulierum confessionibus non sunt assignati, loquantur sine licentia; néve quis sine ipsa externum quempiam in cellam ducat. Vespere fores obserentur: claues ad Præpositum deferantur, & apud eum maneant totam noctem.

Cap. VIII. De recipiendis hospitio.

Cum nostrûm aliquis de alia regione aut ciuitate ad nostram peregrè aduenerit, omnem in eum humanitatis & beneuolentiæ significationem conemur ostendere. Ante altare sanctissimi Sacramenti primùm ducatur. Cùm ibi paulisper oratum fuerit, om-

nes in eius amplexum & pacis osculum ex animo accedant; ad cellam deinde ducant; itineris vestes detrahant; quæ ei necessaria sunt tradant; pedes lauent; lautiore cibo recreent; tum per biduum ad cibos communes, alios adiungant. Caueant tamen, ne caritatis specie destruant Religionis obseruantias; ne silentium horis locisque congruentibus violent; ne de absentibus detrahant; ne post primum diem in cellam ipsius ingrediantur. Is verò post biduum cibis communibus sit contentus; in chorum cum alijs conueniat & seruet Religionis obseruantias reliquas.

Itidem si quis ierit peregrè, post recitatum ante altare maius clericorum Itinerarium, deducatur ad ianuam Domus, & pacis osculo dato cum beneuolentia dimittatur.

Sæculares Domum ne facilè nec sine vehementi caussa & per paucos dies hospitio recipiantur: nam ex eo Religionis disciplina detrimentum capere solet. At recipi poterunt Ecclesiastici & Religiosi viri, præsertim si restricto viuant instituto. Præpositus sacerdotem modestia & grauitate præditum deligat, qui eos comitetur & necessaria eis per ministrum idoneum suppeditanda curet: ceteros cum illis versari ne sine caussa permittat.

Cap. IX. De domo egredientibus.

CVm erit egrediendum domo, impetrata licentia cum assignato sibi comite, petita fixo in terram genu benedictione, breui oratione facta, & monito Ostiario, quisque egrediatur: ambo modestiam & morum grauitatem præ se ferentes vnà semper incedant. Cùm domum redierint, rursus orent, & benedictionem pari modo petant. Quod si quis ex laicis ad negotia familiaria obeunda missus fuerit, cetera, vt clerici, seruet; solus tamen (si ita Præposito visum fuerit) egredi poterit.

Ad quæcumque negotia gerenda quis exeat, ea priùs suo Superiori nota faciat: quòd si quid in via noui inciderit, cùm primùm domum redierit, rem omnem suo Superiori aperiat. Absente Præposito nemini domo egrediendi facultas fiat, nisi priùs licentiam à Præposito obtinuerit. Quòd si necessitas aliqua fuerit, egrediatur quidem de licentia eius qui Præpositi locum tenet, res tamen tota Præposito domum redeunti nota fiat. Nulli ex nostris liceat in aliam ciuitatem regionemque proficisci, absque Præpositi Generalis facultate. Si necessitas vrgeat, de Præpositi & Vocalium & (si Visitationis sit tempus) de Visitatorum licentia, ire poterit. Tum res ad P. Generalem deferatur. Licentiam Superioris manu subscriptam & obsignatam secum deferat, & ad Superiorem eius Domus, in quam deuenerit, statim legendam tradat. Quòd si quis absque sui Præpositi commẽdatitijs litteris venerit, pro admissa culpa puniatur grauiter. Cùm quis ab alia ciuitate ad aliam mittitur, ne permittatur, vt solus sit in itinere, sed comes aliquis ex nostris ei adiungatur, aut saltem viro aliquo sæculari probatæ vitæ bene comitatus rectà iter faciat, nec deflectat de via.

Cap. X. De honesta remißione animi.

SAnctorum Patrum auctoritate & exemplis, ac quotidiana experientia docemur, ad regularem disciplinam tuendam non obesse, sed prodesse plurimùm, si permittatur quandoque nostris, vt ab assiduis litterarum studijs, ab arctis Religionis obseruantijs, iucundis interdum (honestis tamen) & cum virtute coniunctis remissionibus animum recreent. Præpositi igitur Domorum permittant hieme, vt à prandio per horam adloquantur: tum signo dato ad sua se quisque opera recipiat. In æstate post cœnam colloquendi licentiam permittant: Salutationis Angelicæ signo facto, silentium seruetur. Semel in hebdomada concedant scholasticis, vt æstatis tempore summo manè extra ciuitatem animi caussa deambulent & ad prandium se domum recipiant. Hieme paulò post prandium exeant; ante Solis occasum domi sint: ceteris fratribus hoc idem alternis hebdomadis con-

concedatur. Cùm plures iuniores animi caussa foras mittuntur, eos sacerdos aliquis morum grauitate præditus comitetur.

Semel in menses singulos, bis mensibus proximis ante Aduentus & Quadragesimæ ieiunium facultas fiat, vt ab hora prandij vsque ad principium noctis in æstate, vel vsque ad peractam cœnam in hieme, domi animum recreent. Quòd si visum fuerit post meridianam horam in æstate, hieme verò post preces Vespertinas incipere, bis in menses singulos id concedi poterit. Hoc tempus præter id, quod insumendum est pro diuino Officio horis consuetis in choro recitando (cui etiam scholastici alioquin immunes intersint) honestis oblectationibus, mutuis colloquijs, spiritualibus vocum, non autem instrumentorum cantilenis, inter se iucundè traducant. Extra Refectorium simul vescantur: & postea quàm in mensę principio aliquantulum lectum fuerit, sinat Superior silentium solui. Semel aut iterum in anno pro ea animi remissione, quæ domi concedi solet, permitti poterit, vt extra domum in amici alicuius suburbana villula cibum sumant ac totũ diem maneant, absque tamen sæcularium præsentia. Aliàs nulli liceat neque domi neque foris ciborum aliquid absque Superioris sui speciali licentia sumere. Neque item ijs indulgentiæ diebus, neque aliquo vnquam tempore audeat quis in hortis nostris pomum aut fructum aliquem decerpere aut comedere. Ceterùm siue foris siue domi se nostri recreent, ita ijs rebus oblectentur, vt Religiosos Deoque dicatos se esse meminerint. Morum grauitatem seruent atque modestiam; ne vociferentur; scurrilia verba ne proferant; dicacitate & manuum licentia prorsus abstineant. Denique ita spirituales exercitationes tantisper intermittant, vt non dissoluatur animus, sed alacrior & vegetior euadat, promptiorque ad labores, sacrarumque rerum studium.

CONSTITVTIONVM PARS III.

Caput I. Quinam ex Patribus Capitulo Generali debeant interesse.

AD Regularem obseruantiam tuendam, & ad totius Religionis progressum plurimùm conferunt Generalia Capitula, modò ritè & ordine habeantur. Igitur Præpositi omnes veniant ad Capitulum Generale. Quòd si eorum aliquis fuerit impeditus, suo loco mittere poterit, quem voluerit ex Vocalibus in sua ipsius Domo assignatis. Veniant etiam Visitatores: singuli etiam Vocales à Patribus suæ cuiusque Domus electi. In qua Domo plures sunt Vocales, ijs liberũ sit, quem volent, eligere. Vbi vnus est Vocalis, is ne accedat. Electioni Vocalis nec Præpositus nec Visitator se immisceat. Vocalis electio hoc tempore & modo fiat. Secunda die Nouembris, si triennio, vt fit, Capitulum erit celebrandum; vel statim ac Consultores propter P. Generalis obitum, vel eius muneris abdicationem, vel quauis alia ratione Capitulum Generale per literas indixerint, Præpositus cuiusq; Domus vocabit omnes Vocales in sua ipsius Domo præsentes & assignatos, illisque tempus electionis adesse notum faciat: in nulla prætereà se re immisceat. Vocales inter se absque Præposito electionem faciant, quam si per quinque dies præter primum non perfecerint, nemo electus aut ampliùs eligendus intelligatur.

Patres Consultores pro Vocali eligendo priùs cum ceteris S. Siluestri Patribus Vocalibus conueniant, & vnà cum illis actiuam & passiuam habeant, ac more ceterorum suam electionem faciant. Si Vocalis electus ex Consultorum fuerit numero, nulla prætereà fiat electio; sin secus, rursus Consultores inter se alium ex suo ipsorum numero eligere poterunt. Ad Vocalem in singulis Domibus eligendum conueniant Vocales ceteri, ac nemo se excuset.

Nulla electio in Congregatione nostra per Procuratorem fiat. Excipimus Præpositum, qui ad Capitulum suo nomine mittere aliquem poterit ex Vocalibus in sua ipsius

E 3 Domo

Domo assignatis, vt paulò antè dictum est. In nulla vmquã electione possit quis accedere ad seipsum, augendo numerũ, & electionem perficiendo; nisi priùs omnes & singuli Electores id fieri consentiant. Nemo alba schedula in aliqua electione vti possit. Quæ si fortè reperiatur aliquando à Scrutatoribus, si quidem maior numerus in aliquem consenserit, bona erit eius electio: sin secus, rursus ad aures Scrutatorum singuli suffragium voce proferant.

Qui aliquem nominare nolit, de Electorum moueatur numero, & ad reliquos electio pertineat. Cùm primùm in singulis Domibus Vocalis electio facta fuerit, ceteris publicetur fratribus; tum alijs Domibus per litteras significetur.

Si Vocalis aut Consultor electus posteà moriatur, aut graui morbo, legitimóve impedimento detineatur, alius in eius locum eligatur ab eisdem Electoribus, eodem seruato ordine & temporis spatio.

A Dominica in Septuagesima, si Paschali tempore Capitulum celebretur, vel statim atque Vocales singuli per Domos fuerint electi, si alio quouis tempore, propter P. Generalis mortem aut eius muneris abdicationem habeatur; vsque dum Capitulum fit, quisque nostrûm scribere possit cuilibet ex Patribus, qui Capitulo sunt interfuturi, ac suis Præpositis litteras non ostendere: ij verò respondere etiam possint, inscio Præposito. Idem de Visitatoribus, dum munus suum exequuntur, ac etiam per mensem, postquam Visitationem absoluerint.

Ad ciuitatem in qua Capitulum Generale habetur, ne veniant Patres aut Prædicatores, quibus iure Capitulo interesse non competit, nisi eidem ciuitati sint assignati, & non ampliùs quinquaginta passuum millibus distent.

Cap. II. De modo, loco & tempore celebrandi Capitulum Generale.

TErtio quoque anno, & quotiescumque P. Generalem mori, vel quauis alia ratione munus eius contingat deficere, Capitulum Generale Romæ in Domo S. Siluestri in monte Quirinali celebretur. Dies constituta pro eo incohando est feria quinta hebdomadæ secundæ post festum sanctissimi Paschatis, si tertio vertente anno fiat: vel quam senior Consultorum suique collegæ præscripserint, si mors P. Generalis aut eius muneris acciderit abdicatio. Qui ex Patribus post cœptum Capitulum venerit, ingrediatur quidem cum alijs, firma tamen sint quæcumque in eam diem fuerint sancita.

Modus habendi Capitulum Generale hic erit. Pridie quàm Capitulum incohetur, P. Generalis, vel si is quauis ratione Capitulo non intersit, senior ex Præpositis vnà reliquos Capituli Patres conuocet, eisque significet postera die incohandum esse Capitulum, neque longiùs differri posse. Quare se quisque animi puritate diligenter præparet. Die constituta, manè omnes vnà Patres, ij præcipuè qui Capitulum sunt ingressuri, Missam Spiritus sancti solemnem celebrent: idem fiat in ecclesijs omnibus nostri Ordinis. Quotidie etiam, donec Capitulum habebitur, tum in Domo S. Siluestri, tum etiam in singulis alijs recitetur hymnus Spiritus sancti cum Versiculis & Orationibus designatis: vt Deus ea Patribus suggerat, quæ in suam gloriam & religionis vtilitatem vertant. Post orationem meridianam P. Generalis, vel antiquior Præpositus ad locum designatum conuocabit Patres Capitulum ingressuros; ac Spiritus sancti hymno cum Versiculo & Orationibus, vt moris est, deuotè & genibus flexis (quod semper seruandum est quoties pro qualibet re deliberanda vnà conuenerint) recitatis, antequàm alia pertractentur, simpliciter & sola rei veritate inspecta, soluant dubitationes, si quæ ortæ fuerint, an quis iure Capitulo debeat interesse cum alijs. Primùm admittantur omnes cum protestatione: deinde singuli, cùm res sua agitur, foras exeant. Qui compertus fuerit iure Capitulo Generali adesse non posse, admitti à maiori parte non poterit, nisi omnes & singuli Patres Capitulum iure ingressuri consentiant, & nemo omninò dissentiat. Statim post Preses & Secretarius per secreta suffragia eligantur.

Qui

Qui tunc est Generalis, & qui præses Capitulo proximè præterito fuerit, Præses ne eligatur.

Secretario curę sit litteras vndique ad Capitulum scriptas recipere, ac suo loco & tempore, Præsidis primùm, deinde P. Generalis iussu, vel coram omnibus legere, vel rerum proferre capita, & respondere singulis suo tempore.

Gesta quoque omnia & Decreta per Capitulum facta diligenter & accuratè perscribere, atque exemplar omnium, antequàm Capitulum dissoluatur, signo publico obsignatum & singulorum Patrum manu subscriptum relinquere.

Cùm Præses creatus fuerit, in primo collocetur loco. Tum P. Generalis genibus ante eum flexis munere se suo abdicet. Congregationis sigilla statim, scripturas quamprimùm poterit, tradat. Negligentiæ culpas in munere obeundo admissas fateatur. Quam correctionem ei Capitulum imperauerit, spondeat se libenter suscepturum. Annuat Pręses, eiusque abdicationem accipiat. Is verò non iam in professionis suæ loco, sed proximè infra Præsidem sedeat. Tum singuli Præpositi, onere suo quisque in Præsidis manibus deposito & culparum (vt moris est) venia petita, ad professionis suæ locum reuertantur. Præpositus Generalis extra Capitulum exeat, quò liberam de se omnibus dicendi faciat facultatem.

Deputentur duo vel tres Patres idonei caussarum Cognitores: duo item alij, quibus vnà cum Præside curæ sit ex ijs rebus, quæ ad Capitulum deferuntur, ea deligere, quæ coram omnibus visa fuerint proponenda.

Præses priusquam ad Præpositum Generalem reficiendum vel de nouo creandum deueniat, de sacerdotibus in Vocalium numerum cooptandis agaț. Poterit etiam proponere & pertractare, quæ sibi ad Congregationis progressum vtilia vel necessaria visa fuerint. Deinde Generalis sic eligatur.

Præses habito breui sermone ad rem, de qua agitur, accõmodato, & recepta ab eo, qui primum locum post se obtinet, absolutione, det ipse ceteris omnibus absolutionem generalem à censuris omnibus ad hunc canonicæ electionis effectum.

Tum ad orationem mentalem omnes genu flectant, Deum exorantes, vt in re tam graui suam illis voluntatem aperiat. Hymnum Spiritus sancti cum Versiculis & Orationibus deuotè dicant. Sigillatim postea quisque, professionis seruato ordine, complicatam schedulam, in qua nomen eius, quem eligent, scriptum sit, in vrnam supra mensam in medio collocatam inijciat, & ad suum locum redeat. Duo vel tres probi & fidi fratres ex ijs qui Capitulo non intersunt conuocentur. Eis graui pœna imposita prohibeatur, ne quid eorum, quæ in Capitulo fiunt, alijs quoquo pacto dicant. Tum per Præsidem quid faciant edocti, vrnã aperiant, schedulas effundãt, numerent, explicent, submissa voce legant. Si maior pars in cuiusquam electionem consentiat, iubente Præside, clara voce electionem esse factam dicant: tum quisnam ille sit publicent. Sin secus, schedulas reuoluant: deinde singuli suo prænotatam signo resumant & rursum in vrnam reponant schedulas: atque eadem, quæ superiùs dicta sunt, iterum ac sæpiùs repetant, donec maior suffragiorum pars in aliquem conueniat. Simul atque P. Generalis est electus, omnes signo dato ad ecclesiam, tum ad designatũ locum vnà se recipiant, & P. Generalis electio coram omnibus publicetur. Duo Patres, qui post Generalem sunt proximè, ad sellam in medio positam Generalem deducant. Te Deum laudamus, cum Versiculis & Orationibus dicant. Singuli ordine, ante eum genua flectant, manum osculentur, obedientiam ac reuerentiam polliceantur. Qui Præses fuerat, ad professionis suæ locum statim reuertatur. Qui fuerat Generalis, sedeat vt antè Pręsidi, ita nunc P. Generali proximus, vel ex aduersùm ei ad læuam, nec ad locum professionis redeat, nisi post dimissum Capitulum. P. Generalis electus si non adsit, ad eum vocandum mittatur. Interim Præses & Patres prosequantur Capitulum. Si autem P. Generalis adsit, vnà cum Patribus Capituli pertractabit quæcumque ei ad communem vtilitatem pertinere visa fuerint. Si qua res, de qua in Constitutionibus fit mentio, proponatur, Constitutionum verba à Secretario coram omnibus legantur. Pater Generalis primus rem proponat, primus sententiam dicat,

deinde

deinde reliqui omnes professionis ordine subsequantur. Dei cultum & gloriam, totius Ordinis vtilitatem atque progressum priuatis cōmodis anteponant. Patres in Capitulo generali congregati Constitutiones & Decreta per vniuersam Congregationem seruanda facere poterunt. Eligant deinde per secreta suffragia quattuor P. Generalis Consultores: tum etiam ex ijs, qui Capitulo intersunt, octo Definitores; de quorum singulis suo loco dicetur.

Cùm iam Præpositi & Visitatores à P. Generali & Definitoribus fuerint creati, & definita omnia, Patres Capituli vnà omnes signo dato conueniant. P. Generalis sermonem breuem habeat: Præpositorū & Visitatorum nomina pronuntiari iubeat. Tandem recitatis de more Psalmis, Versiculis & Orationibus, Capitulum dimittat.

Quidquid in Capitulis generalibus à maiori parte sancitur, id ratum & firmum apud omnes per vniuersam Congregationem habeatur. Quare posteà nemo eorum, qui Capitulo interfuit, contrà sensisse aut disputasse dicat; nec qui abfuit, contradicere aut repugnare vllo pacto audeat. Qui secus fecerit, puniatur grauiter. Quæcumque item vel à toto Capitulo, vel à solis Definitoribus, vel à Consultoribus, vel à Vocalibus in priuata aliqua domo pertractantur, præsertim si prolata pacem violare posse videantur, sedulò celentur: ac ne illa quidem, quæ paulò pòst publicanda sunt, ante tempus indicentur: neue quis cui aduersatus, cui suffragatus sit, significet. Qui contrà fecerit, itidem grauiter puniatur.

Si probetur, quempiam per se vel per interpositas personas quærere, vt Generalis Præpositus ipse eligatur, de Capitulo statim, ne cum alijs intersit, moueatur, & per decennium actiuo & passiuo suffragio careat: neque vllo pacto pœna ei per hoc tempus remitti poterit.

Præpositi, Visitatores, aut si quibus alijs Patribus delictorum cognitio commissa sit, ij cùm primùm suum absoluerint munus, rem totam & scripta omnia contra quoscumque acta fuerint, ad P. Generalem & PP. Definitores referant, nec apud se quispiam aliquid retineat: tum in Generali Capitulo decernatur, quænam seruanda sint. Reliqua igni tradantur.

Cap. III. *De Sacerdotibus in Vocalium numerum adscribendis.*

Sacerdotes in Vocalium numerum adscribere ad solum spectat Generale Capitulum. Ad id muneris ij deligantur, qui eruditione, prudentia, vitæ integritate polleant, qui alijs exemplo esse, Religionis obseruantias tueri, atque adeò augere valeant. Meminerint autem omnes, peccati adstringi vinculo eum, qui odio, amore aut priuato commodo ductus aut non idoneum eligit, aut idoneum prætermittit. Antequàm de hac electione agatur, Patres à Deo diuinum lumen exposcant: tum quò liberiore animo suam quisque sententiam proferat, iureiurando arctissimo se omnes, & quisque singillatim adstringat perpetuo silentio seruaturum, quæ de huiusmodi negotio vel mutuo inter se collocutos, vel à collegis audiuisse contigerit: ita vt nullo vmquam tempore & nulla ratione possit quis dicere, nec de quouis alio collegarum, nec ipsemet de seipso cui refragatus aut suffragatus fuerit. Diligenter deinde inquirant singulorum merita. Et primùm quidem Visitatores de sacerdotibus suæ quisque Prouinciæ; tum Vocales electi à Domibus vbi illi adsunt: tum ceteri omnes, suam quisque sententiam palàm absque vlla animi perturbatione dicant ingenuè. Deinde per secreta suffragia singillatim cuiusque, de quo tractari debet, ritè & ordine agitetur electio. Quibus à professione duodecim anni elapsi sunt, à maiori parte Capituli ad suffragia ferenda admitti poterunt, si eorum qualitates reliquæ respondeant. Ante id tempus nulli ea facultas concedatur, nisi ob præcipuam viri alicuius eruditionem, aliasque insignes virtutes, atque ætatis maturitatem id concedendum visum fuerit; modò in ea re duæ partes Vocalium ex tribus eorum qui

Capi-

Capitulo intersunt, consentiant, & sex anni post professionem elapsi sint. Qui nondum sunt Confessarij, qui communia Congregationis onera ferre nequeunt (vt sunt, diu noctuque chorum frequentare, communi mensa victitare, & si qua horum sunt similia) eligi non poterunt. Qui ex legitimo matrimonio nati non fuerint, quamuis alioqui idonei, ius tamen ferendi suffragij, actiuæ tantùm vocis primò, post aliquot verò annos (si visum fuerit) passiuæ concedi poterit. Quòd si eisdem simpliciter & sine additione aliqua huiusmodi ius à Generali Capitulo concessum sit, actiuæ tantùm vocis concessum fuisse intelligatur.

Vbi primùm quis ad suffragia ferenda admissus fuerit, ius quidem conueniendi vnà cum ceteris Vocalibus eius Domus, in qua est assignatus, habeat; suffragium tamen atque sententiam suam ne priùs dicat, quàm à loci Præposito & Vocalibus facultas ei facta sit. Quæ in quartum à dimissione Capituli mensem, & secundum, posteaquàm Vocales fuerint publicati, differatur.

Cap. IV. De Definitoribus.

PAter Generalis & Definitores à Capitulo electi iurisiurandi vinculo se primùm obstringant, nullo se vnquam tempore dicturos, quæ in Definitorio dixisse, vel à collegis audiuisse contigerit, quæ prolata pacem turbare vel quoquo pacto minuere posse videantur. Tum diligentissimè perquirant, quinam ex Vocalibus totius Congregationis ad alios regendos sint apti. Per secreta deinde suffragia eligant Præpositos singularum Domorum, & Visitatores binos in Prouincias singulas. Hi creentur in annum: reficiantur autem, si P. Generali & Consultoribus visum fuerit, vsque ad annum tertium. Qui Præpositi munere tres continuos annos vel in eadem Domo, vel in eadem ciuitate in diuersis Domibus functus est, is nec in eadem rursus Domo, nec in eadem ciuitate Præpositus creari poterit, nisi post tres alios annos elapsos. At alibi in alijs Domibus poterit is idem eligi Præpositus, modò in singulis Domibus triennium non excedat. Qui inter se sunt primo vel secundo gradu consanguinei, alius alij nullo interiecto anno ne succedat. Qui ex Vocalibus non possunt subire onera communia Religionis, vtpote chori & communis mensæ, Præpositi & Visitatores ne eligantur. Consultoribus ne Visitatoris munus imponatur. Præpositi itidem Visitatores ne fiant. Si quis Visitatoris munus per tres continuos annos iam obiuit, iterum ad eamdem Prouinciam creari ante tres alios annos non possit.

Præpositus S. Siluestri Romæ, cùm sit Præpositus Generalis, ac totius Religionis caput, à toto Capitulo (vt dictum est) eligitur. Ceteri Præpositi creantur à P. Generali & Definitoribus, antiquitatis seruato ordine, tum Visitatores bini pro Romana & Neapolitana Prouincia; bini pro Prouincia Galliæ Cisalpinæ, ceterarumque Domorum. Absoluta Generalis Capituli Congregatione, statim Definitorum cessat auctoritas.

Caput V. De electione & auctoritate Patrum Consultorum.

SIngulis triennijs à Capitulo Generali eligantur quattuor Consultores, vt suprà dictum est, qui P. Generali intra triennium præstò sint, eique in his, quæ ad regimen Congregationis pertinent, opitulentur. Vnus eorum tantummodò per aliud triennium à Capitulo Generali refici poterit: reliqui tres de nouo creentur. Hi nullum ius habent præcedendi Patres reliquos, sed in professionis suæ loco sint. Quotannis post Pascha vnà cum P. Generali, perspectis rebus quas vel in Actis Visitationis repererint, vel à Visitatoribus aut aliunde renuntiatæ fuerint, deliberent quis Præpositus aut Visitator reficiendus, quis amouendus à munere, quis in amoti vel demortui locum sit sufficiendus. Nam licet tota facultas regendæ Congregationis sit penes P. Generalem, tamen in huiusmodi

rebus exequendis & in Constitutionibus pro re graui declarandis, si quæ fortè dubitationes oriantur, ac in pœnis grauioribus imponendis Consultorũ consensus adhibeatur.

Si dum P. Generalis autumnali tempore, vt fit, vnà cum consuetis Prouinciæ Visitatoribus, Domum quampiam extra Vrbem visitauerint, res grauis aut consultatione digna pro ipsamet Visitatione, aut pro quouis alio negotio nata fuerit, expectare oportebit tantisper, dum Romam reuersus cum suis Consultoribus deliberet. At si celeritate opus sit, & res differri minimè possit, de consensu PP. Visitatorum, qui Consultorum eo casu loco sint, rem totam expediet.

Si Consultorum aliquem diem suum obire, vel munus quauis ratione contingat deponere, P. Generalis conuocet, præter Consultores reliquos, Præpositum S. Andreæ & Vicepræpositum S. Siluestri, & vnà cum illis per secreta suffragia de cõsensu maioris partis in demortui vel abdicati Consultoris locum sufficiat alterum. Quòd si Consultoris defectus intra tres menses ante Capitulum accidat, Consultoris ne fiat electio, nisi fortè quis Præpositus intra illos menses creandus sit. Tunc enim statim Consultor eligatur; deinde qui sufficiendus sit, Præpositus creetur.

Si Consultor ad Generale Capitulum electus intra dictos tres menses ante Capitulum moriatur (si quidem non sit creandus aliquis Præpositus) Consultoris electio ne fiat: sed reliqui Consultores, quinam ex eis Capitulum ingrediatur, eligere poterunt, modò ne Capitulum post meridianam orationem cœptum sit.

Si ad aliud domicilium alicubi collocandum euocabimur, P. Generalis rem omnibus Præpositis & Vocalibus impertiat: hi re maturè considerata, quid sibi visum fuerit rescribant. Acceptis litteris, P. Generalis conuocet Cons[illegible] Præpositos, qui vel ibi præsto fuerint, vel longiùs non abfuerint quàm quinquaginta millibus passuum: tum de sententia maioris partis locum aut recipiat aut respuat. Itidem fiat si qua Domus intra triennium, postquam recepta in Congregationem fuerit, erit repudianda: nam expleto triennio Capitulum expectabitur.

Per P. Generalis obitum, aut eius muneris abdicationem, Vicepræpositi S. Siluestri cessat auctoritas, isque in professionis suæ locum statim redit. Ex Consultoribus professione senior Patris Generalis vicem obtineat. Primus omnium Domi suæ sedeat, sed non in Generalis loco. Si P. Generalem diem suum obire, aut quauis alia ratione sedem eius vacare contingat, Patres cuiusque Domus publicis statim litteris faciat certiores. Capitulum, die cum collegis constituta, quàm primùm conuocet; menses tamen Iuniũ, Iulium & Augustum ob acres calores intermittat. Vocales de domo in domum ne transferat: quòd si id fieri necessitas coëgerit, fiat post electionem Vocalis, qui ad Capitulum veniat. Quæ in Capituli generalis tempus differri poterunt, differat: quæ celeritate opus habent, vnà cum ceteris Consultoribus deliberet & expediat. Generale Capitulum ingrediendi ius ne habeat, nisi à suis Vocalibus vel collegis de more eligatur.

Cap. VI. *De Cognitoribus caussarum.*

EX ijs, qui intersunt Capitulo, duo vel tres Patres eruditi (si videbitur) constituantur, qui de caussis ad Capitulum delatis & controuersijs ortis cognoscant. Ij res cognitas, totius Capituli iussu, vel apud Definitores vel apud vniuersum Capitulum narrent paucis. Dimisso Capitulo eorum cessat auctoritas.

Cap. VII. *De Præposito Generali.*

VNiuersi Ordinis administratio Præpositi Generalis est præcipua. Ei igitur, vtpote qui nostræ Congregationis caput & pater est, promptè obediant omnes, scilicet
Heb. 13. Apostolorum verbi memores; *Obedite Præpositis vestris, & subiacete eis.* Is verò (vt idem Apostolus subdit) peruigilet, quasi rationem pro animabus subditorum redditurus. Quocirca summo studio & fide in rebus spiritualibus & temporalibus Congregationis

nis regimen gerat: & iuxta Constitutiones à Capitulo factas,aut pro tempore faciendas, illam regendi habeat facultatem.

Præpositus Generalis creatur à Capitulo per triennium: reficitur autem ab eodem, si visum fuerit,vsque ad aliud triennium. Eius non cessat auctoritas statim vt triennium est elapsum, sed durat ad Capituli tempus,videlicet donec in eo munus suum deposuerit. Idemque Generalis creari minimè poterit,etiamsi triennium tantùm Generalis munere functus sit, nisi post sex lapsos annos: qui ipse tamen ad quæcumque alia Religionis obeunda munera idoneus censeri poterit.

P. Generalis, neque etiam de Consultorum sententia, nouas Leges aut Constitutiones edere aut editas abrogare,siue in parte aliqua immutare poterit: id enim ad Generale Capitulum solum spectat.Interpretari tamen ex Consultorum consensu poterit.Suffragium eius simplex sit: at si sententiarū inter se pugnantium par sit numerus, eius suffragium duplex erit. Cùm transferendi erunt de Domo in Domū fratres laici,clerici sacerdotes, aut Vocales,solus Præpositus generalis absque Consultorum consensione, sed, ijs tamen in consilium adhibitis, transferre poterit: priùs verò (si commodè fieri potest) certiores faciat Præpositos earum Domorum ad quas & ex quibus sunt transferendi. Anno autem ante Capitulum proximo, nisi consentiant Consultores, Vocales ne transferat.Potest solus P. Generalis concedere facultatem clericis, vt ad sacros Ordines promoueantur; sacerdotibus, vt confessiones sæcularium virorum ac mulierū audiant: Scholasticis item, vt publicè concionentur: seruatis tamen ijs quæ de Concionatoribus & de sacerdotibus ad confessiones admittendis superiùs dicta sunt. Potest item solus quem voluerit ex Patribus, etiam ex Consultoribus, creare Vicepræpositum S. Siluestri, eiusque auctoritatem augere vel minuere, & ad nutum dimouere. Is verò Vicepræpositus ante quidem Vocales ceteros, sed post Præpositos quoscumque aliarum Domorum, & post Visitatores (Visitationis tempore) sedeat.

Etsi plurima sunt, in quibus disponendis P. Generalis Consultorum consensum habere non cogitur; in istis tamen eorum consilium studeat adhibere, videlicet in distribuendis Concionatoribus,in transferendis de loco ad locum Vocalibus, ac denique in rebus omnibus quæ consultatione aliqua indigere videbuntur.

Meminerit P. Generalis subditos exemplo magis quàm verbo docere. Dum integra est corporis valetudine, regularem disciplinam, communesque labores, quoad eius fieri poterit, vnà cum ceteris subeat; ad communem mensam assiduè se conferat; communi victu & vestitu sit contentus; vnam aut ad summum duas habeat cellas,easque nullo ornamento decoratas; Lectum sine conopæo,supellectilem sine apparatu, sed ad formam communem. Ob negotia tamen plurima, quibus ferè semper est occupatus, laicū habere poterit vnum, qui vbi ei opus fuerit administret. Si qua de caussa (quod Deus prohibeat) amouendus erit P. Generalis à munere, Consultores rem maturè perpendant, nec nisi grauissimis rationibus moueantur: tum de consensu maioris partis eorum, Capitulum generale Romam vel aliò conuocent. Ibi caussa probè cognita, P. Generalis deponi,& alius in eius locum eligi poterit. Caussæ autem, ob quas esset amouendus, hæ sunt: Crimen hæresis, carnis incontinentia, bonorum Congregationis dissipatio, siue ea in suum,siue in aliorum conuertat commodum: si regularis disciplinæ & rerum gerendarum ita socors sit ac negligens,vt destructio nostræ Religionis aut dissolutio timeatur: si Constitutiones in rebus grauibus non seruet, nec curet ab alijs seruandas: si eas spernat ac reijciat: denique si quod crimen commiserit, quod vel per Leges ciuiles pœna capitis,vel iuxta sacros Canones depositione puniatur.

Cap. VIII. *De Visitatoribus.*

Visitatores bini pro singulis Prouincijs à Præposito Generali & Definitoribus in Congregatione generali per annum eligantur. Deinde singulis annis intra triennium à P. Generali,& à Consultoribus refici poterunt: vt superiùs dictum est. Ij non in

eadem, sed in diuersis suæ Prouinciæ ciuitatibus & Domibus habitent. Consultoribus & Præpositis nullo pacto Visitationis munus imponatur. Postea quàm se æstatis calores remiserint, singulis annis Visitatores bini suam Prouinciam visitent. In obeundo munere parem auctoritatem habeant, nec sine altero alter quidquam facere possit: in exequendis tamen rebus professione senior præcedat, cui eidem sit curæ in itinere pecuniam ferre, & impensas facere.

Si visitanda sit Domus eius Præpositi, qui alteri ex Visitatoribus in primo vel secundo consanguinitatis gradu coniunctus sit, alter Visitator socium ex Vocalibus eiusdem Domus sibi adiungat. Idem faciendum est, si Visitatorem alterum de altero aliquid cognoscere oporteat. Si quis nostrûm ad alterum tantummodò ex Visitatoribus quippiam deferre voluerit, is sua manu subscribat.

Cùm primùm ad Domũ visitandam peruenerint, munus suum aggrediantur, ac quàm citissimè poterunt se expediant. Vnà omnes ad locum designatum conuocent, sermonem breuem de rebus ad Visitationem spectantibus habeant: cunctos moneant, vt quæ correctione indigẽt, liberè sibi aperiant; néue odio aut amore ducti quæ dicenda sunt taceant: aut è contrà emendata iam, siue quæ caritatem violare possint, ea ipsi proferant. Tum Visitationem aggrediantur à rebus diuinis, si commodè fieri poterit. Eant visum qua diligentia asseruetur sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum, Oleum infirmorum & Sanctorum reliquiæ: quàm nitidè & decorè curentur sacra vasa, sacerdotum vestes, & quæ ad Ecclesiasticam pertinent supellectilem. Deinde singulos in senioris Visitatoris cellam per ministrum idoneum ordine conuocent: prudenter & vt res postulat, sciscitentur, an Prępositus, Patres & ceteri diu noctuque Horis canonicis frequentes intersint; an pax & concordia custodiatur; an silentium horis locisque congruentibus seruetur; an Nouitij & Professi adolescentiores in Dei timore, maiorumque reuerentia educentur; an Scholastici bonis litteris erudiantur; an tempus rebus vtilibus, vt par est, insumatur; an nostrę Consuetudines ab vnoquoque seruentur. Visitent etiam singulorum cellas; ne quid fortè vsquam sit ab instituto nostro alienum; tum communes domos, officinas, & supellectilem. De ratione demum accepti & expensi accuratè cognoscant: vbi cognouerint, si videbitur subscribant. Toto Visitationis tempore cuique nostrûm liceat peccata confiteri vtri placuerit ex Visitatoribus, absque Præpositi licentia. Visitatores post biduum quàm aduenerint, communi victu vtantur. Nulla recipiant munera neque à nostris, neque à nostrûm consanguineis, ipsorum opera procurata. Impensæ verò itinerum à singulis suæ Prouinciæ Domibus, iuxta præscriptum, eis tribuantur. Anteaquàm vltimam Visitationi manum imponant, de ijs rebus, quæ occulta correctione indigent, aut Præpositum loci, aut ipsosmet qui culpa tenentur, admoneant. Tum palàm apud omnes sermunculum habeant: vbi quæ videbitur, vniuersè probent aut improbent. Quæ leuiora sunt, per seipsos corrigant, nullamque de rebus leuibus siue apud P. Generalem, siue in Generali Capitulo faciant mentionem. Si quid graue (quod Deus auertat) compererint, & remedium statim adhibendum esse visum fuerit, suum munus sine mora exequantur: rem tamen (si videbitur) aut cum Vocalibus loci, aut saltem cum Pręposito, prout res postulauerit, communicent, pòst ad P. Generalem omnia scribant aut referant. Quæ notatu digna visa fuerint, manu vtriusque Visitatoris subscripta habeantur. De Domibus, quas visitauerint, narrent benè: errata & incommoda reticeant.

Pater Generalis triennio semel, si ei videbitur, vel Congregationem totam simul, vel partes seorsum visitet. Id si post calores ęstiuos fecerit, cum Visitatoribus faciat vnà: sin alio tempore, integrum ei erit velítne alio quolibet adscito socio, an ipse solus rem omnem exequi. Nec tamen Visitatores à Capitulo constituti suum officium suo tempore intermittant. Atque hos solos Visitationis iure Capitulo interesse oportebit; illos alios adscitos nequaquam.

Cap-

Cap. IX. De Præposito & Vocalibus cuiusque Domus.

SVo quisque Præposito prompté, vt par est, obediat: P. verò Præpositus, vt omnibus se præbeat exemplum disciplinæ, ad chorum & ad communem mensam assiduè pro virili conueniat. Silentium horis locisque congruentibus seruet; labores communes vnà cum alijs subeat; Religionis obseruantias diligentissimè colat; & si intereà eum prædicare contingat, Domum nihilominùs curet præcipuè; atque in choro & in communi mensa intersit. Ad alias ciuitates in Quadragesima tantùm, nec nisi de caussa graui & de P. Generalis licentia, proficiscatur. Post Præpositos, vnusquisque reuerentiã præstet atque obediat Vicarijs; tum senioribus, demum fratribus singulis inter se tamquam caritatis vinculo colligatis suus cuique honor mutuus habeatur: ita tamen, vt iuxta Apostoli sententiam, *omnia secundùm ordinem fiant*: neque aliquis Superioris, siue alterius officij dignitatem, aut iubendi auctoritatem sibi quoquo pacto vendicet. Nemo quamuis professus & sacris initiatus Vocem habet, neque ad ferendum suffragium poterit conuenire, nisi ij tantùm sacerdotes, qui ad id in Capitulo generali sunt admissi. De qua re Nouitij, antequàm Religionis induantur habitu, publicè sunt præmonendi. Licet nullum ius Vocalibus tribuatur antecedendi alios sacerdotes seniores, sed professionis ordo vbique seruandus sit; absente tamen Præposito, iura Præpositi, & quæ ad regimen spectant, Vocales tantùm exerceant; sacerdotes verò reliqui, absentibus Vocalibus. 1. Cor. 14.

Qui voce caret passiua, eligi non potest Generalis, Præses, Præpositus, Visitator, Vicarius, Consultor, neque vt ad Generale Capitulum veniat. Absente tamen Prępofito & Vicario, in rebus omnibus Prępositi vicem gerat. Duò saltem Vocales pręter Prępositum in vnaquaque Domo à P. Generali assignentur; imò plures, si ita ei videatur expedire. Vocales in quacumque Domo adsint: si in ea assignati non fuerint, extranei censeantur. Suffragium ibi ferre non poterunt, neque Prępofito absente, in Choro, Refectorio aut alibi iura Prępositi exercere; nisi omnes & singuli Vocales loci consenserint.

In singulis Domibus singuli Vicarij eligantur. Si duo domicilia in eadem sint ciuitate, duo Vicarij debent eligi. Prępositus igitur ex ijs suę domus Vocalibus, qui actiuam & passiuam vocem habent, duos vel tres designabit, & ad P. Generalem secretò referet; qui etiam secretò vnum ex designatis eligat. Is tamen Vicarius ad nutum Prępositi sit amouibilis; post Præpositum & Visitatores Visitationis tempore sedeat; absente Præposito eius vices gerat; dum adest, nihil agere aut præcipere, neque in Domus regimine se ingerere audeat, nisi ijs quæ Prępositus commiserit. Si Vicarius menses aliquot Domo absit, ne cogatur Præpositus alium Vicarium eligere. At si Vicarium & Præpositum abesse contingat, priusquàm abeant, designetur Vicarius. Ad Generale Capitulum ne accedat Vicarius, nisi ab alijs Vocalibus electus fuerit. Vicarius S. Marię de Thoro in agro Æquensi à P. Generali solo designetur & eligatur. Absente Prępofito & Vicario, antiquior ex loci Vocalibus, etiamsi actiuam tantùm vocem habeat, eius vices gerat. Absente Prępofito Vicarius, vel Vicario absente senior qui Prępositi vices gerit, ea tantùm exequatur, quę in aduentum Prępositi commodè differri non poterunt: caueat autem ne minimum quid agat, quod à Superioris sui voluntate senserit esse alienũ.

Si contingat plures adesse Vocales coniunctos inter se primo vel secundo consanguinitatis gradu, duo tantùm ex eis, qui antiquiores Vocales fuerint, suffragium ferant, tum in Capitulis generalibus, tum etiam in singulis Domibus. Sacerdotes Vocalibus loco superiores, etiam ipsi Patres nominentur; ab inferioribus Vocalibus benedictionem ne petant: tamen foras ituri & licentiam petant & comitem, & quò sint ituri, & quę acturi significent.

Prępositus quandoque omnes vnà conuocet: nonnulla, vt res postulabit, de quotidianis erratis verba faciat. Idem consulat Patres Vocales, cùm aliquis est in Ordinem nostrum accipiendus, cùm induendus habitu, cùm admittendus ad professionem, cùm ad Ordines promouendus, cùm ad audiendas confessiones exponendus: item si quis

ante professionem à Religione dimittendus; de magnis etiam atque extraordinarijs sumptibus faciendis; denique in rebus omnibus grauioribus: cuiusmodi non sunt quæ ad victum & vtensilia pertinent.

Nulla ex nostris Domibus possit ære alieno grauari, etiam de cõsensu Vocalium; nisi pro necessario victu atque vestitu & pro necessaria fabricæ restitutione, vel tamdem pro euidenti vtilitate in re quę differri minimè possit, vt puta pro emendis contiguis Domui nostræ locis. In erogandis autem eleëmosynis iungatur caritati Christiana prudentia. Præpositus plus duos aureos in mensem ne elargiatur, nisi cum Vocalibus rem antè communicet, atque illi assentiantur.

Cùm Vocales conuocati aliquid tractant, id fiat quod maior pars Vocalium censuerit esse faciendum. Præpositus quidem liberam Vocalibus dicendi faciat facultatem: ij tamen nec cum Prælato, nec inter se immodestè, morosè, pugnaciter se gerant. Qui secus fecerit, ei pœna Superioris arbitrio imponatur. Quòd si interdicendus ei congressus & facultas conueniendi cum alijs Vocalibus videatur, res à Præposito cum ceteris Vocalibus antè agitata ad Generalem referatur, eiusque sententia expectetur. Ne liceat Præposito res nouas inducere, aut veteres nostræ Congregationis consuetudines immutare. Communes litteras obsignare, & aliundè datas resignare ac legere solus potest: posteà tamen Vocalibus legendas tradere teneatur. Sigillum Congregationis apud solum Præpositum sit; ac nemini liceat litteras huiusmodi sigillo non signatas alicui mittere. Nemo litteras, munera seu quid aliud cuiusque generis mittere vel recipere audeat, sine Superioris licentia. Qui secus fecerit, Præpositi sui arbitrio puniatur. Ad P. Generalem scribere litteras quisq; potest: eas neque Pręposit locorum, neque alius vllo pacto legant aut aperiant: exceptis P. Generalis vel ad P. Generalem litteris & ad Visitatores circa Visitationis tempus, & ad Vocalem electum. Post Septuagesimam possint Præpositi legere aut aperire quascumque alias, quas siue Vocales siue alij miserint aut receperint. Absente Pręposito, nemo scribere alicui litteras, aut aliquid alicuius ponderis innouare audeat. Quòd si quid horum statim fieri necessitas coëgerit, res tota Præposito, cùm domum reuersus fuerit, aperiatur.

Nemo nostrûm suam sententiam in scripto ponat de re quapiam controuersa: nec se cuiuspiam excepisse Confessionem, vel eum à censuris absoluisse fidem faciat, quin antè & viderit Præpositus & probauerit.

Curæ sit Præposito Annalium librum conficere, in quo vt quidque acciderit notatu dignum referat: vtpotè quo quisque die Religionem sit ingressus, habitum susceperit, professionem emiserit, ad Ordines & Cõfessiones sit admissus: quicquid denique ortum fuerit, quod ad communem Domus vtilitatem pertinere videatur. Librum etiam conficiat accepti & expensi, vt possit rationem reddere quotannis Visitatoribus, & suo tempore Patribus in Capitulo generali congregatis. Etsi verò Præpositus accepti & expensi rationem Vocalibus suæ Domus reddere non teneatur, vltrò tamen offerat eis libros Visitationis tẽpore, & antequàm ad Generale Capitulum proficiscatur. Præpositus, etiamsi iam annus elapsus sit, in sua tamen administratione permaneat, quousque alius Præpositi munus adierit.

Si quis Præpositus moriatur, alius statim vel ad summum intra tres menses à P. Generali & Consultoribus sufficiatur. Interim Vicarius, vel eo absente senior ex Vocalibus Præpositi vices suscipiat, eique omnes obediant & præstent reuerentiam: is tamen in Præpositi loco ne sedeat, nec item ius habeat veniendi ad Capitulum generale, nisi à suis Vocalibus de more eligatur.

Cap. x. De ordine & loco cuiusque inter se.

PRæpositus in sua quisque Domo primum locum obtineat. Si plures Præpositi conueniant, omnes post Præpositum, suo quisque professionis loco, collocentur. Post Præpositos Vicarius, tum ceteri sacerdotes, iuxta professionis ordinem, siue sį Voca-

les

les sint siue non sint; tum Clerici professi pro suo quisque ordine; post hos Nouitij; tum hospites; postremò fratres laici locum habeant. Visitatores cetero quidem anno professionis locum teneant: Visitationis tamen tempore post Præpositos collocentur. Licet ij, qui maioribus Ordinibus initiati sunt, præcedant eos, qui minoribus; his tamen ad eumdem Ordinis gradū euectis, non ampliùs Ordinis sed professionis ratio habeatur: nisi quis sua culpa & pro pœna ad Ordines non fuerit admissus: quod speciatim de vnoquoque erit declarandum.

Qui sua culpa locū professionis amiserint, ijs si pœna post aliquot annos remissa fuerit, in pristinum professionis locū restituti esse ne intelligantur: sed post eos omnes, qui superiores aliquos ordines iuxta constitutum à Capitulo tēpus susceperint, maneant. Eos verò qui ante id tēpus necessitate, aut rationabili caussa promoti fuerint, præcedant: nisi iam anteà elapsum sit tempus à Capitulo & à Constitutionibus constitutum. FINIS.

APPENDIX

Ex Antonij Caraccioli, Ioannis Bap. Castaldi, Siluestri Maurolici, Augustini Barbosæ, aliorumquè scriptis ab AVBERTO MIRÆO concinnata.

Caput 1. Origo & institutio Clericorum regularium, quos vulgò Theatinos nuncupant.

EXortis, auctore Luthero, fœdis illis hæresibus, quæ Aquilonares plerasque prouincias superiore sæculo infecerunt, in media etiam Italia, atque in ipsa Vrbe Roma (vt malum ex malo seritur) praui mores indies pullulabant; quibus non solùm populi, sed etiam clerici ac religiosi homines passim contaminabātur: atque adeò qui imperitæ & infirmæ plebi ad virtutem præire debuissent, suo eam exemplo ad vitia inflectebant. Nonnulli igitur, qui Romæ erant, solida probitate viri, vt tantis malis aliqua ratione pro sua virili parte occurrerent, & labantem Ecclesiasticum ordinem ad pristinam vitæ integritatem dignitatemque reuocarent, Leone X. Pontifice, sodalitium insigne in ipsa Vrbe fundarunt, eique à DIVINO AMORE cognomentum nobile imposuerunt. Primi & præcipui sodales *Gaspar Contarenus, Iacobus Sadoletus, Matthæus Gibertus, Ioannes Petrus Carafa, Caietanus Thienæus, Bonifacius à Colle, Paulus Consiliarius, Aloysius Lippomanus, Latinus Iuuenalis, Tullius Crispoldus* & *Iulianus Dathius* memorantur. Accessere postmodùm, vt fit, complures alij, ad quinquaginta scilicet Romanæ aulæ proceres. Tanta est in vtramque partem vis exemplorum. Locus, quò ad conciones sacrasque preces conueniebant, erat ædicula SS. Siluestri & Dorotheæ in regione Transtiberina, cuius procuratio ad *Iulianum Dathium* (qui & presbyteris Pœnitentiarijs in Lateranensi basilica præerat) eo tèmpore pertinebat. Quocirca cùm, eius hortatu, probi ij proceres statis diebus illò cōcederent, reuiuiscere paulatim cœpit pristinus Christianorum feruor: ab eoque postmodum sodalitio alia, in plerisque Italiæ vrbibus, eamdem rituum morumque formam sumpserunt.

Et verò postquam aliquamdiu pijs sese operibus, vnà cum Diuini Amoris sodalibus, *Caietanus* Romæ, Vicetiæ & alibi exercuisset, amplissimo patrimonio in pauperes distributo, atque opulentis sacerdotijs quę possidebat abdicatis, de noua Clericorum regularium familia instituenda, deque primæua illa atque Apostolica communis vitæ ratione instauranda seriò cogitare cœpit. Excitari scilicet oportebat mortalium animos nouo atque Apostolico spiritu, & clericis, quos ingenti populorum exitio improbitas & inscitia

inscitia corrupissent, Clericos alios suffici, quorum operâ damnũ, quod illi prauo exemplo atque ignorantia intulissent, sarciretur. Caietanus igitur ea quæ secum diu, Deo incitãte, agitauerat, cum *Bonifacio à Colle* amicè communicat: probat ille & se tam præclaro facinori socium offert. Hanc rem non multò pòst olfecit *Ioannes Petrus Carafa*, Episcopus tunc Theatinus; qui diu cupiuerat ex mundi fluctibus in portum aliquem emergere. Iunctis itaque animis hi Triumuiri quartum sibi socium adsciscunt, *Paulum* videlicet *Consiliarium*, fidum Carafæ amicum, & Ioannis Bap. Consiliarij Cardinalis fratrem.

1524. Igitur anno redempti orbis 1524. festo die Crucis inuentæ, à IV. Viris istis res cœpta est apud Clementem VII. sedulò agitari, nec sine contradictione multorum. Ad rationes, quæ in contrarium obijciebantur, diluendas magnum robur attulit *Matthæus Gibertus*, laudatissimus Veronæ Episcopus, qui apud Clementem gratia, apud Cardinales auctoritate plurimùm valebat. Itaque cùm festo die Crucis inuentæ, vt dixi, res agi cœpta esset, in Crucis itidem exaltatæ solemni luce feliciter confecta est: vt proinde hęc Clericorum regularium familia, ordine prima & antiquissima, non immeritò Crucis insigne sibi velut proprium assumpsisse videatur. Clemens igitur Papa *Ioanni Bap. Bonzianio*, Casertę Episcopo & Apostolico Datario mandauit, vt Pontificio nomine dictorum IV. Virorum vota solemnia exciperet, atque Apostolica auctoritate roboraret. Ergò die festo quem nominaui, ipsi, vnà cum Bonzianio, ad Vaticanam S. Petri ędem sese contulerunt; vniuerso Clero & maxima omnium ordinum multitudine prosequente. Exinde post celebratum à Casertano Antistite, ad aram S. Andreę, solemne sacrificium, candidati cęlesti pane refecti, ad altare S. Petri, quod illius basilicę est primarium ac sacratissimum, bini processerunt; ibique Clementis Papę diplomate per Notarium clara voce recitato, primus *Ioannes Petrus*, tum *Caietanus*, deinde alij duo solemnia Religionis vota religiosissimè nuncuparunt: quorũ formulas à singulis signatas Bonzianius Pontificis nomine recepit ac probauit. Post hæc, quoniam dicto diplomate ipsis concedebatur, vt Præpositum sibi quem vellent eligerent, nonnihil ab adstantium cœtu secedentes, cùm de ea re inter se aliquantisper deliberassent, in *Ioannem Petrum* cunctorum suffragia conuenerunt. Ipsum igitur iam electum primum Clericorum regularium Præpositum Casertanus Episcopus, qua pollebat potestate, confirmauit.

His rebus ingenti ipsorum religione atque adstantium applausu peractis, abeunt IV. Viri in pauperem domunculam, quam Bonifacius via Leonina ad Campum Martium possederat. Eam verò inhabitarunt fermè biennio, in summa, & quidem voluntaria, omnium rerum egestate: illud scilicet Apostolicum institutum religiosè seruantes, vt nullos census possiderent, nihil à quoquam peterent; si quid vltrò deferretur, id solum cum gratiarum actione reciperent. Quod quidem eximium paupertatis studium hodieque ipsorum posteri religiosissimè seruant; eò magis admirandum, quò rarior ea virtus existere solet.

152. Postea verò, anno scilicet eius sæculi vicesimo sexto, è dicta domo Martiana ad aliam in monte Pincio sitam Patres migrarunt: quam vsque ad anni proximè sequentis mensem Iunium incoluerunt; quando scilicet clade Borbonia diriùs vexati, Vrbe relicta, sedem ac domicilium Venetias transtulerunt. Et verò licet procul à conspectu hominum,
1527. nempe ad Pinciana Vrbis mœnia secessissent, ægrotis nihilominus in nosocomio, vt pridem cœperant, assiduè inseruire; ijs alijsque noxas suas confitentibus aurem præbere; agentibus animam ad vltimum vsque spiritum adesse; languentes egenosque verbis ac rebus, quà poterant, subleuare; Sacramentorum vsum, qui insolens ea ætate erat, modis omnibus instaurare studebant. Porrò vt eiusmodi salutaria officia præstare possent commodè, auxit illorum numerum Deus: quippè ijs aggregati fuere *Bernardinus Scottus* Sabinus, *Hieronymus Consiliarius* & *Andreas Versus* Romani, *Iacobus Iuannius* Hispanus, *Thomas Guerrerius* Siculus, *Marcus Pasqualinus* Venetus, *Matthæus Serauallensis* & *Petrus Laicus* Perusinus.

Numero ad duodecim iam aucto, dum studijs istis magna sanctitatis opinione incumbunt, ecce Vrbem Cæsareus exercitus, ductore *Borbonio*, occupat ac diripit. Erant in ijs copijs

copijs non pauci Germani, qui natiuam ferociam hæretica immanitate cumulauerant. Reliquarum gentium cohortes Ecclesiastico auro (quod ijs Tolosanum certè exstitit) iamdudum inhiabant. Igitur in Vrbem pari furore irrumpentes *Carafam, Caietanum*, eorumque socios omnes comprehenderunt, & in diuersas custodias abripuerunt. Sed extremo demum periculo ereptos Deus ipse, per medias Vrbis flammas, mediosque hostes, quasi nube tectos ad Ostia Tiberina perduxit incolumes. Inde, ductore *Augustino Amulio*, Venetæ classis Præfecto, Venetias nauigarunt; amantissimè ab Andrea Gritto illius Reipublicæ tunc Principe, Contarenis, Maurocenis, Venerijs, Beltranis, Bartholinis, alijsque patricijs excepti. Venetijs porrò antequam firmè domicilium figerent, primò ad S. Euphemiæ, mox ad B. Gregorij ædem paulisper substiterunt. Hic verò, die Crucis exaltatæ, anno eodem congregatus grex pusillus sibi Præpositum elegit *Caietanum*, dignum vtique Carafæ successorem. Substitit autē Venetijs B. Caietanus annis circiter quinque, & inde cum Ioanne Marinonio Veneto, suo sodale, Neapolim anno 1533. 1533.
se transtulit; euocante illius vrbis Senatu, & Clemente VII. Papa mandante. Numero 1538.
hic mirificè aucti is Patribus basilica *S. Pauli maioris* anno 1538. donata fuit; Petro Toletano Prorege in primis agente.

Sub id tempus *Ioannes Valdesius, Bernardinus Ochinus* & *Petrus Martyr Vermilius* impia sua dogmata Neapoli spargere cœperant. Caietanus (vt erat perspicaci ingenio atque eximiæ vir doctrinæ) primus sceleestas istorum Triumvirorū fraudes ac nequitias detexit, moxque de ijs veterem suum sodalem *Ioannem Petrum Carafam*, nuper S.R.E Cardinalem creatum (qui tunc Romæ Paulum IV. Pontificem ad instituendum in Vrbe supremum Inquisitionis magistratum vrgebat) certiorem fecit; & Neapolitanos interim cùm publicè ex suggestu (erat enim facundissimus ecclesiastes) tum priuatim monuit, vt porrò sibi cauerent. Quo factum est, vt patefactis paulatim promiscuis & pudibundis virorum ac feminarum cœtibus, quos noctu clanculum cogebant, impij homines sibi ab Vrbe metuentes, alius aliò aufugerent. Ad fugæ istius nuntium Carafa Cardinalis, missa ad *Ochinum* epistola longa ac pereruditа, quà demulcendo, quà increpando, conatus est errantem reducere ad veritatem. Sed frustrà id fuit: nam paulò pòst, relicta Italia, ad Heluetios impius apostata, vnà cum suo Pseudomartyre, & indè Geneuam transfugit. Caietanus porrò, Marinonius, eorumque socij, fugatis iam hostibus, magnam apud ciues aliosque illius regni incolas gratiam inierunt: confluebatque ad *S. Pauli* ædem ex præcipua Nobilitate ac plebe innumerabilis multitudo, vt hodieque confluit, ad salutaria Pœnitentiæ atque Eucharistiæ Sacramenta percipienda, & pias de rebus diuinis sermocinationes audiendas.

Cap. 11. *Elogia breuia B. Caietani, Marinonij, B. Andreæ Auellini, Pauli IV. Papæ, Antonij Agellij, & aliorum virorum illustrium ex ordine Theatinorum.*

B. CAIETANVS THIENÆVS, Vicetiæ sub ditione Veneta anno 1480. natus, parente vtroque generis illustris, dictus est Caietanus, ad memoriam patrui maioris Caietani reuocandam, qui summus Philosophus cùm esset, eruditos in naturalem Aristotelis Philosophiam commentarios scripsit. Triennio post Caietanum natum, hoc est, annò 1483. Martinus Lutherus in Saxonia ortus est, humani generis pernicies ac pestis. Diceres Caietanum cælitus præmissum, vt Lutherianæ hæresi in regnum Neapolitanum, operâ Ioannis Valdesij, Bernardini Ochini & Petri Martyris Vermilij, fraudulenter irrupturæ se obijceret, eamque velut in herba opprimeret ac iugularet. Fuit porrò is primus parens ac conditor Clericorum regularium, qui nunc Theatini dicuntur. Romę primùm ad se attraxit *Bonifacium à Colle*, dein *Ioannem Petrum Carafam*, Episcopum Theatinum, ac demum *Paulum Consiliarium*. Nec suo tantùm sexui, sed & femineo Thienęus profuit.

Inter alia procurauit, vt *Maria Longa*, matrona nobilissima, cœnobium monialium Capucinarum Neapoli ędificaret, quod núnc S. Marię in Hierusalem nuncupatur. Ætate demum grauis & caritate ditissimus, die 7. mensis Augusti, 1547. ad Christum migrauit, Neapoli in claustro S. Pauli conditus hoc addito elogio:

B. Caietano Thienæo Vicetino, genere & dignitate præstanti, Apostolici spiritus viro, miraculis claro, sincerioris diuini cultus restitutori, Clerici regulares Congregationis & huiusce ædis fundatori inclyto PP.

IOANNES MARINONIVS, origine Bergomensis, 1490. Venetijs natus, eadē in vrbe Caietano, Carafæ, eorumque socijs anno 1528. mense Decembri se adiunxit. Inde 1533. cum eodem Caietano Neapolim profectus est, ad nouam ibi Domum sui instituti fundandam. Anno 1556. cùm Carafa ex Archiepiscopo Neapolitano creatus esset Pontifex Maximus, vacantem Archiepiscopatum sibi oblatum, stupente vniuersa Italia, vir modestissimus fortissimé recusauit: hos versiculos vsurpare solitus; *Spernere mundum, Spernere nullum, Spernere sese, Spernere sperni, quattuor ista beant.* Fuit disertissimus sui æui in templis orator, obijtque senex admodùm Neapoli 1562. die 13. Decembris.

B. ANDREAS AVELLINVS in Castro nouo, regni Neapolitani & prouinciæ Basilicatæ municipio, an. 1521. natus, Theatinis 1556. se associauit. In Nouitiatu collegam habuit *Paulum Aretinum*, posteà Cardinalem & Episcopum Placentinum. Theologiæ, Philosophiæ ac litterarum studia suos inter sodales mirificè promouit; cum Dauide solitus dicere frequenter: *Bonitatem interiorem & disciplinam in cultu diuino, & scientiam doce me.* Demum ad vitam meliorem anno 1608. transijt Neapoli: eumque miraculis clarum Vrbanus VIII. Papa 1624. die 13. Augusti in numerum Beatorum retulit; Neapolitani verò & Panormitani in suæ singuli ciuitatis protectorem posteà adoptarunt. (Bullarij to. 4.)

Horum trium sanctitatis opinione illustrium virorum vitas Italicè scripsit *Ioannes Baptista Castaldus*, professione itidem Theatinus, & typis Vicentiæ 1627. publicauit.

IOANNES PETRVS CARAFA, Theatinus Episcopus (qui posteà Pōtifex Paulus IV. est appellatus) vir nobilitate generis & litterarum eruditione spectatissimus, cum alijs tribus æquè pijs ac nobilibus viris, vt dixi, Ordinem Clericorum regularium 1524. condidit; quibus ab Episcopo ceteris clariore *Theatinorum* nomen apud vulgus mansit. Vnde factum est, vt Societati Iesu & alijs nonnullis Clericorum regularium familijs (quę paucis pòst annis natæ sunt, nec vestium magno discrimine distinguuntur) nomē idem Theatinorum multis in locis adhæserit. Ceterùm Carafæ, in basilica S. Mariæ supra Mineruam, tumulum marmoreum cum statua Pius V. posuit, hoc elogio:

Iesu Christo, spei & vitæ fidelium. Paulo IV. *Carafæ, Pontifici Maximo, eloquentia, doctrina, sapientia, liberalitate, animi magnitudine præstanti, scelerum vindici integerrimo, Catholicæ fidei acerrimo propugnatori, Pius* V. *Pont. Max. grati & pij animi monumentum posuit. Vixit annos* 83. *mensem vnum, dies* 20. *Obijt* 1559. *decimo quinto Kalendas Septembris, pontificatus sui anno quinto.*

Quod ad duos alios Ordinis Theatinorum conditores attinet, *Bonifacius à Colle* 1558. Venetijs, *Paulus Consiliarius* 1557. Romæ viuere desierunt. Thienæi, Bonifacij & Consiliarij vitas Latinè scripsit Antonius Caracciolus; qui & Collectanea historica de vita Pauli IV. Coloniæ Aggrippinæ 1612. edidit. Idem Romæ 1610. Notas pereruditas ad Constitutiones Clericorum regularium Theatinorum publicauit.

ANTONIVS AGELLIVS Episcopus Acernensis, vir trium linguarum eruditarum, Hebraicæ, Græcę & Latinæ peritissimus, in Prophetam *Habacuc* scripsit commentarium typis Plantinianis publicatum. Idem Romæ, iussu Pontificis, præfuit editioni Gręco-Latinæ Conciliorum generalium.

Omitto Bernardinum Schottum & Paulum Aretinum, S. R. E. Cardinales: sileo Thomam Goldnellum Anglum, Episcopum Asaphensem; qui cum Reginaldo Polo in Britanniam missus fortiter ibi rem gessit & ab Elisabetha Regina in exilium pulsus, apud Insubres Vicarius S. Caroli Borromęi in administrando Archiepiscopatu fuit. Pretereo Saluatorem Caracciolum Compsæ; Marcellum Maioranam primùm Cotronæ, pòst

Acernæ; Ioannem Bap. Tufum Acernæ; Vincentium Tufum, Ioannis fratrem, Oriæ; Siluestrum Tufum, Ioannis & Vincentij fratrem, Motulæ; Ioannem Vitellium Carinolę; Ioannem Bap. Milanum Bergomi; Basilium Pignatellum, Scipionis Marchionis Lauri filium, Aquilę; Benedictum Mandinam Casertę; Vincentium Capecium Gallipoli; Thomam Montium Cotronę; Antonium Vespolum Potentię; & alios alibi laudatissimos Antistites. Vt meo quidem iudicio Congregatio Theatinorum iure merito *Seminarium Episcoporum* dici posse videatur.

Cap. III. *Domus Clericorum regularium Theatinorum.*

PRofitetur hęc familia cùm in communi tum in particulari summam paupertatem; nec eleemosynas ostiatim petit, sed viuit tantùm ex sponte oblatis & allatis sibi à fidelibus. Religiosi vtuntur habitu clericali, & in caligis tantùm ac tunica differunt à Patribus Soc. Iesu; cùm Theatini caligas inferiores portent albas. Per Italiam habent domicilia plùs minùs triginta sex, eaque religiosissimis ac doctissimis viris plena. Habent item Generalem Prępositum triennalem. De ijs ex professo tractat Ioannes Baptista Tufus, Episcopus Acernensis, in Chronico huius sui Ordinis. Sic ferè Augustinus Barbosa lib. 1. Iuris ecclesiastici cap. 41. Ceterùm ex istis XXXVI. domicilijs hęc ad nostram notitiam peruenerunt.

Venetiis, Domus ad ędem S. Nicolai Tolentinatis, anno 1527. *Vinegia.*

Neapoli:
- ad ędem S. Pauli maioris, in vrbis vmbilico, 1538. procurante Petro Toletano, Prorege Neapolitano. *Napoli.*
- ad SS. Apostolorum 1576. beneficio Col-Antonij Caraccioli Marchionis Vicani, eiusque coniugis Mariæ Gesualdę.
- in regione vrbis quę dicitur Ecchia; fundum 1587. donante Constantia Carretta Doria, Principe Sulmonensi.

Romæ:
- ad S. Siluestri ędem, in monte Quirinali, 1560. auctam posteà beneficio Gregorij XIII. *Roma.*
- ad S. Andreę de Valle. Constantia Picolominea, Dux Amalphitana, palatium huic templo vicinum, quod olim Pij II. Papę fuerat, 1587. donauit. Ædem nouam Alfonsus Gesualdus Cardinalis incohauit; N. Perettus item Cardinalis auxit.

Mediolani ad S. Antonij 1570. beneficio S. Caroli Borromęi Cardinalis & Archiepiscopi Mediolanensis. *Milano.*

Cremonę ad S. Abundi; procurante eodem S. Carolo apud Pontificem Maximum. Fuit olim Ordinis Humiliatorum. *Cremona.*

Genuę ad S. Syri ędem: cuius ędis meminit S. Gregorius lib. 4. Dialog. cap. 53. & Baronius ad Martyrol. Rom. 29. Iunij. *Genoua.*

Placentię 1571. euocante Paulo Aretino, Card. & Episcopo tunc Placentino, pòst Archiepiscopo Neapolitano. *Piacenza.*

Florentię ad ędem B. Virginis Annuntiatę. *Fiorenza.*

In agro Æquensi ad ędem S. Marię de Thoro: suprà pag. 45.

Patauij, sub ditione Veneta. *Padoua.*

Vlicetię seu Vicentię, sub dominio Venetorum. *Vincenza.*

Messanę in Sicilia, ad ędem B. Virginis Annuntiatę, in meditullio vrbis. *Messina.*

Palermi in eadem insula, ad ędem S. Iosephi. *Palermo.*

Ceterùm (quod suprà indicare mihi excidit) Caietanum Thienęum, primarium familię Theatinæ fundatorem, Vrbanus VIII. in Beatorũ classem an. 1629. retulit. Diploma pontificium apud Cherubinum tomo 4. Bullarij, Romę 1632. edito, reperies.

FINIS.

CONGREGATIO CLERICORVM REGVLARIVM S. PAVLI.

Cap. 1. *Origo Clericorum regularium S. Pauli; qui & Barnabitæ nuncupantur, ab æde S. Barnabæ, quam Mediolani primam possederunt.*

Res fuerunt huius Congregationis conditores *Antonius Maria Zacharias, Bartholomæus Ferrarius, & Iacobus Antonius Morigius.* A Zachariæ regimine & auctoritate pendebant ceteri ante constitutam Præposituram. Ferrarius magno suis fuit adiumento ad diploma à Clemente VII. Papa facilè impetrandum. Morigius ętate prouectior, eximia in socios suos magnificentia ac dexteritate in rebus agendis floruit, primusque Præpositus an. 1536. fuit renuntiatus. Hosce tres parentes semper cognouit & coluit Congregatio Paulina; illo ordine, quem diximus, inter ipsos seruato. Primus erat sacerdos & patricius Cremonensis, ex vetusta Zachariarum familia; ceteri duo patricij Mediolanenses: omnes pietate, doctrina, prudentiaque præstantes. Hi Triumuiri anno circiter tricesimo supra sesquimillesimum, Mediolani conuenientes, de istius Congregationis institutione sæpè ac seriò deliberarunt; auctique duobus socijs, facultatem ritè collegendi alios, ac Statuta condendi ab Apostolica Sede in primis impetrandam censuerunt. Sedebat eo tempore ad B. Petri nauis clauum Clemens Septimus. Acturis socijs cum Pontifice de re in primis ardua, quæ plerumque aut reijci omninò, aut in plures annos differri solet, adfuit egregia oportunitas, diuinitùs scilicet parata, spem felicis adferens euentus. Clementi ab Apostolicis tunc litteris erat *Basilius Ferrarius* Bartholomæi vnius ex primis Triumuiris frater germanus; ob ingenium, prudentiam ac solertiam Pontifici apprimè carus. Huius opera vtentes socij, votum exponunt, & quamuis absentes, ignoti facie, famaque tantùm cogniti, vnico consequuntur rogatu, quod ab alijs religiosarum familiarum conditoribus, vitæ sanctimonia etiam conspicuis, vrgente præsentia, & Regum aliorumque Principum implorata auctoritate, vix legimus obtentum.
1533. Diploma autem anno 1533. die 18. Februarij scriptum, sic habet: *Clemens* VII. *Papa dilectis filijs Bartholomæo Ferrario & Antonio Maria Zachariæ.* Qua inscriptione nihil auctoritati Zachariæ detrahitur: id namque profectum esse constat à Ferrarij scriptoris humanitate erga suum germanum. Siquidem in ceteris Pontificum litteris ad eosdem duos socios directis, prior nominationis locus semper Zachariæ tribuitur; ipso etiam Basilio mendum suum corrigente.

Paupertatis porrò vigor initio summus fuit: nihil omninò nequidē in communi possidebatur, neque tamen ostiatim necessarius victus quærebatur, sed à sola Dei prouidentia expectabatur. Ob grauissimas tamen caussas, anno 1552. communibus omnium suffragijs in eam itum est sententiam, vt Congregatio reditibus mediocribus & pro tempore sufficientibus in communi vteretur. Quod ad regimen attinet, vniuersę Congregationi præest *Præpositus generalis*; singulis item Prouincijs (quæ tres hactenus, vsque ad annum 1634. scilicet, constitutæ sunt) præficitur vnus qui suam regit Prouinciam, & *Præpositus Prouincialis* dicitur; singulis quoque domicilijs præficitur vnus qui simplici nomine *Præpositus* appellatur. Quæ ad vniuersam Congregationem pertinent, vnà cum Præposito generali definiunt quattuor alij viri ætate prudentiaque graues, qui perpetuò ipsi assistunt, inde *Assistentes* dicti. Tempus supremæ Præfecturæ ad triennium extenditur:

quo

quo exacto comitia habentur generalia, & ordinariè quidem Mediolani, in qua vrbe nata est Congregatio. Domicilia verò sua Paulini vocant *Collegia*, non Conuentus, Monasteria aut Domos. In templo simplicem Psalmodiæ cantum adhibent, vtpote seuerioris disciplinę cultoribus magis consentaneum; secuti priscorum Patrum ritum, qui, referente Cassiano, ab Angelo edocti Psalmorum duodenarium numerum, & simplicem canendi formam, parili semper pronuntiatione ab ipso ostensam deinceps tenuerunt. Ad quem ritum se quoque magis propensum S. Augustinus asseruit: *Tutiùs mihi*, inquiens, *videtur, quod de Alexandrino Episcopo Athanasio sæpè mihi dictum cōmemini, qui tam modico flexu vocis faciebat sonare Lectorem, vt pronuntianti similior esset quàm canenti.* Quamuis autem apud Paulinos simplex in vsu sit cantus, non omnis tamen modulatio Musica ab ipsorum ecclesijs est eliminata, sed in quibusdam festiuitatibus & solemnibus pietatis exercitationibus admittitur cum cantoribus externis. Lib. 2. c. 5. Lib. 10. cap. 33.

Errant autem, qui scribunt hanc Paulinam & Theatinam Congregationes, ex speciali instituto non ordinari ad actiones Clericatus, quæ in salute proximi procuranda versantur, sed peculiariter ad eas quæ ad diuinum cultum pertinent. Contra quos scribens *Anacletus Siccus*, in sua Synopsi De Congregatione Paulina breui typis Platinianis edenda, solidè docet Paulinos ex instituto teneri ad Conciones, Catecheses, Missiones, Curam animarum, aliasque id genus pias exercitationes. Adeò quidem, vt totus liber tertius Constitutionum Paulinarum ex professo tractet de procuranda proximorum salute. Ideoque iuxta institutum suum, magna cum laude ac fructu Curam animarum habent & parochijs præsunt Paulini in Italia, Germania & alibi. Quod verò ad Cōstitutiones Paulinas attinet, fuerunt eæ primùm à Congregationis istius conditoribus, Apostolico fauore munitis, descriptæ, posteà anno 1552. adsistente *Leonardo Marino* Episcopo Laodiceno, Apostolicę Sedis Delegato, in generalibus comitijs auctæ, ac demum in generali itidem conuentu Mediolani 1579. habito, ad perfectionem perductæ, *S. Carolo Borromæo* adiutante. Quam postremam editionem Gregorius XIII. eodem illo anno approbauit. 1552.

Ceterùm nonnulli Congregationem hanc Paulinam sub S. Augustini, alij sub S. Benedicti Regula institutā scribunt: sed falsò. Nā ipsa sibimet initio *Constitutiones*, benigna Apostolicæ Sedis gratia annuente (vt dixi) condidit, infanti idoneas; incremento dein ætatis & locorum auxit, ac plenè tandem 1579. absoluit, ab eadem Apostolica Sede confirmatas: quibus pro Regula vtitur, adeoque nec aliam Regulam præter istas Constitutiones agnoscit. Vulgus nimirū censet, quoslibet religiosos Ordines vni ex quattuor cōmunibus & in antiquo Iure Pontificio approbatis Regulis (nempe SS. *Basilij, Augustini, Benedicti, Francisci*) adscribendos esse. At sapientiores probè nouerunt plures Ordines religiosos nullam ex memoratis Regulis profiteri; veluti *Cartusianorum, Trinitariorum, Carmelitarum, Minimorum, Annuntiatarum, Theatinorum, Societatis Iesu, Clericorum Minorum, Ministrantium infirmis*, & aliorum: quorum quilibet sui est iuris, suisque tantummodò Regulis aut Constitutionibus vtitur. Nicolaus Crusenius in suo Monastico Augustiniano, nominum similitudine (vt arbitror) deceptus scribit hanc Congregationem Barnabitarum esse instaurationem ordinis Apostolicorum seu Fratrum S. Barnabæ; sed fallitur. Nam confundit duos Ordines tempore, institutis & Regula omnino discretos. Ordo enim ille Apostolicorum, seu Apostolorum, vt alij vocant, fuit ab Innocentio VIII. primùm approbatus, pòst ab Alexādro VI. Regulæ S. Augustini addictus, ac demùm à Paulo V. cum ordine Fratrum S. Ambrosij ad Nemus vnitus: vt ex Laërtio Cherubino in Bullario, & Flauio Cherubino in Compendio eiusdem constat.

Cap. 11. Clemens VII. Congregationem Paulinam approbat.

CLEMENS Papa VII. dilectis filijs *Bartholomæo Ferrario* & *Antonio Maria Zacharia*, presbyteris, Mediolanensi & Cremonensi. Vota, per quæ vos in humilitatis spiritu perenni vitę pręmio digniores effici, vestręque & aliorum animarum saluti con-

 sulere

sulere possitis, libenter ad exauditionis gratiam admittimus, eaque fauoribus prosequimur oportunis. Exponi siquidem nobis fecistis, quòd vos cum tribus alijs vestræ voluntatis socijs, vt liberiùs diuinis beneplacitis insistere, & quæ Dei sunt perquirere possitis, cupitis professionem trium votorum substantialium Religionis, in manibus venerabilis fratris Archiepiscopi Mediolanēsis, seu eius in spiritualibus Vicarij generalis emittere, & insimul in aliquo loco ciuitatis seu diocesis Mediolanensis, per vos eligendo morari & permanere. Quare nobis fecistis humiliter supplicari, vt piæ vestræ intentioni huiusmodi paternè annuere de benignitate Apostolica dignaremur. Nos huiusmodi supplicationibus inclinati, vobis & vestrûm singulis, vt professionem ipsam in eiusmodi Archiepiscopi seu Vicarij; qui verò de cetero ad vos conuerti voluerint, in alterius vestrûm seu Præpositi vestræ Congregationis pro tempore existentis manibus, professionem trium votorum eorumdem emittere, & insimul, sub obedientia tamen Ordinarij loci, in ipso loco per vos eligendo cohabitare, ac in communi viuere, necnon pro vestro & rerum vestrarum salubri statu & directione, quæcumque Statuta & Ordinationes, rationabilia & honesta, ac sacris Canonibus non contraria, condere & facere, illaque, vt vobis pro temporum qualitate expedire videbitur, mutare & in totum tollere, aliaque illorum loco de nouo facere, liberè & licitè valeatis (Apostolicis, ac in prouincialibus & synodalibus Concilijs editis, generalibus vel specialibus Cōstitutionibus & Ordinationibus, ceterisque contrarijs nequaquam obstantibus) Apostolica auctoritate, tenore præsentium, de specialis dono gratiæ concedimus & indulgemus; eisdem præsentibus perpetuis futuris temporibus valituris. Datum Bononiæ sub annulo Piscatoris, die 18. Februarij 1533. pontificatus nostri anno X.
1533. Congregationem istam posteà Paulus III. Iulius III. Gregorius XIII. & Sixtus V. varijs priuilegijs ditarunt: quæ Cherubinus in suo Bullario recitat.

Cap. III. Collegia Congregationis Clericorum D. Pauli.

CLericorum regularium S. Pauli decollati ordo (sic dictus, quòd S. Paulum Apostolum in præcipuum elegerit patronum) institutus est à tribus nobilibus viris, *Antonio Maria Zacharia, Bartholomæo Ferrario* & *Iacobo Antonio Morigio.* Dicuntur huius ordinis Religiosi vulgò *Barnabitæ*, ab æde S. Barnabæ Apostoli, quam primam Mediolani habuerunt. Eligunt vnum Præfectum generalem ad triennium: & habent Prouincias tres in Italia, *Mediolanensem* scilicet, *Romanā* & *Pedemontanam*; prætereà in Gallia & Germania aliquot Collegia. Domos itaque possident numero quinquaginta plus minùs. Floret hæc Congregatio eruditissimis & pijssimis viris, & S. *Carolum Borromæum*, suum singularem benefactorem, veluti parentem ac protectorem colit & veneratur. Sic ferè Augustinus Barbosa libro 1. Iuris ecclesiastici cap. 41.

In Mediolanensi Ducatu.

Mediolani:
- Collegium SS. Apostolorum Pauli & Barnabæ; vbi sedes est Præpositi Generalis, & à quo templo cognomen Barnabitarum. *Milano.*
- Collegium S. Alexandri, cum onere parochiali & publico scientiarum gymnasio.

In Casali maiore Collegium. *Casal maggiore.*
Cremonæ Collegium, cum duplici ecclesia, vrbana & rustica, habentibus curam parochialem. *Cremona.*
Dertonæ Collegium. *Tortona.*
In Laude Pompeia Collegium, cum publico gymnasio. *Lodi.*
Modoëtiæ, Domus religiosi tirocinij seu Nouitiatus. *Monza.*
In Monte acuto Collegium. *Montu.*
Nouariæ Collegium. *Nouara.*

Ortæ Collegium. *Orta.* Ticini seu Papiæ Collegium. *Pauia.*
Vigleuani Collegium. *Vigenano.*

In Pontificia ditione.

Romæ { ad S. Pauli ædem, prope Columnam Traianam. *Roma.*
ad SS. Blasij & Caroli, cum onere parochiali.

Bononiæ { ad S. Andreæ, cum onere fori pœnitentialis in metropolitana.
ad S. Michaëlis, cum onere parochiali.
ad S. Pauli.

Forosempronij Collegium. *Fossombrone.* Fulginij Collegium. *Foligny.*
Maceratæ Collegium, cum munere fori pœnitentialis in cathedrali. *Macerata.*
Perusij Collegium, cum munere fori pœnitentialis in cathedrali. *Perugia.*
Septempedæ Collegium. *Sanseuerino.*
Spoleti Collegium, cum munere fori pœnitentialis in cathedrali. *Spoleto.*
Zagaroli, Domus religiosi tyrocinij. *Zagarolo.*

In Neapolitano regno.

Neapoli { ad S. Caroli ad myrtea. *Napoli.*
ad S. Mariæ portæ nouę.
Residentia Pœnitentiariorum in metropolitana.

Aquilæ in Samnitibus. *Aquila.* Arpini. *Arpino.*

Sub ditione Magni Ducis Etruriæ.

Florentię Collegium. *Fiorenza.* Piscię Collegium. *Piscia.*
Liburni, cum munere fori pœnitentialis in maiori templo. *Liuorno.*
Pisis Collegium, cum publico gymnasio. *Pisa.*

In Genuensis Reipublicæ ditione.

Genuę Collegium, cum onere parochiali. *Genua.*

In Mantuani Ducis ditione.

Mantuę Collegium. *Mantoa.*
Aquis Collegium, in Ducatu Montisferrati. *Acqui.*
In Casali S. Euasij, in eodem Ducatu. *Casale.*
Regij Collegium. *Reggio,* in Mutinensis Ducis ditione.
Placentię Collegium, cum onere parochiali. *Piacenza,* in Parmensis Ducis ditione.

In Pedemontano Principatu, & Sabaudia.

Augustę Taurinorum, cum onere parochiali. *Turino.*
Astę, cum onere parochiali & publico gymnasio. *Asti.*
Cherij Collegium. *Cheri.* Vercellis Collegium. *Vercelli.*
Anessiaci in Sabaudia Collegium, cum publico scientiarum gymnasio. *Anessy.*
Tononi in Sabaudia, Domus religiosi tyrocinij, cum publico scientiarum gymnasio. *Tonone.*

In Galliarum regno.

Lutetię Parisiorum, Domus religiosi tyrocinij. *Paris.*
Aquis Sextijs, cum publico scientiarum gymnasio. *Aix en Prouence.*

Lasca-

Lascarij, cum publico gymnasio. *Lascar.*
Montargij, cum publico gymnasio. *Montargis.*
Stampis, cum publico gymnasio. *Estampes.*

In Germania.

Pragę Collegium in Bohemia. *Praga.*
Viennę Collegium in Austria, cum onere parochiali. *Vienna.*

Ceterùm Congregatio Paulina non celeres, more torrentum, progressus habuit, sed lento procedens cursu mirum in modum augescit; more fluminum, quę modicis exorta fontibus leniter fluunt, & longo postmodùm locorũ decursu vires sumunt ac crescunt. Quę verò paulatim crescunt, firmiora esse solent.

Haut abs re fuerit hoc loco Congregationem Angelicarum monialium memorare, quam *Antonius Maria Zacharias* eodem spiritu, quo Paulinam clericorum Congregationem, Mediolani instituit, & post Zacharię obitum, eiusdem sodales nutriuerunt, quamque Paulus III. Papa anno 1534. die 15. Ianuarij Regulę S. Augustini addixit ac probauit. Primum huius instituti monasterium, in honorem S. Pauli Apostoli, *Ludouica Taurella*, Vastallæ Comes, vidua nobilissima ac religiosissima, in *vrbe Mediolanensi* ædificauit ác dotauit. Est autem Vastalla opidum non ignobile, ad Padum fl. inter Parmam & Mantuam situm, quod nunc titulo Principatus gaudet. Mediolano nouam monialiũ coloniam *Valeria de Alerijs*, nobilis item vidua, *Cremonam* deduxit, & illustre ibi monasterium S. Marthę dicauit. Horum duorum cœnobiorum regimen ad Congregationem Paulinam hodieque pertinet: sed reliquarum omnium monialium & mulierum quarumcumque in communi viuentium certam ac diuturnam curam, decreto in comitijs generalibus edito, ab se abdicauit.

Cap. IV. Viri libris editis, alijsq; titulis clari ex Congregatione Clericorum D. Pauli.

ANTONIVS MARIA ZACHARIAS Premonensis, primarius huius Congregationis conditor, scripsit Sententias seu *Aphorismos spirituales*, Venetijs, Mediolani & Lugduni editos. Obijt Cremonę 5. Iulij anno Christi 1539. ætatis 39. vt vbi spiritũ vitæ nascens hauserat, ibi eumdem moriens Creatori redderet. Corpus inde translatum est Mediolanum, & conditum apud Angelicas moniales ad D. Pauli. Idem Zacharias primus instituit Preces quadraginta horarum Cremonæ, Mediolani, Vicetiæ & alibi: quod institutum posteà varij Ordines religiosi sunt æmulati.

Iuxta Zachariam apud Angelicas sepultus est eius collega *Bartholomæus Ferrarius*, qui anno 1544. die 24. Nouembris ad Christum migrauit. *Iacobus Antonius Morigius*, annos circiter 54. natus, obijt 1546. Marliani (quod opidum Mediolano 15. milliaribus distat,) ibidem conditus.

ALEXANDER SAVLIVS, Congregationis S. Pauli Præpositus generalis, S. Caroli Borromæi Confessarius, Aleriensem in Corsica Episcopatum, sibi nihil tale cogitanti adeoque reluctanti à Pio V. oblatum, summo insulanorum fructu annis aliquot administrauit: vnde & *Corsicæ Apostolus* dici meruit. Obijt demum Papiensis seu Ticinensis Episcopus, cum ingenti sanctitatis opinione.

ANACLETVS SICCVS Cremonensis Viennæ in Austria diu egit, & edidit libros tres pereruditos ac clericis omnibus vtiles *De Ecclesiastica Hymnodia*; qui auctiores typis Plantinianis 1634. Antuerpiæ recusi fuerunt. Moriens 1636. manuscriptam reliquit *Synopsim de Clericorum regularium D. Pauli Congregatione*, deque eiusdem conditoribus Antonio Maria Zacharia, Bartholomæo Ferrario & Iacobo Antonio Morigio. Quam Synopsim ex eadem Officina Plantiniana breui prodituram sperant eruditi.

AVGVSTINVS TORNIELLVS Nouariensis scripsit *Annales sacros & profanos*, ab

ab orbe condito ad eumdem Christi passione redemptum; quos Mediolani primùm excusos Carolo à Basilica Petri, Episcopo tunc Nouariensi inscripsit. Fuêre ijdem posteà bis Francofurti ad Mœnum recusi, inscio auctore. Quapropter quartam editionem recognitam, & sexcentis locis auctam idem Torniellus typis Plantinianis anno 1520. tomis duobus in folio edendam curauit, & Paulo V. Pontifici dedicauit. Obijt ætate grandæuus anno 1623. Mediolani.

BARTHOLOMÆVS CASTELLINVS, pòst Laurentius Dauidicus dictus, libros varios *De rebus spiritualibus* publicauit.

BARTHOLOMÆVS GAVANTVS Mediolanensis, S. Romanæ Rituum Congregationis Consultor, *Thesaurum sacrorum Rituum*, seu Commentaria in Rubricas Missalis & Breuiarij Romani typis Plantinianis 1634. euulgauit. Ad calcem attexuit *Vitam S. Pauli Apostoli*, per annos digestam, & *Dissertationem de S. Bartholomæo Apostolo*, quem esse eumdem cum Nathanaële per Christum laudato, conatur probare. Ioan. 1.

CAROLVS A BASILICA PETRI primùm Canonicus Mediolanensis, pòst Congregationis Paulinæ Præpositus generalis, ac demùm Episcopus Nouariensis, vir morum integritate, doctrina & legationibus obitis clarissimus, scripsit *Vitam S. Caroli Borromæi*, Cardinalis & Archiepiscopi Mediolanensis; cum eiusdem Borromæi Concilijs Mediolanensibus, Brixiæ 1603. editam. Obijt circa annum 1614.

IOANNES AMBROSIVS MAZENTA tres libros De initijs, progressu & statu Congregationis S. Pauli posteris reliquit; quos Anacletus Siccus in sua Synopsi de eadem Congregatione non semel citat.

IOANNES ANTONIVS GABVTIVS Pij V. sanctissimi Pontificis vitam eleganti stilo conscripsit & Romæ 1605. in folio edidit. Historia Congregationis Paulinæ, ab eodem litteris consignata, citatur à Flauio Cherubino in Compendio Bullarij, vbi de Clemente VII. agit.

IOANNES PETRVS BESVTIVS multa *De rebus asceticis* seu *spiritualibus* edidit; præter *Notationes apologeticas ad librum Angelicæ Paulæ Antoniæ de Nigris*, à Ioanne Bap. Fontana de Comitibus conscriptum.

INNOCENTIVS ECCLESIA, vir in Historia ecclesiastica versatissimus, *vitam S. Syri* Episcopi Papiensis cum Notis pereruditis publicauit: in quibus inter alia probat, communem Clericorum viuendi vsum sub vno tecto seu claustro, vt vulgò appellant, vnà cum communi cantu in Choro, fuisse ab Apostolis Ecclesiæ traditum, & à præcipuis primorum sæculorum Episcopis (qui certè monachi non erant) sedulò cultum. Idem plurium aliorum Episcoporum Historias in lucem edidit, & librum De viris illustribus Congregationis Paulinæ posteris reliquit.

Libet hîc subnectere quę Anacletus Siccus l. 3. citato c. 17. de Scholis Paulinorũ narrat: Tantum abest, *inquit*, vt vsus publicę Hymnodiæ sit aut litterarum studijs, aut concionum muneri, aut animarum directioni, aut infidelium conuersioni, aut quibuscumque alijs præclaris muneribus exercendis contrarius; vt potiùs ijsdem occupationibus sit maximè carus & vtilis. Experientia item teste cognoscimus, prędicta munera cumulatissimè expleri ab Ordinibus vsum Chori profitentibus. Si in re litteraria id velit quis manifestè videre, is primùm respiciat Ordines omnes antiquiores vitam profitentes monasticam: qui dubio procul sicut fuerunt publicæ Hymnodiæ egregij cultores, ita à cordatis viris dicti sunt Seminaria omnium bonarum disciplinarum, ex quibus illustriores Episcopi, Doctoresque Ecclesiæ primarij prodierunt. Si autem vis fiat in ijs litterarum studijs, quæ cum exteris communicantur, aperiendo scilicet Scholas ad publicæ rei commodum, in quibus variæ traduntur scientiæ & disciplinę; possumus, omissis antiquioribus, adferre quę hisce temporibus feliciter explentur ab Ordine nostro Paulinorum. Hic multis in locis, intra & extra Italiam, publicas omnium ferè disciplinarum Scholas iuuentuti erudiendæ aperuit, haut sine magna ciuitatum vtilitate; nihilominùs ibidem publica in Choro minimè omittitur Hymnodia, sed ea sustinetur quotidiana. Suprà pag. 21. Baron. an. 128.

FINIS.

SOCIETAS IESV A S. IGNATIO LOYOLA CONDITA.

Caput 1. *Paulus* III. *Papa Societatis Iesu institutum anno* 1540. *approbat.*

Bullarij tomo 1.

AVLVS Episcopus, seruus seruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam. Regimine militantis Ecclesiæ, meritis licet imparibus, disponente Domino, præsidentes, & animarum salutem, prout ex debito pastoralis officij tenemur, solicitis studijs exquirentes, fideles quoslibet, qui vota sua in id exponunt, Apostolici fauoris gratia confouemus, aliásque desuper disponimus, prout temporum & locorum qualitate pensata, id in Domino conspicimus salubriter expedire. Nuper siquidem accepimus, quòd dilecti filij *Ignatius de Loyola* & *Petrus Faber*, ac *Iacobus Laynez*, necnon *Claudius Iayus*, & *Paschasius Broët*, ac *Franciscus Xauier*, nec non *Alphonsus Salmeron*, & *Simon Rodericus*, ac *Ioannes Coduri*, & *Nicolaus de Bobadilla*, presbyteri Pampilonensis, Gebennensis, Seguntinæ, Toletanæ, Visensis, Ebredunensis & Palentinæ, ciuitatum & diœcesium, respectiuè, in Artibus Magistri in Vniuersitate Parisiensi graduati, & in Theologicis studijs per plures annos exercitati, Spiritu sancto (vt piè creditur) afflati, iam dudum è diuersis mundi regionibus descendentes, in vnum conuenerunt, & socij effecti, abdicatis huius sæculi illecebris, eorum vitam perpetuo Domini nostri Iesu Christi, atque nostro & aliorum successorum nostrorum Romanorum Pontificum seruitio dedicarunt, & iam quàm pluribus annis laudabiliter in vinea Domini se exercuerunt, verbum Dei, præuia sufficienti licentia, publicè prædicando, fideles priuatim ad benè beatéque viuendum exhortando, & ad pias meditationes excitando, Hospitalibus inseruiendo, pueros & personas rudes ea, quæ ad Christianam hominis institutionem sunt necessaria, docendo, & demum omnia caritatis officia, & quæ ad animarum consolationem faciunt, vbique terrarum, vbi peregrinati sunt, multa cum laude obeundo. Cumque ad hanc almam Vrbem se contulerint, & in caritatis vinculo persistentes, ad perficiendam & conseruandam eorum Societatis in Christo vnionem, quandam viuendi formulam, iuxta ea quæ ad propositum sibi finem conducere vsu didicerunt, Euangelicis consilijs & canonicis Patrum sanctionibus conformem ediderint; factum est, vt ipsorum Sociorum vitæ institutum, sub dicta formula comprehensum, non solùm à multis probis viris, & Deum zelantibus laudetur, verùm etiam à quibusdam ita approbetur, vt illud etiam sequi velint. Formulæ autem prædictę tenor sequitur, & est talis:

Quicumque in Societate nostra, quam IESV nomine insigniri cupimus, vult sub Crucis vexillo Deo militare, & soli Domino atque Romano Pontifici eius in terris Vicario seruire, post solemne perpetuæ castitatis votum, proponat sibi in animo se partem esse Societatis ad hoc potissimùm institutæ, vt ad profectum animarum in vita & doctrina Christiana, & ad Fidei propagationem, per publicas prędicationes & verbi Dei ministerium, spiritualia exercitia & caritatis opera, & nominatim per puerorum ac rudium in Christianismo institutionem, ac Christi fidelium in confessionibus audiendis spiritualem

con-

consolationem præcipuè intendat, curetque primò Deum, deinde huius sui instituti rationem, quæ via quædam est ad illum, semper ante oculos habere, & finem hunc sibi à Deo propositum totis viribus assequi: vnusquisque tamen, secundùm gratiam sibi à Spiritu sancto subministratam, & vocationis suæ proprium gradum. Et ne quis fortè zelo vtatur, sed non secundùm scientiam proprij cuiusque gradus iudicium, & officiorum discretio ac distributio tota sit in manu Præpositi seu Prælati per nos eligendi: vt congruus ordo seruetur, in omni bene instituta Communitate necessarius. Qui quidē Prępositus de consilio cōsociorum Constitutiones, ad constructionem huius propositi nobis finis conducentes, in Concilio condendi auctoritatem habeat, maiore suffragiorum parte semper statuendi ius habente. Concilium verò intelligatur esse, in rebus quidem grauioribus ac perpetuis, maior pars totius Societatis, quę à Præposito commodè conuocari poterit; in leuioribus autem & temporaneis, omnes illi, quos in loco, vbi Præpositus noster residebit, præsentes esse contigerit. Iubendi autem ius totum penes Præpositum erit.

Sciant omnes Socij, & non solùm in primis professionis suæ foribus, sed quoad vixerint, quotidie animo voluant, Societatem hanc vniuersam, & singulos sub S. D. N. Pauli Papæ, & aliorū Romanorum Pontificum, successorum eius, fideli obedientia Deo militare. Et quamuis Euāgelio doceamur, & fide orthodoxa cognoscamus ac firmiter profiteamur omnes Christi fideles Romano Pontifici, tamquam capiti ac Iesu Christi Vicario subesse, ad maiorem tamen nostræ Societatis humilitatem, ac perfectam vniuscuiusq; mortificationem & voluntatum nostrarum abnegationem summoperè conducere iudicauimus, singulos nos, vltra illud commune vinculū, speciali voto adstringi. Ita vt quidquid modernus & alij Romani Pontifices pro tempore existentes iusserint, ad profectum animarum & Fidei propagationem pertinens, & ad quascumque prouincias nos mittere voluerit, sine vlla tergiuersatione aut excusatione, illicò quantum in nobis fuerit, exequi teneamur, siue miserit nos ad Turcas, siue ad quoscumque alios infideles, etiam in partibus quas Indias vocant existentes, siue ad quoscumque hæreticos, seu schismaticos, seu etiam ad quosuis fideles. Quamobrem qui ad nos accessuri sunt, & antequam huic oneri humeros supponant, diu multumque meditentur, an tantum pecuniæ spiritualis in bonis habeant, vt turrim hanc iuxta consilium Dominicum possint consummare, hoc est, an Spiritus sanctus, qui illos impellit, tantum illis gratiæ polliceatur, vt huius vocationis pondus, illo adiuuante, se laturos sperent: & postquam, Domino inspirante, huic Iesu Christi militiæ nomen dederint, die noctuque succincti lumbos, & ad tam grandis debiti solutionem promptì esse debebunt. Ne qua autem possit esse inter nos missionum ac prouinciarum huiusmodi aut ambitio vel detrectatio; profiteantur singuli, se numquā directè aut indirectè de huiusmodi missionibus quidquam cum Romano Pontifice curaturos, sed omnem hanc curam Deo & ipsi Pontifici, tamquam eius Vicario, & Societatis Præposito dimissuros. Qui Præpositus, sicut cęteri, etiam profiteatur, se nihil de suimet ipsius missione in alterutram partem, nisi de Societatis consilio, cum dicto Pontifice esse curaturum.

Voueant singuli, se in omnibus quæ ad Regulę huius nostrę obseruationem faciunt, obedientes fore Societatis Præposito. Ille autem iubeat ea, quæ ad constructionem propositi sibi à Deo & à Societate finis cognouerit esse oportuna. In prælatione autem sua benignitatis ac mansuetudinis, caritatisque Christi, Petri Paulique formulę semper sit memor, & tam ipse quàm Concilium ad normam hanc assiduè spectent. Et nominatim commendatam habeant institutionem puerorum ac rudium in Christiana doctrina decem præceptorum, atque aliorum similium rudimentorum, quæcumque secundùm circumstantias personarum, locorum ac temporum illis congrua videbuntur. Etenim maximè necessariū est circa prouidētiam huius rei diligenter Præpositum & Concilium inuigilare, cùm & in proximis ædificiū Fidei sine fundamēto non possit consurgere, & in nostris periculum sit, ne vt quisque erit doctior, ita prouinciam hanc tamquam primo aspectu minùs speciosam forsitan detrectare conetur; cùm tamen re vera nulla sit fructuosior vel proximis ad ædificationem, vel nostris ad caritatis & humilitatis simul officiā

exercenda. Subditi verò tum propter ingentes Ordinis vtilitates, tum propter numquam satis laudatum humilitatis assiduum exercitium, Præposito in omnibus ad institutum Societatis pertinentibus parere semper teneantur, & in illo Christum veluti præsentem agnoscant, & quantum decet venerentur.

Cùm autem experti fuerimus iucundiorem, puriorem & ad proximi ædificationem aptiorem esse vitam ab omni auaritiæ contagione quàm remotissimam, & Euangelicæ paupertati quàm simillimam; cumque sciamus Dominum nostrum Iesum Christum seruis suis regnum Dei solùm inquirentibus necessaria ad victum & vestitum esse subministraturũ; voueant singuli & vniuersi perpetuam paupertatẽ, declarantes quòd non solùm priuatim, sed neque etiam communiter possint pro Societatis sustentatione aut vsu ad bona aliqua stabilia, aut ad prouentus seu introitus aliquos ius aliquod ciuile acquirere; sed sint contenti vsum tantùm rerum sibi donatarum, ad necessaria sibi comparanda, recipere. Possint tamen habere in Vniuersitatibus Collegium seu Collegia habentia reditus, census seu possessiones, vsibus & necessarijs Studentium applicandas; retenta penes Præpositum & Societatem omnimoda gubernatione seu superintendentia super dicta Collegia & prędictos Studentes, quò ad Gubernatoris seu Gubernatorum ac Studentium electionem, ac eorumdem admissionem, emissionem, receptionem, exclusionem, Statutorum ordinationem, circa Studentium instructionem, ędificationem ac correctionem, victus vestitusque eis ministrandi modum, atque aliam omnimodam gubernationem, regimen ac curam. Sic tamen vt neque Studentes dictis bonis abuti, neque Societas in proprios vsus conuertere possit, sed Studentium necessitati subuenire: qui quidem, post cognitum in spiritu & litteris eorum profectum, & post sufficientem probationem, in Societatem nostram admitti possint. Socij omnes, quicumque in sacris fuerint, quamuis beneficia ecclesiastica aut eorum reditus non habeant, teneantur tamen singuli priuatim ac particulariter, & non communiter ad dicendum Officium, secundùm Ecclesiæ ritum.

Hæc sunt, quæ sub præfati domini nostri Pauli & Sedis Apostolicæ beneplacito, de nostra professione, typo quodam explicare potuimus. Quod nunc fecimus, vt summatim scriptione hac informaremus tum illos, qui nos de nostro vitæ instituto interrogant, tum etiam posteros nostros, si quos, Deo volente, imitatores vmquam habebimus huius vitæ. Quam cùm multas magnasque habere annexas difficultates fuerimus experti, oportunum iudicauimus etiam statuere, ne quis in hac Societate recipiatur, nisi diu ac diligentissimè fuerit probatus. Cumque prudens in Christo, & vel doctrina seu vitæ Christianæ puritate apparuerit conspicuus, tunc demum admittatur ad IESV Christi militiam: qui tenuibus cœptis nostris fauere dignetur, ad gloriam Dei Patris, cui soli sit semper decus & honor in sæcula. Amen.

Cùm autem nihil in præmissis reperiatur, quod pium non sit aut sanctum, nos, vt ijdẽ Socij (qui nobis super hoc humillimè supplicari fecerunt) in eorum pio viuendi proposito eò promptiores existant, quò se maiori Sedis Apostolicę gratia complecti cognouerint, & præmissa per nos approbari viderint, præmissa omnia & singula, tamquam ad spiritualem profectum eorumdem Sociorum & reliqui Christiani gregis oportuna, Apostolica auctoritate, tenore pręsentium, ex certa scientia approbamus, confirmamus & benedicimus, ac perpetuę firmitatis munimine roboramus, ipsosque Socios sub nostra & huius S. Sedis Apostolicę protectione suscipimus; eis nihilominus concedentes, quòd particulares inter eos Constitutiones, quas ad Societatis huiusmodi finem, & Iesu Christi Domini nostri gloriam, ac proximi vtilitatem conformes esse iudicauerint, condere liberè & licitè valeant. Non obstantibus generalis Concilij, & fel. rec. GREGORII Papę X. prędecessoris nostri, ac quibusvis alijs constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, cęterisque contrarijs quibuscumque. Volumus autem, quòd in Societate huiusmodi vsque ad numerum sexaginta personarum normulam viuendi huiusmodi profiteri cupientium, & non vltrà, admitti & Societati pręfatę aggregari dumtaxat valeant. Nulli ergo, &c. Si quis, &c.

Da-

Datum Romę apud S. Marcum, anno Incarnationis Dominicę millesimo quingentesimo quadragesimo, V. Kalendas Octobris, pontificatus nostri anno sexto.

Cap. II. *Iulius* III. *Societatis Iesu institutum, à Paulo* III. *probatum, denuò probat, & quæ in Pauli litteris obscuriora erant, suo diplomate declarat, anno* 1550.

IVlius Episcopus, seruus seruorum Dei,&c.Dudum per fel.rec. Paulum Papā III.prædecessorem nostrum accepto,quòd dilecti filij Ignatius &c. *vt superiore capite.* Vt autem prædicta omnia priùs ab eodem prædecessore concessa magis confirmentur, & simul omnia quæ ad institutum Societatis prædictæ pertinent, eisdem in litteris aliarum summam continentibus comprehendantur, & vt aliqua obscuriùs dicta, & quæ scrupulum ac dubitationem possent inijcere, per nos exactiùs explicentur; nobis fuit humiliter supplicatum, vt formulam, qua prædictæ Societatis institutum exactiùs & distinctiùs quàm anteà (edocente experientia ac rerum vsu) expressum, eodem tamen spiritu, comprehenditur, confirmare dignaremur. Cuius tenor sequitur, & est talis: Bullarij to.1.

Quicumque in Societate nostra, quam IESV nomine insigniri cupimus, vult sub Crucis vexillo Deo militare, & soli Domino ac Ecclesiæ ipsius sponsæ, sub Romano Pontifice, Christi in terris Vicario seruire, post solemne perpetuæ castitatis, paupertatis & obedientiæ votum, proponat sibi in animo, se partem esse Societatis ad hoc potissimùm institutæ, vt ad Fidei defensionem & propagationem, & profectum animarum in vita & doctrina Christiana,per publicas prędicationes, lectiones & aliud quodcumque verbi Dei ministerium ac spiritualia exercitia, puerorum ac rudium in Christianismo institutionem,Christi fidelium in confessionibus audiendis ac ceteris Sacramentis administrandis spiritualem consolationem præcipuè intendat, & nihilominùs ad dissidentium reconciliationem,& eorum qui in carceribus vel in hospitalibus inueniuntur piam subuentionem & ministerium,ac reliqua caritatis opera, prout ad Dei gloriam & commune bonum expedire visum erit, exequenda gratis omnino & nullo, pro suo in prædictis omnibus labore, stipendio accepto, se vtilem exhibeat, curetque primò Deum, deinde huius sui instituti rationem, quæ via quædam est ad illum, quoad vixerit, ante oculos habere, & finem hunc sibi à Deo propositum totis viribus assequi: vnusquisque tamen, secundùm gratiam sibi à Spiritu sancto subministratā, & vocationis suæ proprium gradum. Ideoque ne quis fortè zelo vtatur, sed non secundùm scientiam, proprij cuiusque gradus iudicium,& officiorum discretio ac distributio tota sit in manu Præpositi generalis seu Prælati,per nos quocumque tempore eligendi, vel eorum quos ipse sibi ea cum auctoritate substituerit: vt congruus ordo seruetur in omni benè instituta communitate necessarius.Qui quidem Præpositus, de consilio consociorum, *Constitutiones*,ad constructionem huius propositi nobis finis conducentes, condendi, maiori suffragiorum parte semper statuendi ius habēte, & quæ dubia esse poterunt in nostro instituto hac formula comprehenso,declarandi auctoritatem habeat.Concilium verò necessariò conuocādum ad condendas vel immutandas Constitutiones & alia grauiora,vt alienare vel dissoluere Domos ac Collegia semel erecta, intelligatur esse maior pars totius professæ Societatis (iuxta Constitutionum nostrarum declarationem) quæ sine magno incommodo potest à Præposito generali conuocari. In alijs, quę non ita magni momenti sunt, idem Prępositus adiutus, quatenus ipse oportunum iudicabit, fratrum suorum consilio, per seipsum ordinandi & iubendi quæ ad Dei gloriam & commune bonum pertinere in Domino videbuntur, ius totum habeat; prout in Constitutionibus eisdem explicabitur.

Quicumque autem in hac Societate professionem emiserint,non solùm in primis professionis suæ foribus intelligant, sed quoad vixerint memores sint, Societatem hanc vniuersam & singulos, qui in ea profitentur, sub S.D.N.Pauli Papæ III.& aliorum Roma-

norum Pontificum, ſucceſſorum eius, fideli obediẽtia, Deo militare. Et quamuis Euangelio doceamur, & fide orthodoxa cognoſcamus ac firmiter teneamus, omnes Christi fideles Romano Pontifici, tamquam capiti ac Ieſu Christi Vicario ſubeſſe; ob deuotionem tamen maiorem ad obedientiam Sedis Apoſtolicæ,& maiorem voluntatum noſtrarum abnegationem, & certiorem ſancti Spiritus directionem, ſummoperè conducere iudicauimus; ſingulos nos, & quicumque eamdem in poſterum profeſſionem emiſerint, vltra illud commune trium votorum vinculum, ſpeciali ad hoc voto adſtringi, vt quidquid modernus & alij Romani Pontifices pro tempore exiſtentes iuſſerint ad profectum animarum & Fidei propagationem pertinens,& ad quaſcumque prouincias nos mittere voluerint, ſine vlla tergiuerſatione aut excuſatione illico, quantùm in nobis fuerit (ſiue nos ad Turcas ſiue ad quoſcumque alios infideles, etiam in partibus, quas Indias vocant, ſiue ad quoſcumque hæreticos, ſchiſmaticos, ſeu etiam ad quoſuis fideles mittendos cenſuerint) exequi teneamur. Quamobrem qui ad nos acceſſuri ſunt, antequam huic oneri humeros ſupponant, diu multumque meditentur, an tantum pecunię ſpiritualis in bonis habeant, vt turrim hanc iuxta conſilium Dominicum poſſint conſummare, hoc eſt, an Spiritus ſanctus, qui illos impellit, tantum illis gratię polliceatur, vt huius vocationis pondus, illo adiuuãte, ſe laturos ſperent; & poſtquam, Domino inſpirante, huic Ieſu Christi militiæ nomen dederint, die noctuque ſuccincti lumbos,& ad tam grandis debiti ſolutionem prompti eſſe debebunt. Ne qua autem poſſit eſſe inter nos miſſionum aut prouinciarum huiuſmodi ambitio vel detrectatio, intelligant ſinguli, ſibi per ſe vel alium de huiuſmodi miſſionibus quidquam cum Romano Pontifice non eſſe curandum, ſed omnem hanc curam Deo,& ipſi Pontifici tamquam eius Vicario, & Societatis Prępoſito dimittendam: cui quidem (ſicut ceteris) nihil de ſui ipſius miſſione in alterutram partem, niſi de Societatis conſilio, cum dicto Pontifice curandum erit.

Voueant etiam ſinguli, ſe in omnibus quæ ad Regulæ huius noſtrę obſeruationem faciunt, Societatis Præpoſito (qui ad hoc munus quàm fieri poſſit idoneus, ad plura vota, prout in Conſtitutionibus declarabitur, eligetur) obedientes fore. Ille autem omnem eam auctoritatem & poteſtatem habeat ſupra Societatem, quæ ad bonam eiuſdem Societatis adminiſtrationem, correctionem & gubernationem vtilis erit. Iubeat autem ea, quæ ad conſtructionẽ propoſiti ſibi à Deo & à Societate finis cognouerit eſſe oportuna: & in prælatione ſua benignitatis ac manſuetudinis, caritatiſq; Christi, Petri Pauliq́ue formulæ ſemper ſit memor: & tam ipſe quàm Concilium prædictum ad normam hanc aſſiduè ſpectent. Singuli verò ſubditorum, tum propter ingentes Ordinis vtilitates, tum propter numquam ſatis laudatum humilitatis aſſiduum exercitiũ, non ſolùm Prępoſito, in omnibus ad inſtitutum Societatis pertinentibus, parere ſemper teneantur, ſed in illo Christum veluti pręſentem agnoſcant, & quantum decet venerentur.

Cùm autem experti fuerimus, iucundiorem, puriorem & ad proximi ædificationem aptiorem eſſe vitam ab omni auaritię cõtagione quàm remotiſſimam,& Euangelicę paupertati quàm ſimillimam; cumq́ue ſciamus D. N. Ieſum Christum ſeruis ſuis regnum Dei ſolùm inquirentibus, neceſſaria ad victum & veſtitum eſſe ſubminiſtraturum; ſic voueant ſinguli & vniuerſi perpetuã paupertatẽ, vt non ſolùm priuatim, ſed neque etiam communiter poſſint Profeſſi, vel vlla eorum Domus aut eccleſia, ad aliquos prouentus, reditus, poſſeſſiones, ſed nec ad vlla bona ſtabilia (pręter ea quę oportuna erunt ad vſum proprium & habitationem) retinenda ius aliquod ciuile acquirere, rebus ſibi ex caritate donatis ad neceſſarium vitę vſum contenti. Quia tamen Domus, quas Dominus dederit, ad operandum in vinea ipſius,& non ad ſcholaſtica ſtudia exercenda deſtinandę erunt; cùm valdè oportunum fore alioqui videatur, vt ex iuuenibus ad pietatem propenſis, & ad litterarum ſtudia tractanda idoneis, operarij eidem vineę Domini parentur, qui Societatis noſtræ, etiam profeſſę, velut quoddam ſeminarium exiſtant; poſſit Profeſſa Societas, ad ſtudiorum commoditatem, Scholarium habere Collegia, vbicumque ad ea conſtruenda & dotanda ex deuotione aliqui mouebuntur: quę ſimul atque conſtructa & do-

& dotanda, ex deuotione aliqui mouebuntur: quę simul atque constructa & dotata fuerint (non tamen ex bonis, quorum collatio ad Sedem Apostolicam pertinet) ex nunc auctoritate Apostolica erigi supplicamus, seu pro erectis haberi: quæ Collegia possint habere reditus,census seu possessiones, vsibus & necessitatibus Studentium applicandas; retentâ penes Præpositum vel Societatem omnimodâ gubernatione seu superintendentiâ super dicta Collegia & prædictos Studentes, quò ad Rectorum seu Gubernatorum ac Studentium electionem,ac eorumdem admissionem,emissionem, receptionem,exclusionem,statutorum ordinationem, & circa Studentium instructionem, eruditionem, ædificationē ac correctionem, victus vestitusque & aliarum rerum necessariarum eis ministrandarum modum, atque aliam omnimodam gubernationem, regimen ac curam; vt neque Studentes dictis bonis abuti,neque Societas Professa in proprios vsus conuertere possit, sed Studētium necessitati subuenire. Qui quidem Studentes ingenij & morum indole tales esse debebunt, vt meritò speretur, post absoluta studia, ad Societatis functiones idoneos fore; & sic demùm post cognitum in spiritu & litteris eorum profectum, & post sufficientem probationem, in Societatem nostram admitti possint. Socij autem omnes cùm presbyteri esse debeant, ad dicendum Officium secundùm communem Ecclesię ritum, sed priuatim & non communiter vel in choro teneantur. Et in ijs, quæ ad victum & vestitum & cetera exteriora pertinent,honestorum sacerdotum communem & approbatum vsum sequentur: vt quod inde pro cuiusque necessitate, vel spiritualis profectus desiderio subtractum fuerit,ex deuotione & non ex obligatione rationabile obsequium corporis Deo, prout expediet,offeratur.

Hæc sunt quæ sub præfati domini nostri Pauli & Sedis Apostolicæ beneplacito, de nostra professione, typo quodam explicare potuimus; quod nunc fecimus,vt summatim informaremus tum illos qui nos de nostro vitæ instituto interrogant, tum etiam posteros, si quos Deo volente imitatores vmquam habebimus huius vitæ. Quam cùm multas magnasque habere annexas difficultates fuerimus experti, oportunum iudicauimus etiam statuere, ne quis ad professionem in hac Societate emittendam,nisi diuturnis & diligentissimis probationibus (prout in Constitutionibus declarabitur) eius vita & doctrina explorata fuerit, recipiatur: quia re vera hoc institutum omnino humiles & prudentes in Christo & in Christianę vitæ puritate ac litteris conspicuos exigit. Imò & ij, qui in Coadiutores tam in spiritualibus quàm in corporalibus, & in Scholares admittentur, quorum vtrique, post sufficientes probationes & tempus in Constitutionibus expressum, vota sua, ad deuotionem & meritum maius, nō quidem solemnia (præter aliquos, qui de licentia Prępositi generalis,propter ipsorum deuotionem & personarum qualitatem,tria vota huiusmodi solemnia facere poterunt) sed quibus teneantur,quamdiu Prępositus generalis in Societate eos retinendos esse censuerit, emittere debeant, prout in Constitutionibus latiùs explicabitur, non nisi diligenter examinati & idonei reperti ad eumdem finem Societatis, admittantur ad hanc Iesu Christi militiam; qui tenuibus cœptis nostris fauere dignetur,ad gloriam Dei Patris, cui soli sit semper decus & honor in sæcula. Amen.

Quapropter considerantes,nihil quod pium sanctumque non sit in dicta Societate eiusque laudabilibus institutis, ac exemplari Ignatij & aliorum Sociorum prædictorum vita & moribus reperiri, eaque omnia ad suorum & aliorum Christi fidelium animarum salutem, & Fidei exaltationem tendere; Socios ac illorum Coadiutores prædictos, & ipsius Societatis Scholares à quibusuis excommunicationis,&c. sententijs absoluentes,illosque sub nostra & Apostolicę Sedis protectione suscipientes, motu proprio & ex certa nostra scientia, auctoritate Apostolica, tenore præsentium,erectionem & institutionem Societatis, ac extensionem numeri illius Sociorum, ac receptionis & admissionis Coadiutorum, ac omnia & singula priuilegia, immunitates, exemptiones, libertates & condendi & alterandi Statuta & Ordinationes, ac alia quæuis indulta eidem Societati & illius Præposito, per prædecessorem nostrum & Sedem huiusmodi concessa &c. perpetuò approbamus & confirmamus &c.

Da-

Datum Romæ apud S. Petrum, anno Incarnationis Dominicæ 1550. XII. Kalendas Augusti, pontificatus nostri anno primo.

Cap. III. *De Regulis & Constitutionibus Societatis Iesu. Excerptum ex Iulij Nigroni Commentarijs in Regulas communes eiusdem Societatis.*

PEr *Regulam*, numero singulari sumptã, à priscis vsque sæculis dico significari pręcipuè institutum seu formam viuendi religiosam, non tam à reliquis Christianis Religiosos distinguentem (à quibus per tria vota substantialia satis superque omnes secernuntur) quàm ab alijs ordinibus Religiosorum separantem; qui omnes in trium votorum, paupertatis, castitatis & obedientiæ obseruatione conueniunt. Itaque religiosè viuendi pręcepta, *S. Pachomio* tradita ab Angelo, S. Hieronymus interpretans, Regulam nominauit: formam à *S. Basilio* monachis conscriptam S. Benedictus Regulam appellauit. Quam *S. Benedictus* postea præscripsit suis, Regulam item S. Gregorius Papa & S. Bernardus nuncuparunt. Eodem nomine notarunt formulas à se compositas S. *Isidorus*, *S. Fructuosus* & alij multi. Eadem est significatio in Canonico Iure, cùm Innocentius II. Regulam *S. Benedicti, Basilij* & *Augustini* nominat; cùm Innocentius III. nouas Religiones fieri prohibens, iubet accipi Regulam de probatis, ab ijs qui de nouo religiosam domum erigunt, & Concilium Tridentinum, cùm præcipit puniri proprietarios iuxta suæ Regulę constitutiones.

Regulę sub hac notione conueniunt illę definitiones, quas ex Isidoro Gratianus collegit; quarum optima mihi cũ Hugone Victorino videtur illa qua dicitur esse, *quæ normam rectè viuẽdi prebeat*. Cui si addas *hominibus religiosis*, erit magis propria, hoc modo: *Est præceptio, qua modum rectè viuendi prabet hominibus religiosis*. Quæ non procul abest à descriptione Guilielmi Parisiensis, cui dicitur vel *Doctrina, vel Ars, vel Prudentia, qua scitur vel docetur qualiter sit viuendũ professoribus ipsius*. Nisi fortè mauis breuiorem Innocentij VII. descriptionem: *Forma religiosè viuendi*. Ex eadem notione Regulæ denominantur *Regulares*, quemadmodum à Canone *Canonici* (vt obseruat Hugo) religiosi, qui in monasterio constituti, iuxta regularia præcepta SS. Patrum canonicè atque apostolicè viuunt. De hac ipsa Regula sic accepta vera est doctrina Ioannis Andreæ, Iuris canonici consultissimi, relata probataque à S. Antonino (quem cum alijs multis sequitur Ioãnes Azor) solere *Regulam* à Papa probari: proinde hoc à *Constitutionibus* distingui, quòd illæ mutari possunt ab illis qui parem cum primis constituentibus auctoritatem habent. Regula verò mutari non potest nisi per Papam. Quæ distinctio verum habet in illis Ordinibus, qui post Regulam probatam à Papa, Constitutiones cõdiderunt; non autem in illis, quibus Cõstitutiones sunt pro Regula: vt docent post S. Antoninum Angelus de Clauasio, Petrus Sutor, & alij communiter. Quæ limitatio facta est potissimùm propter Ordinem Cartusiensem, qui Statutis pro Regula vtitur; vt multis probat idem Petrus Sutor.

His positis dico, nos quoque *Regulam* habere ab Sede Apostolica per plures Pontifices summos approbatam. Etenim quamdam viuendi formulam, qua finis & alia substantialia comprehendebantur, B. Ignatius Paulo III. Pont. Max. probandam obtulit: qui anno 1540. probauit eam diplomate dato V. Kalendas Octobres. Eadem rursus oblata Iulio III. decimo pòst anno, distinctiùs & exactiùs instituti nostri rationem exprimens, confirmata fuit XII. Kalendas Augusti. Huius approbationis mentionem facit Concilium Tridentinum sub Pio IV. excipiens Ordinem nostrum à quadam lege generali. Verba sunt hæc: *Per hac tamen sancta Synodus non intendit aliquid innouare aut prohibere, quin Religio Clericorum Soc. Iesu. iuxta pium eorum institutum à S. Sede Apostolica approbatum, Domino & eius Ecclesiæ inseruire possit*. Approbationis eiusdem & confirmationis, eam renouando & corroborãdo, meminerunt item Gregorius XIII. Gregorius XIV. & Paulus

Suprà pag. 51. & 61. & tom. 1. Bullarij.

Bullarij to. 2. & 3.

lus V. in bullatis diplomatibus, quibus institutum Societatis explicatiùs confirmauerunt.

Hanc formulam toties approbatam, *Regulam* nostram appello; nec temerè. Nam duces sequor Patres nostros, in quinta Congregatione generali congregatos anno 1593. & 1594. qui in hæc verba decreuerunt: *Substantialia nostri instituti ea in primis sunt, quæ in formula seu Regula Societatis Iulio* III. *summo Pontifici proposita, & ab eo aliisque eius successoribus confirmata continẽtur.* Ipsi verò tum auctoritatem B. Ignatij & Pontificum, tum rationem sunt secuti. Nam B. Ignatius in Formula Iulio III. Papæ exhibita, quam anno 1550. comprobauit Pontifex, hæc verba scripsit: *Voueant etiam singuli se in omnibus, quæ ad Regulæ huius nostræ obseruationẽ faciunt, Societatis Præposito obediẽtes fore.* Quo loco liquidò apparet, eam Formulam Regulæ nomine decorari. Fauet huic appellationi Paulus III. cùm definit, appellari non posse à correctione Regulæ Societatis secundùm Ordinationes facta. Rationem quoque secuti sunt; quia formulæ huic conuenit aptissimè definitio Regulæ religiosæ, quam diximus esse *Formam religiosè viuendi.* Conueniunt & alia, quæ Doctores in Regula perfecta requirunt: quòd à Papa sit approbata; quòd mutari sit nefas; quòd ex ea totus Ordo viuat, hoc est, ad eius præscriptum regatur, & Deo famuletur.

Hîc obijciat aliquis, qua ratione dixerim habere nos Regulam approbatam, quando certum est (vt post Aluarum Pelagium S. Antoninus docuit, & communiter Doctores) quattuor tantùm esse Regulas ab Ecclesia probatas, *Basilij, Augustini, Benedicti, Francisci*; nec inter eas nostram numerari, nec vllam ex illis enumeratis esse. Petrus Sutor, sui Ordinis Cartusiensis defendendi studiosus, respondit multis ab hinc annis, id commentum esse sine fundamento solido sparsum in vulgus. Tradit enim viuendi formam *Cartusianorum* à S. Brunone ex doctrina religiosa S. Hieronymi, Cassiani & S. Benedicti collectam, ore atque vsu traditam discipulis, sine scripto multos annos in Ordine obseruatã; tandem in Statutis, quibus pro Regula vtuntur, descriptam, fuisse probatam, cum toto eorum viuendi modo, ab Alexandro III. & Cælestino. III. Pontificibus. Proinde non posse dici, tantùm quattuor esse Regulas approbatas: quia eorum forma viuendi primæua, cum alijs Constitutionibus aggregata, sub appellatione Statutorum approbata est. Equidẽ neque recedendum existimo à cõmuni modo loquendi Doctorum; neque possum negare, plures quàm quattuor esse Regulas approbatas. Video Regulam ordinis *S. Trinitatis* ab Innocentio III. probatã fuisse; quod apparet in Registro Epistolarum Decretalium ipsius: Regulam *Carmelitarum* ab Alberto Patriarcha Ierosolymorum compositam, ab Innocentio V. confirmatam proprio diplomate. Legi quoque approbationem Regulę noui Ordinis *Clericorum qui ministrant infirmis*, factam 1591. à Gregorio XIV. Nec dubito quin aliæ multæ sint Regulæ probatæ; cùm videam in Ecclesia Dei religiosos Ordines planè diuersos ab illis quattuor, quorum Regulæ probatæ feruntur, non habitu solùm, sed etiam institutis. Neque verò, post decretum Concilij Lateranensis sub Innocentio III. de non instituendis nouis Ordinibus religiosorum sine permissu & approbatione Sedis Apostolicę, renouatum sub Gregorio X. à Concilio Lugdunensi, credibile est nouas Regulas sine approbatione fuisse toleratas. Itaque vera est doctrina S. Antonini de quattuor Regulis hoc sensu; Quattuor esse tantùm Regulas approbatas Iure communi, siue quarum vel mentio vel confirmatio in Corpore Iuris canonici reperitur. Etenim ex Regula *S. Basilij*, Latinè à Ruffino reddita, Gratianus non vno in loco Decreta collegit tamquam ex octaua Synodo: quod arguit in ea vel approbatam fuisse, vel insertam. E Regula *S. Augustini* multa item excerpsit, & in Caussam XII. & in alias transtulit. Adde, videri probatam à Gelasio, vbi approbat opuscula S. Augustini, inter quæ Regula numeratur; vt in Controuersia cum Casinensibus coram Pio IV. fuit allegatum. Quod pro Regula S. Basilij valere quoque potest, cuius opuscula probantur ab eodem Gelasio. Regulam *S. Benedicti*, manu ipsius scriptam legisse, laudasse, confirmasse in Synodo quadam S. Gregorium Papam, traditur à Casinensibus, ex quodam priuilegio monasterij Sublacensis. Eamdem approbasse visus est, cùm *discretione præcipuam & sermone luculentam vocauit.*

Suprà pag. 51.

Meminit eiusdem Honorius III. in Decretalibus de statu monachorum. Trium simul *SS. Basilij, Augustini, Benedicti* mentio fit ab Innocétio II. *in c. Perniciosam in Decretis*. Regulæ quartæ, scilicet *S. Francisci*, quamuis approbatio facta per diploma ab Honorio III. non inueniatur in Iure; tamen eius mentio est in Constitutione Nicolai III. in libro sexto Decretalium, & Clementis V. in Clementinis. Itaque Regula nostra, licet nulla de ea sit in Iure canonico mentio (quia recentior est illo) tamen æquè probata est à Sede Apostolica, atque illæ quattuor; si non magis: quoniam à multis Pontificibus, æqualis auctoritatis cum illis antiquis, probata est & confirmata, præuia consultatione, re bene perpensa, verbis expressis, & insuper commendata luculenter. Paulus III. attestatur eam *Euangelicis consilijs & canonicis Patrum sanctionibus*, Iulius III. *Euangelicæ veritati & SS. Patrum sanctionibus esse conformem*.

Solent quidam sciscitari ex nobis, vtrum ex Regula viuamus, an ex Constitutionibus. Quæ distinctio est vsitata Iurisperitis, qui vident plerosque Ordines sub aliqua ex quattuor approbatis Regulis militare, quosdam verò proprijs Constitutionibus pro Regula dirigi, quemadmodum de Cartusianis & alijs diximus. Huic quæstioni sic opinor respondendum; Viuere nos tum ex *Regula* ab Apostolica Sede probata, tum ex nostris *Constitutionibus*, quæ breuitatem Regulę suppleuerunt; quia & his & illa regimur in diuino famulatu. Hactenus de prima parte Iuris nostri scripti, cui Regulæ nomen conuenit.

Suprà pag. 53.

II. Secunda pars nostri Iuris scripti est liber *Constitutionum*, quas B. Ignatius, iussu Pontificis, aliorum Ordinum exemplo, rationeque suadente scripsit accuratissimo studio, & multis precibus ac lacrymis diuinum lumen exposcens. Has ante mortem ex Hispanico sermone Latinas factas in Societatem vniuersam tamquam in experimentum misit; post mortem prima generalis nostra Congregatio probauit; tum Pontifices Maximi Gregorius XIII. Gregorius XIV. & nouissimè Paulus V. nominatim confirmauerunt. Nomine verò Constitutionum Nouitij docentur intelligi librum illum, qui tria continet; primò *Examen*, quod Constitutionibus præmittitur tamquam præambulum, & legendum traditur ijs qui Societatem ingrediuntur; deinde *Constitutiones* ipsas in decem partes distributas; postremò *Declarationes*, quæ tamquam scholia Constitutionibus adiunguntur. Hæ non minorem habent auctoritatem Constititutionibus, sed æqualem vt dicitur in proœmio: proinde sub nomine Cōstitutionum allegantur, quia scriptæ sunt à B. Ignatio: quemadmodum liquidò patet ex actis primæ Congregationis geneneralis, vbi versio Latina, ex autographo B. Ignatij Hispanico recognita, probatur, & edi iubetur, anno 1558. die 10. Septembris. Hîc, quod institutæ disputationi congruit, dico primùm, eas numerò multitudinis Regulas appellari posse; & nonnumquam à maioribus nostris appellatás hoc nomine. Posse dici, ratio duplex manifestò docet. Prior est ex eo, quòd Regulæ nomen aptè conuenit Legibus, vt suprà probatum est. At ex Isidoro & Gratiano Lex non est aliud quàm Constitutio scripta. Quod patet etiam in toto Titulo De Constitutionibus, quasi dicatur, De legibus ecclesiasticis: vbi Glossa docet agi de Iure scripto. Quamobrem cùm nostrę Constitutiones non sint nisi scriptæ leges, quibus vniuersus Ordo regitur, vt quæuis Respublica & ciuitas legibus suis, fatendum est, Regulas dici posse. Ratio posterior est, quia Regulę definitiones omnes à Gratiano collectæ (*quòd rectè ducat nec aliquando aliorsum trahat, quòd regat, quòd normam rectè viuendi præbeat, quòd distortum prauumque corrigat*) & si quæ sunt aliæ, facilè ad Constitutiones accommodantur, quæ in primæ Regulæ subsidium & declarationem scriptæ sunt. Quam ob caussam, vt tradit Ioannes de Indagine, Theologus Cartusianus, Statuta Cartusianorum Pontifices appellarunt Regulas. Vocitatas verò Regulas, planum est ex decreto LXXVI. secundæ Congregationis, vbi habentur hæc verba: *Regulæ generales, quæ incipiunt, Summa sapientia, integræ conseruentur*. Est autem sermo de Summario Constitutionum, quod Kalendis vniuscuiusque mensis legitur in mensa. Dico deinde hunc librum non esse librum Regularum, quem commentari cupimus: quia communiter ille Constitutionum liber dicitur, hic verò Regulas alias continet, prętor Summarium Constitutionum.

III. Tertia pars scripti Iuris complectitur Congregationum generalium leges; quę cùm fiunt

fiunt in Congregatione, vocantur à maioribus nostris Decreta, quia decernendo fiunt. Cùm verò vulgantur, vt ad omnium notitiam perueniant, ea Decreta quæ debent ab omnibus obseruari, *Canones* nominantur: quia tamquam leges omnibus imponuntur. Cùm ergò probatum sit idem esse planè Canonem & Regulam, quis non videt & Regulas potuisse nuncupari? Verùm obtinuit vsus, vt Græco vocabulo Canones dicantur, non Regulæ Latino. Propterea patet librum Regularum, quem interpretaturi sumus, non esse librum Canonum qui eduntur à Congregationibus, sed aliarum quarumdam Regularum, de quibus mox agendum. Hic obiter pro iuuenibus, Nouitiorum Magistris suggero, non esse vllam arrogantiæ notam in hac appellatione Canonum; licet ea vox œcumenicis Cōcilijs vsitata sit. Nam Patres primi nostri Ordinis qui eam vsurpauerunt, id humili ac religiosa imitatione, pioque affectu fecerunt; rati se rectè facturos, si vocabulis sacrarum Synodorum in re simili vterentur: præsertim quòd *Canon*, vt sæpè dictum est, non aliud sonet nisi Regulam. Quòd si non licuit id verbum ad res nostras transferre, quia Synodis sit in vsu: neque licebit *Decretum* dicere, quia vox hæc Tridentino Concilio est vsitata: neque vlli Ordini Religiosorum suas leges licitum erit appellare *Constitutiones*; quoniam Pontificię leges scriptæ, tum in libris Decretalium, tum in ipsis Pontificijs diplomatibus, quę singulis diebus emanant in vulgus, *Constitutiones* vocitantur. Sed spero fore, vt nemini post hac dubitatio de hac re veniat in mentem, quando Paulus V. in diplomate confirmatorio Societatis, Canones quoque nostros & Decreta probat, hæc ipsa vocabula vsurpans.

Quarta pars scripti Iuris nostri habet *librum Regularum*, quem nunc manibus & cogitatione verso. Hic tria genera Rugularum continet, à quibus inscriptionem accepit. Primę Regulę *Summarij* dicuntur, eę que omnes è libro Constitutionum exscriptę sunt & in summulam collectę, quę *Summarium* dicitur. Secundo loco sunt *Regulæ*, quę dicuntur *Communes*: has ego Commentarijs asceticis illustrare instituo pro meo virili. Tertium genus Regularum, quę hoc libro comprehenduntur, est earum quę nō omnes obligant, vt alia duo priora, sed particulares personas, quæ illa munera & officia administrant. Hæ sunt Regulæ Superiorum, qui Societatem sub Præposito generali gubernant; Sacerdotum, Concionatorum, Æditui, Coqui, & aliorū Coadiutorum, qui aliquod publicum officium exercent. In Ordine *Prædicatorum* (qui pręter S. Augustini Regulam quam profitentur, habent Constitutiones cum Declarationibus & Decreta Capitulorum generalium) exstat etiam liber De instructione Officialium, ab Humberto Generali V. conscriptus: cui planè respondent nostræ Regulę Officiorum postremi generis. Quę appellatio placuit quoque *Clericis regularibus S. Pauli*; qui similes Ordinationes, quibus in suis officijs Administri & Gubernatores Ordinis diriguntur, Regulas appellauerunt. Verùm non ampliùs licet nec de re, nec de nomine huius libri Regularum dubitare, post Pauli V. confirmationem. In qua præter cetera monet, ne quis machinetur aliquid *contra Societatis Institutum*, *Constitutiones*, *Decreta*, *Canones*, *Regulas*, *Ordinationes*. Nam Instituti nomine formulam seu *Regulam* videtur intellexisse: *Constitutiones* suo libro continentur: *Decreta* sunt Congregationum generalium definitiones: *Canones* sunt earumdem Decreta, quę vulgantur: *Ordinationes* à Præpositis generalibus emanant. Itaque superest vt per *Regulas* Pontifex hunc librum intellexerit: qua nominatione probare illum atque confirmare putandus est. *Sic ferè Nigronus initio suorum Commentariorum ad Regulas communes Soc. Iesu.* IV.

Cap. IV. *Regulæ communes Societatis Iesu.*

I. Singuli præfinitum sibi tempus suæ conscientiæ bis quotidie examinandæ, orationi, meditationi, lectionique impendant, cum omni diligentia in Domino. II. Omnes quotidie Sacro decenter intersint, & concionem lectionémve sacram, cùm in templo nostro habebitur, audiant. III. Singuli statuto die, & assignato sibi Confessario confiteantur, & non alteri, sine Superioris facultate. IV. Omnes (qui professi

aut formati Coadiutores non sunt) bis in anno sua vota renouabunt, præmissa Confessione generali: quo tempore rationem suæ conscientiæ reddent, & quoties etiam Superiori visum fuerit, iuxta morem Societatis. V. In Abstinentia sextæ feriæ Societatis consuetudo seruetur. VI. Nullus mortificationem publicè faciat, nec concionetur, nisi Superiore approbante. VII. Nemo pecuniam apud se habeat; apud alium verò nec pecuniam, nec quidquam aliud. VIII. Libros nemo habeat sine facultate: in ijs verò, quibus vti licet, nec scribat quidquam, nec notam vllam imprimat. IX. Nemo rem vllam ex domo, vel ex alterius cubiculo sibi vsurpet, aut ab externo, quouis modo, sibi aut alij accipiat, sine Superioris licentia.

X. Ad maiorem vnionem eorum qui in Societate viuunt, maiusque auxilium eorum apud quos habitant, singuli addiscant eius regionis linguam, in qua resident; nisi fortè ipsorum natiua illic esset vtilior: salua tamen Latini sermonis lege in ijs qui litteris dant operam. XI. Nullus ita cubiculum suum claudat, quin aperiri extrinsecus possit, aut arcam seu quidquam aliud habeat obseratum, absque Superioris facultate. XII. Aperta fenestra nemo noctu dormiat, nec sine indusio aut non coopertus. XIII. Nemo cubiculo egrediatur nisi decenter vestitus. XIV. Nemo eorum, qui ad domestica ministeria admittuntur, aut legere discat aut scribere; aut si aliquid scit, plus litterarum addiscat; nec quisquam eum doceat, sine Præpositi generalis facultate: sed satis eis erit, sancta cum simplicitate & humilitate Christo Domino nostro seruire. XV. Signo campanæ, cõstitutis horis, audito, omnes statim, vel imperfecta littera relicta, ad id, ad quod vocãtur, se conferant. XVI. Vt consulatur valetudini, nemo extra consueta tempora bibat, nec extra domum cibum sumat absque facultate Superioris. XVII. Qui malè se habere præter solitum senserit, id Infirmario, vel Præfecto sanitatis, aut Superiori referat. Nemo verò medicinã vllam accipiat, aut medicum eligat vel consulat, nisi approbãte Superiore. XVIII. Singuli, etiamsi sacerdotes sint, cùm primùm surgunt, lectum operiant, cumque & reliqua componant hora consueta, & scopis cubiculum verrant, tertio saltem quoque die; exceptis ijs qui ob occupationes maioris momenti aut valetudinis caussa, iudicio Superioris subleuandi sunt. XIX. Mundities, quæ & ad valetudinem & ad ædificationem confert, omnibus curæ sit, tàm circa seipsos, quàm circa alia omnia.

XX. Qui grauem tentationem alicuius nouerit, Superiorem admoneat, vt ei ipse, pro paterna in suos cura ac prouidentia, conuenienti remedio possit occurrere. XXI. Quę à Superioribus circa administrationem agenda sunt, nemo curiosè ab alijs exquirat, aut coniecturã faciendo de ijs sermonẽ misceat; sed vnusquisque sibi ac muneri suo attendẽs, quidquid de se atque alijs constituendum erit, tamquam de manu Dei expectet. XXII. Omnes caput aperiãt suis Superioribus, & sacerdotibus ij qui sacerdotes non sunt; discipuli etiam suis præceptoribus. Vnusquisque autem Superiores alloquatur magna cum reuerentia: is verò, quẽ Superior alloquitur aut reprehendit, humiliter & sine interpellatione audiat. XXIII. Si cui à Superiore denegatum aliquid fuerit, alium Superiorem ne audeat super ea re, quin ei aperiat quid sibi ab alio fuerit responsum, & quas ob caussas negatum. XXIV. Cui fuerit alicuius rei cura commissa, si impedimentum aliquod interuenerit, maturè admoneat aliquem è Superioribus, vt prouideat. XXV. Nemo cùm ex vno loco in alium proficiscitur, quidquam secum asportet, sine facultate Superioris. XXVI. Extra tempora recreationi assignata, hac ratione silentium seruandum est, vt nemo loquatur, nisi obiter & perpaucis, aut de rebus necessarijs, præsertim in Ecclesia, Sacristia & Refectorio: in Missa verò, concione, mensa, lectionibus & disputationibus, si quid priuatim necesse erit, breuissimè & submissa voce suggeratur. XXVII. Nemo præter eos qui à Superiore deputati fuerint, loquatur cum ijs qui in prima probatione versantur. Excipiuntur tamen vsitatæ salutationes, quas, cùm alij alijs obuij fiunt, caritas religiosa exigit. XXVIII. Omnes demissa voce, vt Religiosos decet, loquãtur, nullusque cum alio contendat: sed si qua in re nobis est diuersa sententia eaque videtur manifestanda, rationes modestè & cum caritate afferantur, eo animo vt suus veritati sit locus, non vt in ea re superiores videantur. XXIX. Qui facultate accepta ægrotos

tos inuiſent, non ſolùm demiſſa voce loquantur, ſed tanta etiam moderatione, vt illis moleſti non ſint: atque de ijs agant quæ & exhilarare & conſolari ægrotos, circumſtanteſque ædificare in Domino poſſint.

XXX. Caueant ſibi omnes ab illo affectu, quo aliæ de alijs nationibus ſiniſtrè ſentire aut loqui ſolent: quin potiùs & bene ſentiant, & peculiari affectu diuerſas à ſua nationes proſequantur in Domino; ac proinde nemo bella, contentioneſue inter Chriſtianos Principes in colloquium inducat. XXXI. Nemo præter eos, quibus per Superiorem licet, quidquam alijs iubeat, alioſue reprehendat. XXXII. In alterius officium nemo ſe ingerat; in locum verò alieno miniſterio deputatum nullus ingrediatur, ſine facultate Superioris, aut Præfecti illius loci, in rebus neceſſarijs. XXXIII. Nemo in alienum cubiculum ingrediatur, ſine generali aut ſpeciali Superioris facultate; quòd ſi aliquis intus ſit, non priùs aperiat oſtium quàm poſt pulſum audiat, Ingredere, & tamdiu aperta ſit ianua, quamdiu intus vnà fuerint. XXXIV. Vt ea, quæ Religioſos decet, grauitas & modeſtia retineatur, nemo alium etiam ioco tangat, præterquam in ſignum caritatis amplexando, cùm quis aut abit aut redit peregrè. XXXV. Nemo dum menſæ accumbit, cuiquam ex noſtris, præterquam ei Superiori, qui præeſt toti Domui aut Collegio, caput aperiat; & cùm aliquid in menſa cuiquam deeſt, is qui illi aſſidet, admoneat eum qui miniſtrat. XXXVI. Domi nemo loquatur cum externis, aut alios ad id vocet, ſine facultate generali aut particulari Superioris. XXXVII. Nemo cuiuſquam externi ad domeſticum, aut domeſtici ad externum mandata deferat aut litteras, inſcio Superiore; ſæculares autem rumores, qui foris audiuntur, ne temerè & ſine fructu narrentur. XXXVIII. Nemo quæ domi acta vel agenda ſunt externis referat, niſi Superiori id probari intelligat. Conſtitutiones verò, alioſue huiuſmodi libros aut ſcripta, quibus Societatis inſtitutum vel priuilegia continentur, non niſi ex Superioris expreſſo conſenſu, ijs communicet. XXXIX. Nemo ſcriptas dabit aut mittet cuiquam externo vel domeſtico inſtructiones ſpirituales aut meditationes; nec exercitia ſpiritualia Societatis alicui communicabit, niſi à Superiore id approbetur.

XL. Nemo ab externis conſilium petat, ſine facultate Superioris. XLI. Nemo cuiuſquam negotij, etiam pij, ſine facultate Superioris, curam ſuſcipiat, nec ad id operam ſuam promittat, aut ſe propenſum oſtendat. Sæcularia verò negotia, vt quæ ſunt à noſtro inſtituto aliena, & vehementer à ſpiritualibus auocant, multò magis auerſari conuenit. XLII. Omnes pro ratione ſui gradus, data commoda occaſione, enitantur pijs colloquijs proximum ad meliora promouere, & cõſilio atq; exhortatione ad bona opera, præſertim ad Confeſſionem excitare. XLIII. Nullus domo egrediatur, niſi quando, & cum quo ſocio, Superiori viſum fuerit. XLIV. Cùm quis facultatem à Superiore petit aliquò eundi, ſimul etiam aperiat, quò & cuius rei cauſſa ire velit; præſertim ſi Prælatus aut alius vir primarius conueniendus ſit: eademque die referat eidem, quid egerit, ſicuti ipſum velle intelliget, & res poſtulauerit. XLV. Ingreſſuri egreſſuríve domo tintinnabulum nec vehementiùs nec crebriùs pulſent, quàm par eſt. Nemo autem niſi conſueta domus ianua egrediatur vel ingrediatur. XLVI. Qui domo egrediuntur, ſignabunt ſua nomina, quæ prope oſtium domus in tabula deſcripta ſunt, & admonebunt janitorem quò ſint profecturi. XLVII. Omnes ante noctem, qui foris ſunt, ſe domum recipiant, nec egrediantur ante lucem, ſine facultate Præpoſiti vel Rectoris. XLVIII. Cùm quis iter faciens tranſit per locum, vbi Domus aut Collegium Societatis ſit, ad aliud hoſpitium ne diuertat; eiuſque, qui illic præeſt, obedientiæ ſubſit in omnibus, ſicut & reliqui qui in eadem Domo vel Collegio commorantur. Quòd ſi quis etiam ad negotia tractanda venerit; ea non niſi ex eiuſdem conſilio ac directione tractabit. XLIX. Singuli has Regulas, & officiorum ſuorum habeant atque intelligant, ſibique faciant familiares, ac earum memoriam menſibus ſingulis, eis legendis vel audiendis renouent: qui tamen peculiaria miniſteria Coadiutorum obeunt, eas, quæ ad ipſorum officia pertinent, ſingulis hebdomadis repetant.

Regulas haſce communes Commentarijs aſceticis, & quidem pereruditis, *Iulius Nigronus*

gronus Genuenſis illuſtrauit. Hiſtoriam Societatis Ieſu *Nicolaus Orlandinus* & *Franciſcus Sacchinus* eleganti ſtilo ſcripſerunt. Catalogus Scriptorum illuſtrium à *Petro Ribadeneira* concinnatus, & ab *Andrea Schotto* auctus; vt & Catalogus Prouinciarum, Domorum ac Collegiorum eiuſdem Societatis, in omnium ſunt manibus.

CLERICORVM BONI IESV CONGREGATIO.

RAuennæ in Æmilia, *Margarita* virgo, ſanctitate, miraculis & dono prophetiæ clara, Congregationem presbyterorum inſtituit, ſub nomine *Boni Ieſu*, quæ adhuc viget, non inde egreſſa. Meminerunt eius Franciſcus Turrianus, Paulus Morigia ordinis Ieſuatorum, & Baſilius Serenus Canonicus regularis Lateranenſis, qui tradit iuuiſſe ad eius erectionem Seraphinum Firmanum Canonicum regularem. Obtinuiſſe facultatem profitendi multò pòſt à Pio IV. prodit Carolus à Tapia Iuriſconſultus. Ita Nigronus in Commentarijs ad Regulas communes Soc. Ieſu, Tituli particula 3. cap. 20.

Barboſa Iuris eccleſ. lib. 3. cap. 41. dicit dictam Margaritam (cuius vita exſtat in Auctario tom. 7. Surij) in Congregationis iſtius inſtitutione vſam fuiſſe miniſterio duorum piorum ſacerdotum vrbis Rauennenſis, videlicet *Leonis* & *Hieronymi*. Habet autem hæc Clericorum regularium familia Priorem Generalem, quem annis ſingulis eligunt: & geſtant habitum clericalem, qualem ferè Presbyteri Soc. Ieſu; ſed pileo vtuntur prorſus rotundo: vt idem Barboſa tradit. Maurolicus in Oceano Religionum lib. 5. dicit eos non tantùm Rauennæ, ſed & Romæ, itemque in Tuſcia habere ſua domicilia.

Vt ad Margaritam virginem vitæ innocentia ac ſanctitate ſuo æuo celeberrimam redeat
1505. oratio, ea in Domino obdormiuit die 20. Februarij, anno Chriſti quinto ſuprà milleſimum quingenteſimum: vt Hieronymus Rubeus libro 8. De geſtis Rauennatum refert; ex quo ſua hauſit Iacobus Moſander, tomi ſeptimi Suriani concinnator. De eiuſdem Margaritę vita commentarium ſcripſit Seraphinus Firmanus, Canonicus regularis Lateranenſis.

FINIS.

CON-

CONGREGATIO SOMASCENORVM SEV S. MAIOLI PAPIENSIS.

CAPVT I.

Origo, progressus & status Clericorum Somascenorum.

CLericorum Somascæ Congregationem *Hieronymus Æmilianus* (vernaculè *Mianus*) patritius Venetus, Clemente VII. Pontifice, excitauit. Huic à *Somasca*, pago seu municipio inter Bergomũ & Mediolanum sito, vbi primùm illius fundamenta sunt iacta, nomen est. Eidem familiæ nondum professæ 1540. Paulus III. concessit facultatem eligendi Superiorem ex ijs qui Hospitalibus & Orphanotrophijs inseruiunt, & statuendi Decreta pro locorum oportunitate. Postmodùm *Ioannes Petrus Carafa*, vnus ex Theatinorum fundatoribus, cùm esset Cardinalis, Congregationem Somascensem cum Theatina vniendam curauit; litteris Romæ die 8. Nouembris 1546. scriptis. Sed idem ipse ad summum Pontificatum assumptus, & Paulus IV. dictus, Somascensem Congregationem à Theatina separauit, & pristinum tantummodò institutum seruare præcepit: vt in eius Constitutione die 13. Nouembris 1555. data legitur. Cùm autem fructuosis incrementis hæc Cõgregatio adolescere cœpisset, eam *Pius V.* in Religionum numerum cooptauit, & sub Regula S. Augustini militare iussit, concedens facultatem emittenditria solemnia vota; & Congregationi imposuit nomen *Clericorum regularium S. Maioli Papiensis seu Somascæ*: vt in eius Constitutione 1568. die 6. Decembris data legitur. Anno proximè sequenti 1569. die 28. Aprilis, qui SS. Petro Martyri & Catharinæ Senensi sacer est, primi Patres solemni ritu professionis vota nuncuparunt. Idem Pius V. concessit, vt Præpositus generalis non teneatur Papiæ residere, sed vt loca Congregationis perlustret, & vbi oportunitas videbitur, moretur. Congregationis bona Sixtus V. à iurisdictione & potestate Ordinariorum 1585. exemit. Priuilegia, Constitutiones & Statuta Clemens VIII. 1594. & Paulus V. 1605. confirmarunt. Vtuntur huius Congregationis clerici habitu simili habitui Societatis Iesu. Habent Prouincias quattuor, videlicet *Romanam, Venetam, Mediolanensem* & *Gallicam*; itemque Præpositum generalem ad triennium. Habitant Romæ ad S. Blasium in monte Citorio. De hoc Ordine agunt Paulus Morigia lib. 1. cap. 68. De origine Religionum, Siluester Maurolicus in Oceano Religionum lib. 5. Andreas Stella & Augustinus Turtura in vita Hieronymi Æmiliani: qui quidem obijt Somascę VI. Idus Febraurij, anno millesimo quingentesimo 1537. tricesimo septimo, ætatis suæ quinquagesimo sexto. Sic ferè Augustinus Barbosa lib. 1. Iuris ecclesiastici cap. 41.

Maurolicus libro citato tradit, anno 1531. in Italia annonæ caritate grauiter laboratum fuisse, ob bella inter Hispanos & Gallos multis annis gesta: atque inde factum, vt multi, præsertim orphani fame perirent. Quibus in vnum colligẽdis, alendis & instruendis *Æmilianus*, vir nobilitate, opibus & prudentia apud Venetos clarus, post varias functiones pro patria obitas, totum se tradidit; hortante in primis *Io. Petro Carafa*, paulò antè laudato, qui tunc Venetijs cum suis socijs agebat. Huius pijssimi instituti fama cùm ad *Franciscum II. Sfortiam*, Ducem Mediolanensem, perlata esset, illud ipsum mirificè promouit

mouit;domicilium ad pauperes orphanos Mediolani excipiendos, & annuos census ad eosdem ex publico ærario alendos attribuit. Ita Maurolicus.

Ioannes Bap. Castaldus, in vita B. Caietani Thienæi, asserit Somascenos à die 9. Nouembris, anni 1546. vsque ad 13. diem Decembris, anni 1556. sub Theatinorum regimine vixisse. His consonant ea, quæ paulò antè ex Barbosa retulimus.

Cap. 11. *Paulus* III. *Congregationem Clericorum Somascenorum approbat anno* 1540.

Bullarij. tom. 1.

PAulus Papa III. ad perpetuam rei memoriam. Pro parte dilectorum filiorum, vniuersorum pauperum Orphanorum S. Mariæ Magdalenæ, in suburbio S. Leonardi *Bergomensis*, & *Mediolanensis*, *Comensis*, *Ianuensis*, *Papiensis*, *Brixiensis* & *Veronensis*, ciuitatum ac diœcesum, *Hospitalium Recollectorum* nuncupatorum, ac tam ecclesiasticarum quàm sæcularium personarum in eis deseruientium, nobis nuper exhibita petitio continebat, quòd cùm aliàs quondam *Hieronymus Miani*, ciuis Venetiarum, plures pauperes orphanos, propter bellorum in Italia vrgentium tristes euentus & famem vrgentem, passim derelictos vagari videret, idem Hieronymus deuotionis feruore & pietate motus prædictum Hospitale S. Mariæ Magdalenæ incohauit: & deinde Hospitale prædictum, tam propter ciuium in ciuitate Bergomensi degentium feruentem caritatem, quàm prouidam directionem & salubre regimen prædicti Hieronymi, in tantum auctore Domino creuit, vt idem Hieronymus ad alia hospitalia in alijs Italiæ partibus instituenda animum applicarit: ita quòd tam in Mediolanensi quàm Comensi & alijs ciuitatibus ac diœcesibus prædictis similia, & in quibusdam ex eis *mulierum conuertitarum* Hospitalia, dicto Hieronymo & nonnullis alijs mediantibus, erecta fuerint. Vnde Hospitalia ipsa de bono in melius perducuntur in dies, eorum numerus augetur, & augeri speratur. Et sicut eadem expositio subiungebat, si in eisdem Hospitalibus, quę per dictos Clericos & laicos insimul gubernari consueuerunt, vnus Superior vel caput, qui inibi pro tempore seruientes congregari facere, & de loco ad locum mutare valeret, existeret, Hospitaliaq; ipsa aliquibus prærogatiuis decorarentur, profectò salubri ipsius Hospitalis, & illi deseruientium prædictorum directioni & quieti plurimùm consuleretur, ac in illis degentes pauperes huiusmodi & meliùs gubernarentur & pertractarentur, dictæque personæ in eo confouerentur, & ad solita seruitia inuitarentur. Quare pro ipsorum pauperum & deseruientium personarum parte nobis fuit humiliter supplicatum, vt in præmissis oportunè prouidere de benignitate Apostolica dignaremur.

Nos igitur, qui caritatis opera vbique exerceri sinceris desideramus affectibus, quemlibet ex pauperibus personis prædictis à quibusuis excommunicationis sententijs, &c. absoluentes, huiusmodi supplicationibus inclinati, auctoritate Apostolica, tenore præsentium eisdem Hospitalibus, quòd pauperes & personæ in eis pro tempore degentes & deseruientes vnam ex personis inibi deseruientibus huiusmodi ecclesiasticam vel sæcularem, inter eos Superiorem vel caput, quæ ipsos congregari facere, ac de loco ad locum mutare, & quæcumque Statuta & Ordinationes, licita & honesta, ac sacris canonibus non contraria, condere, ipsaque Statuta, quoties ei videbitur, mutare ac de nouo statuere possit, eligere: nec non sacerdotes eisdem pauperibus pro tempore deseruientes, Horas canonicas, diurnas pariter & nocturnas, Missas & alia diuina Officia, secundùm ritum & morem & vsum S. Romanæ Ecclesiæ, etiam nouissimè editum, dicere & recitare: ipsosque pauperes, ac omnes & singulos in dictis Hospitalibus deseruientes dumtaxat (eorum confessionibus diligenter auditis) ab eorum omnibus & singulis peccatis, casibus, criminibus, excessibus & delictis, à quibus locorum Ordinarij absoluere consueuerunt, absoluere, ac pro commissis pœnitentiam salutarem iniungere, liberè & licitè valeant, perpetuò concedimus & indulgemus. Quocirca venerabilibus fratribus nostris *Casertano*, *Felitrensi* & *Visonensi* Episcopis per Apostolica scripta mandamus, quatenus ipsi

ipsi vel duo aut vnus eorum, per se vel per alium seu alios, auctoritate nostra faciant præsentes litteras,& in eis contenta quæcumque, plenum effectum sortiri, ac inuiolabiliter obseruari; illisque pauperes, sacerdotes prædictos,ac omnes & singulos alios, quos quomodolibet concernunt, pacificè frui ac gaudere, iuxta præsentium continentiam & tenorem; non permittentes quemquam contra illorum tenorem modo aliquo molestari, impediri aut inquietari; contradictores per censuram ecclesiasticam appellatione postposita compescendo. Non obstantibus &c. Datum Romæ apud S. Marcum, anno Incarnationis Dominicæ 1540. Nonis Iunij, pontificatus nostri anno sexto. 1540.

Cap. III. *Pius V. Papa Somascenis dat ecclesiam S. Maioli Papiensis, & tribus votis religiosis ipsos adstringit.*

PIus Papa V. ad perpetuam rei memoriam. Iniunctum nobis desuper Apostolicæ seruitutis officium dignè peragere credimus, si ad ea per quæ Congregationes, præsertim *Orphanorum* caussa institutæ, faciliùs stabiliri & firmiùs conseruari valeant, considerationis aciem extendamus. Sanè exponi nobis nuper fecerunt dilecti filij, sacerdotes, clerici & laici Congregationis loci de SOMASCHA, Mediolanensis diœcesis, dudum canonicè institutæ, quòd aliàs fel. rec. *Paulus* Papa *Tertius*, prædecessor noster, Congregationi prædictæ, cuique *Hieronymus Æmilianus*, olim patricius Venetus, vir eximia pietate insignis, Spiritu sancto, vt piè creditur, afflatus, omnibus sæculi curis posthabitis, initium anteà dederat, quamque multi illius exemplo adducti amplexi fuerant, & in *Ianuensi, Mediolanensi, Ferrariensi,* alijsque Italiæ ciuitatibus & vrbibus acciti illam dilatauerant) caput sibi eligendi, Constitutiones condendi facultatem concessit, eamque ab Ordinariorum superioritate, iurisdictione & potestate exemit, ac tam ille quàm deinde piæ memoriæ *Pius* Papa IV. etiam prædecessor noster dictam Congregationem nonnullis alijs priuilegijs & gratijs prosecuti fuerunt: necnon successiuè dilectus filius noster CAROLVS, tituli S. Praxedis presbyter Cardinalis BORROMÆVS nuncupatus, sufficienti ad id facultate, vt asserebat, suffultus, dictæ Congregationi ecclesiam *S. Maioli Papiensis,* olim per monachos Clunianensis ordinis obtineri solitam, certis annuis reditibus illi assignatis, donauit: Nosque postmodum donationem prædictam Apostolica auctoritate approbauimus; prout in singulis prædecessorũ & Caroli Cardinalis prædictorum patentibus ac nostris litteris desuper confectis pleniùs continetur. Quarum litterarum vigore, prædicti sacerdotes, clerici & laici ecclesiam prædictam in domum patrimonialem,& tamquam aliarum ecclesiarum dictæ Congregationis *caput*, pro futuris, *Præposito* qui inibi resideat, ac vnà cum alijs deputandis professis, non solùm illius sed etiam aliarum ecclesiarum eiusdem Congregationis curam, regimen & administrationem habeat, necnon Professis, qui dicto Præposito reuerentiam & obedientiam præstent, sibi delegerunt. Cùm autem, sicut eadem expositio subiungebat, licet ijdem sacerdotes, clerici & laici religiosè admodùm viuant, ac præcipuè inter alia pietatis opera, *Orphanorum* in disciplina Christiana, bonisque artibus & litteris, secundùm cuiusque ingenij captum, erudiendorũ, ac nonnullis in locis Seminariorũ clericorũ curam summo cum studio gerant, ac propterea dubium non sit, quin hæc Congregatio perpetuò duratura sit. Nihilominùs quia plerique illorũ, ob professionem non emissam, existimantes se non verè Religiosos, ab illa recedũt,& ad aliquam religionẽ conuolant; alij pauperes, non habentes titulũ beneficij aut patrimonium, repugnante Concilio Tridentino, ad Ordines promoueri nequeuntes, aut alijs rationibus adducti, aliud viuendi genus eligunt, multi ipsius Cõgregationis sacerdotes, clerici & laici, ad firmiùs stabiliendã huiusmodi Congregationẽ,& ad obuiandũ hisce & alijs inconuenientibus, tria vota, videlicet paupertatis, castitatis & obedientiæ, emittere summopere desiderant, si ad id nostra Sedisque Apostolicæ suffragetur auctoritas. Quare ijdem sacerdotes, clerici & laici nobis supplicari fecerunt, quatenus illi vota prædicta, in manibus alicuius Prælati ecclesiastici, emittendi licentiã concedere, &

Bullarij tom. 2.

aliàs

aliàs perpetuæ illius Congregationis conseruationi,& Orphanorum prædictorum vtilitati consulere, oportuneque prouidere de benignitate Apostolica dignaremur.

Nos igitur, qui pijs honestisque petentium votis gratum solemus præstare assensum, dictorum sacerdotum, clericorum & laicorum piam vitam, optimumque viuendi modum,& instituti propositũ plurimùm in Domino collaudantes,ipsosque & eorum singulos à quibusuis excommunicationis &c. sententijs absoluẽtes,huiusmodi supplicationibus inclinati, prædictis sacerdotibus, clericis & laicis, vota prædicta emittere volentibus,illa in manibus alicuius Prælati ecclesiastici,per Congregationem huiusmodi ad id eligendi (donec sex ex ipsis fuerint professi, & sibi *Præpositum* ipsius Congregationis *Generalem*, secundùm illorum Constitutiones factas seu faciendas, eligendum & confirmandum elegerint) & deinde dictis sex professis,& electo Præposito, omnibus & singulis alijs Christi fidelibus, etiam in Orphanotrophijs educatis & eruditis, dictam Religionem ingredi volentibus,in ipsius Præpositi seu illius Vicarij manibus emittẽdi & profitendi, ac sub Regula *S. Augustini*, in habitu tamen clericali & honesto, ac locis in quibus vixerint conformi incedendo, viuendi, nec non Prælato & Pręposito, Vicarioque prædictis vota huiusmodi in manibus illorum recipiendi,liberam facultatem concedimus: ac quòd infra triennium proximè futurum hi, qui per decennium in dicta Congregatione laudabiliter vixerint, vota prędicta emittere volentes, non expectato anno probationis,triennio verò elapso huiusmodi, alij ipsa vota emittere volentes, non nisi elapso anno probationis,& completo anno decimo sexto suæ ætatis,in ecclesia prędicta aut alibi,vbi commodiùs Pręposito seu Vicario visum fuerit, vota prędicta (ita vt non sit locus tacitę professioni) emittere & profiteri: quodque præfati & pro tempore existentes Præpositus,sacerdotes, clerici & laici sub dicta Regula, secundùm Constitutiones per eos factas seu faciendas,viuere: omniaque & singula, quęcumque, quodcumque & qualiacumque bona mobilia, seu immobilia, dictę Congregationi seu illius locis vel ecclesijs ab Vniuersitatibus, Communitatibus, & alijs etiam priuatis personis cuiusuis status, gradus, ordinis,qualitatis & pręeminentiæ existant, testamento vel codicillis,aut alia vltima voluntate,seu donatione etiam inter viuos, aut aliàs quomodolibet, nec non oblationes, sibi relicta & relinquẽda recipere,exigere, & in communi tantùm possidere,liberè & licitè possint & valeant: quodque de cetero Congregatio prędicta *clericorum regularium S. Maioli*, siue de *Somascha* appelletur, similiter perpetuò statuimus & ordinamus: ac insuper quomodocumque relicta Congregationi prędictę, & non aliter,expresso & declarato loco, ex nunc prout & tunc, & è contrà ecclesię *S. Maioli*, ita quòd liceat pro tempore existenti Pręposito, per se vel alium seu alios, dictorum relictorum fructus & emolumenta,in sibi bene visos & necessarios vsus,& vtilitatẽ ecclesiæ S. Maioli,& Congregationis prędictę, liberè & licitè conuertere, Diœcesani loci vel cuiusuis alterius licentia desuper minimè requisita,auctoritate & tenore pręmissis,etiam perpetuò applicamus & appropriamus,&c. Datum Romę apud S. Petrum,sub annulo Piscatoris die sexto
1568. Decembris, millesimo quingentesimo sexagesimo octauo, pontificatus nostri anno tertio.

Cap. IV. *Congregatio Clericorum Doctrinæ Christianæ in Gallia vnitur cum Congregatione Somascena, an.* 1616.

PAulus Papa V. ad perpetuam rei memoriam. Exponi nobis nuper fecerunt dilecti filij, *Antonius Vigerius* Pręposit us, ac Clerici sęculares Congregationis *Doctrinæ Christianæ* in ciuitate Auenionensi canonicè institutę, quòd ipsi feliciori eiusdem Congregationis statui & augmento consulere volentes, eamdem Congregationem Congregationi clericorum Regularium *Somascha*,aliàs *S. Maioli Papiensis* per nos vniri & incorporari desiderant; & propterea infrascripta Capitula cum dilectis etiam filijs Pręposito & Clericis regularibus dictę Congregationis Somaschę statuerunt, quę à venerabilibus fratribus

tribus nostris, S. R. E. Cardinalibus, negotijs Regularium præpositis, recognita & approbata fuerunt; tenoris sequentis, videlicet:

Conuentiones firmatæ ac stabilitæ inter Clericos regulares Congregationis de Somascha & Patres Congregationis Doctrinæ Christianæ in regno Galliæ, pro vnione facienda vtriusque Congregationis. Quod quidem negotium à Sanctissimo D. N. fuit commissum sacræ Congregationi Illustrissimorum DD. Cardinalium, negotijs Episcoporum & Regularium præpositorum.

I. In primis igitur Doctrinæ Christianæ Patres, eorumque successores in perpetuum secum retinebunt institutum docendi Doctrinam Christianam paruam, mediocrem & magnam, iuxta laudabilem eorum consuetudinem, quam inuiolabiliter seruabunt, & in ijs domibus quas nunc possident, & in ijs quas in posterum possidebunt in toto regno Galliæ. II. R. P. *Cæsar de Bus*, vir pietatis eximiæ, Congregationisque Patrum Doctrinæ Christianæ, in regno Galliæ primus parens & institutor, habeatur in Religione pro auctore, vt reuerà fuit, huius sanctissimi instituti Doctrinam Christianam in dicto regno Galliæ populos docẽdi. III. Patres Doctrinæ Christianæ in Gallia vocari deinceps, post factam vnionem, debebunt *Patres Doctrinæ Christianæ Congregationis Somaschæ, seu S. Maioli Papiensis*, & priuilegia omnia erunt communia. IV. Sub obedientia viuent Præpositi generalis de Somascha, qui semel singulis triennijs per se vel per alium ab eo destinandum eos visitabit. Ceterùm eorum regimen & gubernatio in toto regno Galliæ, in domibus tam acquisitis quàm acquirendis, sit penes Superiores Gallos: & Prouincialis similiter Gallus eligendus per Capitulum generale de Somascha eis instituatur. Qui quidem erit vnus ex duobus vel tribus Patribus nominatis siue propositis à Capitulo Prouinciali ipsius Prouinciæ Galliæ, tempore debito congregato. V. Cuius Prouincialis auctoritas erit, de loco ad locum personas mutare; Nouitios per se vel per locorum Superiores ad professionem admittere; Concionatoribus concionandi facultatem concedere, dummodo ab Episcopis locorum licentiam seu benedictionem, ad formam Concilij Tridentini, obtineant; & alia facere, quæ Visitatoribus dictæ Congregationis Somaschæ conceduntur. In reliquis autem tanta sit eius auctoritas quanta à Capitulo Prouinciali conceditur eidem. Debebit tamen Præpositum generalem, vbi commodè poterit, consulere, vel saltem de singulis magni momenti rebus certiorem facere. Prouincialis, statim atque erit electus, censeatur esse & sit ipso facto de gremio Capituli generalis, in quo vocem actiuam & passiuam habeat. Eius officium per triennium durabit. Ad Capitulum generale cùm accedet, socium vnum seu Discretum antea à Capitulo Prouinciali electum deducet: qui quidem socius in Capitulo generali interueniet, cum vtraque voce. VI. Quòd si contingat Prouincialis obitus; eo casu Superior, professione senior, censeatur electus. VII. Ad Capitulum Prouinciale spectabit, cum maiore parte votorum, noua loca, præuio tamen Episcoporum consensu, & seruata forma Clementis Octaui, recipere; recepta deserere; Superiores locales eligere vel deponere; reos, si qui erunt, punire, aut innocentes absoluere; curam monialium ordinariam pro Confessionibus audiendis, de consensu & licentia eorumdem Episcoporum, recipere; bona in vniuersum in toto regno Galliæ ipsi Congregationi relicta, alicui loco particulari assignare; Nouitios quadragesimum annum excedentes, vel qui alterius Religionis habitum habuerint, & debitam transeundi facultatem à Sede Apostolica obtinuerint, ad probationem admittere; exemptiones diuturnas maximè senibus & Studentibus ad tempus, non autem perpetuò & ex caussa impertiri; locum pro Capitulo Prouinciali proximè congregando determinare. VIII. Insuper Capitulo Prouinciali (quod mense Septembri præcedente Capitulum generale conuocandum erit) præter Prouincialem, interesse debebit quilibet Superior localis, vnà cum socio seu Discreto, à Capitulo conuentuali eiusdem loci (dummodo sex saltem ibi resideant) eligendo.

Quare pro parte primò dictæ Congregationis fuit nobis humiliter supplicatum, quatenus vnionem & incorporationem huiusmodi facere dignaremur. Nos pijs Clericorum prædictorum votis, quantum cum Domino possumus, annuere volentes, de eorumdem Cardinalium consilio dictam *Congregationem Doctrinæ Christianæ*,

in prædicta ciuitate Auenionensi institutam, *Congregationi Semaschæ* prædictæ (ita vt vnum corpus Congregationis efficiant, ac Clerici dictæ Congregationis Doctrinæ Christianæ. Regulas & Constitutiones secundò dictæ Congregationis Semaschæ, ab Apostolica Sede approbatas seruent & profiteantur, necnon Capitula prædicta adimpleantur & etiam seruentur, saluis tamen limitationibus & modificationibus infrascriptis, videlicet quòd Prouincialis prædictus exemptiones diuturnas huiusmodi, nonnisi ex caussa alicuius impedimenti, concedere possit aut debeat) Apostolica auctoritate, tenore præsentium perpetuò vnimus & incorporamus: nec non cum dicto *Antonio*, vt infra quattuor menses à die cœptæ probationis numerandos, integro non expectato probationis anno, professionem per dictos Clericos Congregationis Semaschæ huiusmodi emitti solitam expressè emittere liberè & licitè valeat, auctoritate & tenore prædictis indulgemus, ac cum eodem desuper dispensamus. Ceteros verò primo dictæ Congregationis Clericos, antequam professionem huiusmodi emittant, annum probationis integrè complere debere; ac Clericos secundò dictæ Congregationis in Galliam, pro instructione dictorum presbyterorum, mittendos, in Statu Ecclesiastico regni Galliæ locorum Superiores, etiam si non sint Galli, eligi posse statuimus. Non obstanti-
1616. bus &c. Datum Romę apud S. Mariam Maiorem, die 11. Aprilis, 1616. pontificatus nostri anno vndecimo.

Cap. v. Elogium Hieronymi Æmiliani: ex Ph. Ferrario.

HIERONYMVS Æmilianus, patricius Venetus, varijs pro Republica Veneta muneribus egregiè perfunctus, bello, ex Cameracensi fœdere, aduersùs Venetos æstuante, ad fines ipsorum tutandos destinatur. Qui ab exercitu Maximiliani Cęsaris in Castro nouo obsessus, captus & vinculis constrictus, ope sanctissimę Virginis Deiparę eripitur, ac per medios hostes deductus Taruisium incolumis peruenit. Tanti autem haut immemor beneficij, patrimonio pauperibus distributo, valedicens sęculo, in pietatis se officijs cœpit exercere. Non modò Venetijs, sed & in alijs Italię vrbibus pueros parentibus destitutos in vnum collegit, & in extructis à se ędibus alendos curauit: quod & circa puellas pręstitit. Multis autem peragratis vrbibus, in Somascę castro (quod in diœcesi Mediolanensi situm, inter Bergomum & Larium lacum occurrit) demùm substitit: ibique multis ad eum confluentibus alumnis, Congregationis Somascensis fundamenta iecit, multis fulgens miraculis. Nam cùm fame multi in proximis regionibus, ob victus inopiam, conficerētur, ipse pane in gremio suo diuinitus aucto non solùm suos, sed etiam exteros quosque aduentantes pauit. Ita verò dęmonibus erat formidolosus, vt eos à multis obsessorum, ad se cateruatim aduenientium, corporibus eijceret. Spiritu quoque prophetico afflatus, multa, quæ ita euenêre, prędixit. Denique obitus sui pręscius;
1537. annum 56. agens ętatis, die 9. Martij cessit è vita, anno reparationis nostrę 1537. Hactenus ex vita per Andream Stellam, Congregationis Somascensis Prępositum generalem, scripta. Ceterùm Hieronymus Æmilianus Officio nondum colitur Ecclesiastico: & licet nulla hactenus Sedis Apostolicę concessione eum vt Beatum venerari datum sit; multo tamen eius sepulcrum, ob patrata miracula, habetur in honore. Ita Philippus Ferrarius in Catalogo Sanctorum Italię, 1613. Mediolani edito.

Cap. VI. Domus Hospitalariæ & Collegia Somascenorum.

PApię, ad ędem S. Maioli; beneficio S. Caroli Borromęi.
Romę, ad S. Blasij, in monte Citorio; cum cura Collegij Gręcorum à Gregorio XIII. fundati, & Collegij Clementini.
Mediolani, ad S. Martini in vrbe, & Columbarię extra vrbem.

Cre-

Cremonę. Domus Misericordię. Placentię, ad ędem S. Stephani.
Comi, ad S. Marię de Rondineto. Alexandrię, ad S. Syri.
In Laude Pompeia, ad S. Andreę templum. *Lodi.*
Venetijs, ad SS. Ioannis & Pauli; cum cura Seminarij vniuersalis.
Bergomi, ad S. Martini. Brixię, Domus Misericordię.
Maceratę, sub ditione Pontificia, ad ædem S. Ioannis Baptistæ.
Ferrariæ, ad ædem S. Marię, vulgò *S. Maria Bianca.*
Neapoli, ad ædem B. Virginis Lauretanæ.
Senis, ad Innocentes. Regij, ad Innocentinos, vt vulgò vocant.
Vercellis, in Bethania, sub ditione Ducis Sabaudiæ.
Genuę, Dertonæ, & alibi in Italia.
Viennæ in Gallia, Domus Misericordiæ.
Auenione, sub ditione Pontificia, & alibi in Gallia.

Præter Aueniorensem, & alię plures Clericorum Doctrinæ Christianę Domus Gallicanæ anno 1616. ad Congregationem Somascenam sunt translatę: iuxta Conuentiones à Paulo V. approbatas, quas suprà cap. 4. recitaui. Notet tamen Lector, non omnes dictorum Clericorum Domos Somascenis adiunctas fuisse; sed ex ijs nonnullas (puta, decem plùs minùs) Presbyteris Oratorij Domini Iesu, à Petro Berullo Cardinale in Gallia fundati, attributas fuisse.

Cap. VII. *Qui sæculares, qui regulares Clerici.*

DVę sunt clericorum in Congregatione viuentiū classes. Vna est CLERICORVM, vt vocant, SÆCVLARIVM, qui tribus solemnibus votis religiosis non sunt adstricti. Tales sunt *Presbyteri Oratorij* in Italia, à S. Philippo Nerio; *Presbyteri* item *Oratorij Domini Iesu* in Gallia, à Petro Berullo Cardinale; & *Oblati S. Ambrosij*, à S. Carolo Borromęo Cardinale & Archiepiscopo Mediolanensi, partim nostro, partim superiore sęculo instituti. Huic item classi videntur adscribendi *Clerici* seu *Fratres vitæ communis*, de quibus suprà fusè egimus. Pag. 1. & seqq.

Altera classis est CLERICORVM REGVLARIVM: quales sunt *Theatini & Paulini* à Clemente VII. *Societas Iesu & Somasceni* à Paulo III. *Ministrantes infirmis & Clerici Minores* à Sixto V. *Clerici* item *Scholarum piarum* à Paulo V. Pontificibus Maximis approbati. Ex his Clericis regularibus à me enumeratis *Somasceni* sub Regula S. Augustini; alij verò sub suis singuli Constitutionibus, à Sede Apostolica approbatis, militant: vt ex Pontificum Romanorum bullatis diplomatibus, partim suprà à me recitatis, partim infrà recitandis, cuius datur intelligi. Vnde liquet Crusenium, Pennottum & alios labi, qui vt sui Ordinis præstantiam commendent, *Paulinos* (vt de alijs nihil dicam) Regulę Augustinianę adscribunt.

FINIS.

CONGREGATIO
ORATORII
A
S. PHILIPPO NERIO
INSTITVTA.

Caput 1. *Gregorius* XIII. *Congregationem Presbyterorum Oratorij approbat, eidemq; ecclesiam parochialem S. Mariæ in Vallicella attribuit anno* 1575.

REGORIVS Episcopus seruus seruorum Dei, &c. Cùm parochialis ecclesia B. Mariæ *Vallicellæ* nuncupata, regionis Pontis seu Parionis de Vrbe, per liberam resignationem dilecti filij Antonini de Adiuto, nuper ipsius ecclesiæ Rectoris, vacauerit & vacet ad præsens: & sicut dilectus filius *Philippus Nerius*, presbyter Florentinus, ac Præpositus nonnullorum Presbyterorũ & Clericorum sæcularium, tam suo quàm aliorum Presbyterorum & Clericorum præfatorum nominibus, nobis nuper exposuit, quòd hi in ipsa ecclesia introduci cupiant, ac ita, illis gratia assistente diuina, circa Missarum & aliorum diuinorum officiorum in eadem ecclesia celebrationem, & verbi Dei populo inibi interessenti prædicationem, aliaque salubria monita, ad salutem animarum Christi fidelium procurandam, & quàm plurima pietatis opera exercenda intendere sperent, vt ex eorumdem Presbyterorum & Clericorum laudabili vita & doctrina, dilecti filij ipsius ecclesiæ parochiani non paruam consolationem spiritualem suscepturi sint, si in eadem ecclesia vna Congregatio Presbyterorum & Clericorum de *Oratorio* nuncupanda perpetuò erigeretur & institueretur, ipsaque ecclesia, cum onere curæ animarum illius parochianorum præfatorum, eidem Congregationi concederetur, ex hoc profectò diuinus cultus ac ministrorum ecclesiasticorum numerus in ea, ad Dei laudem & eorumdem Christi fidelium animarum salutem, maximum susciperet incrementum. Quare dictus PHILIPPVS &c. nobis humiliter supplicauit, quatenus præmissis annuere de benignitate Apostolica dignaremur.

Nos igitur qui diuini cultus augmentum & Christi fidelium animarum salutem sinceris desideramus affectibus, pium & laudabile *Philippi* Præpositi, ac Presbyterorum & Clericorum præfatorum desiderium summopere commendantes, ipsosque Philippum Præpositum, ac Presbyteros & Clericos à quibusuis excommunicationis sententijs absoluentes, &c. huiusmodi supplicationibus inclinati, in dicta ecclesia vnam Congregationem Presbyterorum & Clericorum sæcularium de *Oratorio* nuncupandam, sine alicuius præiudicio, auctoritate Apostolica, tenore præsentium, perpetuò erigimus & instituimus: illique sic erectæ & institutæ ecclesiam præfatam cum onere curæ animarum illius parochianorum præfatorum, alijsque omnibus & singulis oneribus & honoribus ac annexis, necnon omnibus bonis, censibus, iurisdictionibus, fructibus, reditibus & prouentibus, alijsque iuribus & pertinentijs suis eidem Congregationi, auctoritate Apostolica & tenore

nore præfatis etiam perpetuò concedimus & assignamus. Ita quòd liceat ipsi Congregationi, illiusque Rectori, Presbyteris, Clericis & Procuratoribus seu agentibus vel deputatis, per se vel alium seu alios, eorum & dictæ Congregationis nomine, ecclesiæ & annexorum ac bonorum iuriumque & pertinentiarum præfatorum corporalem & realem & actualem possessionem, propria auctoritate, liberè apprehendere, & etiam perpetuò retinere, curamque animarũ eidem ecclesię imminentẽ per seipsos presbyteros, seu vnum vel plures ex eis siue per alium vel alios presbyteros (illis tamen priùs à dilecto filio nostro, Romani Pontificis pro tempore existentis, in dicta Vrbe & eius districtu, Vicario in spiritualibus generali, seu Sede præfata approbatis) exercere vel exerceri, eidemque ecclesiæ in diuinis deseruire seu deseruiri facere, illiusque fructus, reditus & prouentus, iura, obuentiones & emolumenta quæcumque percipere, exigere & leuare, ac in suos & Congregationis, ac ecclesiæ præfatorum vsum & vtilitatem conuertere: necnon eidem Congregationi, illiusque Rectori ac Presbyteris & Clericis pro tempore existentibus, vt pro salubri statu & directione ecclesię & Congregationis huiusmodi, illiusque personarum quæcumque Statuta & Ordinationes, rationabilia, honesta ac sacris Canonibus & Concilio Tridentino non contraria edere, & edita reformare, limitare & mutare, ac alia de nouo condere, prout & quoties eis, secundùm rerum & temporum qualitates, videbitur expedire; quæ quidem Statuta & Ordinationes, postquam edita, reformata, limitata & mutata, ac de nouo condita fuerint, à Sede præfata approbari, & per singulares personas, de gremio dictæ Congregationis existentes, inuiolabiliter obseruari debeant, liberè & licitè possint & valeant, auctoritate Apostolicâ & tenore præfatis indulgemus, liberamque desuper facultatem concedimus & elargimur, &c. Datum Romæ apud S. Petrum, anno Incarnationis Dominicæ millesimo quingentesimo septuagesimo quinto, Idibus Iulij, pontificatus nostri anno quarto. 1575.

INSTITVTA CONGREGATIONIS ORATORII S. MARIÆ IN VALLICELLA DE VRBE A B. PHILIPPO NERIO FVNDATÆ.

Iuxta exemplar Romæ anno 1612. *excusum.*

ORATORII Congregatio, à *B. Philippo Nerio* moribus potiùs erudita quàm legibus adstricta, nullam, ad Religiosorum hominum consuetudinem, propriam sibi Regulam habuit, ad quam consultationes dirigeret rerum gerendarũ. Etenim Pater optimus omnium consilia, pro cuiusque ingenio, solitus paterno moderari affectu, satis habuit ad pietatem simul inflammatos in ipsa rerum humanarum despicientia *Christi* amore feruentiores videre suos, & quæ diuturna experientia ad probitatem assequendam, Deumque promerendum eis placere nouerat, & in dies prodesse, tamquam à Domini spiritu probare & confirmare. Et hanc viam meritò sæcularibus Presbyteris ille monstrauit, licet à Religiosorum institutis distantem, qui Congregationem non se auctore, sed Deo Optimo Maximo duce ac perfectore institutam sæpè dicebat. Ea igitur, quæ vel ipse hac ratione condenda curauit, vel ab eius institutione inter Congregationis nostræ homines consuetudine recepta, ac deinceps perpetuò seruata, vt breuiter cognosci possint, summatim collecta sunt:

De Oratorio, & Oratione.
De Ecclesia, & Diuinis Officijs.

De

Cap. 1. De Oratorio, & Oratione.

VEre locum orationi deſtinatum Oratorium dicimus. Nam familiaris in ipſo nata diuini verbi tractatio, poſt hæc tractanda, iam adulta, & in eccleſiam noſtram tranſlata nomen minùs accommodatè retinuit Oratorij; in quo ſcilicet tàm exteri quàm noſtri quotidiè veſperi poſt orationem, quam dicimus mentalem, conſuetas Litanias recitant, aut ſingulis ter hebdomadis, quæ eſt voluntaria corporis caſtigatio, ſupplicio flagellorum ſeſe afficiunt. Feſtis item diebus à Kalendis Nouembris vſque ad ſanctam Chriſti Domini Reſurrectionem, non modò ſupplicationibus, ſed etiam familiari cohortatione, & muſico concentu excitantur ad cœleſtia contemplanda. A Reſurrectione viciſſim Dominica vſque ad Kalendas Nouembris, poſt officium veſpertinum in eccleſia à noſtris decantatum, & auditū Sermonem, in ſuburbanum quempiam locum, vel (ſi per calores æſtiuos non liceat) in templum aliquod ad has rerum diuinarum tractationes intra Vrbem conuenire ſolent. Singulis prætereà diebus Dominicis, niſi noſtro ſit in templo concionandum, manè lectis Litanijs, & Sermone oportuno de documentis præſertim Euangelicis familiariter habito, declarantur ex exteris, qui ſeptem primarias Vrbis eccleſias, ac tres domos infirmorum publicas hoſpitales infra hebdomadam aliquando viſitent. Harum omnium cura rerum Præfectum attingit Oratorij, è noſtris conſtitutum ſacerdotibus, vel Adiutorem; vt alteruter his ritibus præſit, ſalutique confluentium conſulat externorum, quibus etiam præſenti ope pietatis officia in valetudinarijs erga ægrotos feſtis diebus proponat exercenda. Ex exteris item fratribus idoneos ad certa Oratorij munia deligat, & in primis Rectorem; caueatque ne vlla ex parte conſtitutioni derogetur, quam Congregatio his verbis expreſſam voluit: Præfectus Oratorij noſtri nullo modo permittat exteris Officialibus in eo conſtitutis, vt in aliquid ſe rerū aut negotiorum ingerant, ad ipſum locum vel inſtitutum quoquo modo pertinentium, quod ipſe non eis præſcripſerit: nullum enim huiuſmodi ius aut poteſtatem habere poſſunt. Ne quid prætereà innouetur ibi hactenus obſeruatum, de rebus præſertim grauibus ad Oratorium ſpectantibus quibuſcumque Præpoſitum Congregationis noſtræ conſulat, penes quem rerum Oratorij & Congregationis eadem eſt gubernatio. Hæc ſatis, vt appareat qua via ſint externi frequentiores in Oratorio ad contemplationem & amorem diuinorum promouendi.

Noſtris autem eiuſmodi inſtituto magis deditis id etiam maximè adhibendum, quod à B. PHILIPPO Patres edocti ad hunc modum conſtituerunt: Horas ſuas quilibet habeat meditationibus præſtitutas, in quibus maiores quotidie progreſſus faciat, Deum cęleſtiaque amando & appetendo: quod Superiores pro ſuâ caritate ac prudentia ſæpiùs vnumquemque admonere, & quî huiuſmodi ſtudiorum fructus conſtet, animaduertere debebunt. Habent igitur quę orationi & meditationi ſeponant ſtata tempora, & pręter hortatorem Præpoſitum, quem audiant, etiàm Sacerdotem ſacris familiæ noſtræ confeſſionibus audiendis præfectum, qui pro ſua quemque prudentia ad hæc diuina ſtudia vel ſegniorem incitare ſolet, vel nimis incitato, cùm fuerit conſentaneum, moderari. Ceterùm ob alias plurimas occupationes ſibi proximiſque ſalutares, aliud nullum manè, vel die orandi tempus ac ſpatium ſibi præfinitum capiunt & conſignatum, quàm quod arbitratu quiſque ſuo eiuſmodi meditationibus & ſacris precibus piè ſanctéque dederit.

Ad

Ad vesperum autem, sicuti dictum est, in Oratorium publicum externis etiam quibusque viris patens & expositum ad orationem, vnde nomen accepit, seduli conuenire debent. Sed de omni orationis & flagellorum in Oratorio ritu & consuetudine, deque pijs externorum officijs, infrà post alias Constitutiones, in huius capitis appendice agendum est.

Cap. 11. De ecclesia, & Diuinis officijs.

CONgregationis nostræ Sacerdotes, vtpote diuinorum administri, in ecclesia, festis præsertim diebus, frequentes adsunt. Alij confluentibus diuina Mysteria præbent, alij ad sacras Cōfessiones audiendas intenti, à prima luce ad horam vsque prandij, è subsellijs suis, non nisi necessitate impulsi, recedunt. Sacrum omnes quotidie peragunt, & ceteri inseruiunt, potissimùm Clerici: qui cùm res ipsa sacra solemniori ritu & musico concentu celebranda est, benè manè descendentes in sacrarium, Sacerdotes pia diligentia sacris vestibus ornant, & solemni sacrificio præsentes, ac diuersa munera obeuntes, ab ipsa sacrorum custodia aut ecclesia, dum datur Diuinis opera, numquam recedunt. De rebus autem ad ecclesiam spectantibus hæc sunt nostris proposita Decreta.

In ecclesia nostra nullæ erunt statuæ vita functorum, siue ex marmore, siue ære, siue gypso, aut alia materia. Diebus festis semper solemni apparatu tam Missa quàm Vesperæ celebrabuntur. Erunt etiam Vesperæ solemnes in Vigilijs Corporis CHRISTI, Natiuitatis B. MARIÆ Virginis, & Consecrationis ecclesiæ nostræ ad X. Kal. Iunij, cuius octauæ redditur Officium, & infra eam gratissima nobis recurrit memoria dormitionis B. Philippi Patris nostri, ad VII. scilicet Kal. Iunias. Prætereà intra octauam Corporis CHRISTI Vesperas quotidie decantamus. Singulis similiter annis IV. Kal. Februarij dies festus SS. PAPIÆ & MAVRO martyribus solemni apparatu celebratur, & manè eius diei festi res sacra Diacono & Subdiacono ministris peragitur. Vesperæ in Vigilia, & ipso die festo musico concentu decantantur. Porrò in Vigilia etiam Matutinæ laudes ante cœnam, coram sacris eorum Reliquijs, à Sacerdotibus & Clericis nostris vnà recitantur, vt debitus honor patronis ecclesiæ & Congregationis exhibeatur. In translatione verò, quæ contigit III. Idus Februarij, idem seruatur; Missa tamen & Vesperæ solemniter non decantantur. Dies etiam festus S. Gregorij Papæ, Congregationis & ecclesiæ nostræ patroni, IV. Idus Martij est nobis, tàm in primis Vesperis quàm in Missa, admodum solemnis. Alios item Sanctos, quorum sacris Reliquijs vel insignioribus aucti sumus, ecclesiasticis officijs singulariter veneramur. Nam IV. nonas Maij, *Nereum, Achileum* & *Domitillam* martyres, duplici: VII. Nonas Iulij *Patermuthium*, *Copretem* & *Alexandrum* martyres, quibus dicatum est altare, semiduplici: VI. Kalendas Augusti *Pantaleonem* martyrem, semiduplici: XI. Kalendas Nouembris *Vrsulam* & socias virgines & martyres, semiduplici: XIX. Kalendas Ianuarij *Spiridionem* Episcopum & confessorem semiduplici similiter prosequimur. Quamuis verò nostri Ecclesiasticis officijs, Vesperis dierum festorum exceptis, ecclesiam non frequentent: cùm tamen habetur aliqua singularis celebritas anniuersaria, vt die festo Purificationis B. *Mariæ* Virginis ad Candelas, in Capite ieiunij ad Cineres, Dominica Palmarum ad Oliuas, consuetis maioris Hebdomadæ diebus ad Matutinas, Missam, aliasque solemnes eius temporis ceremonias; die insuper festo omnium Sanctorum ad Vesperas, præter consuetas, etiam defunctorum, item ad Matutinas, sicut manè ad Missam; nocte tandem Natiuitatis D. N. IESV CHRISTI ad Matutinas & Missam in chorum ecclesiæ conuenire solent.

Sed iam ab hisce ferijs veniamus ad funera. Cùm enim aliquis è nostra Congregatione è vita decesserit, singuli Sacerdotes tres Missas celebrabunt pro vita functo: qui verò sacerdotes non fuerint, nouem Coronas recitabunt; in loco verò, vbi defuncti corpus fuerit præsens, recitabitur Officium defunctorum: si manè fuerit, celebrabitur Missa solemnis; sin minùs, sequenti die, diacono & subdiacono ministris, sex candelis accensis in altari, & quattuor facibus iuxta corpus. Absoluto autem officio, duæ ex illis remaneant vsque ad sepulturam. Quòd si absens obierit, priuatim recitabitur à Sacerdotibus

nocturnum officium Defunctorum; Missa verò solemnis, vt suprà. Singulis item annis infra octauam omnium Sanctorum celebrabitur Missa solemnis pro defunctis nostræ Congregationis. Sine consensu Præpositi & Deputatorum res sacra non celebrabitur solemni apparatu pro vita functis exteris, videlicet diacono & subdiacono ministris; nec id ipsi facilè concedent, nisi mortuus Prælatus extiterit, aut eximiæ dignitatis & honoris inter laicos, aut certè valdè bene meritus de nostra Congregatione. Nullum recipietur à Congregatione nostra legatum de re sacra perpetuò peragenda: nisi fortè iustissima caussa intercedat, & ex consensu Patrum expleti decennij.

Quæ autem hoc in loco de sacris Confessionibus videntur ponenda, hæc habemus. Singulis diebus ferialibus aliquis ex Sacerdotibus, ad hoc muneris delectis, morari debet in ecclesia ad Confessiones audiendas; Feria verò quarta & sexta, manè vsque ad horam prandij omnes, & festis pariter diebus omnes excubare. Nemo tamen eorum admittitur ad audiendas Confessiones sine Patrum consensu, qui exegerint decennium in nostra Congregatione.

Cap. III. *De salutari familiarium sermonum vsu, tam in ecclesia quàm in Oratorio.*

IN ecclesia nostra, die Sabbato ad vacandum excepto, quattuor quotidie, nisi etiam dies festi sint, cùm aliquis tantùm vnus sermocinari solet è Sacerdotibus nostris, qui fuerint ad hoc oneris munerisque delecti, ordinata successione, verba ad vulgi præsertim captum accõmodantes, & ad nullam prorsus pompã vel vanum populi applausum declinantes, genere dicendi verè fructuoso, audientium animos pascunt; Sanctorum præsertim exemplis ac probatis Historijs sermonem confirmantes. Vitandæ enim sunt eis quæstiones difficiles, dogmatum tractatus, & quæcumque scholas decent magis quàm Oratorium. Est autem eius consuetudinis, qui prouidè negotium id curet, stato tempore ad ecclesiam descendere, & inter alia, quæ paranda sunt, horologium arenarium iuxta sedem sermocinantium ponere, & librum aliquem de salutaribus scriptum præceptis, aut de Sanctorum dictis & factis, vbi octo aut decem auditores præsentes viderit, lectitare; cùm verò quindecim, vel vt summum viginti, ære campano hora consueta signum dare. Quo ille quidem audito, cui primò dicendum est, ad locum festinat, & postquàm legentem paulisper audierit, ligneam sedem sex vel octo circiter graduum ascensu sublimem conscendit, arenarium horologium iuxtà positum inuertit, quod semihoræ spatium præfiniat, & nullo vsus procemio, ab argumento præsertim, quod in libro lectum est, sermonem orditur. In medio eius sermone surgit custos ad signum eadem grandiori campana iterum dandum: quo habito alter dicturus secundo loco huc properat, & tantisper expectat, dum primus finem dicendi fecerit. Eodem penitus modo secundo succedit tertius, & tertio quartus. Nec horum cuiquam ampliùs hora dimidia datur: nec horologio solùm, sed tintinnabulo, cùm opus est, ad finiendum admonentur.

Sermonibus absolutis sacer concentu musico canitur hymnus: quo expleto is, qui dixit vltimus, ad Orationem Dominicam & Angelicam Salutationem ter secretò recitandam inuitat; & concio dimittitur. At Dominicis ceterisque diebus festis eorum vnus, quibus ad dicendum sunt eiusmodi dies consignati, in ecclesia post vespertinum officium decantatum sermonem habet: cui semihoram aliquantulum prętere, non tamen certas iam enarratas dicendi leges, liberum esse debet. Eisdem diebus à Kalendis Nouembris vsque ad celeberrimũ Christi Domini Resurrectionis diem, sicut etiam Dominicis, manè toto anno, ab aliquo ex nostris sermo in Oratorio habendus est. Sed hac de re aliàs; nunc satis est referre nostras Constitutiones huc pertinentes. Ad sermonem habendum in Oratorio nullus admittitur ex nostris absque consensu Patrum, qui decennium expleuerint in Congregatione. Ex exteris verò nullus inuitandus ad concionem habendam in Oratorio vel ecclesia, nisi ex Præpositi & quattuor Deputatorum consensu.

Cap.

Cap. IV. De statu Congregationis Oratorij perpetuo.

NVnc statum & formam Congregationis nostræ penitùs immutabilem in promptu ponimus duobus decretis expressam. Horum primum his verbis sancitum est: Cùm nostra Congregatio solo caritatis mutuæ nexu, neque vllis astricta votorum, iuramenti, aut promissionis huiusmodi vinculis, olim per B. Patrem Philippum Nerium fuerit diuina inspiratione instituta, atque hæc fuerit eius & omnium Congregationis Patrum mens semper vnanimis, ac sit vt ita perseueret, decretum est, si quando aliqui ex nostris putauerint ab hoc statu recedendum, & alligare Patres fratresque vllis votorum, iurisiurandi, aut promissionis vinculis, etiamsi isti maiorem partem conficiant, vt sit ipsis quidem liberum, quam velint ingredi Religionem, sed altera pars quamuis numero longè impar habeat omnia bona Congregationis, quocumque loco posita, quamdiu perseuerauerit in hoc statu, nec alteri quidquam dare vel acquisitum vel acquirendum teneatur. Sic enim conseruabitur in Ecclesia Dei circumdata varietate. Hactenus decreti verba; vt indè etiam appareat Parentem optimum in Christo nostrum adduci non potuisse, vt suos alia via filios duceret, qui pro Christiana caritate Religiosos homines tam religiosè coluit, & pro singulari prudentia sanctissima tot Ordinum instituta votorum vinculis religare se volentibus eo tempore ad omnem Christianæ disciplinæ præstantiam satis esse nouit.

Alterum decretum est: Ne quis prætextu ampliandæ Congregationis eam dissipet, atque vt confusio vitetur, quam multitudo parere solet, arctiusque inter se, qui sunt è Congregatione, amoris vinculo colligentur, quem quotidiana consuetudo conciliat; ac mores cuiuslibet ipsorum ex hoc cognosci possint, & notorum vultus cuncti reuereantur; statutum est, ne Congregatio alibi vllum locum recipiat, neque alterius Congregationis regendæ suscipiat onus. Si quæ verò aliorum locorum Collegia & Congregationes nostra instituta obtinuerint & seruare voluerint, non sint illa quidem nostræ annexa, neque Clerici eorum sint è Congregatione Oratorij Romani. Quemadmodum esse debet instituti, vt vnaquæque Domus aut familia, nostræ formam imitata, separatim ab alijs se per se regat & moderetur.

Cap. V. De Præpositi & quattuor Presbyterorum deputandorum electione & munere.

AD Congregationis rerumque ad ipsam spectantium gubernationem & curam Præpositus primùm eligitur, quē etiam Patrem appellamus: deinde quattuor Presbyteri deputantur. De quorum omnium electione & munere sic decernit Congregatio. Nullus Præpositus eligetur, qui in nostra Congregatione quindecim annos non permanserit, quo temporis spatio Deputati vel Ministri sit functus officio, & qui ætatis suæ annum quadragesimum saltem non attigerit. Electio Præpositi pertinebit ad omnes Sacerdotes Congregationis, qui exacto decennio fuerint admissi ad ius suffragij ferendi, Laici verò certò sciant, se nihil ad electionem Præpositi, Deputatorum, Præfectorumq; iuris habere, munia assignata ex præscripto dumtaxat obituri. Tam Præpositus, quàm Deputati, & ceteri Officiales eligi possunt etiam absentes. Præesse debet in electione, absentiaque Præpositi, quasi Superior, qui primum è Sacerdotibus nostris tenet post Præpositum in Congregatione locum. Fiet autem Præpositi electio hoc modo: Qui erit à secretis, singulis electoribus schedulas dabit, in quibus scriptum vel typis impressum sit nomen eligendorū, vt illas in vas conijciant, videntibus duobus ad id muneris deputandis. Eductus autē, ijsdē duobus cernentibus, à Secretario clara voce legetur, & electus is erit Præpositus, in cuius electionē conuenerint electores medietate plures. Hunc sanè modū eligendi, donec cōsentiat, decies repetere possunt: post decimū verò scrutiniū, si necdū in

nocturnum officium Defunctorum; Miſſa verò ſolemnis, vt ſuprà. Singulis item annis infra octauam omnium Sanctorum celebrabitur Miſſa ſolemnis pro defunctis noſtræ Congregationis. Sine conſenſu Præpoſiti & Deputatorum res ſacra non celebrabitur ſolemni apparatu pro vita functis exteris, videlicet diacono & ſubdiacono miniſtris; nec id ipſi facilè concedent, niſi mortuus Prælatus extiterit, aut eximiæ dignitatis & honoris inter laicos, aut certè valdè bene meritus de noſtra Congregatione. Nullum recipietur à Congregatione noſtra legatum de re ſacra perpetuò peragenda: niſi fortè iuſtiſſima cauſſa intercedat, & ex conſenſu Patrum expleti decennij.

Quæ autem hoc in loco de ſacris Confeſſionibus videntur ponenda, hæc habemus. Singulis diebus ferialibus aliquis ex Sacerdotibus, ad hoc muneris delectis, morari debet in eccleſia ad Confeſſiones audiendas; Feria verò quarta & ſexta, manè vſque ad horam prandij omnes, & feſtis pariter diebus omnes excubare. Nemo tamen eorum admittitur ad audiendas Confeſſiones ſine Patrum conſenſu, qui exegerint decennium in noſtra Congregatione.

Cap. III. De ſalutari familiarium ſermonum vſu, tam in eccleſia quàm in Oratorio.

IN eccleſia noſtra, die Sabbato ad vacandum excepto, quattuor quotidie, niſi etiam dies feſti ſint, cùm aliquis tantùm vnus ſermocinari ſolet è Sacerdotibus noſtris, qui fuerint ad hoc oneris muneriſque delecti, ordinata ſucceſſione, verba ad vulgi præſertim captum accõmodantes, & ad nullam prorſus pompã vel vanum populi applauſum declinantes, genere dicendi verè fructuoſo, audientium animos paſcunt; Sanctorum præſertim exemplis ac probatis Hiſtorijs ſermonem confirmantes. Vitandæ enim ſunt eis quæſtiones difficiles, dogmatum tractatus, & quæcumque ſcholas decent magis quàm Oratorium. Eſt autem eius conſuetudinis, qui prouidè negotium id curet, ſtato tempore ad eccleſiam deſcendere, & inter alia, quæ paranda ſunt, horologium arenarium iuxta ſedem ſermocinantium ponere, & librum aliquem de ſalutaribus ſcriptum præceptis, aut de Sanctorum dictis & factis, vbi octo aut decem auditores præſentes viderit, lectitare; cùm verò quindecim, vel vt ſummum viginti, ære campano hora conſueta ſignum dare. Quo ille quidem audito, cui primò dicendum eſt, ad locum feſtinat, & poſtquàm legentem pauliſper audierit, ligneam ſedem ſex vel octo circiter graduum aſcenſu ſublimem conſcendit, arenarium horologium iuxtà poſitum inuertit, quod ſemihoræ ſpatium præfiniat, & nullo vſus proœmio, ab argumento præſertim, quod in libro lectum eſt, ſermonem orditur. In medio eius ſermone ſurgit cuſtos ad ſignum eadem grandiori campana iterum dandum: quo habito alter dicturus ſecundo loco huc properat, & tantiſper expectat, dum primus finem dicendi fecerit. Eodem penitus modo ſecundo ſuccedit tertius, & tertio quartus. Nec horum cuiquam ampliùs hora dimidia datur: nec horologio ſolùm, ſed tintinnabulo, cùm opus eſt, ad finiendum admonentur.

Sermonibus abſolutis ſacer concentu muſico canitur hymnus: quo expleto is, qui dixit vltimus, ad Orationem Dominicam & Angelicam Salutationem ter ſecretò recitandam inuitat; & concio dimittitur. At Dominicis ceteriſque diebus feſtis eorum vnus, quibus ad dicendum ſunt eiuſmodi dies conſignati, in eccleſia poſt veſpertinum officium decantatum ſermonem habet: cui ſemihoram aliquantulum præterire, non tamen certas iam enarratas dicendi leges, liberum eſſe debet. Eiſdem diebus à Kalendis Nouembris vſque ad celeberrimũ Chriſti Domini Reſurrectionis diem, ſicut etiam Dominicis, manè toto anno, ab aliquo ex noſtris ſermo in Oratorio habendus eſt. Sed hac de re aliàs; nunc ſatis eſt referre noſtras Conſtitutiones huc pertinentes. Ad ſermonem habendum in Oratorio nullus admittetur ex noſtris abſque conſenſu Patrum, qui decennium expleuerint in Congregatione. Ex exteris verò nullus inuitandus ad concionem habendam in Oratorio vel eccleſia, niſi ex Præpoſiti & quattuor Deputatorum conſenſu.

Cap.

Cap. IV. *De statu Congregationis Oratorij perpetuo.*

NVnc statum & formam Congregationis nostræ penitùs immutabilem in promptu ponimus duobus decretis expressam. Horum primum his verbis sancitum est: Cùm nostra Congregatio solo caritatis mutuæ nexu, neque vllis astricta votorum, iuramenti, aut promissionis huiusmodi vinculis, olim per B. Patrem Philippum Nerium fuerit diuina inspiratione instituta, atque hæc fuerit eius & omnium Congregationis Patrum mens semper vnanimis, ac sit vt ita perseueret, decretum est, si quando aliqui ex nostris putauerint ab hoc statu recedendum, & alligare Patres fratresque vllis votorum, iurisiurandi, aut promissionis vinculis, etiamsi isti maiorem partem conficiant, vt sit ipsis quidem liberum, quam velint ingredi Religionem, sed altera pars quamuis numero longè impar habeat omnia bona Congregationis, quocumque loco posita, quamdiu perseuerauerit in hoc statu, nec alteri quidquam dare vel acquisitum vel acquirendum teneatur. Sic enim conseruabitur in Ecclesia Dei circumdata varietate. Hactenus decreti verba; vt indè etiam appareat Parentem optimum in Christo nostrum adduci non potuisse, vt suos alia via filios duceret, qui pro Christiana caritate Religiosos homines tam religiosè coluit, & pro singulari prudentia sanctissima tot Ordinum instituta votorum vinculis religare se volentibus eo tempore ad omnem Christianæ disciplinæ præstantiam satis esse nouit.

Alterum decretum est: Ne quis prætextu ampliandæ Congregationis eam dissipet, atque vt confusio vitetur, quam multitudo parere solet, arctiusque inter se, qui sunt è Congregatione, amoris vinculo colligentur, quem quotidiana consuetudo conciliat; ac mores cuiuslibet ipsorum ex hoc cognosci possint, & notorum vultus cuncti reuereantur; statutum est, ne Congregatio alibi vllum locum recipiat, neque alterius Congregationis regendæ suscipiat onus. Si quæ verò aliorum locorum Collegia & Congregationes nostra instituta obtinuerint & seruare voluerint, non sint illa quidem nostræ annexa, neque Clerici eorum sint è Congregatione Oratorij Romani. Quemadmodum esse debet instituti, vt vnaquæque Domus aut familia, nostræ formam imitata, separatim ab alijs se per se regat & moderetur.

Cap. V. *De Præpositi & quattuor Presbyterorum deputandorum electione & munere.*

AD Congregationis rerumque ad ipsam spectantium gubernationem & curam Præpositus primùm eligitur, quem etiam Patrem appellamus: deinde quattuor Presbyteri deputantur. De quorum omnium electione & munere sic decernit Congregatio. Nullus Præpositus eligetur, qui in nostra Congregatione quindecim annos non permanserit, quo temporis spatio Deputati vel Ministri sit functus officio, & qui ætatis suæ annum quadragesimum saltem non attigerit. Electio Præpositi pertinebit ad omnes Sacerdotes Congregationis, qui exacto decennio fuerint admissi ad ius suffragij ferendi. Laici verò certò sciant, se nihil ad electionem Præpositi, Deputatorum, Præfectorumq; iuris habere, munia assignata ex præscripto dumtaxat obituri. Tam Præpositus, quàm Deputati, & ceteri Officiales eligi possunt etiam absentes. Præesse debet in electione, absentiaque Præpositi, quasi Superior, qui primum è Sacerdotibus nostris tenet post Præpositum in Congregatione locum. Fiet autem Præpositi electio hoc modo: Qui erit à secretis, singulis electoribus schedulas dabit, in quibus scriptum vel typis impressum sit nomen eligendorũ, vt illas in vas conijciant, videntibus duobus ad id muneris deputandis. Eductus autẽ, ijsdẽ duobus cernentibus, à Secretario clara voce legetur, & electus is erit Præpositus, in cuius electionẽ conuenerint electores medietate plures. Hunc sanè modũ eligendi, donec cõsentiat, decies repetere possunt: post decimũ verò scrutiniũ, si necdũ in

vnum pars maior media conspirauerit, compromissum fiat, vt scilicet quinque solùm ex electoribus Præpositum è duobus tantummodo deligant, in quos plura suffragia ex quacumque disquisitione hactenus collecta concurrerint. Quod exemplo declaratur. Si enim duo vel plures octauum sibi numerum in suffragijs obtinuerint; vel vnus aut plures octauum, alij verò septimum; tunc ceteris omnibus reiectis, horum tantùm delectus electoribus habendus est. Ipsi autem electores quinque compromissarij, quibus scilicet datum est arbitrium deligendi Præpositum, in ipsa tunc simul Congregatione ita sunt deputandi, vt singuli ad eam electionis potestatem plures sibi suffragantes habeant (non enim plura medietate suffragia in ipsis deligendis requiruntur) & ex illis constituantur qui non fuerint inter primos eligendos numerati. His enim duobus eo tempore nulla ad huiusmodi electionem relinquitur facultas; sed actiua simul, vt dicitur, & passiua voce priuantur. Si quando tandem schedulis eductis compromissarij pares extiterint, electus habeatur qui debito in Congregatione sibi loco alijs pariter concurrentibus præstat.

Tres annos duret Præpositi munus, & confirmari possit tertio quoque anno, Congregationis arbitrio. Ad eamdem mensam vnà cum ceteris accedet & assidebit; nisi impediat inualetudo. Nihil singulare habeat in ecclesia, mensa, cubiculo, domi, forisuè, præter locum primarium, & laicum ex nostris à Deputatis assignandum, qui omnem in eius obsequium conferat operam. Circa rem familiarem & bona Congregationis administratione vtatur accurata, præstetque nostris ad victum & vestitum necessaria. At verò pauperibus, aut alijs qui non sunt ex nostra Congregatione, quolibet mense nummi aurei summam poterit elargiri. In maiori quidem summa, quotiescumque eiusmodi largitionum se dederit occasio, quattuor Deputatorum requiret consensum; cùm verò decem nummos aureos excedere contigerit, totius Congregationis. Idem in alijs cuiuslibet compleri operis aut negotij seruet impensis extraordinarijs, & ad victum aut quotidianum familiæ nostræ vsum nihil attinentibus. Totius Congregationis gubernandę, omniumque curandorum quæ ad eam spectant, prima potestas sit penes Præpositum: ad ipsum enim solum pertinebit Congregationem, cùm opus fuerit, conuocare, tractanda proponere, ritè constituta perficienda curare: exigere quoque rationem actorum vel agendorum à singulis nostrorum, quibus est aliquod munus vel onus quomodolibet vbique locorum mandatum, & videre vt singula rectè expediantur. Conuocabit ad hoc Congregationem quattuor Deputatorum saltem qualibet hebdomada: sine quorum consensu nihil aget quod spectet ad vniuersalem gubernationem Domus, & eligendos aut amouendos Officiales. A Præposito enim & quattuor Deputatis ceteri officiales & ministri triennium duraturi eligentur; excepto Confessario, ad quem eligendum plures ex electoribus conuenire debent in ipsa Congregatione proximè post Prępositum & Deputatos electos: horum enim nullus ei muneri præficiendus est.

Domesticis autem officijs præfecti, quos Officiales dicimus, suis nominibus satis noti, sunt qui sequuntur: Sacerdos à Confessionibus. Corrector ex senioribus, qui secretò corripiat errantes. Minister, qui rebus domesticis administrandis, Præpositi sententia consulta & explorata, det operam. Præfectus Sacrarij, cuius paternæ curæ Sacrarij ministerio assignati committuntur, sicut Ministro ceteri laici omnes. Custos Sacrarij. Præfectus Oratorij, & adiutor. Præfectus Sermocinantium in ecclesia. Præfectus Cæremoniarum. Præfectus Musicæ. Receptatores hospitum duo. Monitor precum, quas debemus commendatis in mensa vesperi. Tironum Præfectus. Custos depositæ pecunię. Negotiorum domesticorum Procurator, & adiutores. Bibliothecarius, & adiutor, qui non permittant è communi bibliotheca libros extrahi. Minister infirmorum, & adiutores. Præfectus ædificiorum, & adiutor. Præfecti corrigendis legentium erroribus in mensa duo. Aromatariæ Præfectus, & Aromatarius. Pecuniarum Exactor, & Dispensator. Custos supellectiliū. Cellę Penuariæ Custos. Cellæ vinariæ Custos. Custos triclinij. Ianitores. Hos præsertim Congregatio singulos huiusmodi constitutione voluit admonitos: Nemo munus à Congregatione, seu Præposito & Deputatis demandatum recuset, sed omni animi demissione suscipiet. Quòd si aliqua ex caussa sibi recusandum iudicabit,

post-

postquam ea, quæ senserit, debita modestia semel aut iterum exposuerit, nec Præpositus & Deputati approbauerint, iniunctum munus sine vlla ampliùs excusatione accipiet.

De Deputatis autem cum Pręposito eodem tempore eligendis hæc habentur. Post electionem Præpositi statim eligentur ei quattuor ex Presbyteris, qui decennium transegerint in Congregatione, ex quo sunt admissi ad primam probationem, & ius habeant eligendi à tota Congregatione: de quorum consensu, vt dictum est, cuncta à Præposito agentur, quæ ad vniuersalem Congregationis gubernationem pertinere ipse iudicauerit. Ab eisdem ergo Presbyteris omnibus exacti decennij eodem modo, quo suprà vsque ad tertium scrutinium, eligentur quattuor Deputati, singuli separatim, in eadem Congregatione: post tertium verò scrutinium, nullo facto compromisso, duo eligantur, in quos plura fuerint suffragia in illa trina disquisitione collata. Si verò plures pariter concurrant eligendi, duo tantùm, ceteris reiectis, ad electionem peruenire possunt; illi scilicet qui alijs de more præire debeant in Congregatione. Exemplum proponimus. Si scrutinio ter peracto, in octauum alter suffragiorum numerum peruenerit, alter verò in septimum; hos dicimus duos, ceteris omni suffragio priuatis, ad Deputati munus per scrutinium prouehendos. Quòd si plures septimum illum numerum obtineant, ille ex eis scrutinio similiter eligendus erit, exclusis alijs, qui debeat eis in Congregatione antecedere: si rursus paria duorum fuerint eligendorum suffragia, is similiter habeatur Deputatus, qui ex instituto alterum inter nostros sit solitus anteire. Vnus è quattuor Deputatis triennij præteriti (tres enim annos durat cuiusque munus) aut etiam, si placebit, duo confirmentur in tres alios annos, qui post illos confirmari ampliùs non possint. Ex Deputatis item eligetur aliquis à Secretis, ex ipsorum consensu Deputatorum, qui singula decreta à Congregatione vniuersali, vel à Pręposito & quattuor Deputatis in libro ad hęc conficiendo notabit, & literas, ad quos continget, scribet. Litterę autem omnes, quę negotia continent, in alio libro sunt exscribendę. Deputatorum erit prętereà, cùm Prępositus decesserit, vel finierit eius munus, seniorem prędictum monere, qui eius vice interim fungitur, vt conuocet ad electionem Præpositi conuocandos. Quòd si ille negligat, ipsi conuocabunt. Si nemine dissentiente ipsis videbitur cessatio muneris concedenda vel indicenda Præposito, ob iustam caussam quattuor è Sacerdotibus exacti decennij aduocabuntur. Quòd si his videbitur, ijdem conuocent Congregationem, à qua deponatur, & eligatur nouus Præpositus, sicut iam suprà dictum est; eo modo tamen seruato in Præposito deponendo, qui in eijciendis tenendus est.

Singulis annis mense Ianuario aliquis ex Deputatis, cum altero non Deputato, rationem omnium expensarum, quæ toto anno fiunt, singillatim inibit, eamque initam in publica Congregatione referet; vt appareant omnibus, quæ superiori anno factæ sunt expensæ, pateatque singulis contractumne sit æs alienum, & quota sit summa rei familiaris & bonorum omnium nostræ Congregationis.

Cap. VI. *De admittendis in Congregationem, & eijciendis ex ea.*

NOstrę Congregationis Patres, B. PHILIPPI Institutoris optimi morem secuti, non nisi homines probatę vitę, maximè idoneos & quasi ad institutum natos, recipi volunt ad suorum numerum aggregandos, etiam ad hunc modum factis decretis. Minores duodeviginti annis, ac maiores quadragintaquinque, ad primam probationem non recipiantur; neque ij, quos Canones ab Ordinibus arcent, nisi in ordine laicorum sint omninò permansuri: non infirmę valetudinis; non ij qui ingressi sint aliquam Religionem; non nisi bonę apud omnes famę, qui Oratorij nostri frequentes fuerint auditores, & orationibus interfuerint, & sępiùs alicui ex nostris sacerdotibus soliti fuerint confiteri, & experimentum ceperint instituti nostri. In his tamen omnibus, si ita videatur Patribus qui decennium expleuerint in Congregatione, poterit dispensari. Duo ex nostris Presbyte-

ris à Congregatione eligentur, qui diligentem adhibeant curam circa eos qui admittendi sunt in Congregationem; vt vel antequam admittantur, eorum vita & mores omni studio explorentur. Eapropter crebra cum illis inibunt colloquia, vnà cum ipsis versabũtur: nec his contenti, ab illis etiam certiores reddantur qui eiusdem erunt patriæ, & quibuscum anteacto tempore, quàm recipiantur, fuerint versati. Referre autem debent duo electi ad Congregationem iterum conuocandam quæcumque de illis habuerint, si quomodo scire intersit, antequam secretò suffragia ferantur. Præter duos Patres, quos eligendos ad id muneris diximus, alij etiam Patres diligenti cura exquirent, quæ hactenus præfati sumus, & num animo veniant permanendi semper vsque ad vitæ obitum in Congregatione, non alio prætextu, quàm vt Deo inseruiant, & obseruent nostræ Congregationis Instituta seu Constitutiones: quas propterea, antequam recipiantur, legendas Patres offerent, quò rem totam maturiore consilio deliberent.

Quomodo autem oporteat admittendos expeditas habere res suas familiares & domesticas, habetur cap. 8. Antequam enim per secreta suffragia admittantur, debent esse expediti ad viuendum nobiscum & habitandum; ne sic admissi extra Cõgregationem degant, præter tempus dierum aliquot, vt ad summum, quindecim. Admissi ad primam probationem, non continuò tironibus aggregabuntur, sed mensem veluti hospites in nostris ædibus morabuntur, vt interim omnia nostra cognoscant ac maturiùs deliberent, & è contrà ipsorum periculum fiat, si prompti sint in omnibus parere, vel in humillimis ac durissimis: si exercitationibus sanctarum meditationum & Sacramentorum sint à se ipsi deuoti: non contentiosi, non pertinaces, non superbi vlla omnino in re aduersùs maiores aut etiam minores. Si bonum sui specimen dederint, post mensem eorum nomina in libro ad hæc destinato notabuntur, & inde annus primæ probationis incipiet: per quod anni spatium si fuerint in vitæ laudabilis ratione versati, in secunda probatione biennium consistent; alioquin dimittentur à Præposito & Deputatis, quorum est munus ad primam & secundam probationem admittere. Exacto autem triennio, si laudem simili modo probatæ vitæ habuerint in conuictu, vt esse possint è Congregatione, nominatim decernendum est. Aggregabuntur ergò per secreta suffragia, poteruntque deinceps ad omnia ministeria, excepto Præpositi & Deputati munere, eligi. Ius autem ipsi alios eligendi post decennium solùm habebunt, nisi de consensu Deputatorum Præpositus hoc ius ex caussa statuerit differendum. Quòd si quis eorum, alia nulla intercedente caussa nisi obliuionis aut modestiæ, ad tempus non petierit, quod à Cõgregatione fuisset accepturus, cùm in nostrorum catalogum admissus referretur, ab eo tempore censeatur aggregatus, quo expletum fuerit consuetum triennium vel decennium. Admittere ad Congregationem & ad omnia supradicta, pertinebit ad sacerdotes expleti decennij, & stabitur maiori parti suffragiorum; ad primam tamen & secundam probationem, vt dictum est, ad Præpositum & Deputatos. Nemo possit expelli è Congregatione, nisi primò in vnum locum congregati fuerint omnes Presbyteri, qui decennium exegerint in Congregatione, numerandum à die qua sunt admissi ad primam probationem, & singuli suum suffragium dederint, & quod duæ è tribus partibus statuerint, vt id fiat. Quòd si in tres partes non poterit fieri Presbyterorum æqua distributio, tunc seruabitur ratio, quæ est octo ad tredecim aut quattuordecim; ita vt octo, exempli gratia, conficiant duas partes, siue tredecim sint Presbyteri, siue quattuordecim. Nemo possit expelli è Congregatione, nisi propter iteratam grauemque pertinaciam, vel graue delictum: sed qualia sint singula huiusmodi, stabitur iudicio duarum partium è tribus numerandarum, vt suprà.

Cap. VII. *De Tironum institutione.*

ADmissi ad primam probationem, siue Clerici siue sacerdotes, donec fuerint explecto triennio nostris adscripti, eius curæ commendantur qui id muneris in Congregatione sustinet. Is ad fructum animorum omnia referens, prçter virtutum singulare studium

dium,quarum maximè compotes esse nostros oportet, curet alia quędam proponere, quę sunt hactenus obseruata: vt videlicet Sacro quotidiè inseruiant; à studijs litterarum Superioris arbitrio abstineant. Hęc enim moderanda primùm, vt diuina sapientia imbuti discant amare nesciri. Ad mensam signo dato sine vlla mora conueniant, ibique ex præscripto, Ministratoris vel Lectoris officio fungantur. Singuli ministrent vel legant singulis diebus aut hebdomadis, tàm prima quàm secũda prandij vel cœnę hora: qui verò ex eis Sacerdotes fuerint, ad primam non nisi manè ministrare solent. Lectionem similiter in ecclesia, vt cuique sua fuerit constituta hebdomada, sermonibus pręmittant; intersint, dum habentur: atque etiam curent, ne quid omittatur eo tempore quod esse solet instituti. Eam verò ministrandi & legendi consuetudinem iam aggregati ad decennium vsque retineant, vel circiter, Superiorum arbitrio, Præpositi scilicet & Deputatorum. Vbi finem sermones habuerint, quorum quotidie duos vel saltem vnum audierint, vt etiam valetudini quadam ex parte inseruiant, in aliquam ambulationem veniant. Vesperi ad orationem in Oratorium se conferant. A prandio & cœna, animi recreandi gratia, per horæ spatium, eorum quisque in vnum cum alijs locum aduenįat, & omni mitigata seueritate, vultu hilariore, modestè tamen, sic se gerat, ne alium vel ioco tangat. Si quis eorum per ianitorem accersatur ab aliquo, statim ad portam domus descendat, se paucis expediat, & neminem externorum in cubiculum suum vel omninò in ædes nostras, inscio Superiore, admittat. Nec domo, nec soli, nisi facultate ab eodem data, aliquando exeant. Nulla externorum negotia, vel quęcumque in Congregatione degentibus seu consuetudine siue decreto aliquo sunt denegata, sine Prępositi etiam licentia, administrent aut conficiant. Ab administratione Sacrorum, ipsoque Sacrario festis diebus vix, necessitate cogente, recedant. Altare, cuius quisque curam suscepit, vt tempori congruit, ex vicissitudine Ecclesiastici ministerij ornet. Ter in hebdomada assignato Confessario peccata sua confiteantur, & qui non fuerint Sacerdotes, eius arbitrio Eucharistiam accipiant.

Curent, si quid errauerint, vt spontè se correctioni subijciant. De Congregatione autem, ad quam conuenientes in aliqua se culpa esse demonstrant, extat huiusmodi nostrorum constitutio. Congregatio culparum Tironum, id est, eorum qui nondum triennium in nostra Congregatione exegerint, siue Sacerdotes sint siue Clerici, singulis fiet hebdomadis: vt scilicet ad omnium communem veniant, & ea hebdomada, in qua non habetur communis, priuatim apud illum, cuius curæ sunt commendati, ad suas culpas coarguendas, congregentur. Adhibere etiam, loco accusationis iam dictæ, aliquando solent probati cuiusquam auctoris lectionem, ex qua saluberrimis vicissim documentis, per communicationem & diuinorum collationem, imbui possint.

Cap. VIII. *De præcipuis nostrorum obseruationibus.*

AD excolendos diuiniore disciplina suorum animos, & ad Christianam veramque pietatem magis conformandos, hæc præsertim interposita decreta seruat Congregatio. Ter in hebdomada sua peccata Sacerdoti ad hoc delecto quilibet confiteatur: nisi aliqua interdum de caussa permittatur ab ipso quispiam aliter facere. Hanc tamen cõsuetudinem à B. *Philippo* Patres instituti perutilem ad salutem æternam volunt & prædicant. Ad Eucharistiam similiter sumendam se paret, sumatque si videatur eidem cui confessus fuerit. Congregatio (vt dicimus) culparum decimoquinto quoque die perpetuò fiat, in qua non modò Sacerdotes intererunt, sed clerici laicique omnes nostræ Congregationis: & à nouissimis ad primos quisque commissam à se aliquam in consuetudine familiari culpam, etiam leuem, flexis genibus accusat, & quoquo modo alicuius animum offenderit, petit ab illo veniam. In hac tamen accusatione publica nulla earum rerum mentio est, quarum secreta apud Sacerdotem debet esse confessio. Nemo ex Sacerdotibus alios corrigat, qui decennium sacerdotij non expleuerit in Congregatione. Statuto

igitur

igitur die congregatis omnibus,inuocato primùm,vt moris est,à Præposito in sacris precibus Spiritu sancto,ille è Sacerdotibus,cuius est ex ordine alios corrigere (solent enim in huiusmodi munere sibi inuicem succedere) in sella ad Præpositi dexteram locata vocatus assidet, & perbreui sermone ad inflammandos in Deum animos vtiliter præmisso fungitur,in spiritu lenitatis,officio Correctoris, ac dum clericos corrigit & Sacerdotes, caput detegit: quod in laicis corrigendis non solet. Præpositum insuper corrigendum detecto capite stans admonet.Laici & Clerici,vbi suas culpas accusauerint,correcti,& à Præposito de aliqua vitiosa consuetudine emendanda vel laudabili retinenda quàm breuissimè etiam admoniti, simul discedunt. Singuli deinde Sacerdotes, qui adhuc infra triennium approbationem expectant, sese culpant: his pariter abeuntibus remanent ceteri Sacerdotes, quorum accusatione expleta & correctione adhibita, Præpositus Deo gratias agit precibus consuetis. Præscribetur autem forma, vt dici solet, pœnitentiarum, quam in illis conscribendis nullo modo transgredi liceat. In schedulis autem scriptæ eodem die,quo fuerint accusatæ culpæ, vesperi in triclinio, sub cœnæ finem, per manus è sacculo singulis distribuantur. Hac distributione facta,vt forte obuenerit, ordinatim & aperte legat coram omnibus quisque suam.

Eligetur præterea, vt suprà diximus, aliquis ex senioribus, qui *Correctoris* officio fungatur.Huius erit vnumquemque è nostra Congregatione, etiam Deputatos & Præpositum,clàm corrigere: quod tamen is vnus omni mansuetudine & animi lenitate exequetur; seipsum,vt ait Apostolus,considerans, ne & ipse tentetur,ita vt se potiùs & vitia sua corrigere videatur; vt hac ratione fratres ad meliorem frugem reducat. Quod domesticæ tandem disciplinæ studium postulat,ea hebdomada,in qua nulla est communis accusatio culparum, laici omnes nostræ Congregationis cuiuis ministerio assignati apud Ministrum conuenire debent, vt ab illo erudiantur,& ad tenendam salutis æternæ viam benignè instituantur. Ad hæc,ne nostri inflammentur auaritia, vel ambitione prolabantur,ne modestiam leuiter abijciant,vel temerè auctoritatem teneant, his, quæ sequuntur, constitutionibus aliqua ex parte cautum est.

Quò Deo diuinisque rebus expeditissimè,quicumque admittuntur in Congregationem,se tradere possint, id maximè videbunt in primis, ne quid litigiosum sit vllo modo in rebus familiaribus quas habent; sciantque cuiuslibet anni reditus expendendos in bonos, quos ipsi iudicauerint, vsus, neque quidquam cumulandum: ne quis scilicet è nostra Congregatione vllam curam ponat in diuitijs parandis; imò verò ex censu pro suis cuique facultatibus in commune commodum Congregationis liberè conferendum est. Quod à nostris adeò seruatum est hactenus, vt si quis ob inopiam id non præstiterit, vel præstare intermiserit, statim atque de suo abundantior quoquo modo factus est, pecuniam pro rata portione dare ac soluere non destiterit. Ita eis conueniens ac consentaneum semper visum est stipendijs proprijs militare, & à rebus etiam Congregationis tamquàm ab alienis abstinere,quibus ipsa debet in primis non habentes vndè viuant sustentare suos. Nec propterea pecuniam imperat Congregatio, dum exigit quod ab hilari datore ex instituto pro victu offertur, idque etiam prout cuiusque facultates ferunt.

Possunt etiam Præpositus & Deputati partem vel totum assignatorum prouentuum remittere, si eis videatur aliqua de caussa id faciendum. Omnia sæcularia negotia interdicuntur nostris, nisi aliquid iusta de caussa mandetur expediendum à Præposito & quattuor Deputatis. Nulli ex nostris, quamuis fuerit requisitus, profiteri licebit sub aliqua Congregatione vel Societate extra Domum, vel aliquod onus suscipere sine consensu Congregationis. Cùm sint multi in Ecclesia Dei, qui audiendis monialium confessionibus aut dant operam,aut dare optimè possunt; propterea, nequis ab instituto Congregationis nostræ proprio possit abduci,statutum est,ne nostrorum aliquis sese obliget aut dedat confessionibus audiendis, moribus reformandis, rebusque earum gerendis. Idem dicimus de Seminarijs, Collegijs, Congregationibus, Societatibus, aut alijs Vniuersitatibus,rebusuè earum quomodolibet tractandis. Nemo Episcopus,Præsul, aut alia, quæcumque ea sit, dignitate ornatus recipiatur in ædes Congregationis,vt in ijs vnà cum nostris

nostris moraturus habitet, etiam si id fiat ad aliquod tempus. Nulla ecclesiastica beneficia petere aut accipere vnquàm omninò possint: habita olim, si residentiam personalem non requirant, poterunt retinere. Dignitates vllas nemo possit accipere, nisi Pontifex iubeat. Nec licebit absque Præpositi & quattuor Deputatorum consensu frequentare Curias, neque officia vel beneficia pro se vel pro alijs exposcere. Nulli sit proprius famulus: si qua aliquem necessitas premet, deferet ad Præpositum, qui vnà cum quattuor Deputatis, quid ei opus sit, curabit. Nec sinat quis pueros ingredi cubiculum suum, nisi ducantur ab alijs, qui testes intersint, reliquos admodum parcè admittant, sed vocati deorsum ad illos se conferant. Non admittatur aliquis ad quoscumque Ordines ecclesiasticos absque consensu Sacerdotum, qui decennium exegerint in nostra Congregatione: eodem modo nec ad Sermones habendos, vel ad Confessiones audiendas, sicut alibi dictum est. Nemo librum imprimendum det absque licentia Præpositi & Deputatorum. Nulla lex à Sanctissimo confirmanda proponatur, nisi priùs in eam consenserint Presbyteri exacti in Congregatione decennij. Quando lex aliqua vniuersalis constituenda est, Sacerdotes omnes intersint qui expleuerint triennium, votumque consultiuum habeant; decisiuum verò tantùm qui decennium compleuerint. Cùm aliquid gerendum proponitur, anteà publica & libera de ea re habeatur à Patribus consultatio; deinde aliquot transactis diebus suffragia erunt secreta: nisi fortè rei necessitas, vtilitas, vel etiam aliquando modicitas, expediri statim post consultationem, de Congregationis sententia, per secreta suffragia, cogant. Sed sicut dictum est, licet Sacerdotes omnes admittantur qui exegerint triennium in Congregatione, votumque consultiuum habeant; decisiuum tamen solummodò illi qui decennium expleuerint.

Cap. IX. *De vestitu & consuetudine familiari.*

HAs praetereà Constitutiones & Obseruationes ad externam nostrorum hominum modestiam exhibemus. Ipsi ad interiorem animi virtutem habendam adhibere nō negligant. Nemo ex Fatribus nostris aut Patribus sericum quidquam in suis vestibus gerat, præter breue pressumque verticis operculum, confouendo capiti, & velum interiori pileo insuendum. Forma item vestium semper seruabitur conueniens Clericis sæcularibus. Nostri laici gerent vestem demissam vsque ad genua; paulò verò inferiùs pallium. Qui ex domesticis impensis vestiuntur, quoties opus fuerit, Ministrum adeant, vel ipso absente Præpositum, eique proponant, quibus indigent; ipsi autem ad subueniendum expositi, q[illegible]aritatis affectu valent, eorum petitionibus satisfaciant. In vestitu, incessu, sermone, [illegible]e, gestuque omni decorum seruent, modestiamque omnem singuli præ se ferant; nulla tamen appareat nostrorum actio, vt dicitur, singularis, à vulgari & communi bonorum & simplicium virorum moribus discrepans. Quamquam verò nostrorum est consuetudo peculiaris, vt se inuicem honore præuenientes, & sibi inuicem obsequentes, quisque velit, ad demittendum animum, infimum inter alios tenere locum; ne tamen perturbetur quasi cuiusdam antecessionis aut ætatum ordo, præsertim publicè in sedendo & incedendo, alijsque actibus huiusmodi, ex Sacerdotibus præcedent illi qui priores fuerint Sacerdotes, ex quo admissi sunt in Congregationem: ita tamen vt si quis ex clericis exacti triennij promotus fuerit ad Sacerdotiū, tironibus Sacerdotibus, illis videlicet, qui nondum triennium in Congregatione exegerint, præferatur. Laici autem semper clericis postponentur. Post prandium & cœnam morabuntur omnes nostræ Congregationis homines in loco deputato per horæ vnius spatium: quo elapso omnes in suum cubiculum sese conferant. In electione vacantium cubiculorum erit optio penes seniores Sacerdotes, nisi aliter visum fuerit Præposito & Deputatis. Domo non egrediatur quisquam ex nostris sine permissu Pręposìti, nisi expleuerit decennium in Congregatione: exacto enim triennio ad hoc vsque tempus illos, vel maximè Sacerdotio nondum præditos, Præpositus per se vel per alium peculiari quadam cura ad virtutum progressus iuuare solet. Inuitatus ad prandium vel ad cœnam extra domum nemo ac-

cedat absque permissu Præpositi. Nemo externorum ad prandium vel ad cœnam, inscio Superiore, inuitetur, multò etiam minùs hospitio; nisi vno omnium consensu Præpositi & Deputatorum. Ex exteris aliquem nullus Patrum aut Fratrum inuitet ad prædia quæcumque nostræ Congregationis, nec recipiat, vt secum ibi moretur, sine consensu Præpositi Congregationis. Nullus abesse vltra mensem à Congregatione permittatur à Præposito, siue in patriam profecturus sit siue aliò; nisi de consensu etiam Deputatorum. Nullus è nostra Congregatione in baptismate aut alio Sacramento quempiam suscipiet.

His aptè congruenterque addenda sunt etiam nonnulla, quæ diuturna consuetudine recepta & probata studiosè retinentur à nostris. Litanias enim in Oratorio vesperi singulis hebdomadis singuli Sacerdotes recitant. In diuino sacrificio Missæ non solùm singuli quotidie Clerici laicique deseruiunt, sed Sacerdotes complures, laude quidem digni, sunt administri. Mensæ, præter laicos & Clericos, qui perpetuò ministrant alterni singuli etiam Sacerdotes vespere singulis diebus ministratores adsunt. Neque desunt ex nostris, qui se frequenter ad domos infirmorum hospitales conferant, vt opera sua ægrotantes iuuent. Domi verò cùm quis nostrûm ægrotauerit, omnes frequentes adsunt, subueniunt, consolantur, inseruiunt, confirmant quàm diligentissimè. Cùm autem morti proximus quis fuerit, signo dato conueniunt omnes tam Sacerdotes quàm ceteri, vt diuinam morienti misericordiam vnanimes exposcant. Si quando alterum quis verbo offenderit, vesperi inter cœnandũ, re dubia iam explicata, flexis in medio triclinio genibus, faciẽs se reum, veniã ab illo petit, quem offenderit. Is verò assurgens, idemq; faciens, culpam in se saltẽ conuertit, quòd occasionem dederit; iniuriosus autẽ merita afficitur à Pręposito pœna, aliquando leui, aliquando nulla. Pœnę autẽ, quę culpis in Cõgregatione bis in mense accusatis imponi solent, sunt huius ferè generis. Trium priorũ Sacerdotum aut nouissimorũ pedes in mensa deosculari: Psalmum, cuius initium *De profundis*, submissa voce, extensis brachijs, vel Psalmũ *Miserere*, coniunctis manibus, medio in triclinio recitare: In nouissimo mensæ loco recumbere: Humi sedendo cibũ capere: Auxiliares preces ab ingredientibus tricliniũ flexis genibus flagitare; vel easdem petere ad delenda ante obitũ pœnitendo peccata: Ante mensę accubitũ aliquid à singulis recumbentibus eleëmosynæ nomine petere: Secundæ mensæ ministrare, vel in ea Lectoris officio fungi: Sacram B. MARIÆ Virginis coronam pro summo Pontifice, aut pro beneficis in Congregationem nostram, aut pro mortuis nostris recitare: Infirmos, qui sunt in domibus hospitalibus, inuisere; & aliæ his persimiles.

Cap. x. De Triclinio & communi mensa.

ASsumenda tandem est tractatio mensæ ad pium in Triclinio conuictum instructæ, vbi singulis nostrûm idem genus, eadem portio cibi potionisque suppetit. Legitur ipsa Italicè quandoque inter cœnandum, arbitratu Præpositi vel Ministri, hoc ferè scripta exemplo. Cùm primum prandij aut cœnæ datum fuerit signum, vnusquisque nostrûm in omni prorsus opere ac negotio cessans, ad triclinium se confert. Inter eundum silentium facit, etiam dum à mensa ad locum peruenerit, in quem homines nostri ad animum recreandum conuenire debent. In ipso primùm ingressu, capite inclinato veneratur Imaginem sacram è conspectu propositam; deinde consueto reuerentiæ signo salutans alios, modestus ac silens propè mensam, vt suo stat quisque loco, nec epulas appositas, nec alios ingredientes curiosè circumspicit. Præpositus, vel qui eius absentis locum obtinet, postquàm tantisper expectauerit, dum ex cubiculis conuenire huc omnes potuerint, clarè ac distinctè, ex præscripto S. Romanæ Ecclesiæ, mensæ benedicit, & in primo loco ipse Præpositus assidet, deinde alij, vt quotusquisque solet in Congregatione præcedere. Si quis verò tardior, lectione tamen Latina nondum absoluta, aduenerit, stans propè ianuam orat paulisper tacitus, & Præposito reuerentiam exhibens, proximè post alios omnes assidet. Præposito enim absenti, reuerentiæ & obsequij caussa, non autem alijs, proprius relinquitur in mensa locus. Post Latinam tamen mensæ lectionem

nem non ingreditur, donec ad mensam iterum instructam consueto signo conuocetur, vt ad benedictionem & gratiarum actiones omnes conueniant. Excipiuntur tamen Confessarij, quibus permissum est festis diebus, etiam absoluta mensæ lectione ad prandium venire. Mensæ initio, donec Præpositus ad cibum capiendum se expediat (antequàm enim incipiat, duos ad summum versus lectionis attendit) nemo quidquam attingit in mensa. Caueant etiam, ne strepitus à principio nimius audiatur.

Singuli ex nostris ijs contenti erunt quæ ipsis apponuntur in mensa; nihil præthereà exposcentes, vel per se ipsi deferentes, nisi Præpositi vel Ministri fruantur licentia; qui & promptiores largientur & prouidebunt quæ opus esse & expedire vnicuique iudicauerint. Si earum rerum, quæ in mensam inferri solent & apponi, aliquid cuiquam deerit, ipse quidem per se à ministris exiget, eius tamen curæ potiùs erit qui propior consideat. Fit in mensa silentium semper, modò non incurrat exceptio. Fit enim loquendi potestas proponenti, vel respondentibus ad rem dubiam explicandam; prætereà denuntianti post cœnam nostrorum precibus cõmendandos; Præposito demùm vel Ministro, cùm quid occurrerit quod Lectori cõmitti non potuerit, nec differri debeat. Alioquin silentij lex, qua etiam Præpositus astringitur, est obseruanda. Nemo in mensa litteras legat, nec ianitor eas deferat, vel alicui quicquam denuntiet comedentium. Quòd si qua imminens vrgeat necessitas, negotium cum Præposito, aut cum eo qui in illius locum succedit, collatum priùs, exequitur ex consensu. Idipsum seruet, donec ex triclinio eò peruentum fuerit, quò animi caussa nostri omnes conueniunt. Post epulas ablata mensa singuli, surgente Præposito, surgunt, & egressi ita stant propè mensam, vt si commodè id fieri possit, qui sedentes extremos occupabant locos, stantes occupent medios, & qui sedebant medij, stent extremi, singuli recto consistentes ordine. Præpositus solus, dignitatis caussa, paululùm à ceteris disiungitur. Hic igitur situs & ordo, quo Deo optimo maximoq gratiæ referuntur. Quibus peractis, egrediuntur bini ex triclinio, vt qui in mensa primus post Præpositum sedebat, ipsi egredienti se adiungat, ac ceteri deinceps eodem ordine. Nemo in triclinio vel in proximo vestibulo, vbi solùm ad abluendas manus licet consistere, aliquam prætereà moram faciat.

Lector, & lectio mensæ.

NOn solùm corpori, sed etiam menti proprius suppeditari debet in mensa cibus. Sacra igitur ante alios libros leguntur Biblia; deinde pia quæcumque commentaria vel monumenta, postremò Superioris arbitrio liber alius, in quo vel probatæ Sanctorum historiæ, vel salutaria documenta Italicè habeantur. Lector autem ante prandium vel cœnam, in suggestu se librosque parat ad legendum; stat nudato capite, dum preces adhibentur ad mensam, & vbi versum illum protulerit, *Iube domne benedicere*, expectaueritque donec omnes consederint, ipse etiam sedens, tecto ac recto capite, clara voce distinctè atque explicatè legit. Lectione iam in suas partes sapienter distributa, ab vltima non cessat, nisi iussus à Præposito; nec ei is iubet, nisi vltra dimidium prandium vel cœnam. Quod superest in mensa temporis, in quæstione, vt moris est, proponenda, ac responsionibus declaranda traducitur. Lectoris erit, non modò in mensa quos diximus legere libros, sed ad rem dubiam proponendam inuitare; singulis item hebdomadis semel vt nominum, eorum qui beneficii fuerint in nostros, scripta nomina recitare; quæcumque tandem verbis aut scriptis à Præposito seu Ministro iussus fuerit, referre. Nihil enim prætereà legere aut nuntiare debet, quàm quod sibi fuerit ab ipsis impositum. Correctus Lector verba Correctoris eodem syllabarum sono, quo ille pronuntiauit, repetat: Corrector autem ad hoc electus vocabulum solum, in quo erratum est, corrigere modestè, nec alia verba interponere curet. Legendi finem Lector faciet, cùm Præpositum audierit verba illa pronuntiantem, *Et reliqua*. Tunc ille prolato versu, *Tu autem Domine miserere nobis*, & Sacerdote clara voce admonito, cui sit res dubia ex ordine proponenda, descendit, & exhibita Præposito reuerentia assidet in mensa, vt comedat.

Res dubia in mensa proponenda.

Cap. XII. POst lectionem continuò vnus aliquis ex Sacerdotibus (id enim ipsi singuli, quorum est expletum in Congregatione triennium, præstare solent) singulis diebus manè & vespere ex litteris Sacris, ex morali disciplina, vel ex præceptis optimæ mentis & conscientiæ aliquid proponit, quod possit in dubium vel controuersiam venire; cauet tamen ne quid arduum, obscurum aut nimis exquisitum proponat, quò minùs valeant singuli respondere. Si quando tamen aliquis non aliud responderit, quàm se aliorum communi iudicio stare, datur id modestiæ potiùs quàm inscitiæ. Is autem cui muneris eiusmodi dies obuenerit, etiamsi Lector, vt moris est, non commune fecerit, per se proponit: si quis tamen externorum ad mensam vocatus adsit, non nisi iubente Præposito, vel alio in eius locum constituto. Neque enim tunc Lector, vt aliàs, ipsum præmonere debet. Absenti is ad proponendum succedit, qui proximus post illum in mensa sedere consueuit. Si quis etiam tardior ad proponendum videatur, quòd obliuione vel negligentia accesserit imparatus, Præpositi est exposcere altiore voce, aut vicinioris conuiuæ submissà commonefacere. Duę quidem quęstiones esse solent, quę dubitationem habentes, proponuntur in mensa: explicant alterutram singuli; solus qui proponit, vt omnem dubitationem vltimus tollat, pręmeditatus ad vtramque respondet. Respondentium is primus esse debet, qui proponenti proximum inferiorem locum in mensa tenet; deinde alij Sacerdotes expleti in Congregatione triennij, eodem ordine. A responsis, quæ debent esse quàm breuissima, recedat omnis apparatus & ostentatio. Proponitur enim explicandum quod dubium est, omnium nomine, vt quisque quasi discipulus à præceptore interrogatus respondeat, etiam is qui proposuit.

APPENDIX.

DE ipsis tamen Constitutionibus hęc habentur. Si quid ambiguum fuerit in nostris Constitutionibus, Præpositus & Deputati declarabunt: nullo tamen modo possint eas immutare, derogare, aut aliqua ex parte innouare, vel nouas condere.

Appendix primi capitis consultò seposita.

IN Oratorio nostro ad vesperum quotidiè, dato signo, lampade ac luminibus accensis, horologio item arenario super altare posito ante sacram B. Virginis MARIÆ imaginem, à solemni Christi Domini Resurrectionis die vsque ad Kalendas Nouembris, hora diei XXIV. ex Kalendis autē * Nouembris ad sanctum Pascha prima noctis orationi præfinita est: festis verò diebus * etiam secunda: habetur enim sermo, fitque concentus musicus. Est autem orandi ritus, vt vbi dimidiam horam taciti in oratione, vt dicitur, mentali traduxerint, accensis ab Æditúo reliquis in altari luminibus, & signo dato, Sacerdos, ad quem per hebdomadam pertinet, Litanias incipiat & preces consequentes, alternis etiam multitudinis congregatæ vocibus recitandas, sibi solas reseruans orationes. Cùm verò ad Pacis orationem peruenerit, cuius est initium, *Deus à quo sancta desideria* &c. duo confestim ex Oratorij fratribus vel ministris sacras clementissimi IESV ex altari sumentes imagunculas, Sacerdoti primùm genuflexo osculandas prębent. Exosculanti autem, dicentique hinc atque inde, *Pax tecum*, inclinato ipsi capite respondent: *Et cum spiritu tuo.* Deinde singulis, qui sunt in Oratorio, cum salutatione qua Sacerdos vsus est, eas ad osculum sanctum offerunt. Ceteris interim orationibus absolutis, petit ab omnibus clara voce, vt à Deo iugem in eius cultu & seruitute perseuerantiam precentur, quinquies secretò orationem Dominicam & Angelicam salutationem recitantes. Dicit enim: *Petamus quæso nobis in diuinis perseuerantiam, recitantes,* &c. His adhibitis precibus petit iterum, vt pro summo Pontifice, Cardinalibus, alijsque Sacer-

* Septembris.
* à Kalendis Nouebris.

cerdotum primarijs, pro Christianorum Principum concordia, Fidei propagatione, & hęresum extirpatione, atque improborum hominum obtinenda conuersione vtramque bis repetant; tum inde semel pro fratribus Oratorij vita defunctis, precantes illis requiem sempiternam. Posteà versu illo prolato, *Dominus det nobis suam pacem,* Antiphonam B. MARIÆ pronuntiat, vel *Salue Regina*, vel aliam tempori magis congruentem. Tandem qui pacis osculo per sacras Imagines primùm alios, deinde seipsos inuicem salutarunt, quęcumque acceperint eo tempore orationibus cõmendanda, referunt Sacerdoti; qui omnes adhuc obsecrat, vt velint pro eiusmodi rebus orationem Dominicam & Angelicam salutationem semel repetere, & sanctissimum IESV nomen quinquies inuocare. Ea prece completa, cùm ipse versum pronuntiauerit, *Diuinum auxilium maneat semper nobiscum*, & ad osculum vsque terrę sese omnes inclinauerint, Oratorium dimittitur.

Hic perpetuus est Orationis vsus; exceptis secunda, quarta & sexta ferijs, tota pręterea maiore hebdomada. His enim diebus ob memoriam flagellorum, quibus innocens pro nobis Christus Dominus cęsus fuit, se omnes in Oratorio flagellis cædunt. Est autem consuetudinis & instituti (nisi huiusmodi dies festi sint, aut hebdomadę Resurrectionis Domini nostri IESV CHRISTI) vt post horę dimidię tacitam orationem, quam mentalem appellant, statim aliqui ex Oratorij Custodibus vel Curatoribus flagella, ex funiculis crebris contexta nodis, distribuentes, missis foras (si qui sint) pueris, ianuis fenestrísque diligenter clausis, lucernula tantùm accensa, quę sit intra eius artificij laternam super altare tunc positam, vt tantùm inde Christi cruci affixi nitida, nihil tamen fulgoris emittens, appareat imago, ceteris extinctis luminaribus, tenebras obducant. Tunc Sacerdos clara lugubríque voce pronuntiat versum: *Iube Domine benedicere. Passio Domini nostri Iesu Christi sit semper in cordibus nostris.* Recordemini fratres carissimi, quòd Dominus noster IESVS Christus fuit pro nobis venditus, osculo traditus, ad Annam primùm, deinde ad Caipham Pontificem ductus, & postremò in pretorium ad Pilatum, vbi fuit ad columnam ligatus & flagellatus, spinea corona coronatus, ac veste purpurea circumdatus, alapis percussus atque consputus & Iudęis traditus vt crucifigerent, ad Caluarię locum deductus & crucifixus, & cum eo crucifixi sunt latrones duo, vnus à dextris & alter à sinistris; & cùm dixisset, Sitio, porrexerunt ei acetum, quod cùm accepisset, dixit: Consummatum est; & inclinato capite emisit spiritum. *(Hic singuli sibi pectus pugno tundunt.)* Deinde vnus militum lancea latus eius aperuit, & continuò exiuit sanguis & aqua; & de cruce depositus fuit, in monumento nouo sepultus; tertia autem die resurrexit à mortuis. Tu autem Domine miserere nobis. R. Deo gratias.

Sequitur; *Seruite Domino in timore, & exultate ei cum tremore: Apprehendite disciplinam,* &c. Ad hæc verba arreptis funiculis nudatum corpus tamdiu verberant, donec Psalmi L. nempe *Miserere*, cum versu *Gloria Patri* &c. & Psalmi CXXIX. cuius initium, *De profundis.* in cuius fine dicunt, *Requiem aeternam*, &c. versus alterni deuotè pronuntientur. Insuper orationes; *Fidelium Deus omnium conditor & redemptor.* &, *Deus qui culpa offenderis*, &c. Ad cuius finem fit, signo dato, flagellorum finis. Sacerdos autem ad orationem Dominicam & ad salutationem Angelicam quinquies repetendam hortatur: deinde bis pro Pontifice &c. & semel pro fidelibus defunctis &c. ad eumdem planè modum, quo alijs diebus orare solent, in quibus abstinent à verberibus. Hoc interim spatio singuli in tenebris & silentio suis se vestibus induunt. Post hæc Cantici Simeonis, videlicet *Nunc dimittis seruum tuum Domine* &c. versus alternos recitant. Parat interim se Custos, vt cùm illa verba audierit, *Lumen ad reuelationem gentium* &c. laternam aperiens, lumina rursus accendat. Sequitur Sacerdos orans, *Da pacem Domine* &c. & oratione illa absoluta, *Deus, à quo sancta desideria* &c. offeruntur ad pacis osculum Imagines sacrę, eodem penitus ritu, quo alijs ferijs. Additis interim orationibus alijs consequentibus, subdit orans; *Dominus det nobis suam pacem*: Respondent: *Vitam aeternam, amen.* Postremò sanctam Virginem Deiparam salutant Antiphona consueta, vt anni tempus aptè congruenterque postulat: itemque cetera, vt in alijs ferijs, in quibus nullus est flagellorum vsus.

Exercitationes in quibus versari solent Dominicis diebus.

Cap. XIII. tom. 3. Bullar. in Append.

ÆDituus vel quiuis alius Custos maturè diebus Dominicis fores Oratorij manè aperit. Lector succedit ad lectitandum librum optimi cuiuspiam argumenti ac salutaris tractationis, donec frequentiori concursu facto Præfectus vel adiutor, flexis genibus, ad piè meditandum aliquid proponit; posteà Litanias ac ceteras orationes prosequitur, sicut vesperi moris est quotidiè facere. His absolutis, vnus aliquis Sacerdotum, qui ad audiendas Confessiones non sunt deputati, ex Euangelio Sermonem habens ad diem recurrente, simplici stilo ad peccata cauenda, ad optimos mores retinendos, ad omnem denique conseruandam pietatem, hora non amplius dimidia adhortari solet auditores. Sermone habito, & oratione Dominica, Angelicaque salutatione repetita, interrogat Præfectus, adsit ne aliquis, qui nouerit quempiam ex fratribus ægrotare, vt statim ad hoc muneris delectos, vel quos maluerit, mittat, qui languentem visitent, consolentur, mœrore vel inopia subleuent, ad peccatorum confessionem, atque ad dolorem patienter placidéque ferendum hortentur. Infirmi fratris nomen & habitatio scribitur in tabella, ne visitationis & orationis prætermittatur officium. Septem deinceps ex fratribus ad septem Vrbis ecclesias, religione & sacris Pontificum Indulgentijs toto Orbe celebres, ac tres ad tria publica infirmorum hospitia mittuntur, vt quisque suam, quæ sortitò obtigerit, vel ecclesiam vel domum hospitalem semel infra hebdomadam visitet: festis enim diebus ad hæc pietatis officia ferè omnes commeant. In his autem exercitationibus impendunt ferè horam cum dimidia. Die autem Dominica, quæcumque vltima mensis erit, præmonentur, vt ad Synaxim se præparent, ad Eucharistiam scilicet sumendam. Hoc enim Sacramento prima quauis die mensis Dominica se communiunt: & à prandio in Oratorio vel in schedulis compendiaria quædam documenta scripta, vel Sanctorum imagines chartaceæ distribuuntur, vt suam quisque accipiat, & quid per Sanctum, cuius imago sibi obtigit, à Domino petere debeat, subscriptum in illa cognoscat.

Aliæ à prandio exercitationes tam in Dominicis quàm in alijs festis diebus.

Cap. XIV.

POst Officium vespertinum festis quibusque diebus in ecclesia nostra decantatum, & Sermonem habitum, statim ex Presbyteris nostris ac laicis, cum externis Oratorij fratribus, alijsque plurimis ad suburbanum peculiarem locum frequentes conueniunt: vbi super herbam considentes, primùm qui musici sunt pium aliquod sacrumuè carmen concinunt; deinde quispiam Sermonem, non minùs pietate quàm elegantia ornatum, ab Oratorij Præfecto in scriptis traditum, recitat memoriter: quo habito rursus concinunt. Surgit post hęc Oratorij Pręfectus, vel alius cui sit à Patribus demandatum, qui aliquod ad piè Christianeque viuendum quàm breuissimè proponens argumentum, alterum ad dicendum inuitat, ac deinceps tertium; imò si tempus id postulet, etiam quartum: qui omnes ad rem propositam pari breuitate ac pietate ad suam & audientium vtilitatem sermocinantur. Cùm fuerit dicendi finis, hymnus concinitur, ac demum omnes ad propria vel ad Oratorium reuertuntur. Dum verò per æstiui caloris molestias ad huiusmodi loca non licet exire, in aliquod templum ad eas exercitationes sese conferunt. At hieme, ex Kalendis Nouembris vsque ad sanctum Pascha, festis diebus vesperi ad salutationis Angelicæ signum in Oratorium itur. Durat dimidiam horam mentalis oratio; Litaniæ recitantur, vel à musicis concinuntur; Oratio Dominica, Angelicaque salutatio ad solitum numerum * repetuntur; Antiphona S. MARIÆ Virginis pro temporis oportunitate mutata canitur; pium aliquod canticum musicis legibus concinitur. Sacerdos ex nostris, quotusquisque est in serie sermocinantium, Dei verbum adstanti populo, qua potest vtilitate ac facilitate, per dimidiæ horæ spatium ministrat: rursus

* cùm fit concentus musicus, trina est hæc repetitio.

sus concentus efficitur; ter prece consueta oratur Deus, Virgoque Deipara salutatur; ac cœtus dimittitur.

Externorum in Oratorio munera.

EX externis Oratorij Fratribus eligitur à Præfecto in primis Rector, qui aliorum officijs præsit: Æditui vel Custodes duo aut quattuor, qui Oratorium scopis verrant, lampades & candelas accendant; flagellorum, horologij & altaris ornandi curam gerant: duo item vel quattuor ægrotantium Curatores, qui infirmos fratres visitent. Aliqui etiam eliguntur, qui oblatam sponte pecuniam vel ægrotantium fratrum, vel domorum hospitalium, vel demum Oratorij commodo sincerè ac diligenter attribuant; nec omninò accipiant, nisi quam sciunt sponte oblatam, vt illud Apostoli dictum re vera seruetur: *Non vestra, sed vos.* A Secretis etiam aliquis deligitur, qui in libro quæcumque tractantur notat: præthereà Lector, qui pias lectiones diebus festis præmittit orationi. Ad infirmos item, qui sunt in Valetudinarijs, quolibet festo die perferunt corporis refectioni vtilia, Medico probata. Expensarum autem Rectori, & Oratorij Præfecto singulis mensibus, imò quoties eis libuerit, rationes ex præscripto referant. Nihil enim iuris aut potestatis est hominibus exteris & laicis in Oratorij rebus, præter administrationem à Præfecto Oratorij traditam. Cap. XV.

HORVM ELECTIONIS ORDO. Quarto quoque mense eligũtur exteri fratres ad eiusmodi munera, hoc planè modo. Oratione Dominica & salutatione Angelica recitatis, his Præfectus solet precibus diuinũ auxilium inuocare, videlicet: *Veni creator Spiritus, reple* &c. Respondetur: *Et tui amoris* &c. Vers. *Emitte spiritum tuum, & creabuntur*: Respondetur: *Et renouabis faciem terræ.* Oratio: *Deus qui corda fidelium* &c. *Actiones nostras* &c. Declaratis & publicatis, recitatur hymnus, *Te Deum* &c. Antiphona B. Mariæ: Oratio: *Gratiam tuam* &c. Antiphona, *Da pacem* &c. Oratio: *Deus, à quo sancta desideria* &c. Item Oratio Dominicæ, eo tempore recurrentis, vel Sancti, cuius festum celebrari contingat. Electis pia aliqua documenta aut obseruationes breuissimè leguntur. Cap. XVI.

ADMONITIO. Cùm sit Congregationi nostræ liberum omnes grauiter delinquentes, vel statum eius perturbantes de conuictu & familia suorum dimouere ac depellere: cùm satis item persuasum sit, vix quemquam sui negligentem salutis diu permansurum, vbi & progressus ad virtutes, & perfectorum pia æmulatio esse debet, beatus Institutor asseruit, neminem penitùs has Constitutiones obligare ad peccatum velle. Ipse Deus arbiter, præmia pro pietate daturus æterna, sit sua nobis benignitate propitius. Amen. Cap. XVII.

Finiunt Instituta Congregationis B. Philippi siue Oratorij Romani S. Mariæ in Vallicella, S. Sedis Apostolicæ auctoritate condita, recognita & confirmata.

Paulus V. Instituta Oratorij Romani iam recitata approbat anno 1612.

PAulus Papa V. ad perpetuam rei memoriam &c. Exponi nobis nuper fecerunt dilecti filij, Præpositus & Presbyteri Congregationis Oratorij, in ecclesia S. Mariæ in Vallicella nuncupata de Vrbe institutæ, quòd ipsi quosdam Constitutiones & Ordinationes, pro felici dictæ Congregationis regimine & spirituali progressu, conscripserunt, illasque non semel examinatas, ac etiam mandato nostro recognitas in vnum volumen redegerunt, tenoris subsequentis: *Caput 1. De Oratorio & Oratione. Verè locum orationi destinatum Oratorium dicimus* &c. vt suprà. Cùm autem, sicut eadem expositio subiungebat, Præpositus & Presbyteri prædicti plurimùm cupiant Constitutiones & Institutiones huiusmodi, pro firmiore etiam subsistentia & inuiolabili obseruatione, Apostolicæ nostræ confirmationis robore communiri, nobis propterea humiliter supplicari fecerunt, quatenus eorum votis in præmissis annuere, aliasque desuper opportunè prouidere de benignitate Bullarij tom. 3. in Appen.

tate

tate Apostolica dignaremur. Nos igitur desiderij huiusmodi iustitiam attendentes, illosque specialibus fauoribus & gratijs prosequi volentes, & eorum singulares personas à quibusuis censuris absoluentes &c. huiusmodi supplicationibus inclinati, Constitutiones & Ordinationes prędictas, sicut pręfertur, examinatas & recognitas, Apostolica auctoritate, tenore præsentium confirmamus & approbamus, illisque omnibus & singulis perpetuæ & inuiolabilis Apostolicæ firmitatis robur adijcimus: decernentes moderno & pro tempore existentes Præpositos & Presbyteros dictæ Congregationis ab eis, prout illæ quemlibet eorum adstringunt, nullo vmquam tempore resilire posse aut debere, sed ad plenariam eorum obseruationem teneri & obligatos esse, & ad id pœnis in Constitutionibus & Ordinationibus huiusmodi contentis cogi & compelli posse. Non obstantibus &c. Datum Romæ apud S. Marcum sub annulo Piscatoris, die 24. Februarij
1612. 1612. pontificatus nostri anno septimo.

Oratoria quæ Nerianam vitæ formulam æmulantur.

ROMANVM Oratorium, ad ædem B. Mariæ in Vallicella, cum onere parochiali, 1575. beneficio Gregorij XIII. Papæ.

Neapolitanum, beneficio Annibalis Capuani, Archiepiscopi Mediolanensis, 1586.

Septempedanum in Piceno. *San Seuerino*, inter Maceratam & Camerinum.

Anxanum in Aprutio, 1598. cum cura Seminarij adolescentum. *Lanzano.*

Lucense, à Republica Lucensi exstructum. *Lucca.*

Firmanum in Piceno. *Fermo.* Camertinum in Vmbria. *Camerino.*

Fanense in Senonibus. *Fano.* Ferrariense in Æmilia. *Ferrara.*

Panormitanum, in Sicilia. *Palermo.* Drepanense, ibidem. *Trapani.*

Patauinum, in ditione Veneta. *Padoua.* Vicentinum ibidem. *Vicenza.*

Tononiense, *Tonon*, in diœcesi Geneuensi & Ducatu Chablasij: quod Oratorium postea transijt ad Congregationem Oratorij Domini Iesu, à Petro Berullo Cardinale excitatam.

Oratorium B. Mariæ Gratiarum in diœcesi Foroiuliensi in Prouincia. *Frejus.*

Aspricollense in Brabantia, ab Alberto & Isabella Belgarum Principibus fundatum ac dotatum; cum onere parochiali. *Nostre Dame de Mont-aign.*

Duacense in Gallo-flandria, ab Hermanno Ottembergio, Episcopo Atrebatensi, fundatum anno 1626. quo & obijt. *Douay.*

Ceruiense in Hannonia, cum onere parochiali. *Nostre Dame de Chievre.*

Braniense in Hannonia, cum onere parochiali. *Braine le Comte.*

Viri illustres ex Oratorio Romano.

PHILIPPVS NERIVS, Florentiæ anno 1515. feliciter natus, fundamenta Congregationis Oratorij circa annum 1550. Romæ iecit, & ibidem anno 1595. sanctissime in Domino obdormiuit, à Gregorio XV. Sanctorum catalogo 1622. adscriptus. Vitam eius litteris consignauit Antonius Gallonius.

FRANCISCVS MARIA TAVRVSIVS, in Monte Politiano apud Etruscos (quæ & Roberti Bellarmini Cardinalis patria fuit) genitus, S.R.E. Cardinalis & Archiepiscopus Senensis, vir omni virtutum atque actionum genere clarissimus, obijt 1608.

CÆSAR BARONIVS, Soræ in Campania regni Neapolitani prouincia 1538. natus, Annalium Ecclesiasticorum conditor, inuitus & reluctans primùm Protonotarius Apostolicus, ex primo ordine eorum qui Numerarij dicuntur, pòst Cardinalis à Clemente VIII. Pontifice, magno ingeniorum æstimatore, creatus, anno 1607. in Domino obdormiuit; funebri laudatione à Michaële Angelo Buccio, Oratorij presbytero, honoratus. Baronij elogium exstat apud Henricum Spondanum in Epitome Annalium Baronianorum. Taurusio & Baronnio commune epitaphium ad ædem B. Mariæ in Vallicella

cella à sodalibus est positum; quod hîc visum est subnectere: *D. O. M. Francisco Maria Taurusio Politiano, & Caesari Baronio Sorano, ex Congregatione Oratorij, S. R. E. Presbyteris Cardinalibus, ne corpore disiungerentur in morte, quorum animi diuinis virtutibus insignes in vita coniunctissimi fuerant, eadem Congregatio vnum vtrique monumentum posuit. Taurusius vixit annos* LXXXII. *menses* IX. *dies* XIV. *Obijt* III. *Idus Iunij* M. DC. VIII. *Baronius vixit annos* LXVIII. *menses* VIII. *Obijt pridie Kal. Iulij* M DC. VII.

IVVENALIS ANCINA, Fossani in Pedemontio natus, Episcopus Salutiarum, sub ditione Ducis Sabaudiæ, magna sanctitatis opinione 1604. decessit. Fuit ei Romæ perfamiliaris Hermannus Ottemberguis Nouiomagensis, Auditor Rotę in Vrbe, pòst Episcopus Attrebatensis & Oratorij Duacensis fundator.

FABIANVS IVSTINIANVS Genuensis, Episcopus Adiacensis in Corsica insula, scripsit Explanationes historicas & documentis moralibus illustratas in librum Tobię, 1621. Romæ in folio excusas.

THOMAS BOZIVS, Eugubinus, scripsit contra Macchiauellum, De signis Ecclesiæ Dei, De robore bellico, De antiquo & nouo Italiæ statu, De ruinis gentium & regnorum, & alia.

ANTONIVS GALLONIVS, Romanus, 1594. scripsit De SS. Martyrum cruciatibus, & Vitas SS. Virginum Romanarum publicauit. Apologiam pro Baronio, adhuc viuente, Romæ 1604. contra Constantium Bellotum edidit, in qua de Monachatu S. Gregorij I. Papæ disputat.

IOANNES SEVERANVS, à S. Seuerino, Romam subterraneam, ab Antonio Bosio Romano descriptam, multis partibus auxit, & post Bosij obitum Romæ in folio 1632. edidit. Seuerani est totus liber quartus: in quo Imagines à primorum sæculorum Christianis hominibus efformatas, & in agri Romani cœmeterijs ac cryptis subterraneis repertas, eruditissimis commentationibus explicauit.

Similis argumenti, sed amplioris, librum à se conscriptum *Ioannes Macarius* Greueninganus Belga, Canonicus Atrebatensis, mihi olim peramicus, moriens Trilingui seu Buslidiano Louanij Collegio reliquit, & Hagioglypta inscripsit. In quo libro (typis, vt spero, Plantinianis breui edendo) de sacris quibuscumque Christianorum Picturis & Sculpturis antiquioribus, quæ Romæ non solùm in cœmeterijs, sed etiam in templis, gemmis & alibi reperiuntur, deque earum recondito sensu ac mysterijs accuratissimè disseruit. Origo autem atque occasio istius scriptionis hæc fuit, vt ipse in sua ad Lectorem præfatione narrat: *Alfonsus Ciacconius* Hispanus, professione Dominicanus, Historiæ Pontificum & Cardinalium scriptor, cœmeterium Priscillæ, haut procul ab Vrbe in via Salaria anno 1578. repertum (dum fossores, ad effodiendũ tophum seu puluerẽ arenarium, calci tẽperandæ aptum, terrę interiora penetrant, vt hodieque fert vsus Romæ) studiosè perlustrarat, & pictoribus adhibitis illius loci atque aliorum Imagines omnes penicillo delineatas in librum redegerat. Ciacconio postea socium in isto antiquitatis studio *Philippus Winghius* Belga se adiunxit, & sua ipse manu, quæ varijs in cœmeterijs Romæ viderat, fidelissimè expressit: eo nomine à Cæsare Baronio in Annalibus non semel laudatus. Winghium, dum feruente æstu Roma Florentiam, ad museum magni Etruriæ Ducis visendum, properat, ante diem è viuis ereptum, *Antonius Bosius* Romanus excepit, vniuersa Romani agri cœmeteria adijt, & Imagines in ijs & alibi repertas à pictoribus accuratissimè efformandas curauit. Horũ trium, *Ciacconij* videlicet, *Winghij* & *Bosij* collectanea Romæ cùm vidisset *Macarius*, vt erat Hebraicè, Græcè ac Latinè doctissimus, omnisque antiquitatis peritissimus, eodẽ Bosio alijsque amicis rogãtibus, ad sacras Picturas ac Sculpturas à Triumuiris istis collectas, & alias quascumque commentarijs illustrandas animum applicuit. Hi commentarij, titulo *Hagioglyptorum*, Louanij in Collegio Trilingui, vt dixi, exstant manuscripti, luce publica dignissimi.

FINIS.

N CON-

CONGREGATIO OBLATORVM S. AMBROSII A S. CAROLO BORROMÆO INSTITVTA.

1598.

VM pro Episcopalis vitæ statu, qui religiosos Ordines quoscumque perfecta optimaque vitę institutione antecellit (& vtinam re factisque semper antecellerent!) humana studia, resq; caducas *Carolus Borromæus*, Cardinalis & Archiepiscopus Mediolanensis, animo penitus abiecisset, ad rem perficiendam, aliosque exemplo commouendos, illam animi conformationem re ipsa præstare, factisque exequi cupiebat. Quod quidem ad imitationem eorum veterum Episcoporum valde pertinebat, quos in primis sancta colit Ecclesia. Egit primò ea de re cum Canonicis maioris basilicæ Mediolanensis, quos ea coniunctionis accessione vt verè fratres arctiùs complecti volebat, & tamquam Ecclesiæ senatum, vt veteres dixerunt, in Ecclesia gubernanda coniunctè magis adhibere. Neque verò id à superiorum instituto valde aberat: nam inter se olim eiusmodi vitæ rationem Mediolanenses Canonicos, collatis in communem vsum fructibus, sub Archiepiscopo *Oberto* seu *Huberto Pirouano* habuisse, testantur Eugenij III. summi Pontificis litteræ; quas aliud agentes nos eo ipso tempore fortè repperimus. Volebat verò ipse quoque Carolus reditus suos omnes, vt alij, conferre; vt qui ei curæ præfectus esset, habita ratione dignitatis, officij & eorum omnium, quę Caroli persona, sanctè tamen, postulabat, prout cuique opus fuisset, distribueret: & omnino quantùm pro ratione dignitatis posset, pari conditione cum suis fratribus viuere in animo habebat. Sed quamuis ex eis nonnulli consentirent, quibus vitæ ratio ad diuinorum consiliorum pręscriptum proposita erat; ceteri tamen adduci non potuerunt.

Id cùm minimè successisset, aliam societatem instituere constituit, Clericis omnibus communem; qui cœnobiticę disciplinæ imitatione viuentes, Ecclesię Mediolanensi, multò magis quàm ceteri Clerici, mancipati, Archiepiscopoque addicti, sacra munera, quæ pro tempore vsuque Ecclesiæ oporteret, prompto animo ex Archiepiscopali iussu obirent. In eum numerum plures Canonici, vnà cum alijs Presbyteris & Clericis, nomen dedimus. Vitę conditiones post multa, Gregorio XIII. Pontifice consulto, hę ferè eo quidem initio constitutæ sunt; vt *Oblati S. Ambrosij* ij dicerentur; quòd non certo homini, sed Ecclesię Ambrosianę sese addicerent; vtque Archiepiscopo semper obedire promitterent, voti vinculo astricti. Hæc verò eorum munera ferè commemorata sunt; Ecclesias perlustrare ac recognoscere; Parochi munus, vbicumque necesse esset, ad tempus sustinere; sacras habere conciones; muliebribus cœnobijs sacris ministerijs inseruire; Christianę doctrinę rudimenta per ecclesias docere; Collegiorum à Carolo institutorum gubernationi operam dare; Archiepiscopalis etiam domus ministeria obire. Quibus quidem in rebus ita Carolus ijs vti constituit, vt tamquam Apostolicos viros, quocumque opus esset, mittere, tum ad arbitrium suum reuocare posset; vtpote ijs vinculis solutos, quibus Clerici passim detinentur, haut penitus Deo Ecclesięque traditi, sed arbitratu suo viuentes, & commodis vtilitatibusque suis suorumque sępe seruientes. Quòd si qui magis ad vitę perfectionem accedere, rebusque suis omnibus, quę possideri possunt, per votum se vellent abdicare, aut verò facultates suas retinentes, earum tantummodo potestatem ad Archiepiscopi arbitrium deferre, eos admisit. Laicis item locum dedit, qui operam suam facultatis artificijuè cuiuspiam nauare vellent. Vota (vtpote non solemnia, sed simplicia) eius conditionis esse statuit, vt ea posset Archiepiscopus remittere, & ijs astrictos, cùm opus esset, liberare. Societate non exclusit, qui certis ecclesijs addicti essent: quarum beneficia tamen dimittere, sicuti neque accipere, sine Archiepiscopi

con-

consensu non possent. Ita cùm multi separatim per varias ecclesias,aliosque locos viuerent, certa quoque Collegia constituenda decreuit, vbi Clerici simul tamquam in cœnobio vitam agerent. Quam ad rem idoneos societati reditus assignari Pontificia auctoritate postea curauit, negotiumque totum confecit; quemadmodū in Institutionibus eo de genere editis fusiùs continetur.

Eiusmodi societatis institutionem visus est studiosissimè Carolus,si quid vmquam,suscipere & prosequi:vt in alliciendis ad eam Clericis humanitate,officio,familiaritate,oblitus interdum ferè videretur grauitatis amplitudinisque suæ. Erat enim ad animarum salutem omnibus viribus quærendam tanto ardore incitatus (in quo Congregationis illius summa hodieque consistit) vt nihil in eo genere facere se posse existimaret, quod minus non esset, quàm res ipsa postulabat. Plurimis id persuasit, maximè tunc oblata diœcesanæ Synodi occasione: in qua tribus de more concionibus, propositis Dei ministrorum officijs, contrà verò eorumdem negligentia ante oculos constituta, licet modico admodum spatio ad meditandum dato, Clerum adeò commouit, vt multę lacrymæ profunderentur, & presbyteri, quorum alioqui plurimi diuturna quadam consuetudine ad res eiusmodi obdurescere solebant,ad munera sua diligenter sanctéque obeunda mirum in modum accensi discederent: præsertim verò tertio die visus est multis diuino spiritu afflatus inusitatam quandam diuinamque dicendi vim adhibere. Vnum ipse Collegium constituit Mediolani ad ecclesiam *S. Sepulcri*: quem locum boni Presbyteri nonnulli,atque inter eos *Ludouicus Moneta*,etiā ante Carolum Archiepiscopū, colentes antiquam Mediolanensium Clericorum disciplinam, in maxima ciuitatis corruptela retinebant.In ea igitur ecclesia societatem XVII.Kalendas Septembris anno 1578. instituit, & primos sese offerentes celebri ritu apparatuque recepit: quos alij magno numero secuti sunt.Oblatis porrò ipsis multùm vsus est Carolus; in eoque semper perseuerauit,vt illius ordinis Clericos benignè admodum tractaret, carosque haberet. Collegium frequentabat,sacra munera in eo piasque exercitationes publicè instituebat: tum verò priuatim communicationes consultationesuè rerum ad eam disciplinam, & omnino ad clericales virtutes pertinentium certis temporibus cum eis familiariter habebat, imitatione regularis instituti.

Sic ferè Carolus à Basilica Petri lib.5.cap.2. in vita S. Caroli Borromæi,cui perfamiliaris exstitit,& cuius nomine legationem in Hispania ad Philippum II. Regem & alias alibi obiuit.Fuit autem Carolus à Basilica Petri primùm Canonicus ecclesiæ metropolitanæ Mediolanensis,postea vnus ex primis Oblatis S. Ambrosij. Exinde Clericis regularibus S. Pauli, suprà à me laudatis, se adiunxit; ac demum ex Congregationis istius Paulinæ Præposito generali Episcopus Nouariensis creatus, eximia vitæ morumque integritate floruit,& anno circiter 1614. in Domino obdormiuit. Pag. 52. & 53.

Institutionum ad Oblatos pertinentium summarium.

INstitutionum ad Oblatos pertinentium Epitomen libris 4. comprehensam Carolus Borromæus typis 1581.publicauit: quæ recusa in Actis ecclesiæ Mediolanensis,1603. Brixiæ editis,exstat. Ex ijs pauca hæc habe: OBLATORVM Congregatio constat ex hominibus,qui S. AMBROSIO, Mediolanensis ecclesiæ Antistiti ac patrono,vltrò suaque sponte sese obtulerunt,ad varia munia ecclesiastica, pro cuiusque captu ac viribus, obeunda,& ad pia quæque præclaraque opera præstanda. Huius Congregationis fundamentum præcipuum in exquisita ac planè perfecta erga ipsos Archiepiscopos Mediolanenses obedientia est positum, ad Dei gloriam & animarum eiusdem ecclesiæ ac diœcesis salutem impensè procurandam ac promouendam. Huiusmodi autem obedientia duabus rebus fulcitur, Voto & Constitutionibus; Voto quidem tamquam forma voluntatem perficiente ac firmante; Constitutionibus verò quasi Regula dirigente viamque præmonstrante eorum quæ amplectenda & quæ fugienda sunt. Voti Clericorum formula est talis:

Ego N. omnipotenti Deo, & sanctissimo patri nostro Ambrosio, coram beatissima Virgine Dei matre Maria & tota cælesti curia, ac tibi quoque, locum sanctissimi patris nostri Ambrosij hic obtinenti Reuerendissime domine pater Archiepiscope, ceterisque deinceps Archiepiscopis sanctæ Mediolanensis ecclesiæ, successoribus tuis, promitto, spondeo ac voueo perpetuam obedientiam in his omnibus quæ mihi præcipientur, ad Dei gloriam, & salutem animarum eiusdem ecclesiæ procurandam, adiuuandam & promouendam, ad præscriptum instituta Congregationis Oblatorum sanctissimi patris nostri Ambrosij: illudque præterea spondeo ac voueo, me in Congregatione & instituto hoc perpetuo victurum.

Formula Oblationis laicorum est talis.

Ego N. in conspectu omnipotentis Dei, gloriosissimæque semper Virginis Mariæ, nec non beati patris nostri Ambrosij, ac totius curiæ cælestis prostratus, tibi, Reuerendissime Archiepiscope, pater & domine mi, ceterisque deinceps Archiepiscopis sanctæ ecclesiæ Mediolanensis, successoribus tuis, perpetuam obedientiam offero, tam in ijs quæ ad curam, salutem, spiritualemque progressum animæ meæ pertinent, quàm in illis etiam, quæ ex Congregationis huius institutis per me præstanda erunt, in operibus officijsque caritatis in Deũ, & misericordiæ in proximos adhibendis.

Quod ad Constitutiones attinet, ex ijs præcipua hæc capita habe. Oblati Clerici, iuxta præscriptum Archiepiscopi, illiusque iudicium, quod de vnoquoque eorum faciet, ita se comparent, vt semper parati sint ad sacras lectiones exercendas, ad concionandum, ad Confessiones audiendas, aliaq; catholicæ Ecclesiæ Sacramenta administranda, ad animarum curam suscipiendam ac gerendam, ad ecclesiasticas functiones quaslibet cuilibet Ecclesiæ præstandas, ad pauperes erudiendos, ad clericorum educationem & institutionem, ad Seminariorum Collegiorumque piorum gubernationem ac procurationem, aliaue officia in his ipsis locis exequenda, ad visitationis missionisque quodlibet munus rectè ac diligenter obeundum, ad omnem denique actionem piam promptè administrandam, & ad omne caritatis & misericordiæ officium studiosè obeundum.

Laici verò Oblati ea misericordiæ caritatisque erga alios munera sedulò præstent, quæ Congregationis instituto, pro illorũ conditione, conueniunt. Grammatici pauperes pueros & adolescentes litteras gratis doceant, Medici ægrotos curent, Iurecõsulti & Causidici lites dirimant ac sedent, pacem concilient, egentium, viduarum, pupillorum, in carceres coniectorum, ac defensoribus destitutorum caussas agant ac tueantur, ęgros in Xenodochijs præsertim inuisant, moribundos, vt piè in Domino moriantur, sedulò cohortentur, alia denique qualiacumque Christianæ caritatis officia seriò accurateque exerceant.

Porrò cùm Visitatio & Missio præstantissimę & vtilissimę sint partes huius Congregationis functionum, Oblati in ijs exequendis quàm diligentissimos sese pręstent. Nulli Oblatorum liceat beneficium aliquod, siue ecclesiasticum siue alterius generis sit, accipere, nisi Archiepiscopo iubente, neque acceptum dimittere, nisi eodem cõsentiente. Canonicatum, beneficium aut officium ecclesiasticum obtinentes, cui residendi onus coniunctum est, cùm in Oblatorum Congregationem cooptantur, nullis teneantur legibus aut institutis, quæ functiones beneficio aut officio, quod habent, debitas impediunt. Vbicumque in Canonicalibus ecclesijs tres saltem Oblati beneficium, cui residendi munus sit annexum, habeant, hi ex Congregationis instituto ad simul viuendum se conferant. Idem faciendum erit, si in eodem opido tres saltem Oblati erunt: nisi eorum cohabitatione victusque communione impedientur functiones ad Ecclesias pertinentes, quibus illi adscripti sunt. Ceterùm vniuersę Congregationis Oblatorum quasi basis est ecclesia *S. Sepulcri*, in vmbilico vrbis Mediolanensis sita; eiusdemque domus Præpositus est secundarium quasi caput. Primarium namque ac supremum caput est Archiepiscopus Mediolanensis. Ad hanc Congregationem inter alia spectat in primis cura *Collegij Heluetiorum ac Rhætorum*, quod S. Carolus Borromæus fundauit; item gubernatio *Collegij Borromæi*, quod idem S. Carolus in Academia Ticinensi seu Papiensi construxit.

Ceterùm Ioannes Petrus Iussanus, patria Mediolanensis, presbyter ex Congregatione Oblatorum (qui vitam S. Caroli Borromæi sermone Italico accuratissimè ad Pau-

Paulum V. Papam conscripsit) lib. 5. cap. 4. prodit, suo tempore dictam Congregationem ducentis ampliùs Sacerdotibus pietate ac doctrina præstantibus constitisse; atque inter eos fuisse plurimos Doctores Theologos, multis nominibus eximios. Additque vniuersam Congregationem in sex primaria domicilia esse diuisam: ex quibus duo in vrbe Mediolanensi, reliqua quattuor per diœcesim Mediolanensẽ sparsa conspiciuntur. Singula vnum sibi Prępositum & vnum Pręfectum spiritualem habent. Generalis autem Prępositus vniuersę Congregationis sedem habet Mediolani ad ędem S. Sepulcri.

Præter Institutionum epitomen suprà memoratam, exstat etiam typis Mediolani editus *Modus & Formula obeundi cum fructu Consortia Oblatorum in diœcesi Mediolanensi & alibi*; iussu Frederici Borromæi Cardinalis & Archiepiscopi Mediolanensis: qui & Bibliothecam Ambrosianam, cum Collegio Doctorum, anno 1611. instituit.

Et ne quid deesset, S. Carolus scripsit insuper Regulas pro Oblatis sæcularibus, Italicè in vrbe Mediolanensi 1609. excusas, & confirmauit Instructiones pro Congregatione piarum matronarum Oratorij de Sepulcro Dominico: quas eadem in vrbe 1589. Italico idiomate publicatas nuper ex Insubria, beneficio V. Cl. Antonij Olgiati, Doctoris Theologi & Præfecti Bibliothecæ Ambrosianæ, cum alijs eiusdem argumenti libris, accepimus.

CLERICORVM REGVLARIVM MINISTRANTIVM INFIRMIS CONGREGATIO

A CAMILLO LELLIO INSTITVTA. 1586.

SIXTVS Papa V. ad perpetuam rei memoriam. Ex omnibus Christianæ caritatis officijs, quibus æterna salus per gratiam Dei comparatur, illa Redẽptori nostro Iesu Christo vel maximè placere credimus, per quæ pauperes Christi, infirmi & in hospitalibus existentes, in necessitatibus suis spiritualibus & corporalibus adiuuantur. Quod genus officij dilectus filius CAMILLVS DE LELLIS presbyter Theatinæ diœcesis, & alij eius socij, quàm Deo gratum, & saluti animarum necessarium esse intelligentes, hisce diebus erga pauperes Christi, in hospitalibus Vrbis nostræ existentes, non minori affectu, quàm mater erga quem vnicè educauit filium, demonstrarunt, & quotidie hos modò, cum omni qua decet mansuetudine & caritate ad patientiam, alios ad Sacramentorum ecclesiasticorum susceptionem commonendo, alios in articulo mortis constitutos consolando, & denique ad bene moriendum die noctuque hortando demonstrare non cessant. Idemque præstare intendunt, tempore etiam, quod absit, pestilentię. Hi itaque *Camillus* & socij insimul & in communi, sub paupertate, castitate & obedientia (ita tamen vt voto astricti non sint) viuere, & Altissimo ac eius pauperibus famulari proponentes, vnam inter se Societatem seu Congregationem, sub vocabulo seu nomine *Ministrantium Infirmis*, cuius principale institutum est, speciali quodam caritatis feruore infirmis prædictis inseruire, sub nostro & Sedis Apostolicæ beneplacito inierunt, sperantes ex hoc multis incommodis & periculis, in quæ sæpenumerò dicti infirmi ob defectum talium ministrorum inciderunt, obuiàm iri, ac salutem animæ & corporis, multaque Christi fidelibus commoda parari. Bullarij tom. 2.

Nos eorum supplicationibus inclinati, ac de huiusmodi proposito & viuendi modo, quo ipsi intendunt vti, plenè etiam ex relatione dilectorum filiorum nostrorum S. R. E.

Cardinalium super consultatione & caussis Episcoporum ac Regularium, ac Visitatione Apostolica deputatorum, informati, ex certa nostra scientia, Congregationem, sub vocabulo seu nomine *Societatis Ministrantium infirmis*, per vnum Maiorem Ministrum seu Superiorem (qui presbyter esse, ac per eandem Congregationem de triennio in triennium per maiorem partem suffragiorum eligi debeat) regendam & gubernandam, Apostolica auctoritate, tenore præsentium perpetuò approbamus & confirmamus, supplentes omnes & singulos tam iuris quàm facti defectus, si qui interuenerint in eisdem. Et quia dicta Congregatio proprietate rerum temporalium carere instituit, nos pariter Camillo & præfatis, ac pro tempore existentibus ipsius Congregationis socijs & alijs ab eis deputatis & deputandis, quòd eleëmosynas vbicumque, preterquam intra ecclesias, monasteria & pia loca, colligere, ac in dictæ Congregationis communes vsus conuertere Vicarij Vrbis, seu cuiusuis alterius licentia desuper minimè requisita: dictaque pietatis opera erga quoscumq; infirmos in quibuscumq; hospitalibus, seu alijs dictæ Vrbis locis à dictorũ hospitaliũ seu locorum præfectis, vel administratoribus vocati, seu de eorũ licentia vel cõsensu exercere, ipseq; Superior vel Maior Minister (qui, vt præfertur, presbyter esse debet) & alij eiusdẽ Congregationis presbyteri, dũmodo aliàs sint idonei, & ab Vrbis Vicario approbati, infirmorũ & ægrotantiũ in dictis hospitalibus & locis existentium cõfessiones audire (sine præiudicio eorumdem hospitalium aut locorũ, vel eorum Officialium seu Administratorum) liberè & licitè valeant, tenore præsentium facultatem concedimus & indulgemus. Ita tamen, vt tam Superior quàm alij dictæ Congregationis socij, ipsius Congregationis instituta & ordinationes iam factas & pro tempore faciendas (dummodo illa, quamdiu ab Apostolica Sede approbata non fuerint, per ipsius Congregationis Protectorem reuisa & approbata sint) in communi ex dictis piorum eleëmosynis viuant. Non obstantibus quibusuis constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ceterisque contrarijs quibuscumque. Datum Romæ apud S. Petrum, sub annulo Piscatoris, die 18. Martij, millesimo quingentesimo octogesimo sexto, pontificatus nostri
1586. anno primo.

NOTATIO. Consuetudinem, inter ecclesiasticos & laicos homines, ægris in Xenodochio publico iacentibus officiosè tractandis, diu intermissam S. Philippus Nerius Romæ suo exemplo in vsum reuocauit. Solebat enim quotidie Nosocomia publicaque valetudinaria adire, miserorum in ijs lectos circumire, mœstos blandè consolari, perditos cœlestium bonorum spe recreare, cunctos ad patientiam vitæque honestatẽ hortari, cibarijs allatis pauperes reficere, animam denique agentibus præstò adesse. Neque is labor irritus fuit: ex eo enim magnos collegit salutis animorum fructus. Nec defuerunt discipuli, qui patris sui spiritualis exemplum sequerentur. Inter alios eminuit pius admodum sacerdos *Camillus Lellius*, qui hortatu eiusdem Nerij, ordinem Clericorum regularium Ministrantium infirmis Romæ instituit. Sic ferè Petrus Iacobus Baccius in vita eiusdem Nerij Italicè anno 1622. in Vrbe edita lib. 1. cap. 6. testatur. Obijt autem, cum ingenti sanctitatis opinione, idem Camillus Lellius Romæ, die 14. Iulij, anno Christi mil-
1616. lesimo sexcentesimo decimo sexto, ætatis suæ sexagesimo quinto. Vitam eius Italicè scripsit *Sanctius Cicatellus*, eiusdem familiæ sacerdos: quam Latinitate Petrus Hallosius, Soc. Iesu presbyter, donauit, & typis Antuerpiæ 1632. Moretus euulgauit. Natus est autem Lellius *Bocchianici*, quod exiguum est opidum in Aprutio regni Neapolitani prouincia, sub diœcesi Teateensi. Instituto suo principium anno 1584. dedit, Xenodochia & Nosocomia Romana cum socijs assiduè visitando. Quod anno 1586. Sixtus V. bullatis tabulis probauit, & concessit Lellio ac socijs ius ferendi insigne Crucis ex panno Canusino, tunicæ ac pallio impositum, ad dextrum latus.

Clericorum Ministrantium infirmis Regula, seu formula viuendi, à Gregorio XIV. approbatur an. 1591.

GRegorius Episcopus, seruus seruorum Dei &c. Cùm dudum fel. rec. Sixtus Papa V. prædecessor noster Congregationem sub vocabulo seu nomine *Ministrantium infirmis* in Vrbe tunc constitutam approbauerit & confirmauerit; & sicut accepimus, dilecti filij *Camillus de Lellis*, modernus ipsius Congregationis Præfectus, & alij eius socij, cupientes in caritatis vinculo perfistere & maiore cum animi quiete Deo seruire, & ad perficiendam & conseruandam eorum Congregationis in Christo vnionem, quandam *viuendi formulam*, iuxta ea quæ ad propositum sibi finem conducere vsu didicerunt, ediderint; factumque sit, vt eorundem Camilli & sociorum vitæ institutum, sub dicta formula comprehensum, fidelibus gratum & acceptum, ac ad proximi subuentionem adeò vtile & necessarium existat, vt ipsa Congregatio numero sociorum admodum creuerit & quàm plures Christi fideles summo desiderio & affectu in dictam Congregationem recipi & admitti plurimùm exoptent. Formulæ autem prædictæ tenor sequitur, qui talis est. Bullarij tom. 2. & suprà pag. 65.

Quisquis decreuerit se huic caritatis muneri in perpetuum addicere, statuat se mundo rebusque omnibus sæculi esse mortuum, & Christo soli viuere; seque nobis aggreget, vt admissa peccata expiet, sub iugo suauissimo perpetuæ *paupertatis, castitatis & obedientiæ*, & sub *perenni ministerio ægrotantium*, quos etiam pestis incesserit, non solùm in nosocomijs, sed etiam in carcerum valetudinarijs, vbi ægroti magna tam corporalium quàm spiritualium rerum angustia premuntur. Ac de his vniuersis (Deo adiuuante) præcepta dabuntur in Constitutionibus suo tempore edendis, quibus sub vllius peccati pœna obstringi non intendimus; ijs tamen exceptis, ad quæ obseruanda votorum vinculis obligamur.

Paupertatem nostram ita interpretamur, vt Religiosorum sit paupertas mendicantium eorum, qui nec singuli nec vniuersi fructus vllos ac reditus capiant: quæ verò necessaria erunt, ea ex humili exercitio ostiatim emendicandi, vel ex eleëmosynis fidelium nobis sponte oblatis comparabimus. Nemo per se & arbitratu suo quæritabit, sed ij soli quibus, ob communem vsum, ab obedientia id oneris imponetur.

Totius Congregationis Superior, *Præfectus generalis* appellabitur: cuius officium perpetuum erit, quoad viuet. Socios autem habebit quattuor, qui *Consultores* dicentur. Creabuntur autem hi, cùm Congregatio maiorem numerum erit nacta idoneorum hominum; ijque pariter officium perpetuum gerent, dum generalis Præfectus erit superstes. Votum eorum æquè ac Præfecti decisiuum erit; præterquam quòd Præfectus duplex habebit, singuli illi simplex. Nihil eorum, de quibus secundùm Constitutiones factas aut faciendas cum Consultoribus decernendum est, statuetur, nisi de illorum consilio & sententia: maior verò pars sententiarum vincet. Ne autem ex sententiarum æqualitate res in dubium veniat, ad id vir grauis de Congregatione deputetur, qui voto suo (prout necessitas postulauerit) alterius, quam meliorem censuerit, partis numerum augeat. Præfectus vnà cum socijs potestatem habebit tum interpretandi & ea explicandi, de quibus super instituto nostro (quod hîc summatim comprehenditur) dubitatio fuerit orta; tum Constitutionum ad optimam Congregationis disciplinam faciendarum. Constitutiones autem experiendo primùm atque vtendo expendentur, deinde à Capitulo siue Congregatione generali, prout expedire videbitur, admittentur. Præfectus generalis ac socij Præfectos aliorum locorum vbi Congregatio sedem habebit, & Prouinciales & Visitatores, quos oportuerit, eligent. Electio verò generalis Præfecti & Consultorũ posthac in Congregatione generali facienda est. In præsens quidem Generalis creabitur suffragijs maioris eorũ partis, qui nunc Crucem gerunt, ac iuxta formam statuendam. Idem statim ac renuntiatus Generalis fuerit, quattuor votorum

pro-

professione, *obedientiæ* scilicet, *paupertatis, castitatis*, & quod præcipuum huius instituti scopum continet, *perennis* (vt dictum est) *ministerij ægrotantium*, solemniter se obstringet: tum que apud ipsum, aut eum cui is hoc negotij dederit, eodem modo profitebuntur omnes qui specimen sui dederint, & idonei ac digni iudicati fuerint.

Volumus autem nostros in nosocomijs, cùm Superiorum suorũ iussu (consentientibus eorumdem nosocomiorum Præfectis) mittentur, ita operam nauare, vt nulla publica officia, magistratusuè, aut redituum administrationem in ijs suscipiant, verùm omnes curam ægrotorum tum corporis tum animę gerant; & aliquot ex ipsis nocturnas excubias diurnasque ibi ducant, atque ægrotis agonizantibus, donec ex hac vita migrent, nusquam desint. Quòd si nobis, vt ceteris pauperibus, nosocomiorum patroni aut administratores aliquid eleëmosynæ siue quotidianæ siue menstruę siue annuæ siue in plures annos largiri voluerint, Congregatio nostra ius nullum habeat id exigendi; sed quæ dabuntur liberaliter, cum gratiarum actione accipiet. Nos enim curæ ægrotorum incumbimus, nulla mercede vel spe temporali adducti, sed ex instituti nostri obligatione. Itaque ab ægrotis Hospitalium nulla munera, nihil pecunię, nullam omnino rem nostri capiant; ac ne per submissas quidem personas. Legata ab ijs qui in nosocomijs defuncti fuerint, in rem nostram relicta, non admittantur. Qui in hospitalibus sunt nosocomiorum Officiales & famuli, in Congregationem nostram non recipiantur, sine assensu eorum qui illis in locis Præfecti sunt.

Experiendo didicimus, plurimis maximisque difficultatibus & incommodis, animæ præsertim, eos conflictari, qui extra nosocomia & carceres in alijs locis ægrotant, ac potissimùm tenues ac plebeios homines, externosque qui conductò degunt. Quare volumus (adiuuante D.N. Iesu Christo) à nostris eos inuisi, & ijs, quoad fieri poterit, adhiberi consolationem, exhortationem, & alia huiusmodi, iuxta Constitutiones edendas. Priusquam verò illi sensuum vsum amittant, adducantur, pro cuiusque conditione & natura, ad protestationes secundùm formam Ecclesiæ sanctæ faciendas. Cumque ingrauescet morbus, diu noctuque apud eos excubent nostri, animamque commendent, ac salutaribus monitis opitulentur; magnumque ponatur in eo studium, vt hortationibus pijs informentur, ne tentationibus succumbant, & in illo formidoloso vitę exitu confortentur, tum vt benè ac diligenter commendetur anima. Caueant autem maximè, ne quisquam eorum, qui ad visendos per eiusmodi loca ęgrotos, & ad caritatem eis pręstandam, opemque adferendam mittentur, ob labores suos vllum munus, aut rem pecuniamuè accipiat, nec vllam vel exiguam stipem atque eleëmosynam, sed omnia ad solam Domini Dei gloriam, animarumque salutem fiant atque administrentur. Quin imò vt nostrarum vtilitatum ratio omnis prętermittatur, nec quisquam proprio emolumento studeat, neutiquam nostri ęgrotis auctores sint, neque consilium dent aut hortentur, vt aliquid erogent eleëmosynę, aut testamentum faciant, aut legata relinquant in rem atque vtilitatem nostram.

Propter multas instituti nostri occupationes, qui nostrûm sacris Ordinibus initiati erunt, diuinum Officium quotidie recitabunt, nõ in choro, sed priuatim ac singulatim; ceteri tertiam B. Virginis Rosarij partem, vel eius Officium paruum; Processiones etiam solemnissimas, ceterasque solemnitates (quibus piè alij religiosi Ordines intersunt) ipsi non obibunt, vt liberiùs magisque assiduè ęgrotis operam nauent: quo in ministerio perseuerare cupimus, immediatè subditi curę, animaduersioni, speciali protectioni ac defensioni S.D.N. Papę, sanctęque Sedis Apostolicę.

Vt autem spiritum nostri recreent ac pascant, possintque tantam diuinæ gratiæ vbertatem adipisci, vt munera & officia sua cum caritate exequantur, exercebunt se in oratione mentali & vocali, tum in examine conscientiæ: seque sæpissimè munient Sacramento confessionis & communione Corporis Christi, nonnullis item abstinentijs: quę omnia Constitutionibus particulatim exponentur. Ac quoniam nostris, vt alterius saluti consulant, cum proximis assiduè conuersandum est, volumus, Nouitios, secundùm formam edendarum Constitutionum iam admissos, præter accuratam examinationem, per bien-

biennium antè probari quàm ad professionem admittantur: qui à Præfectis iuxta modum in eisdem Constitutionibus statuendum, idonei existimati fuerunt, exacto biennio profitebuntur.

Vestis erit pauperum atque honestorum sacerdotum, nigri coloris: pallio autem ac tunicæ eorum dumtaxat, qui professionem fecerint, assuetur ad dextram *Crux* oblonga ad palmi mensuram, ex panno castanei coloris, qui vulgò *Tanens* dicitur.

Nostri instituti ratio postulat, vt longè maior esse debeat laicorum quàm sacerdotum numerus. Idcircò statuimus, eos tantùm esse sacris Ordinibus destinandos, quos Præfectus generalis atque vnà Consultores, vel de eorum licentia alij Superiores, non aptos modò ad ipsos sacros Ordines, sed etiam ad ministerium nostrum, ex Constitutionum præscripto, congruentes ac necessarios iudicarint. Idemque seruandum decernimus erga Clericos qui ad studium admittentur: ij verò in eo se ex ipsarum Constitutionum Regulis exercebunt, vt ita litteris vacent, ne mortificationis & ægrotorum iuuandorum (prout Præfectis visum fuerit) studia omittantur.

Præterea quòd hæc exercitia, cum disciplina spirituali coniuncta, ærumnas & incõmoda adferunt, quodque grauia sunt nobis ac tetra loca frequentanda, experti sumus, eorũ tuendę valetudinis caussa, qui his officijs in Domino functi fuerint, aliquo loco opus esse, vbi puro, libero ac salubri aëre grauis odor & putor conceptus expurgetur, nostrique è multis laboribus ac vigilijs respirent: quem etiam locum destinari cupimus nostris ex inualetudine se reficientibus, quò citiùs afflictæ vires recuperentur. Quare eiusmodi locum habere Congregatio poterit: idque fore interpretamur, salua & integra, cui deditì sumus, paupertate. Eius autem loci qualitas Constitutionibus definietur. Quibus præterea in vrbibus & oppidis Congregatio Nouitios educabit, possit habitationem habere separatam à Professorum domo.

Cùm autem, sicut accepimus, in præmissis nihil, quod pium non sit aut salutare, reperiatur, nos & præmissa omnia & singula, tamquam ad spiritualem profectum animarum pertinentia & opportuna, Apostolica auctoritate, tenore præsentium perpetuò approbamus & confirmamus. Et potiori pro cautela, Camillo & socijs præfatis, ac eorum cuilibet, vt quandocumque eis visum fuerit, possint prædicta substantialia religiosæ vitæ, *paupertatis* videlicet, *castitatis* & *obedientiæ* & *perennis ministerij ægrotantium*, vota, iuxta præfatæ Formulę tenorẽ, emittere, & *Præfectus* hac prima vice eligendus, in manibus cuiuscumque personę in dignitate seu administratione ecclesiastica constitutę, solemniter profiteri; & tam ipse quàm alij pro tempore existentes Pręfecti & socij eiusdem Congregationis, sub nomine & nuncupatione *Clericorum regularium Ministrantium infirmis*, in communi & de communi viuentes, in locis sibi forsan iam concessis vel in futurum cõcedendis, in vnum habitare, & ex eis inter se Superiorem, Pręfectum nuncupandũ, eligere; & quoscumq; alios sæculares Clericos seu laicos recipere & ad huiusmodi votorum professionem, in manibus eorum Superioris seu Præfecti emittendam, & ad communem viuendi modum admittere: necnon inter eos quascumque Constitutiones particulares condere, & tam hactenus factas quàm in posterùm faciendas Constitutiones ipsas, iuxta temporum & locorum ac rerum qualitatem & varietatem, mutare, alterare, seu in totũ cassare, & alias de nouo cõdere, facere & edere possint & valeant &c. perpetuò concedimus & indulgemus. Datum Romæ apud S. Marcum, anno Incarnationis Dominicæ millesimo quingentesimo nonagesimo primo, XI. Kalendas Octobris, pontificatus nostri anno quarto.

Hanc porrò Regulam seu vitę Formulam Clemens VIII. anno 1600. in quibusdam articulis reformauit, & in meliorem ordinem redegit; edito diplomate quod tomo 3. Bullarij, Romæ à Laërtio Cherubino 1617. publicati, legitur. Ceterùm haut abs re fuerit subnectere seriem Domorum huius instituti, quę ad nostram notitiam peruenerunt.

Romæ { Ad ædem S. Mariæ Magdalenæ: *della Maddalena alla Ritonda.*
Domus Nouitiatus, prope curiam Sabellicam.

Neapoli 1588. fundauit Iulia à Castellis, & adiuuit Roberta Carafa Dux Mataluni,

cum alijs nobilibus matronis.
Mediolani 1594. Camillus Lellius, visitatis quotidie Xenodochijs, initium dedit.
Genuæ apud Ligures 1594. idem Camillus præstitit.
Florentiæ 1599. Rudolphus Bardus domum dedit, & S. Gregorij ædem.
Ferrariæ 1599. Fontana Episcopus locum & ædem Deiparæ attribuit.
Messinæ in Sicilia 1599. liberalitate Senatus Populique illius vrbis.
Panormi ibidem 1600. beneficio Bernardini de Cardines Ducis Maquedæ, & aliorum.
Mantuæ 1601. ad ædem S. Thomę. Domum dedit Vincentius IV. Dux.
Viterbij 1603. ad templum S. Marię de Podio.
Bocchianici 1605. Camillus Lellius in sua patria fundauit.
Theatęę vel Theati 1605. fundante eodem Camillo.
In Burgo-nouo 1606. euocante Comite Alexandro Sfortia.
In opido Calatensi 1607. Item Bononię, Nolę, Calatarigonę, Sinuessę, & alibi. Quę quidem Domus in V. Prouincias sunt partitę, videlicet *Romanam, Neapolitanam, Mediolanensem, Bononiensem*, & *Siculam*.

Fate ben fratelli. Ab ista porrò Clericorum Ministrantium infirmis Congregatione prorsus est diuersus Ordo Hospitalariorum à *B. Ioanne Dei*, Lusitano, circa annum 1538. incohatus, & 1572. à Pio V. sub Regula S. Augustini approbatus; quique in duas Congregationes, videlicet *Hispanicam* & *Italicam*, nunc est diuisus. De eo Augustinus Barbosa lib. 1. cap. 41. De Iure Ecclesiastico. & Siluester Maurolicus in Oceano Religionum lib. 5. fusè tractant. Institutoris vitam Hispanicè scripsit *Franciscus à Castro*, eiusdem Ordinis presbyter & Granatensis Xenodochij moderator: quam Italicè *Ioannes Franciscus Bordinus* Archiepiscopus Auenionensis, Gallicè *Franciscus Harlaus* Archiepiscopus Rotomagensis, & Latinè *Arnoldus Raissius* Canonicus Duacensis, reddiderunt. Obiit autem Ioannes Dei plenus bonorum operum Granatę anno Christi 1550. ętatis 55. die 8. Martij: quem miraculis clarum Vrbanus VIII. in Beatorum classem 1630. retulit. Qui plura volet historiam vitę eiusdem B. Ioannis, ab Antonio de Gonuca Episcopo Cyrenensi scriptam, consulat.

CLERICORVM REGVLARIVM MINORVM CONGREGATIO A IOANNE AVGVSTINO ADORNO INSTITVTA ANNO M.D.LXXXVIII.

Bullarij tom. 2.

SIXTVS Papa V. ad perpetuam rei memoriam &c. Pro parte dilectorum filiorum *Ioannis Augustini Adorni* presbyteri Ianuensis, & sociorum, nobis exhibita petitio continebat, quòd ipsi pluribus abhinc annis, tamquam diuino afflatu inspirati, ad omnipotentis Dei gloriam, & animarum salutem, vnam presbyterorum & Clericorum regularium Congregationem instituere, ac vt cum maiori animi quiete Deo seruire, & illi magis adhærere possint, tria substantialia religiosæ vitę, *paupertatis* scilicet, *castitatis*, & *obedientiæ* vota emittere, ac sub solito & cõmuni habitu clericali in vnum habitantes, & in communi ac de communi viuentes, nec non Deo humiliter & deuotè, quantum ipse dederit, seruientes, sub nostra & Apostolicæ Sedis immediata subiectione & speciali protectione, regularem vitam ducere, ac continuis orationibus

nibus, spiritualiumque operum exercitio, & asperæ carnis maceratione, ad suarum, aliorumque Christi fidelium animarum salutem & profectum, vacare decreuerunt. Quare nobis humiliter supplicari fecerunt, quatenus eorum pio desiderio huiusmodi annuere, aliasque in præmissis oportunè prouidere de benignitate Apostolica dignaremur.

Nos igitur, *Ioannem Augustinum*, & socios prædictos, à quibusuis excommunicationis, alijsque ecclesiasticis sententijs absoluentes, & huiusmodi supplicationibus inclinati, vnam Congregationem regularem presbyterorum & CLERICORVM REGVLARIVM MINORVM nuncupandorum, per vnum *Præpositum generalem*, qui presbyter esse, & hac prima vice per *Ioannem Augustinum* & socios prædictos, vel eorum maiorem partem, postquam professionem emiserint, & deinceps futuris temporibus per Capitulum generale dictæ Congregationis, per maiorem partem suffragiorum, ad vitam eligi debeat, regendam & gubernandam, ad nostram & Sedis Apostolicę beneplacitum, auctoritate Apostolica, tenore pręsentium permittimus & indulgemus, illamque sub B. Petri, ac nostra, & dictę Sedis immediata subiectione & speciali protectione recipimus. Nec non eidem Congregationi, vt pro ecclesiarum, domorum, & personarum salubri statu & directione, quęcumque Statuta & Ordinationes, rationabilia & honesta, ac sacris Canonibus, & Concilij Tridentini decretis non contraria, per Sedē Apostolicam approbanda, condere & facere, illaque pro temporum qualitate, ac prout expedire videbitur, mutare, & in totum tollere, aliaque de nouo edere: eisdem *Ioanni Augustino* & socijs, ac cuilibet ipsorum, vt tria substantialia religiosę vitæ, vt pręfertur, *paupertatis*, *castitatis* & *obedientiæ* vota publicè, in cuiuscumque Archiepiscopi vel Vicarij in spiritualibus generalis manibus, coniunctim vel diuisim, tam in Vrbe quàm aliàs vbilibet, emittere & solemniter profiteri: ac sub communi & humili habitu pauperum clericorum, subque denominatione & nuncupatione *Clericorum & Presbyterorum regularium Minorum*, in cōmuni ac de communi viuentes, in locis religiosis aut sæcularibus, prout ipsis ab illis, quorum loca ipsa erunt, concessum fuerit, seu expedire videbitur, in vnum habere: ac alios quoscumque sęculares clericos, & etiam laicos, qui, Deo adspirante, ad huiusmodi vitæ frugem & communem viuendi modum sese conferre voluerint, recipere, & post annum probationis ad talem trium votorum professionem in manibus ipsius Præpositi generalis, vel alterius, iuxta Congregationis instituta & faciendas ordinationes, ac sacrorum Canonum, & Concilij huiusmodi dispositionem, emittendam, & ad huiusmodi in communi viuendi modum admittere: ac horas Canonicas, diurnas pariter & nocturnas, nec non Missas & alia diuina Officia, simul & diuisim, secundùm vsum & morem Romanæ Ecclesię, & iuxta Breuiarium Romanum nouiter compilatum, etiam in ecclesia dicere & recitare: quodque ipsius Congregationis presbyteri, ab ipsius Congregationis Pręposito generali, vel alio Superiore, ac ab Ordinario loci approbati, & de licentia ipsius Generalis, seu Prępositi domus, in qua pro tempore habitauerint, quorumcumque Christi fidelium Confessiones audire, illosque à quibusuis peccatis, excessibus & criminibus, non tamen Sedi Apostolicę quomodolibet reseruatis, absoluere: ac quibuscumque Christi fidelibus, verè pœnitentibus & confessis, sanctissimę Eucharistię Sacramentum, sine tamen suorum Parochorum, & iurium parochialium pręiudicio, ministrare: nec non quascumque domos regulares dictę Congregationis, pro illorum vsu & habitatione, cum ecclesia, campanili, domibus, hortis, hortalitijs, & alijs officinis necessarijs, construere & ędificare, seu construi & ædificari facere, vel iam constructas & ædificatas recipere, liberè & licitè valeant, dictasque domos ex nunc, prout ex tunc, & è contrà postquam constructæ & ædificatæ seu receptę, vt præfertur, fuerint, in domos regulares dictę Congregationis, auctoritate & tenore prędictis concedimus & indulgemus &c. Datum Romæ apud S. Petrum, sub annulo Piscatoris, die primo Iulij, millesimo quingentesimo octogesimo octauo, pontificatus nostri anno quarto.

NOTATIO. Congregatio ista fuit Neapoli anno 1588. instituta, auctoritate Sixti V. Pontificis Maximi; qui eò quòd fuit ordinis Fratrum Minorum, voluit hanc nouam Congregationē *Clericorum Minorum* nomine appellari. Eius fundator fuit AVGVSTI-

NVS ADORNVS Genuēsis cū duobus socijs *Augustino Caracciolo* & *Frācisco Caracciolo* Neapolitanis. Huius Ordinis Religiosi, qui ad presbyteratus dignitatem admissi sunt, post annum & quattuor menses, Professionem emittunt, & vltra tria communia vota, paupertatis, castitatis & obedientiæ, vouent etiam solemniter non ambire dignitates. Fratres verò laici, post annos tres à receptione, tria communia vota in Professione emittunt, Vota ipsa quotannis in die Epiphaniæ communiter renouare tenentur. Rudibus, sed decentibus vestibus induuntur: nec possunt apud se habere quidquam aureum aut argenteum, aut quid aliud pretiosum. Singulorum cubicula, eorumque supellex paupertate nitescere debent. Habent Orationem mentalem, tum communem manè & vesperi, quam omnes simul peragunt, & terminant cum Litanijs B. Virginis, tum circularem, qua singulis horis vnus in choro adstat, orando *pro augmento Reipublicæ Christianæ, pro benefactoribus* &c. In choro Canonicas horas diurnas nocturnasque persoluunt. Celebrant Missas solemnes, festis præsertim diebus. Publicè sacrum Eucharistiæ Sacramentum singulis primis Dominicis cuiuscumque mensis exponunt; sacerdotes quotidie celebrant, fratres clerici & laici singulis Dominicis & festis diebus Eucharistiam sumunt; quotannis singuli solent, ad certum dierum spatium, ab omnibus prorsus alijs rebus & ab omni aliorum commercio segregati, spiritualia quædam peragere exercitia. Vltra ieiunia, quę cunctis fidelibus Romana indicit Ecclesia, obseruant ieiunium Aduentus Domini & feriæ sextæ, per totum anni circulum, & ieiunium feriæ secundæ & tertiæ ante Cineres: item in secundis & quartis ferijs totius anni carnibus non vescuntur; singulis sextis ferijs communis flagellatio seu disciplina habetur in ecclesia. Habent præcipuè circulares pœnitentias, qua singulis diebus vnus in pane & aqua ieiunat, alius cilicium gerit, tertius flagellis se cædit. Silentium semper & vbique seruant, præsertim duabus horis in assignato loco, vna post prandium, altera vesperi.

Proximum adiuuant Sacramentorum ministerio, Pœnitentiæ & Eucharistiæ, itemque Euangelicis concionibus habendis, tum in eorum ecclesijs, tum in alijs, si fuerint accersiti. Congregationes instituunt sæcularium, ad ipsorum spiritualium profectum; doctrinam Christianam pueros docent; Missiones exercent, animam agentibus assistunt, cùm postulat occasio. Litterarum studia ex professo amplectuntur, tum scholastica tum moralia, & Casuum conscientiæ: externas linguas, vt Græcam, Hebraicam, Syriacam, Chaldaicam, Arabicam excolunt, & Collegia fundant, in quibus studiorum vsus promouetur. Non solùm docent suos, sed etiam sæculares, accurrentes ad Philosophiam, Theologiam, & doctrinam Casuum conscientiæ. Habent pro Nouitijs educandis domos separatas, vbi spiritualibus studijs & exercitijs imbuuntur. Habent insuper quasdam domos, quas vocant *Recessus*, in quibus ad certum tempus commorantur, soli contemplationi vacantes. Pro gubernatione Congregationis in plures prouincias distributi sunt: habent *Præpositum Generalem* toti Cōgregationi præsidentem, & singulis sexennijs Generale Capitulum, in quo mutatur Præpositus Generalis: & singulis triennijs celebrantur Capitula Prouincialia, in quibus mutantur Præpositi Prouinciales. In singulis domibus sunt Præpositi locales, & tam Generali quàm Prouinciali adiunguntur quattuor Assistentes, atque etiam Præposito locali quattuor Consultores. Militant sub particularibus Constitutionibus, anno 1605. à Paulo V. approbatis, & Romæ 1606. excusis. Gestant humilem habitum pauperum Clericorum: viuunt autem in communi & de communi, itemque ex eleëmosynis, quæ à Christi fidelibus sponte offeruntur; nec eas ostiatim petunt aut quærunt.

Ceterùm primarius fundator *Ioannes Augustinus Adornus* 1592. die 29. Septembris sanctissimè in Domino Neapoli obdormiuit, ibidem in basilica S. Mariæ maioris conditus. *Franciscus Caracciolus*, Roma Neapolim per Apruti um tēdens, in Agnone municicipio (vbi sui instituti Domum fundare cogitabat) anno 1608. die 4. Iunij decessit; inde Neapolim transuectus, & iuxta collegam suum Adornum sepultus. *Augustinus Caracciolus* viuere desijt Romæ 1615. die 25. Maij, Ascensioni Dominicę tunc sacro; ibidem humatus ad S. Laurentium in Lucina. Sic tradit Cęsar Eugenius Caracciolus, vir nobilis Nea-

Neapolitanus, in sua Neapoli sacra, quam Italicè descripsit. Porrò iuuerit hîc subtexuisse elenchum Collegiorum ac Domorum istius instituti, quarum saltem fama ad nos Belgas atque extremos hominum Morinos peruenit.

Neapoli { Collegium, ad ædem S. Mariæ maioris anno 1588.
Domus Nouitiorum. Item Domus Exercitiorum. }

Domus Recessus, in opido haut procul à Neapoli sito.

Panormitana Domus, in Sicilia insula, *Palermo.*

Messanensis Domus, ibidem, *Messina.* Catanensis Domus, ibidem, *Catania.*

Romæ { Domus, ad ædem S. Laurentij in Lucina, quæ parochiam habet amplissimam.
Collegium, ad ædem S. Agnetis: *S. Agnese in piazza Nauona.* }

Mannæ Domus, *Manna.* Item Genuæ & Bononiæ, *Genoua, Bologna.*

In Castello Durantino, *Castel-Durante.* Domus fundata à Francisco Maria Roboreo, Vrbini Duce postremo: qui & Bibliothecam Ducalem, longè amplissimam ac copiosissimam, Clericis Minoribus donauit.

Pisauri in Ducatu Vrbinensi, Domus ab eodem Duce fundata, *Pesaro.*

Madriti in Hispania, Domus 1594. à Philippo II. Rege dotata, *Madrid.*

Compluti Collegium. Item Domus Nouitiorum aut Exercitiorum.

Vallisoleti Domus, *Valladolid.* Castrilli Collegium, *Castrillo.*

Salmanticæ Domus, *Salamanca.* Hispali Domus, *Seuilla.*

Olisipone { Domus Olisiponensis in Lusitania. *Lisboa.*
Domus Recessus extra vrbem Olisiponensem. }

Atque ista quidem Clericorum Minorum domicilia in tres Prouincias sunt distributa, videlicet, *Neapolitanam, Romanam & Hispanam.*

Excerpta ex Constitutionibus Clericorum Minorum, 1605. à Paulo V. probatis, & Romæ 1606. excusis.

SAcerdotes & Clerici nostri preces in choro statis horis vnà recitent, nempe Matutinum noctu, diurnum verò Officium interdiu; Romani Breuiarij forma rituque seruato. Dicatur Officium voce simplici & æquabili, atque (vt D. Augustino placebat) *sit vox psallentis pronuntianti similior quàm canenti.* In ijs Domibus, quas sufficiens Religiosorum numerus inhabitauerit, Oratio mentalis interdiu statis horis locisque instituatur; videlicet manè in choro, post refectionem verò in ecclesia, intra cancellos altaris maioris. Eo loco assiduè, ir que vices per horam mente orabimus. Præter hanc circularem meditationem, ad communem aliam Orationem manè per horam integram & vespere per dimidiam horam in choro peragendam omnes vnà coueniént. Professi & Nouitij bis diebus singulis simul conuenientes, rationem à se ipsis exposcant, rectène an secùs diem expenderint. Vt perpetuo custodito silentio deuotionis virtutem & regularem obseruantiam faciliùs tueamur, semper quidem longiorem sermonem & elatam vocem vitare volumus, atque adeò neminem cum alio loqui, nisi Superior concesserit: his tamen præcipuè horis locisque striĉtiùs indicimus silentium, nempe à prima nocte, salutationis Angelicæ signo dato, vsque ad ortum Solem. Itidem in æstate, à signo post prandium dato silebitur vsque ad Orationem meridianam expletam. In choro autem, ecclesia, sacrario, bibliotheca, refectorio, locis communibus, ad focum, in operibus communibus obeundis, semper sileatur; & lectionem spiritualem interim, cùm habent, auscultent. Curent Præpositi, vt à mundanarum rerum tumultu simus, quàm maximè fieri poterit, alieni; neque sinant quempiam in sęcularibus negotijs sese admiscere. *[Officia diuina.] [Oratio mentalis & circularis.] [Examen conscietiæ] [Silentium.]*

Domus illę, quę *Recessus* appellantur (quas singulas tantùm in singulis Prouincijs constitui posse decernimus) eodem, quo cęterę Domus, modo & ordine gubernentur. Sint longè à mœnibus & suburbijs dissitę: ecclesiam habeant intra claustra, quò fœmi- *[Domus Recessus.]*

nis nullo modo ingredi liceat. Qui in ea degunt Patres, ſilentium perpetuò ſeruent: ita vt neque cum ſæcularibus, neque inter ſe vmquam colloquantur, niſi præſcriptis diebus. Excipimus tamen loci Præpoſitum, Procuratorem & Ianitorem: ij enim quòd negotia domus adminiſtrent, ſilentium tam arctè cuſtodire non poterunt. Nulla ibi ſcientia prælegatur, ne noſtris quidem: vnam excipimus myſticam Theologiam, quam, vtpote tali loco congruam, ſemel in hebdomada prælegi volumus.

Præter ieiunia, quæ cunctis fidelibus Romana indicit Eccleſia, hæc item à nobis ſeruanda decernimus: Ieiunium Aduentus Domini, dum domi morabimur; Ferię ſextę per totum anni circulum, niſi fuerit pridie ieiunatum aut die poſtero ieiunandum; Secundę item & tertiæ feriæ ante Cineres. Secundis autem & quartis ferijs in vlla Domo noſtra, ſiue ea Profeſſorum ſit, ſiue Nouitiorum, ſiue Collegium, ſiue Receſſus, carnibus nullo modo veſcamur. Excipimus feriam ſecundam Paſchę & Pētecoſtes, & feſtum Natiuitatis Domini & Epiphanię, ſi in ſecundam & quartam feriam incidant. In ijs Domibus, vbi circularis habebitur meditatio, obſeruentur etiam hę corporales per circulum afflictationes. Singulis diebus feſtis ſit vnus è noſtris, qui ab omni cibo ieiunet, ſolo pane veſcatur, ſitim aqua, vel Superioris conſenſu, vino modico ſedet. Alius item cilicio carnem vexet; alius flagris ſe cędat. Qui autem ieiunabit, ex ea, quam ſibi ſubtrahat, cibi potuſuè portione pauperem aliquem reficiat ad fores domus: vt videlicet *fiat refectio pauperis abſtinentia ieiunantis.* Eumdem verò, quem cibo aluerit, Chriſtiana doctrina imbuere ſtudeat. Prętereà ſingulis ſextis per annum ferijs in vnaquaque Domo communis flagellatio (quam Diſciplinam nuncupant) intra eccleſiam celebretur.

Veſtes. Decet Minores Clericos & paupertatem profeſſos honeſtum quidem indumentum, vile tamen & rude. Itaque exteriores veſtes in Prouincia Romana & regno Neapolitano è Paſſanenſi panno; in reliqua autem Italia, & extra Italiam, ex eo quod in quaque regione, Patris Prouincialis & PP. Adſiſtentium arbitratu, viliſſimum extiterit, conficiantur. Porrò veſtitus exterior (hoc eſt, tunica, pallium & domeſtica toga) colore ſit niger, forma ſimplex, ſola munditia decorus; talis denique, vt nos ſemper paupertatis & moderationis admoneat. Tunica (quam clerici talarem, laici ſupra talum decurtatam gerant)

Collegia. non aperta antè, ſed vndique ſit concluſa. Collegijs ſingulis ſinguli pręficiantur Rectores, eorumque Vicarij. Chorus non erit in Collegijs quotidianus, ſed Dominicis tantùm

Studia. & feſtis diebus, qui ex pręcepto ſeruantur. Dialecticę Iſagoges, Logicę & Philoſophię quattuor ſit annorum curriculum; Theologię item quattuor. Ad ſummum quinque per id totum tempus lectiones auſcultent aſſiduè. Peracto autem curriculo, Scholaſtici è Collegijs in eam, quam Superior aſſignauerit, Domum commigrent: & ibi Nouitiorum vitam denuò per ſex menſes amplectantur.

Capitulum generale. Sexto quoque anno, itemque quotieſcumque Pater Generalis aliqua ratione defecerit, habeatur generale Capitulum, ſiue Romę, ſiue Neapoli. Quod quidem hi ſoli ingredi poterunt, videlicet Pater Generalis, Procurator generalis, quattuor Generalis Adſiſtentes, duo Viſitatores, Patres Prouinciales, ac ſingularum Prouinciarum bini Procuratores.

Præpoſitus generalis. Præpoſitus Generalis ſex annos curam Religionis habeat: eius domicilium ſit noſtra Romana Domus. Ex Italia nequaquam migret. Ad Patrem generalem ſpectabit eligere Procuratorem generalem. Eum Romæ ſemper degere, & Italum debere eſſe, decernimus. Eius partes erunt vniuerſi Ordinis negotia gerere, ac diligenter ex-

Adſiſtentes. pedire. Patres Adſiſtentes per ſexennium, vnà cum Patre Generali, Religionis negotia expedient, eumque in regendo Ordine ſedulò fideliterque iuuabunt. Prouincialis in Capitulo generali per triennium eligatur. Viſitatores bini in ſingulas Prouincias eligentur: per annum eorum munus duret. Prępoſiti locales eligantur à Capitulo generali per annum dumtaxat: ceteris autem annis, qui à Capitulo ad Capitulum intercurrent, à Patre Prouinciali ſuiſque Adſiſtentibus quotannis reficiantur.

Prælectiones publicæ. Quoniam ij qui erudiunt multos, fulgebunt ſicut ſtellæ in perpetuas æternitates, ſtatuendū duximus, licere noſtris, de facultate Patris Generalis ſiue Prouincialis, etiam ſęcularibus ad noſtra Collegia confluentibus, ſcientiam quamlibet prælegere, & publicè doce-

docere; videlicet Rhetoricam, Logicam, Philosophiam, Theologiam, & ceteras clericis congruentes, iisque à sacris Canonibus permissas. Postremò testatum volumus, nullā harū Constitutionum, neque aliarum deinceps faciendarum, obligare nos ad culpam, sed ad pœnam solummodo aliquam. Culpę verò ij solùm erunt obnoxij, qui aut quidpiam substantialium Religionis votorum, aut quod naturali, diuina siue ecclesiastica lege prohibeatur, ausi fuerint violare, aut præcepto, in virtute sanctæ obedientiæ à Superiore eis facto, non obedire.

CLERICORVM REGVLARIVM
B. MARIÆ
CONGREGATIO
A IOANNE LEONARDIO
INSTITVTA.

Ongregationis Clericorum Matris Dei, Lucæ in Italia primitùs erectæ, titulo Congregationis Clericorum sæcularium B. Mariæ Virginis, sub Gregorio XIII. anno 1574. fundator fuit venerabilis sacerdos IOANNES LEONARDIVS, ex Comitatu *Diecimo*, Lucensis diœcesis, oriundus. Eius primi discipuli ac socij fuerunt *Ioannes Baptista Cionius, Cæsar & Iulius Franciotti*, fratres germani, omnes nobiles Lucenses, & *Georgius Arrighinius*, in Pontetetto, diœcesis eiusdem Lucensis municipio, natus. Congregationis huius initia Alexander Guidiccionus, Episcopus Lucensis, anno 1583. primus probauit: exinde Clemens VIII. Papa anno 1596. dictam Congregationem bullato diplomate, mox recitando, confirmauit, sub Apostolicæ Sedis protectione suscepit, & ab ordinaria Episcoporum iurisdictione exemit. Cardenalis posteà Baronius, eiusdem Congregationis protector, auctoritate sibi ab eodem Clemente VIII. tradita, Constitutiones ab ipso Ioanne Leonardio scriptas anno 1604. die 10. Iunij approbauit, signauit & suo sigillo muniuit. Paulus V. regimen Scholarum piarum in Vrbe Clericis huius Congregationis die 14. Ianuarij 1614. commiserat: sed ipsi posteà hoc onus abdicarunt ac dimiserunt: vt constat ex diplomate eiusdem Pauli V. die 6. Martij 1617. dato, quod tomo 4. Bullarij, Romæ 1632. excusi, legitur. Idem Pontifex Marianis hisce Clericis posteà concessit, vt præter tria vota simplicia, castitatis, obedientiæ & perseuerantiæ (quæ ab eisdem vigore litterarum Clementis VIII. emitti solebant) simplex etiam *paupertatis* votum possint emittere. Exstantque diplomata die 30. Iulij 1615. & die 14. Augusti 1619. desuper edita. Gregorius XV. demum hanc Congregationem in Religionem trium votorum solemnium euexit atque approbauit, litteris 3. Nouembris 1621. desuper expeditis. Vtuntur autem eodem habitu, quo Patres Soc. Iesu. Ceterùm Ioannes Leonardius die 9. Octobris 1609. Romæ, cum opinione sanctitatis, obijt. Vnde Gregorius XV. mandauit, vt pro eius canonizatione formarentur processus: & iam permulti testes super eius virtutibus examinati fuerunt, & in dies examinantur. Huius Ordinis Clerici domicilium habent Lucæ iuxta ecclesiam S. Mariæ ad Curiam Orlandingorum; Romę verò ad S. Mariam de Capitellis, & ad S. Mariam in Porticu. De eodem Ordine agunt *Cæsar Franciottus* suprà laudatus, in libro quem de Sanctis Lucensibus Italicè in vrbe patria 1613. edidit, & *Iosephus Matrarius* eiusdem Con-

1574.

Congregationis Rector generalis, in Historia miraculosæ Imaginis S. Mariæ in Portico, Romæ 1627. edita. Sic ferè Augustinus Barbosa lib. 1. de Iure ecclesiastico vniuerso, cap. 14. num. 162.

CLEMENS VIII. Papa ad perpetuā rei memoriam &c. Cùm, sicut accepimus, venerabilis frater ALEXANDER Episcopus Lucanus, iam dudum Confraternitatem seu Societatem aut Congregationem Clericorum sæcularium & laicorum in communi viuentium, sub inuocatione & vexillo beatę & gloriosæ semper Virginis MARIÆ, in ecclesia S. Mariæ, Curtis *Orlādingorum*, Lucæ erexerit, ac dictæ Confraternitatis seu Cōgregationis confratribus, vt vnum ex eis qui alijs præesset, ac rerum & bonorum ipsius Confraternitatis seu Congregationis curam & administrationem gereret, cuique ipsi Confratres parere tenerentur, eligere, ac constitutiones per eum approbandas condere possent, facultatem concesserit (prout in patentibus litteris ipsius Alexandri Episcopi, anno Domini millesimo quintengesimo octogesimo tertio desuper confectis plenius contineri dicitur) ac eius Confraternitatis seu Congregationis Confratres Sacramentorum ecclesiasticorum administratione, diuini verbi prędicatione, & aliorum bonorum operum exemplo proximum iuuare totis viribus contendant: Nos, vt ipsi Confratres in suo laudabili proposito magis confoueantur, & ad huiusmodi pia & sancta opera exercenda prōptiores reddantur, ac fructus, quos in vinea Domini plurimos hactenus & maturos ac dulces locatori Domino obtulerunt, eosdem longè dulciores & maturiores ac vberiores in posterum offerant, motu proprio & ex certa nostra scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, erectionem Confraternitatis seu Societatis aut Congregationis Clericorum sæcularium, in dicta ecclesia ab eodem Alexandro Episcopo, vt præfertur, factam, nec non omnia & singula in dictis patentibus litteris, erectionem huiusmodi concernentibus, contenta, & inde secuta quæcumque, Apostolica auctoritate, tenore præsentium approbamus & confirmamus, illisque perpetuæ & inuiolabilis firmitatis robur adijcimus, ac omnes & singulos, tam iuris quàm facti & solemnitatum in eis forsan omissarum defectus, si qui interuenerint in eisdem, supplemus.

Et nihilominus eandem Confraternitatem in Congregationem Clericorum sęcularium, sub titulo seu inuocatione eiusdem B. Mariæ Virginis, cum eisdem regulis, institutis & facultatibus in dicta ecclesia, auctoritate & tenore præmissis perpetuò erigimus & instituimus: Nec non nunc & pro tempore existentibus Rectori & socijs dictæ Congregationis concedimus, vt quæcumque statuta & ordinationes, felix regimen & gubernium ipsius Congregationis concernentia, ac sacris Canonibus, & decretis Concilij Tridentini ac Romanorum Pontificum constitutionibus non aduersantia, condere possint; quę tamen condita ab Ordinario loci approbentur: quodque Confessores dictæ Congregationis, qui ab Ordinario approbati fuerint, confessiones quorumcumque ad eos accedentium, quocumque anni tempore, audire, & debitam illis pœnitentiam, pro modo culpæ, iniungere: Superiores autem ipsius Congregationis per se vel alium, seu alios ex ipsis iam approbatis suos subditos à censuris & casibus Sedi Apostolicæ reseruatis (non tamen contentis in litteris die cœnæ Domini legi solitis) absoluere, & etiam debitam illis pœnitentiam iniungere: nec non Superior dictæ Congregationis, receptos inobedientes, & illius constitutionum transgressores punire, & pœnitentia, pro modo culpæ, eius arbitrio (seruata tamen semper dictarum Constitutionum forma) eosdem afficere, & si sibi videbitur, cum assensu maioris partis dictæ Congregationis, culpabiles eijcere, inuocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio Episcopi, seu brachij sæcularis, liberè & licitè valeant, eisdem auctoritate & tenore concedimus.

Quodque recipiendi in Congregatione huiusmodi, tam clerici quàm laici, teneantur (vbi aliter Congregationi visum non fuerit remittendum) promittere, etiam cum iuramento, se refecturos expensas pro ipsis ab eadem Congregatione factas, si quando contigerit, vt sponte vel iusta de caussa expulsi ab eadem Congregatione discedant. Demum quòd Congregatio hæc sit & perpetuò remaneat sub protectione huius Sedis Apostolicæ (non tamen exempta ab ordinaria iurisdictione Episcoporum Lucanorum, qui pro tem-

tempore erunt, quo ad visitationem & reformationem, si opus fuerit, iuxta Constitutiones eiusdem Congregationis tantùm, nec aliàs aliter, nec alio modo) perpetuò statuimus & ordinamus &c. Datum Tusculi, sub annulo Piscatoris, die 13. Octobris, 1595. pontificatus nostri anno quarto. 1595.

CLERICORVM REGVLARIVM
SCHOLARVM PIARVM CONGREGATIO
A IOSEPHO CALASANTIO INCOHATA.

Ongregatio Clericorum pauperum Matris Dei Scholarum piarum, Clementis VIII. auctoritate, à *Ioanne Calasantio*, aliàs de Matre Dei, ex regno Aragoniæ oriundo instituta & per Paulum V. confirmata fuit. Gregorius XV. eam in Religionem trium votorum solemnium 1621. prouexit, & varijs priuilegijs firmauit. Exstat volumen Constitutionum: quarum confirmationem 1622. Calasantius ab eodem Pontifice impetrauit. Habent Ministrum Generalem; gestant clericalem habitum honestum, sed ex viliore panno; incedunt nudis pedibus; comitantur pueros quos docent ad domos parentum. Viuunt Romæ ad S. Pantaleonem in Pasquino, vt vulgò vocant, & in varijs Vrbis regionibus scholas aperiunt. Collegium item Nazarenum, haut procul ab æde S. Andreæ *de la Frata* nuncupata, possident; habentque Domum Nouitiatus Ad quattuor fontes, in via quæ ducit ad templum B. Virginis de Victoria. De hoc Ordine agit Pancirola in suo Thesauro, vbi Parionis regionem describit. Sic ferè Augustinus Barbosa lib. 1. c. 14. De Iure ecclesiastico vniuerso, nu. 163.

PAVLVS Papa V. ad perpetuam rei memoriam. Cùm accepissimus, quòd opus *Scholarum piarum*, à nobis in Vrbe nostra ad pauperes erudiendos & instituendos erectarum, vberos fructus ferebat, nos felici eiusdem operis progressui consultum esse cupientes, curam, regimen & administrationem dictarum in Vrbe erectarum, & aliarum piarum Scholarum pro tempore erigendarum, dilectis filijs Præposito generali & Clericis sæcularibus Congregationis B. Mariæ commisimus & demandauimus, prout in nostris desuper sub die 4. Ianuarij 1614. expeditis litteris pleniùs continetur. Cùm autem, sicut accepimus, Clerici sæculares præfati bonorum stabilium possessione se abdicari nolint (propterea quòd alijs muneribus & exercitijs, iuxta regularia eiusdem Congregationis instituta, Apostolica auctoritate confirmata, ne vacent, impediri se sentiant) & huiusmodi exercitijs potiùs operam dare, quàm prædictas Scholas regere malint; nos (ne tam piũ ac præsertim pauperũ liberorum Christianæ educationi & eruditioni proficuũ opus aliquod propterea detrimentũ patiatur) quantùm cũ Domino possumus, prouidere volentes, litteras nostras prædictas, omniaq; & singula in illis contenta, Apostolica auctoritate, tenore præsentium reuocamus & annullamus, nulliusque roboris vel momenti esse & fore decernimus & declaramus. Præterea in domo earumdẽ Scholarum Vrbis prædictæ vnam *Congregationem Scholarum piarum*, ab vno Præfecto regendam & gubernandam (quæ de cetero perpetuis futuris temporibus *Paulina pauperum Matris Dei Scholarum piarum* nuncupari, nec vltra viginti ab Vrbe milliaria extendi, neque vllum locum, in quo Scholæ piç non sint, domibus Nouitiorum exceptis, habere, & qui eidem Congregationi Bullarij tom. 3.

gationi nomen dare voluerint,finitis duobus probationis annis, omnes tam ad sacros,etiã presbyteratus, Ordines promoti,& clericali charactere dũtaxat insigniti,quàm fratres operarij, tria simplicia vota,paupertatis videlicet,ac castitatis & obedientiæ, super quibus à nemine, præterquam à Romano Pontifice pro tempore existente dispensari possit, emittere,ac gratis & nullo stipendio, mercede, salario aut honorario accepto, ad pueros in primis elementis, Grammatica, Computu, ac præcipuè in Fidei catholicæ rudimentis erudiendos,bonis & pijs moribus imbuendos, ac demum Christiano more educandos, operam, laborem ac studium conferre debeant) sine alicuius præiudicio, de nouo erigimus & instituimus.

Ita verò quòd qui simplex paupertatis votum, vt præfertur, emiserint, quamdiu in prædicta Congregatione permanserint,cuiuscumque dominij, iuris & proprietatis incapaces sint, idemque paupertatis votum summam in ijs paupertatem inducat,tam in particulari quàm in communi; ita vt nihil omnino iuris habeant, sed nec habere aut acquirere quouis titulo possint in bonis seu ad bona, quæ vocantur immobilia, vel quæ pro immobilibus habentur. Huic verò paupertati omnia ad eorum vsum pertinentia, cibos, vestes,supellectilem tam sacram quàm profanam, statui & instituto conuenientia,domos verò,hortos contiguos domibus, ecclesias, sacristias, oratoria ac scholas & huiusmodi immobilia,quæ pariter vsui eorum destinantur, similiter conuenientia, vt præfertur, & prætereà in dominio Romani Pontificis pro tempore existentis, mobilia verò in dominio ipsorum,in communi tamen esse debere,similiter decernimus & declaramus. Dictarum verò in Vrbe,& extra eam infra viginti milliaria erectarum,& pro tempore erigendarum piarum Scholarum, & Congregationis prædictæ sic erectæ Præfecturam, curam, regimen & administrationem dilecto filio *Iosepho Calasantio*, Scholarum prædictarum nunc Præfecto,ad nostrum beneplacitum committimus & demandamus: ita quòd liceat Iosepho & Congregationi huiusmodi earumdem & aliarum Scholarum huiusmodi,simul atque erectæ fuerint, bonorum corporalem, realem & actualem possessionem, præsentium vigore, capere & apprehendere, & illa in Scholarum prædictarum beneficium possidere.

Insuper duodecim eiusdem Congregationis Clericis, qui votum paupertatis, vt præfertur, emiserint, vt arbitrio nunc & pro tempore existentis apud nos & Sedem Apostolicam earumdem Scholarum Protectoris,ad omnes,etiam sacros & presbyteratus,Ordines à quocumque maluerint catholico Antistite,gratiam & communionem eiusdem Sedis habente,ad titulum paupertatis huiusmodi promoueri, & promoti in illis, etiam in altaris ministerio ministrare, dummodo tamen ad hoc idonei reperti fuerint, neque aliud illis canonicum obstet impedimentum. Ita tamen quòd si ex dicta Congregatione exire siue emitti contigerit,tamdiu suspensi ab executione Ordinum susceptorum remaneant,quamdiu in reditibus tantum habuerint, quantum ad congruam eorum sustentationem sufficiat.

Insuper Iosepho & Congregationi huiusmodi, de consensu dicti Benedicti Episcopi & Cardinalis,ac pro tempore existentis Protectoris, vt pro felici Congregationis prædictæ illiusque domorum & Scholarum regimine,quæcumq; Statuta,Capitula, Ordinationes & Decreta necessaria & oportuna, licita tamen & honesta,sacrisque Canonibus & Concilij Tridentini Decretis ac Constitutionibus Apostolicis non contraria, per Apostolicam Sedem approbanda & confirmanda,facere & edere, illaque pro tempore,prout eis videbitur & expediens fuerit, præuia simili approbatione & confirmatione, mutare, alterare, corrigere & in melius reformare liberè & licitè valeant, auctoritate & tenore paribus concedimus & indulgemus. Non obstantibus &c. Datum Romæ apud S. Mariam maiorem sub annulo Piscatoris, die 6. Martij 1617. pontificatus nostri anno duo-
1617. decimo.

Gre-

Gregorij XV. Pontificis diplomata varia.

GRegorius Papa XV. ad perpetuam rei memoriam &c. Cùm, sicut dilectus filius *Iosephus de Matre Dei*, Præfectus generalis Congregationis Clericorum pauperum Matris Dei Scholarum piarum de Vrbe, nobis nuper exponi fecit, Clerici eiusdem Cōgregationis tria simplicia, *paupertatis* scilicet, *castitatis* & *obedientiæ* vota emittant; cumque perfectioris vitæ studio ducti, simplicia vota prædicta per nos solemnia declarari nobis humiliter supplicassent; venerabiles fratres nostri S. R. E. Cardinales, negotijs Episcoporum & Regularium præpositi, quibus negotium huiusmodi maturè examinandum & nobis referendum commisimus, prędictam Congregationem nuncupatam pauperum Matris Dei olim Romæ fel. rec. Clementis Papę VIII. prædecessoris nostri auctoritate erectam, per sanctæ memoriæ Paulum Papam V. prædecessorem nostrum confirmatam, & prope ecclesiam S. Pantaleonis de Vrbe modò degentem, in Religionem trium votorum solemnium approbari posse censuerint: prout in decreto desuper sub die 31. Augusti proximè pręteriti facto dicitur contineri: Bullarij tom. 4.

Nos pijs Iosephi & Clericorum prædictorum votis huiusmodi, quantùm cum Domino possumus, benignè annuere, eosque specialibus fauoribus & gratijs prosequi volentes &c. supplicationibus eorum nomine nobis super hoc humiliter porrectis inclinati, decretum prædictum, Apostolica auctoritate, tenore præsentium approbamus & confirmamus, illique perpetuæ & inuiolabilis Apostolicę firmitatis robur adijcimus, ac omnes & singulos tam iuris quàm facti defectus, si qui desuper quomodolibet interuenerint, supplemus. Datum Romæ apud S. Petrum sub annulo Piscatoris, die 18. Nouēbris 1621. pontificatus nostri anno primo. 1621.

Gregorius Papa XV. ad perpetuam rei memoriam. Cùm, sicut dilecti filij, Præpositus & Clerici Congregationis pauperum Matris Dei Scholarum piarum nobis nuper exponi fecerunt, ipsi pro felici & prospero eiusdem Congregationis statu atque regimine diuersas Constitutiones fecerint, illasque in vnum volumen redegerint, tenoris subsequentis &c. (*Cōstitutiones ea seorsim Romæ typis excusæ exstant, sed ad manum meam hactenus non peruenerunt.*) Capitulum generale supradictas Constitutiones immutare aut infringere, nisi ex sex Capituli partibus quinque concurrant, non posse, volumus atque statuimus, ad Omnipotentis Dei gloriam, & proximorum vtilitatem. Bullarij tom. 4.

Nos inuiolabili dictarum Constitutionū obseruationi, quantùm cum Domino possumus, consulere, dictosq; Præpositum & Clericos specialibus fauoribus & gratijs prosequi volentes, supplicationibus eorum nomine nobis super hoc humiliter porrectis inclinati, de venerabilium fratrum nostrorum S. R. E. Cardinalium, negotijs Episcoporum & Regularium præpositorum consilio, Constitutiones prędictas, omniaque & singula in eis contenta, Apostolica auctoritate, tenore prǽsentium perpetuò approbamus & confirmamus, ac illis perpetuę & inuiolabilis Apostolicę firmitatis robur adijcimus &c. Datum Romę apud S. Petrum sub annulo Piscatoris, die 31. Ianuarij, pontificatus nostri anno primo. 1622.

GREGORIVS Papa XV. ad perpetuam rei memoriam &c. Nos prospero & felici dilectorum filiorum Clericorum regularium Congregationis pauperum Matris Dei Scholarum piarū de Vrbe regimini, quantùm cum Domino possumus, consulere, eosdemque Clericos specialibus fauoribus & gratijs prosequi volentes &c. supplicationibus illorum nomine nobis super hoc humiliter porrectis inclinati, de venerabilium fratrum nostrorum S. R. E. Cardinalium, negotijs Regularium præpositorum consilio, dilectum filium Iosephum à Matre Dei eiusdem Congregationis Clericorum in Ministrum Generalem ipsius Congregationis ad nouennium tantùm, qui cum dilectis etiam filijs Petro à Natiuitate, Viuiano ab Assumptione, Francisco à Purificatione, ac Paulo similiter ab Assumptione, dictæ Congregationis pariter Clericis, socijs suis, vocem actiuam & passiuam habeat, ac corpus Religionis reprǽsentet, Apostolica auctoritate, tenore

præsentium facimus, constituimus & deputamus; nec non eidem Ioseph o, vt tam ipse quàm sui socij prædicti vota solemnia in manibus alicuius Prelati ecclesiastici, eorum arbitrio eligendi, emittere liberè & licitè valeant, auctoritate & tenore prædictis licentiam & facultatem concedimus & impartimur &c. Datum Romæ apud S. Mariam
1622. maiorem sub annulo Piscatoris, die 28. Aprilis 1622. pontificatus nostri anno secundo.

CLERICORVM
DOCTRINÆ CHRISTIANÆ
CONGREGATIO.

Bullarij tom. 3.

Aulus Papa V. ad perpetuam rei memoriam. Considerantes nos, iure optimo à sacro Tridentino Concilio, & summis Pontificibus, prędecessoribus nostris, statutum, & iam multis abhinc annis, maximo Ecclesiæ Dei commodo, obseruatum fuisse, vt pueri singulis Dominicis & alijs festiuis diebus Fidei rudimenta, obedientiam erga Deum & parentes, aliasque Christianas virtutes ab ijs, ad quos spectat, edocerentur; vt hac ratione, quia ad mundi voluptates sequendas natura proni sunt, Christiana pietate eruditi de virtute in virtutem proficientes, tales euaderent, qui ad populi Christiani mores reformandos & catholicæ Fidei incrementum idonei efficerentur ministri: atque hoc consilio, cùm nonnulli probitatis viri, zelo caritatis accensi, pro diuini cultus augmento, in hac alma Vrbe nostra, ceterarum matre & magistra, Tridentino Concilio publicato, in quibusdam ecclesijs pueros & adultos quoscumque summa pietate ac diligentia Doctrinam Christianam docere cœpissent, hoc pium opus, pręstante Domino, exiguo temporis spatio adeò incrementa suscepisse, vt Congregatio sub *Doctrina Christiana* nomine iam pridem instituta fuerit: ex quibus licet aliqui tantùm in communi vita viuant, cum suo Pręposito in ecclesia S. Agathę, regionis Transtiberinę, in vnum tamen omnes sub vno Protectore conueniunt, atque vno Præside huic saluberrimo operi, singulis festiuis diebus, sedula incubuerunt & incumbunt diligentia:

Nos pro nostro pastoralis officij munere, hoc pium Christianæque Reipublicæ necessariũ opus (ex quo hactenus vberrimi fructus prouenerunt, ac multò vberiores posthac prouenturos speramus) ex animo amplectentes, illudque in dies augeri magis ac magis cupientes, Congregationem prædictam in Vrbe institutam, nec non singulas illius personas & ecclesias, nempe S. Martini regionis Arenulæ, & S. Agathæ regionis Transtiberinæ, eidem Congregationi Apostolica auctoritate concessas, sub nostra & Sedis Apostolicæ protectione suscipientes, motu proprio & ex certa scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, in celeberrima basilica principis Apostolorum de Vrbe Congregationem Doctrinę Christianę huiusmodi in Archiconfraternitatem, Apostolica auctoritate, tenore præsentium perpetuò erigimus & instituimus: illiusque sic erectæ & institutæ perpetuum Administratorem & Protectorem dilectum filium nostrum Hieronymum, tituli S. Basilij presbyterum Cardinalem *Pamphilium* nuncupatum, ac pro tempore existentem in Vrbe & eius districtu Romani Pontificis Vicarium, harum serie constituimus & deputamus: ac ipsius Archiconfraternitatis Confratribus pro tempore existentibus aggregandi dictę Archiconfraternitati alias quasuis eiusdem Doctrinę Christianę, in qualibet mundi parte, canonicè erectas & institutas ac instituendas Confraternitates, illisque priuilegia, indulta, fauores, exemptiones, gratias & indulgentias sibi per nos concessas

cessas, ac pro tempore à Sede Apostolica concedendas communicandi; nec non de Administratoris & Protectoris prædicti consensu, quæcumque Statuta, felix regimen & gubernium dictæ Archiconfraternitatis concernentia, licita tamen & honesta, ac sacris Canonibus & Decretis Concilij prędicti, Constitutionibusque Apostolicis minimè contraria condendi, illaque sic condita, pro rerum & temporum qualitate, in toto vel parte, ac toties quoties opus fuerit, immutandi, & in eorum locum alia de nouo edendi licentiam, facultatem & auctoritatem concedimus & impertimur &c. Datum Tusculi sub annulo Piscatoris, die 6. Octobris 1607. pontificatus nostri anno tertio. 1607.

GREGORIVS Papa XV. ad perpetuam rei memoriam. Cùm (sicut dilecti filij Præpositus & Clerici Congregationis Doctrinę Christianæ, in ecclesia S. Agathę trans Tiberim de Vrbe institutæ, nobis nuper exponi fecerunt) Clerici eiusdem Congregationis, elapso Nouitiatus anno, votum cum iuramento in eadem Congregatione perpetuò manendi libera & spontanea voluntate emittant; nonnulli verò super voto ac iuramento pręfatis, inuita etiam Congregatione eiusmodi, dispensare, & illa commutare licitum putent, & de facto, in eiusdem Congregationis prędiudicium, dispensent & commutent: Nos pręmissis, quãtum cum Domino possumus, obuiare, dictosque Prępositos & Clericos specialibus fauoribus & gratijs prosequi volentes &c. quòd de cetero cum Clericis eiusdem Congregationis, super voto & iuramento pręfatis, nisi per nos aut Romanum Pontificem pro tempore existentem dispensari, aut votum & iuramentum pręfata commutari nullatenus possint, auctoritate Apostolica, tenore pręsentium decernimus & ordinamus &c. Datum Romæ apud S. Petrum sub annulo Piscatoris, die 12. Nouembris 1621. pontificatus nostri anno secundo. 1621.

Bullarij tomo 4.

NOTATIO. Petrus Martyr Felinus, ordinis Seruorum B. Mariæ, in libro suo de Admirandis Vrbis Romæ, tradit Congregationem Doctrinę Christianę anno 1560. incohatam fuisse à quodam Marco Mediolanensi: qui primus, cum aliquot sodalibus suis, in templo S. Apollinaris, Doctrinam Christianam pueris alijsque rudibus explicare cœpit. Idem Felinus libro citato narrat, Romę iuxta ędem SS. Ruffinę & Secundę, commorari pias quasdam virgines ac matronas ex Congregatione Doctrinę Christianę, siue ex Societate S. Vrsulę, instituta anno sęculari 1600. à quadam Francisca ex Belgio oriunda, & altera quadam Francisca, natione Franca. Ceterùm pręter Romanam Clericorum Doctrinę Christianę Congregationem, paulò antè memoratam, fuit & alia eiusdem instituti Congregatio in Gallia à pijssimo presbytero *Cæsare Busio* fundata: de qua suprà, cùm de Somascenis ageremus, pag. 75. & 77. locuti sumus.

CONGREGATIO ORATORII IESV CHRISTI A PETRO BERVLLIO CARDINALE INSTITVTA.

PAVLVS Episcopus, seruus seruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam. Sacrosanctę Romanę Ecclesię, quam Dei vnigenitus Iesus Christus D.N. auctor ipse piorum operum fundauit, regimini superna dispositione pręsidentes, pro nobis commissi gregis Dominici prospero statu & animarum salute solliciti esse compellimur, & ea sincerè tenemur amplecti, quę ad incrementum Religionis pertinent, & ad virtutum spectant ornamentũ; ac vt piæ Christi fidelium Congregationes instituantur, & exinde vberiores fructus bonorum operum, in illis locis præsertim vbi id magis expedire dignoscitur, in

Bullarij tom. 3. in Appen.

dies per pia & spiritualia exercitia accrescant,& ijs exercitijs debitè Domino famulantes personæ animarum suarum salutem,eodem Domino miserante, faciliùs consequi, ceterisque Christi fidelibus vitæ ac morum exemplo proficere valeant ad salutem. Sanè exhibita nobis nuper, pro parte venerabilis fratris nostri HENRICI Episcopi Parisiensis, ac carissimæ in Christo filiæ MARIÆ Francorum Reginę, petitio continebat, quòd aliàs cùm ipsa Maria Regina, pio deuotionis zelo ducta, vt aliquo deuotionis suę monumento immensarum gratiarum munera, quibus eam bonorum omnium largitor optimus decorauit, testari possit,disciplinam Ecclesiasticam vndique ferè in regno Franciæ hæresum bellorumque præteritorum iniuria, tum in Religione,tum etiam in moribus non parum deprauatam ac corruptam, in primæuum & pristinum suum statum, deuotionisque & pietatis splendorem salubri aliqua ratione restitui plurimùm desideret; & id (re ipsa in consultatione cum viris grauibus & pijs, ac præsertim cum dicto *Henrico* Episcopo pluries habita, matureque discussa) vtiliùs & fructuosiùs, quàm ex institutione alicuius Congregationis piorum Sacerdotum, quorum studium & officium ac munus sacerdotale,iuxta sanctum atque pium illius institutum,debitè exequendum & adimplẽdum sit omnino directum, instituendę exequi posse non videatur, ipsaque *Maria* Regina vnam deuotam piorum ac probatæ vitę Sacerdotum, quorum principale institutũ singulas actiones ordini sacerdotali conuenientes & essentiales amplecti existat,Congregationem in ipso regno & pręsertim in ciuitate Parisiensi,vbi illa non parũ desiderari videtur,erigi & institui,curamque erectionis & institutionis huiusmodi dilecto filio PETRO DE BERVLLE, Presbytero Parisiensi (cuius ministerium felici progressui & directioni ipsius Congregationis maximè profuturum esse in Domino confidit) per nos committi & demandari summoperè desideret; pro parte eorumdem *Henrici* Episcopi & *Mariæ* Reginę, nobis fuit humiliter supplicatum, quatenus Congregationem piorum ac probatæ vitę Sacerdotum perpetuò erigere & instituere, illiusque curam dicto *Petro* committere & demandare, vt pręfertur, ac aliàs de Apostolicę potestatis prouidentia consulere dignaremur.

Nos igitur, quibus cura & solicitudo cordi insidet Fidem & Religionem catholicam propagare, diuinique cultus augmentum, & vt Christi fideles singuli,per viam salutis in hoc sęculo gradientes, ad cœlestia regna peruenire mereantur, procurare, pręsertim vbi Catholicorum Principum vota id exposcere, ac in Domino salubriter conspicimus expedire,considerantes huiusmodi institutionem specialiter sacerdotes aut personas ad sacerdotalem statum aspirantes,vel saltem eorum ministerio necessarias,ac Iesum Christum Dominum nostrum,sacerdotalis dignitatis immediatum institutorem,tangere & respicere,æquum maximè & rationi consentaneum iudicamus, vt qui huiusmodi institutum aggrediuntur, vltra communem fidelium deuotionem, speciali & particulari deuotione IESV CHRISTI Domini nostri addicantur, qui est *Sacerdos in æternum secundùm ordinem Melchisedech*, & fons sacerdotij in Ecclesia Christiana. Hinc pio & salubri dictæ MARIÆ Reginæ desiderio fauorabiliter annuere, ac ipsum opus pium Sedis Apostolicæ consolatione confouere, nec non Christi fideles ad pia,meritoria & salutaria opera exercenda,ecclesias quoque & sacra Dei templa deuotionis caussa visitanda, æternis præmijs ac spiritualibus muneribus & peccatorum remissione inuitare volentes, necnon HENRICVM Episcopum & PETRVM prædictos ac eorum quemlibet à quibusuis excommunicationis,suspensionis & interdicti, alijsque ecclesiasticis sententijs, censuris & pœnis,à iure vel ab homine quauis occasione vel caussa latis, si quibus quomodolibet innodati existunt,ad effectum præsentium dumtaxat consequendum, harum serie absoluentes,& absolutos fore censentes, huiusmodi supplicationibus inclinati,dicto PETRO apud nos de religionis zelo, vitæ ac morum honestate, alijsque probitatis & virtutum meritis multipliciter commendato,nostram & dictę Sedis benedictionem impartientes,ad laudem & gloriam omnipotentis Dei Patris, & animarum salutem, vnam sub nomine *Oratorij Iesu Christi Domini nostri* Congregationem in honorem orationum quas in diebus carnis suæ fudit; vt ij qui Congregationem ipsam ingredientur eumdem

Iesum

Iesum Christum pro nobis in oratione positum & pernoctantem reuereantur, atque etiam instituti, ad quod vocati sunt, moneantur, & præsertim semper hanc præcipuam omnibus communem & omni tempore congruentem officij eorum partem, quæ in orationibus pro populo ac in Dei laudibus celebrandis versantur, habeant, Apostolica auctoritate, tenore præsentium, sine alicuius præiudicio, perpetuò erigimus & instituimus. Dictumque Petrum Institutorem in Præpositum generalem huius piorum Sacerdotum, nulli anteà religioni voto solemni addictorũ, nec nõ & aliorum ad presbyteratus ordinẽ promoueri cupientiũ, & reliquorum ad familiaria officia necessariorum Congregationis *Oratorij Iesu Christi* D.N. nuncupandę huiusmodi, qui simul & in societate religiosè viuere & in humilitatis spiritu & pię vitę studijs Altissimo famulatũ exhibere & impendere studeant; quorũ principale ac præcipuum institutũ sit, perfectioni status sacerdotalis totaliter incumbere, singulasque actiones ordini sacerdotali propriè & essentialiter conuenientes, sibi ab eorum Ordinarijs, vbi stabilita fuerit, præscribendas, & non aliàs amplecti; Sacerdotum insuper, & aliorum ad sacros Ordines aspirantium instructioni, non circa scientiam, sed circa vsum scientiæ, ritus & mores propriè ecclesiasticos, se addicere volentes; cum plena & omnimoda facultate, potestate & auctoritate, eidem PETRO per nos ad id assumpto, & à dicta MARIA Regina summopere commendato, vt prædictam Congregationem huiusmodi, tam in ciuitate Parisiensi quàm in omnibus alijs ciuitatibus, opidis, terris & locis, ad quę à locorum Episcopis vocatus fuerit, & non aliàs, instituendam, ac demum pro felici statu & directione personarum, ac bonorum spiritualium & temporalium eiusdem Congregationis seu Congregationum sic erigendarum, tam circa receptionem & admissionem, numerum, ætatem & qualitates in ipsa Congregatione recipiendorum & admittendorum, eorumque instructionem & disciplinam, exercitia, ac modum & formam diuinorum officiorum, precum & orationum, aliorumque suffragiorum recitandorum, & alia ipsis Congregationibus vtilia atque necessaria quęcumque statuta, ordinationes & capitula, licita & honesta, sacrisque Canonibus & constitutionibus Apostolicis, necnon Concilij Tridentini decretis minimè contraria, à sancta Sede Apostolica postmodum approbanda, confirmanda, ac per ipsarum Congregationum Præpositum, Presbyteros, Officiales, ministros & coadiutores, sub pœnis in eis apponendis, adimplenda & obseruanda, faciendi, edendi & condendi, factaque, edita & condita, quoties pro illorum ac rerum & temporum qualitate & vicissitudine, seu aliàs videbitur, corrigendi, limitandi, immutandi, alterandi, ac etiam alia, vt præfertur, examinandi & approbandi, ac etiam, vt præfertur, adimplenda & obseruanda, ex integro faciendi & condendi, aliaque omnia, & singula à similium Congregationum, nec non quorumcumque Ordinum approbatorum constitutoribus, aut alijs Superioribus etiam generalibus, de iure vel consuetudine, siue ex priuilegio aut aliàs quomodocumque fieri & exequi solita faciendi & exequendi, dicta auctoritate deputamus & assumimus.

Omnesque alias, ad instar supradictæ per nos sic erectæ, canonicè erigendas Congregationes, quas ab ea Parisiensi, & à dicto Præposito generali, quocumque locorum stabilitæ fuerint, in omnibus dependere volumus & intelligimus, ex nunc, prout postquam auctoritate prædicta erectę fuerint, eisdem auctoritate & tenore perpetuò approbamus & confirmamus. Ita tamen quòd Congregatio Parisiensis saltem *duodecim Presbyteris* constare & tot reditus annuos habere debeat, ex quibus vnicuique presbytero huiusmodi portio annua 45. Ducatorũ auri de Camera obuenire possit. Ceteræ verò Congregationes *decem* ad minus presbyteros, ac eosdem reditus annuos, vel quæ Sedis prędictæ Legatus, aut pro tempore existens Nuncius Apostolicus & Episcopus loci, ac dictæ Congregationis sic erectæ Prępositus generalis, pró loci qualitate sufficere iudicauerint, habere debeant. Et postremò eisdẽ Congregationibus ex nunc, prout etiam postquam institutæ & erectæ fuerint, vt præfertur, pro illarum dote ac dicti Petri, nec non Præpositi generalis & Presbyterorum eorumdem pro tempore existentium sustentatione, oneꝛumque illis incumbentium supportatione, omnia & singula, res, bona, fructus, reditus & legata, ac eleëmosynas, tam per dictam *Mariam* Reginam quàm alios quoscumque

Christi

Christi fideles dictis Congregationibus quomodolibet relinquenda, donanda & elargienda (ita quòd liceat dicto Petro vel alij Præposito generali & Presbyteris dictarum Congregationum pro tempore existentibus, illorum omnium corporalem, realem & actualem possessionem, per se vel alium seu alios, dictarum Congregationum nomine, liberè apprehendere & perpetuò retinere, fructus quoque, reditus & prouentus, iura, obuentiones & emolumenta quæcumque eorumdem percipere, exigere, leuare, recuperare, ac in dictarum Congregationum vsus & vtilitatem conuertere (Diœcesani loci vel cuiusuis alterius licentia desuper minimè requisita) etiam perpetuò applicamus.

Non obstantibus Apostolicis, ac in vniuersalibus, prouincialibus & synodalibus Concilijs editis, generalibus vel specialibus constitutionibus & ordinationibus, ac statutis & consuetudinibus, priuilegijs quoque, indultis ac litteris Apostolicis, quibuscumque superioribus & personis, sub quibuscumque tenoribus & formis, ac cum quibusuis etiā derogatoriarum derogatorijs, alijsque efficacioribus & insolitis clausulis, nec non irritantibus & alijs decretis, in genere vel in specie, per quoscumque Romanos Pontifices prædecessores nostros, & Sedem prædictam, eiusque Legatos, quauis caussa & occasione, etiam motu proprio, & ex certa scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, ac etiam consistorialiter, & aliàs quomodolibet etiam iteratis vicibus, concessis, approbatis & innouatis; quibus omnibus etiam si de illis eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa & indiuidua mentio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc seruanda esset, tenores huiusmodi, ac si de verbo ad verbum & forma in illis tradita obseruata, nihilque penitus omisso, inserti forent, illis aliàs in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter & expressè derogamus, ceterisque contrarijs quibuscumque.

Ceterùm ad augendam fidelium deuotionem, animarumque saluti consulendum, & vt Christi fideles ad huius instituti exercitium animentur atque inuitentur, de omnipotentis Dei misericordia, ac beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius meritis confisi, omnibus & singulis Presbyteris, qui perpetuis futuris temporibus dictam Congregationem ingredientur, & in ea recipientur, eorumque Coadiutoribus & Oblatis alijsque ministris, die eorum & cuiuslibet ipsorum ingressus, receptionis ac professionis, ac in mortis articulo, si pœnitentes & confessi ac sacra communione refecti fuerint, plenariam Indulgentiam & omnium peccatorum suorum remissionem, eisdem auctoritate & tenore, misericorditer in Domino concedimus & elargimur. Postremò eisdem Pręposito, Presbyteris, Coadiutoribus, Oblatis & alijs ministris prædictis, qui Congregationibus publicis vel secretis, pro quocumque opere pio exercendo, interfuerint, aut pium aliquod opus circa functiones suas exercuerint, toties, pro quolibet præmissorum piorum operum, & vt magis ad sui instituti opera animentur, & suauiùs ad ea inuitentur, sexaginta dies de iniunctis eis vel aliàs quomodolibet debitis pœnitentijs, etiam Apostolica auctoritate & tenore huiusmodi, misericorditer relaxamus; necnon tam ipsis, quàm omnibus alijs Christi fidelibus, qui etiam verè pœnitentes & confessi, ac sacra communione refecti, eorumdem Presbyterorum ecclesias aut oratoria, in sanctissimi Corporis Christi & Assumptionis B. Mariæ Virginis festiuitatum, ac in quo ecclesiæ seu oratoria dictorum Presbyterorum in vnaquaque diœcesi seu loco proxima vice populo aperientur, diebus, deuotè visitauerint, simili Apostolica auctoritate, tenore præsentium etiam Indulgentiam plenariam & omnium peccatorum suorum remissionem concedimus & elargimur, præsentibus perpetuis futuris temporibus duraturis. Nulli ergo *&c.* Si
1613. quis autem, *&c.* Datum Tusculi, anno à Natiuitate D. N. Iesu Christi 1613. VI. Idus Maij, anno pontificatus nostri octauo.

Cap.

Caput II. *Summarium instituti Congregationis Oratorij Iesu Christi Domini nostri.*

SAcerdotum in societate viuentium instituti primordia in Apostolis, ipso IESV CHRISTO Domino nostro auctore, fuisse consecrata, antiquus Ecclesiæ vsus, & Canonicorũ longa purioribus temporibus praxis euidenter probant. Vnde Congregatio Presbyterorum, qui sunt è Clero, nullo Religionis voto obstricti, non tam institutio noua quàm instauratio dicenda est; à *S. Philippo Nerio* Romæ primùm, posteà titulo Oratorij IESV Christi Domini nostri, Pauli V. Pont. Max. auctoritate in Gallia erecta & propagata; Præpositis cùm ad bonum Congregationis regimen, tum ad spiritualem directionem Congregatorum ab Episcopis seu Ordinarijs locorum constitutis. Qui quidem sicut ex suauitate spiritus & caritate potiùs, quàm ex vlla potestate coërcitiua nec imperando aut iubendo, sed monendo & suadendo sibi commissos dirigunt; ita illi spontanea quadam subiectione, atque omninò ex deuotionis affectu, & eius amore qui pro nobis factus est obediens vsque ad mortem, sese submittunt. Tota verò & integra iurisdictio penes Episcopos manet; nec ipsa Congregatio in genere vel in particulari vllis gaudet priuilegiis, dispensationibus, exemptionibus, quæ illorum auctoritati vel minimùm derogent. Vtque diuinâ in perpetuum Ecclesiæ bonum intendente prouidentiâ, omnibus propè sæculis innumerabiles, ad agrum Domini excolendum missi operarij, gloriæ Dei & salutis animarum zelatores longè eximij, ex Ordinum regularium varietate, quâ filia Regis est circumamicta, prodierunt; sic nostra ætate velut nouissima prodijt Congregatio Sacerdotum è Clero: qui (vt ex primæua Christi Domini institutione, & sacerdotali consecratione admonentur, & vt multorum sæculorum consuetudine fuit obseruatum) in communi viuentes, Episcopis in vsu sui ordinis omninò & immediatè subiacent, quò fit vt ipsi Episcopi plures ad manum habeant Sacerdotes, quibus ad omnia munia obeunda vti possint ad nutum. Institutio & Status.

In ipsam porrò Congregationẽ non nisi probati admittuntur Sacerdotes, vel sacerdotio destinati, itemq; laici exterioribus ministerijs deputati. Qui omnes, vt nihil iuris acquirunt dũ se dictę Cõgregationi adscribunt, sic etiã nihil perdunt aut amittunt de suis iuribus, gradibus, beneficijs aut bonis tẽporalibus: de quibus liberè & piè possunt disponere. Debent tamen suis in ecclesijs residere, quibus incumbit onus residendi. Ceterùm quæ apud Regulares *Probatio* seu *Nouitiatus*, in Congregatione *Institutio* nuncupatur; nullo tamen præfixo tironibus spatio; nisi quod ex illorum statu aut maturo profectu, & Directorum arbitrio, ad ecclesiasticæ perfectionis apicem conscendentibus satis esse censetur.

Præter eos qui dictę Congregationi nomina dant, possunt etiam alij extranei, ecclesiastici ordinis homines, in eorum numerum, qui *Aggregati* appellantur, admitti: quia cùm plerosque vel sui officij administrandi ratio, aut rei domesticæ necessitas, aut alia quælibet honesta caussa legitimè queat impedire, quò minùs Congregatorum numero se adiungant; non est æquum quos eiusdem ministerij communio iungit, eiusdem spiritus influxu & pietatis communicatione priuari. Quòd si plures huiuscemodi *Aggregati* eadẽ in vrbe commorentur, poterunt sæpiùs statis diebus conuenire, de spirituali profectu aut alijs necessarijs inter se acturi; & semel quolibet anno spiritualem exercitationem, siue recollectionem per dies aliquot in dicta Congregatione facere; aliquam reliquo tempore (spontaneam tamen) directionem ab illa accepturi. Aggregati.

Congregatio duos fines habet propositos: alterum, vt internæ perfectioni ecclesiasticę & sacerdotali acquirendæ sedulò incumbat; IESVM CHRISTVM Dominum nostrum, summum Sacerdotem ac Sacerdotum institutorem, speciali amore & honore prosequatur; eius spiritu animetur interiùs, & ipsius sit bonus odor in omni loco & apud omnes exteriùs: alterum, vt omnia quæ sunt Sacerdotum munia & functiones ex eodem Functiones.

fonte gratiæ & spiritu per suos obire queat. Quarum quidem functionum summatim quattuor censentur capita; primum erga Deum, tremendi mysterij; secundum, Officij canonici celebratio; tertium erga proximum, administratio Sacramentorum; quartum prædicandi, exhortandi & catechisandi munus: & si quid aliud ad ea referri queat, vt iuuentutis Institutio, quæ sine speciali mandato Episcoporum non est suscipienda. Hæc singula paucis verbis Apostolorum complectitur sententia, Actor. 6. *Nos orationi*, inquiunt, *& ministerio verbi instantes erimus.*

Ad illas porrò functiones obeundas nullam Congregatio facultatem, iurisdictionem & potestatē sibi vindicat, aut proximè habet à Summo Pontifice, sed omnimodam accipit ab ipsis Episcopis: ita vt ipsi non tantùm impediendi, prohibendi, interdicendi, sed etiam præcipiendi, iniungendi, & in virtute obedientię ad exercenda munia sacerdotalia, vbi & quando expedire videbitur, obligandi, erga Congregationem auctoritate polleant; & ipsa Congregatio votum obedientiæ, quam in sua consecratione Sacerdotes promiserunt, quasi renouare, & in praxim omnino reducere, quantum in se est, intendat. Easdem verò functiones in ecclesijs parochialibus, si Curati seu Pastores voluerint & vocauerint, & non aliàs, exercere solet; vt confessiones audire, conciones, exhortationes, catecheses habere, sanctam Eucharistiam ministrare. Ceterùm inter alia pietatis exercitia non illud vltimo loco ponendum, quòd tam Sacerdotes, quàm sacris initiatos vel initiandos, ex arbitrio Episcoporum, non tam in scientia quàm in vsu scientiæ, hoc est, in praxi functionum, & in pietate ac perfectione sacerdotali instruant.

Quantum verò ad Statuta Congregationis attinet, quamuis vsu potiùs & moribus, quàm statis legibus viuat, aut certè non alias ferè leges habeat quàm Canones Ecclesiæ & cuiusque diœcesis, in qua est instituta, Constitutiones Synodales; quæ tamen seruat in praxi, hæc sunt præcipua. Domo, mensa & victu communi vtitur: nisi quid aliud necessitas ex infirmitate, ætate, aut alia ex caussa, & caritas, quæ in ipsa maxima omnium esse debet, exigat. Vestitu item vtitur honesto, sicut Sacerdotes decet, vt non vituperetur ministerium; modesto tamen & vniformi: vt luxus omnis & curiosi cultus amor euitetur. Quæ vnicuique sunt necessaria, ab eo cui œconomia domus commissa est, subministrari solent: vt hac sepositâ curâ liberiùs Deo vacare queant. Qui habent facultates aliquas vel ex prouentibus beneficiorum, vel ex proprijs, quod æquum est, vel caritas suggesserit, in commune conferunt: qui verò illis carent (si modò sint virtute & dotibus requisitis præditi) vt absque vllo discrimine in Congregationem admittuntur, sic illis de omnibus necessarijs communi caritate prouidetur. Obedientiam ex animo, humilitatem, caritatem, modestiam & alias virtutes verè ecclesiasticas seu sacerdotales Congregatio congruis exercitijs colit; præcipuè veram & internam pietatem ac deuotionem erga Dominum nostrum IESVM CHRISTVM, eiusque Matrem sanctissimam. Præter Missam maiorem, ex Officio ecclesiastico Horas plures aut pauciores, pro iudicio Episcoporum cantant. Exercitia porrò quotidiana, cum horarum distributione, sunt ista: Horâ quartâ matutinâ omnes surgunt; per integram horâ vacant orationi; horâ octauâ recitant vel canunt Litanias. Quod superest temporis, pijs exercitijs, studijs, celebrationi Missarum, & alijs ad quæ vocati fuerint, impendunt. Horâ prandij, præmisso breui examine, conueniunt omnes ad triclinium: vbi triplici pascuntur lectione, S. Scripturæ, Vitæ alicuius Sancti, & pij cuiuspiam tractatus ex Patribus. A prandio, spatio vnius horæ, familiariter inter se cōuersantur. Aliquis ad id deputatus vnam aut alteram è nouo Testamento quæstionem proponit: de qua suo quisque ordine, modestè & sine vlla contentione, sententiam suam dicit. Qui verò proposuit, genuinum è probato ac fido auctore sensum aperit. Posteà duæ vel tres morales quæstiones, seu Casus conscientiæ ab alio propositi, eodem modo expenduntur & resoluuntur. Tertius Historiam aliquam probatam narrat: &, si opus fuerit, aliquod dubium exagitatur. Exinde omnes se ad sua recipiunt, & horâ quintâ conueniunt ad Litanias, & ad breuem orationem mentalem in Oratorio habendam: vnde *Oratorij* nomen sumpsit exordium. A cœna ijsdem exercitiis ferè horam impendunt: & facto simul examine, Matutinum & Laudes priuatim

Exercitia.

uatim recitant : ita vt circa horam nonam, aut paulò pòst, possint lecto decumbere. Congregatio nihilominus, quantùm decet & potest, mores regionis & ritus Ecclesiæ loci, in quo est instituta, sequitur.

Cap. III. Domus & Collegia seu Gymnasia publica Congregationis Oratorij Iesu Christi D. N. in Gallia.

PARISIENSIS Domus, totius Congregationis caput, in qua Præpositus generalis, cum tribus Assistentibus & Secretario (ad quos vniuersæ Congregationis regimen pertinet) ordinariè residet. Fuit ea Lutetiæ, primùm cœpta in suburbio S. Iacobi, in ædibus conductitijs, quas vernaculè *petit Bourbon* vocant, anno 1611. die 11. Nouembris, S. Martino Galliarum Apostolo sacra, à R. P. Petro Berullio, & alijs quattuor pijs doctisque Sacerdotibus, videlicet *Ioanne Bence*, *Iacobo Gastaut*, Doctoribus Sorbonicis, *Francisco Bourgoineo* & *Paulo Metezello*. Hi posteà ad palatium defuncti Cardinalis Iouisiani, vulgò *de Boucage* nuncupatum, propè Luparam arcem regiam commodo loco situm, sese transtulerunt, vicinoque fundo coëmpto, templum ibi egregium, in quo sacra nunc peragunt, à fundamentis excitarunt. Ceterùm primis istis quinque Presbyteris in vnum congregatis exinde alij duo Doctores Sorbonici, *Claudius Bertin* & *Guilielmus Gibyeuf*, patria Bituricenses, sese vno eodemque die adiunxerunt. Crescente rei tam sanctæ fama, plurimi genere, doctrina, legationibus, alijsque functionibus cùm togatis tum sagatis clarissimi huic sacræ militiæ nomen dederunt. Inter eos qui libris editis existimationem etiam apud exteros sibi pepererunt, præter *Berullium*, *Bourgoineum* & *Metezellum*, non fuêre postremi, *Ioannes Morinus* Blesensis, Theologus Hebraicæ, Grecæ & Latinę linguarum peritissimus, *Nicolaus Borbonius* Regius litterarũ Gręcarũ in Academia Parisiẽsi Professor, *Petrus Berthaultius* Historicus & Florus Gallicus. De alijs pęnè innumerabilibus alibi locus dicendi se offeret. Ceterùm Petrus Berullius à Paulo V. primus Congregationis Præpositus generalis, exinde anno 1627. nihil tale cogitans, imò reluctans S. R. E. Cardinalis creatus, anno demum Christi 1629. ætatis 55. postridie Kalendas Octobris, magna sanctitatis opinione decessit. Berullio in Præpositura generali suffectus est, Patrum suffragijs, *Carolus de Condren*, Gastoni Borbonio, Duci Aurelianensi, Ludouici XIII. Francorum Regis fratri vnico, à sacris confessionibus. Paris.

S. Maglorij Domus, in S. Iacobi suburbio Parisiensi, olim Abbatia Benedictinorum, Oratorio addicta est per indultum Pontificium. *S. Magloire.*

Nostræ Dominę Virtutum Domus, in pago Auberti Villarij, sesquimilliari à Parisijs distante, cum cura ecclesię parochialis & sacelli Deiparæ, quod procerum ac ciuium Parisiensium piè peregrinantium concursu in dies frequentatur. Domum anno 1620. fundauit vir nobilis Franciscus Mõtoloneus, illius loci toparcha. Eodem procurãte, Paulus V. ecclesiam parochialem, cum dicto sacello, Congregationi Oratorij annexuit. *Nostre Dame de Vertu.*

Montmorenciana Domus, tribus leucis à Lutetia Parisiorum, ab Henrico Montmorencio Duce, Pari & Marescallo Franciæ anno 1619. instituta. Templum est eximiæ structuræ, olim à Canonicorum collegio possessum. *Montmorency.*

Mariniensis Domus à Francię Cancellario Domino de Sillery ex fundamẽtis anno 1619. in pago de *Marine* educta. Eodem agente, illius loci cura Pastoralis, cum Prioratu, per Pontificem Oratorio fuit annexa. *Marine.*

Raroriensis Domus annexum habet illius loci Prioratum, olim ordinis Grandimontensis. *Raroy.*

Maulensis & Toriensis Residentiæ, cum cura Pastorali & Prioratu annexo. Atque istæ quidem Domus ac Residentię, hactenus à me enumeratæ, subsunt immediatè Domui Parisiensi. *Maulé. Toiry.*

Rotomagensis Domus, in vrbis meditullio 1615. constructa, magno Clerici ac populi bono spirituali. *Rouen.*

Diepensis Domus in Normannia, à Francisco Cardinale Iouisiano, eodemque Archiepiscopo Rotomagensi 1619. fundata. Patribus posteà regimen Collegij seu Gymnasij publici est commissum, in quo, præter litteras humaniores, Philosophiam & Theologiam moralem explicant. *Dieppe.*

Cadomensis Domus in Normannia, à N. presbytero Congregationis Oratorij amplis ædibus ac reditibus annuis dotata. *Caen.*

Ambianensis Domus in Picardia 1626. instituta. *Amiens.*

Peronensis Domus in Picardia, cum Collegio litterario. *Perone.*

Boloniensis Domus habet Collegium litterarium à Victore Boutillier, Episcopo illius vrbis, liberaliter dotatum. *Bologne.*

Aurelianensis Domus 1615. à Cl.V. Furnerio, Iuris Doctore & Professore Regio, fundata; pòst templo egregio & munere concionandi in basilica cathedrali, quæ S. Cruci sacra est, adaucta. *Orleans.*

Bituricensis Domus, ab Henrico Borbonio, Principe Condæo, illius prouinciæ Gubernatore, à fundamentis excitata anno 1623. *Bourges.*

Niuernensis Domus, à Leonoro Destrapes, Archiepiscopo Auxitano, in ædibus auitis erecta ac dotata anno 1625. *Neuers.*

Turonense Oratorium, in Prioratu & templo S. Michaëlis. *Tours.*

Rosionensis Residentia, à N. viro nobilissimo, Congregationis Oratorij presbytero, illius loci domino, instituta. *Rosiers.*

Vindocinensis Domus & Collegium (in quo litteræ humaniores, Philosophia & aliç disciplinæ cum pietate eximiè florent) dotem suam debent Cæsari Duci Vindocinensi, Henrici IV. Francorum Regis filio naturali. *Vendosme.*

Ardilliensis Domus, prope Salmurium opidum ad Ligerim fluuium, sita est iuxta sacellum Deiparæ cultu, miraculis & peregrinorum concursu celeberrimum; fundata 1617. à Leonoro de Estampes Abbate Burgoliensi, pòst Carnutensi Episcopo; Rege ac Senatu approbantibus. In dicto sacello Patres Oratorij, triginta & ampliùs numero, excipiendis piè peregrinantium sacris confessionibus, alijsque religiosis exercitijs assiduam dant operam; & domi suç Theologiam, atque in primis Fidei controuersias aduersùs Caluinianos Salmurij potissimùm obstrepentes, diligenter explicant. *Nostre Dame des Ardilliers.*

Salmuriense Collegium, in ipso opido iuxta munitissimum castrum (quod Mineruæ quis dixerit) situm, ijsdem Patribus est creditum, ad liberales artes iuuentuti vndique confluenti, cum sincera religione ac pietate, tradendas. *Saulmur.*

Andegauensi in vrbe Congregatio Oratorij, præter amplam Domum, possidet & Collegium à Domo seiunctum: in quo Logicæ, Physicæ ac Metaphysicæ exercitationes, præter litterarias, ab anno 1624. mirificè florent. *Angers.*

Niortensis Domus, ab vno ex primis Congregationis Sacerdotibus donata, & annuo censu stabilita est circa annum 1618. *Niort.*

Cenomanense Collegium & Seminarium, ab illius vrbis Episcopo N. & Clero sunt instituta; ad litteras humaniores, Philosophiam & Theologiam moralem auditoribus, qui frequentes eò vndique accurrunt, explicandam. *Le Mans.*

Namnetensis Domus, in Britannia minore, ab illius vrbis Antistite Carolo de Bourgneuf anno 1615. liberaliter fundata est. Exinde à Senatu ac Populo Namnetensi 1620. Patribus Oratorij commissum est Collegium Vniuersitatis seu Academiæ: in quo omnes disciplinæ traduntur, & honores seu gradus, vt vocant, Academici emeritis conferuntur. *Nantes.*

Rupellensi in vrbe Sacerdotes Oratorij, iam inde à primis ipsius Congregationis initijs, medios inter hçreticos, stationem habuerunt, magno Religionis orthodoxæ commodo. Vrbe à Ludouico XIII. Francorum Rege anno 1628. subactâ, omnes illius loci parochiales ecclesiç ijsdem Sacerdotibus, petente eodem Rege, per diploma Pontificium sunt commissæ. *Rochelle.*

Tre-

Trecensi in vrbe Congregatio duas habet mansiones: vnam in Xenodochio S. Spiritus, quod inde, anno 1618. iussu Senatus ac Populi, commodiorem in locum est translatum. Altera mansio, à priore seiuncta, *Collegium* nuncupatur, in quo disciplinæ omnes liberales, cum Philosophia, magno ciuium aliorumque fructu & applausu explicantur. *Troyes en Champagne.*

Diuione in Ducatu Burgundiæ, Patres Oratorij, ab anno 1620. ex indulto Apostolico, domicilium habent in Prioratu amplo, qui *Sanctus locus*, aliàs Vallis collium seu caulium vulgò dicitur. *Dijon.*

Lingonensis Domus à Sebastiano Zametio Episcopo ac Duce Lingonensi, itemque Pari Franciæ anno 1620. instituta. Idem porrò Antistes Seminarij sui Episcopalis regimen Patribus commisit, qui Parochos plurimos, à se eruditos & quàm maximè idoneos, inde in messem Dominicam solent emittere. *Langres.*

Belnensis vrbis Domus & Collegium seu Gymnasium litterarium. *Beaulne.*

Cabilonensis Domus, in Ducatu Burgundiæ. *Chaalon.*

Matisconensis Domus, titulo Seminarij Nostræ Dominæ de bono successu, est secunda à Domo Parisiensi, anno 1613. incohata. Religiosissimè in ea adseruatur peruetusta Deiparæ imago, quam à S. Luca depictam tradunt; estque à multis retrò sæculis in summa apud Clerum ac populum veneratione. *Mascon.*

Lugdunensis Domus, in Monte S. Sebastiani, loco amœnissimo & amplissimo, circa annum 1616. ędificari cœpta est. In ea studium Theologicum eximiè florere solet, vt & Cleri institutio. *Lion.*

Claremontensis Domus apud Aruernos, in meditullio vrbis circa annum 1618. incohata. *Clermont en Auvergne.*

Effiatensis Domus à Marchione de *Effiat*, Marescallo regni Franciæ, 1629. magnificè exstructa, & amplis reditibus locupletata. *Effiat.*

Riomensis Domus, & Collegium à Senatu Populoque 1625. dotatum, ad scholas in eo litterarias aperiendas. *Riom.*

Montbrisonensis Domus, ex contractu cum Magistratu 1622. inito, suppeditat Professores ad Philosophiam & artes humaniores in Collegio seu Athenæo publico explanandas. *Montbrison.*

Domus Nostrę Dominę Gratiarum, in prouincia Foresiensi (vulgò *Forez*) à pio ac nobili Sacerdote huius Congregationis instituta, & fundis aucta. Is locus multa piorum fidelium frequentia indies honoratur. *Nostre Dame des Graces en Forez.*

Residentia in Mala-Valle à pio ac probo viro in auitis ędibus fundata est; nascente Congregatione Oratorij in Gallia. *Mal-val.*

Residentia S. Georgij, in opido eiusdem nominis apud Delphinates, sub idem tempus est incohata. *S. Ioirs.*

Tolosana Domus iuxta ecclesiam parochialem B. Virginis dealbatę (vernaculè *la d' Albade*) anno 1619. collocata. Patres habent curam illius parochię, & Collegij XII. Sacerdotum ibidem fundati. *Tolose.*

Frontiniacensis Domus à paruis initijs, populi deuotione, excreuit in amplas ędes; & templum nunc habet splendidum à fundamentis exstructum. *Frontignan.*

Iouisiensem seu Ioyeusianam Domum Catharina de Ioyeuse, Ducis Guisij coniux, excitauit, iuxta testamentum atque extremam voluntatem patrui sui Francisci Cardinalis de Ioyeuse, superiore pagina laudati. *Ioyeuse.*

Domum Burgisandeolensem, in opido S. Andeoli, à pio huius Congregationis Sacerdote incohatam, nobilissima matrona, Ducis de *Vantadour* vxor, 1630. annuo censu auxit. *S. Bourg. Andeol.*

Domus B. Virginis de Gratia, in Prouincia & diœcesi Foroiuliensi, viuente S. Philippo Nerio fundata, & suprà pag. 96. à nobis memorata, sub eodem instituto perseuerans, cum Congregatione Oratorij Iesu Christi nunc est vnita: & ex priuilegio secundum à Parisiensi Domo locum in comitijs obtinet. Templum est miraculis, cultuque Virginis

famosissimum. *Nostre Dame de Grace en Provence.*

Domus seu Residentia Nostræ Dominæ Alpiensis est Domui iam laudatæ annexa. *Aups.*

Domum Aquensem, sub instituto S. Philippi Nerij à se fundari cœptam, R.P. Ioannes Baptista Romillonius, eximiæ vir sanctitatis, Congregationi Oratorij Iesu Christi, anno 1618. cum alijs XII. Domibus seu colonijs, adiunxit. De alijs Domibus, titulo Congregationis Doctrinæ Christianę in Gallia à Cęsare Busio institutis, & ad Somascenos translatis, suprà pag. 75. & 77. egimus. *Aix en Provence.*

Domus Pertuitensis ab Aquensi suam institutionem ac disciplinam hausit, habetque templum nunc elegans. *Pertuis.*

Massiliensis Domus iuxta sacellum S. Marthę (quod illius vrbis est antiquissimum) primitùs est collocata; pòst à Senatu ac Populo adaucta publico Gymnasio; in quo antiqua Massiliensium in Gręcis ac Latinis litteris tractandis gloria reuirescit. *Marseille.*

Arelatensem Domum Gaspar Laurentius Archiepiscopus Arelatensis instituit; primis Patribus ex Aquensi Domo euocatis: quibus & principale vrbis templum parochiale, reliquijs S. Annæ famosum, attribuit. *Arles.*

Tolonense Collegium directioni Congregationis anno 1624. est commissum. *Tolon en Provence.*

Domus & sacellum Nostrę Dominę Spei Oliolensis, concursu populi celebre, Congregationi 1633. attributum. *Olioules.*

Domus Ciuitatensis, in Ciuitatula, opido obportum ad mare mediterraneum celebri. *La Ciotat.*

Domus Grassensis, ab illius vrbis Prætore anno 1630. liberaliter fundata. *Grasse ville Episcopale,* 5. leucis ab Antipoli.

Domus Pezenacensis, in Occitania inferiore, cum Collegio litterario. *Pezenas.*

Domus Condomiensis in Aquitania, cum Gymnasio publico, in quo humaniores disciplinę, cum Philosophia, iuuentuti traduntur. *Condom ville Episcopale.*

Domus Lemouicensis, à pio ex Congregatione Presbytero circa annum 1614. dotata. *Limoges.*

Lucionense Seminarium, ab Armando de Richelieu Episcopo Lucionensi, pòst Cardinale, institutum. *Luçon.*

Domus seu Residentia Romana, iuxta ecclesiam S. Ludouici Francorum Regis; Pontificio & Regio diplomatibus firmata. *Roma.*

Nanceiana Domus, in primaria Lotharingię vrbe, circa annũ 1619. ab Henrico II. Lotharingię Duce fundata: cui annexum est onus parochię B. Marię Virginis in vrbe veteri. *Nancy en Lorraine.*

Domus Leuxensis, à Falseburgi Principe liberaliter fundata. *Leuxin.*

Residentia Madritensis in Hispania, cum cura Xenodochij, ex fundatione Abbatis Galli, ibidem circa annum 1620. defuncti. *Madrid.*

Cap. IV. Aliæ Domus Congregationis Oratorij in Belgio & Comitatu Burgundiæ, proximè imitantes institutum S. Philippi Nerij, & speciatim destinatæ in adiutorium Episcoporum.

Domus Poligniacensis, in Comitatu Burgundię & diœcesi Vesontionẽsi, anno 1616. cœpta est ab aliquot pijs illius prouincię Sacerdotibus; probante Alberto Austriaco Belgarum ac Burgundionum Principe, per diploma. *Poligny.*

Domus Salinensis, in Comitatu & diœcesi eisdem, 1624. ab eisdem Sacerdotibus inchoata;

cohata; probante Serenissima Hispaniarum Infante Isabella Clara Eugenia, Alberti vidua. *Salins.*

Domus Louaniensis, in Brabantia, anno 1626. fundari cœpta est ab Ill.mo ac Reu.mo D. Iacobo Boonen, Archiepiscopo Mechliniensi; approbante eadem Serenissima Infante. Fundum idem Illustrissimus D. Antistes de suo emit, & dotem liberaliter adiecit. Patres in basilica vrbis primaria, D. Petro sacra, fidelium confessiones excipiunt, & statas conciones ad ciues ac studiosos habent. *Louain. Louen.*

Domus Mechliniensis anno 1629. incohata, adiutante eodem Illustrissimo D. Archiepiscopo, qui, vnà cum Canonicis metropolitanę ecclesię ac Magistratu, Collegium seu Gymnasium publicum Patribus commisit, ad iuuentutem vndique confluentem bonis moribus ac litteris imbuendam. In basilica metropolitana (cuius ipsi gremio sunt incorporati) varijs functionibus sacris intendunt. *Malines. Mechelen.*

Residentia Bruxellensis, in vrbe regia, anno 1633. incohata. *Brusselles.*

Residentia Tamisiensis, in Wasia, quattuor Presbyterorum Oratorij: quos Perillustris ac Reuerendissimus D. Antonius Triest, Episcopus Gandensis, ex diœcesi Mechliniensi anno 1630. eò euocauit, & sua liberalitate iuuit. Dicti Presbyteri pastoralia ibi munia, summo animarum fructu, excercent. *Tamise, Tempst*, ad Scaldim fl.

Domus Malbodiensis, vel, vt Sigebertus & alij scriptores vetusti appellant, Melbodiensis, in Hannonia ad fl. Sabim, anno circiter 1627. institui cœpta est; munificentiâ Illustrissimi ac Reuerendissimi *Francisci vander Burch*, Archiepiscopi ac Ducis Cameracensis. Pastoralem curam opidi illius Vrbanus VIII. Congregationi Oratorij in perpetuum tabulis bullatis commisit; Abbatissa & Canonicarum nobilium collegio consentientibus, & Philippo IV. Hisp. Rege per diploma approbante. *Maubeuge.*

Domus Montensis, in Hannoniæ metropoli, à tribus Sacerdotibus, natura fratribus, genere nobilibus, fundata ac dotata. *Mons en Hainau. Berghen Henegouvv.*

Domum Sonegiensem, in Hannonia, Andreas Treuisius Italus Casalensis, Alberti & Isabellæ Belgij Principum Doctor Medicus, suo ære emit, & Congregationi donauit, Vrbano VIII. Papa confirmante. *Soigny.*

Caput V. Elenchus Regularum & Constitutionum asceticarum.

QVid sit Regula, & in quo à Constitutionibus differat, suprà pag. 64. diximus. Ceterùm vt in Orientali Ecclesia primis sæculis, ante receptam *S. Basilij* Regulam, sic & in Occidentali seu Latina Ecclesia, ante receptã *S. Benedicti* Regulam, singulorum fermè cœnobiorum propriæ fuerunt Regulæ, hoc est, Leges & Statuta viuendi. Istiusmodi porrò Regularum Collectiones variæ, à varijs adornatæ, exstant manuscriptæ in multis Galliæ, Belgij, Germaniæ & Hispaniæ bibliothecis, hoc titulo, REGVLÆ PATRVM. Ex ijs nonnullæ Louanij anno 1574. primùm, posteà plures in vnum velut corpus à Prospero Stellartio, Eremita Augustiniano, collectæ, Duaci 1626. typis sunt editæ. His quænam addi possint non solùm Monachorum, sed & Canonicorum ac Clericorum, aliarumque religiosarum familiarum Regulæ ac Constitutiones, hoc capite breuiter docebo; in gratiam eorum qui antiquitatis ecclesiasticę studiosi existunt.

S. PACHOMIVS, Tabennensis in Ægypto Abbas, scripsit Regulam monachorum, à S. Hieronymo Latinè redditam; quę ad calcem operum Cassiani exstat, in editione Romana, Lugdunensi & Atrebatensi. Regulæ eiusdem breuiarium à Palladio in Hist. Lausiaca recitatur. Floruit an. 340. estque Martyrologio Romano adscriptus 14. Maij. Eiusdem Pachomij alia non pauca ascetica exstant manuscripta apud Treueros in monasterio Benedictinorum ad S. Maximinum, & Coloniæ Agrippinæ in cœnobio Canonicorum regularium ad Corpus Christi, in codicibus manu exaratis, & hoc titulo prænotatis, REGVLA PATRVM.

Ori-

Oriesius seu Orsiesius, S. Pachomij & Theodori collega, composuit librum diuino conditum sale, totiusque monasticæ disciplinæ instrumentis constructum; vt Gennadius lib. de Script. eccles. cap. 9. loquitur. Is exstat in Bibliotheca veterum Patrum.

Vita & Regula beati *Posthumij*, aliàs Pasthumij, Patris quinque millium monachorum, legitur lib. 1. in Vitis Patrum. Multa ibi sunt affinia cum S. Pachomio eiusque Regula. Et cùm Pachomius à Gennadio alijsque dicatur *Pachumius*, suspicari fortasse liceat, *Pasthumium* pro *Pachumio* irrepsisse.

S. Macarius senior, monachus Ægyptius, S. Antonij discipulus (teste Gennadio cap. 10.) scripsit ad iuniores professionis suæ epistolam vnam, siue Regulam: quæ sic incipit; *Milites ergò Christi.* Exstat manuscripta Brugis in Collegio Soc. Iesu, inter reliquias Bibliotecæ Pamelianæ.

Serapionis, *Macarij, Paphnutij*, alterius *Macarij*, & aliorum XXXIV. Regula, edita est ex codice Affligemiensi, ad calcem operum Cassiani, typis Plantinianis, studio Henrici Cucquij, pòst Episcopi Ruræmondensis. Serapion cognomento Scholasticus, S. Antonio carus, Thmueos in Ægypto Episcopus à S. Athanasio ordinatus, ab Hieronymo & Honorio inter Scriptores ecclesiasticos laudatus, in Martyrologio Rom. 21. Martij habetur. De duobus Macarijs Baronius in Notis ad dictum Martyrologium 2. Ian. fusè agit.

Regulæ à SS. Patribus prolatæ: *Cùm resideremus in vnum*, constant capitibus 7.

Aliæ Regulæ SS. Patrum: *Cùm in nomine Domini*, capitibus 14. constant. Omnes hæ Regulæ exstant manuscriptæ Treueris ad S. Maximinum, & Coloniæ in cœnobio Corporis Christi.

Orientalis Regula (cuius hoc est initium, *Vt neque seniores*) pro magna parte est desumpta ex Regula S. Pachomij. Exstat ms. dictis locis.

S. BASILIVS scripsit Regulas monachorum fusiores & breuiores; Constitutiones item monasticas, & Canones pœnitentiales pro emendatione Canonicorum & Canonicarum delinquentium. Quæ omnia leguntur in Græco-Latina operum S. Basilij editione, Lutetiæ duobus tomis 1618. publicata. Exstat item Regula S. Basilij, interprete & paraphraste Rufino presbytero Aquileiensi, Louanij 1574. cum alijs Regulis & alibi edita. Basilius an. 379. & Rufinus 410. obierunt.

Consensoria monachorum: *Communi definitione decreuimus apud nos.* Exstat manuscripta Treueris ad S. Maximinum.

Lerinensis seu Lirinensis monasterij fundamenta circa an. 375. iecit S. Honoratus, pòst anno 426. Episcopus Arelatensis creatus; qui & Regulam suis dedit: vt constat ex Concilio III. Arelatensi circa annum 455. habito: *Regula quæ à fundatore ipsius monasterij dudum constituta est.* Meminit eiusdem Regulę Sidonius l. 3. epist. 17. *Fluctuantem Regulam fratrum destitutorum secundùm Statuta Lirinensiũ Patrum vel Grininc ensium festinus informa.* Sed hactenus nemo vetustam illam S. Honorati Regulam, quod equidem sciam, in lucem protulit. Lerinus porrò insula maris Gallici, è regione Antipolis, hodie *S. Honorati* dicitur. Griniacense seu Griniacense monasterium in Viennensi diœcesi olim situm fuit.

S. Hieronymus an. 420. obijt. Ex eius scriptis Lupus Olmedius Hispanus anno 1433. Regulam concinnauit, à Martino V. Papa approbatam; quam Congregatio monachorum S. Hieronymi in Italia seruat. Hispanica autem Hieronymianorum Congregatio, à Petro Fernando circa annum 1374. instituta, adeoque Italicâ antiquior, viuit ex præscripto Regulæ S. Augustini: vt Petrus Vega in Chronicis Hieronymianorum 1539. Hispanicè editis lib. 1. cap. 9. narrat.

S. AVGVSTINVS Episc. Hipponensis ętatis 76. Christi 430. decessit. *Ex tribus Regulis, quæ habentur tom. 1. operum, sola tertia certò est S. Augustini: sed feminis data, non viris: habetur enim in epist. 109. Reliquæ duæ non videtur Augustini.* Ita Bellarminus lib. de Script. ecclesiasticis. Ceterùm in scriptis S. Augustini (vt & S. Hieronymi) plurima sunt, quæ ad Clericorum, Monachorum & Monialium instructionem spectant.

Ioannes Ep. Hierosolymitanus vixit tẽporibus S. Hieronymi. Adscribitur Ioanni liber

ad

ad Caprasiũ de institutione monachi, qui in Bibliotheca Patrum & alibi exstat. Sed is videtur scriptus ab aliquo longè posteriore. Sic Bellarminus lib. de Script. eccles. & Baronius ad an. 444. censent. Carmelitæ tamen, in his Thomas à Iesu Bratiensis & Petrus Wastelius, priorem sententiam adstruere conantur.

Vigilius Abbas scripsit Regulam, quam Trithemius c. 5. de Proprietate monachorum, & Possevinus citant. Floruit anno 420.

Ioannes Cassianus, Scytha, presbyter Massiliensis, scripsit Latinè ad S. Honoratum, primò Abbatem Lerinensem, pòst Episcopum Arelatensem, *Collationes Patrum, Instituta cœnobiorum*, & alia; cum Notis Henrici Cucquij Antuerpiæ, Achillis Statij Romæ & Lugduni, itemque Alardi Gazæi 1628. Atrebati edita. Cassiani Regula citatur à Gregor. Turonensi l. 10. c. 9. à *Benedicto* in Concordia Regularum sub Lud. Pio scripta, & ab alijs scriptoribus antiquis: quam existimo ex eius operibus collectam fuisse. Vixit an. 440.

Iulianus Pomerius scripsit inter alia librum de Virginibus instituendis: teste Isidoro cap. 25. de Viris illustribus. Idem auctor fuit librorum III. de Vita contemplatiua, qui Prospero Aquitano falsò attribuuntur: vt amicus noster Iacobus Sirmondus in suis Notis ad Concilium Aquisgranense anno 816. celebratum, primus obseruauit. Ceterùm Iulianus hic Pomerius fuit alius à Iuliano Episcopo Toletano, & anno 450. floruit. Idem Sirmondus in Notis ad Ennodium lib. 2. epist. 6. Pomerium vocat Arelatensem, ex testimonio Cypriani in vita S. Cæsarij: cui consonat Isidorus Hispalensis, Gallum faciens. Gennadio autem Pomerius est Afer siue Maurus.

S. Patricius Hiberniæ Apostolus monachis suis Regulam, quam tenerent, condidit: vt Probus in eius vita narrat. Obijt anno 494.

Iurenses monachi in diœcesi Lugdunensi olim videntur habuisse Regulam ex varijs Regulis compositam: vt ex vetusto scriptore vitæ S. Eugendi, apud Surium 1. Ian. datur intelligi: *Non omnino illa quæ quondam S. Basilius vel ea quæ Lirinensium Patres, sanctusque Pachomius siue illa quæ recentior edidit Cassianus, calcemus; sed ea quotidie lectitantes, ista pro qualitate loci, potius quàm Orientalium, perficere affectemus.* Ex Iurensibus porrò monasterijs (videntur enim plura olim fuisse) superest in Comitatu Burgundiæ cœnobium S. Claudij, quod nunc est Benedictinorum.

S. Cæsarius, ex monacho Lerinensi Episcopus Arelatensis, scripsit Regulam ad monachos, & alteram ad sanctimoniales: quæ in Bibliotheca veterum Patrum & apud Stellartium exstant. Cęsarij Regula à Gregorio Turonensi lib. 9. cap. 39. 40. & 41. memoratur, itemque à Venantio Fortunato l. 5. cap. 2. *Atque adscita sibi seruetur ab vrbe GenesI Regula Cæsarij Præsulis alma pij.* Anno 506. Cæsarius Concilio Agathensi, & anno 524. Arelatensi IV. interfuit, & vsque ad an. 538. vixit. Chronicon nostrum Belgicum locis citatis, & ad an. 576. consule, itemque Martyrologium Rom. 27. Aug.

Sub *Adeodati* patris Regula vixisse Romanum monachum, S. Benedicti nutritorem, narrat S. Gregorius lib. 2. Dialog.

S. BENEDICTVS, monachorum in Occidente patriarcha, anno 539. in Domino obdormiuit. Regulam scripsit omnibus notam.

Eugippius, Abbas Lucullanensis prope Neapolim Campaniæ, scripsit Regulam monachis consistentibus in monasterio S. Seuerini: vt Isidorus lib. de Viris illust. tradit. S. Seuerini Abbatis & Noricorum Apostoli discipulus fuit Eugippius, cuius & vitam scripsit. Baronium in gestis anni 488. & in Notis ad Martyrologium Rom. 8. Ianuarij lege. Ad Eugippium exstat epistola Fulgentij Ruspensis Episcopi, ipsumque sibi visum narrat Cassiodorus lib. 1. Diuinarum Institutionum.

S. Aurelianus Ep. Arelatensis an. 546. in vrbe Arelatensi cœnobium monialium fundauit, eisque Regulam præscripsit: *Sanctis & in Christo venerandis sororibus.* Struxit & cœnobium monachis, eisque similiter Regulam dedit: *Sanctis & venerandis in Christo fratribus.* Anno V. post Consulatum Basilij, hoc est, an. Christi 546. fundauit monasterium in ciuitate Arelatensi, iubente Hildeberto Francorum Rege. Eodem anno Vigilius Papa vices suas in Gallia Aureliano delegauit. Martyrologium Rom. 16. Iunij consule.

GREGORIVS Magnus Papa anno 590.creatus,ad superos 604.transijt.Is,post Gregorium Nazianzenum, scripsit ad Ioannem Ep. Rauennensem librum Regulæ seu Curæ pastoralis, quem vt omnibus Episcopis ac Pastoribus vtilissimum Amphilochius Patriarcha Alexandrinus Græcè reddidit. De hoc libro sic ipse Gregorius l. 4. ep. 46. ad Leandrum Ep. Hispalensem: *Librum Regulæ pastoralis, quem in Episcopatus mei exordio scripsi, sanctitati tuæ transmitto.*

Donatus scripsit Regulam ad Virgines, quam ex vetusto codice suo descriptam Canonici regulares Coloniâ ad me transmiserunt. Eius hoc est initium: *Sanctis & à me plurimùm venerandis Christi virginibus, Guatstrudæ omniq́ue suæ Congregationi, in cœnobio à famula Dei Flauia constructo, Donatus.*

S. Leander Ep. Hispalensis circa an. 600. decessit. Regulam scripsit ad Florentinam sororem suam, à Christophoro Brouvvero editam in libro cui titulus, Sidera illustrium & sanctorum Virorum Germaniæ. *Martyrol. Rom.* 27. *Februarij.*

S. Isidorus Ep. Hispalensis, S. Leandri frater & in Episcopatu successor, circa an. 636. obijt: scripsitque Regulam ad cœnobitas Honorianenses, quæ cum operibus eius typis exstat edita. Scripsit item Sententiam de Regulis deuotarum: *Nemo ad eas vadat visitandas.* Martyrol. Rom. 4. Aprilis.

Martinus Dumiensis in Gallęcia primùm Abbas, pòst Bracarensis in Lusitania Episcopus, *monasteria varia condidit, & copiosa præcepta piæ institutionis composuit*: vt Isidorus & Honorius lib. de Script. eccles. loquuntur. Floruit an. 540.

Ioannes Ep. Gerundensis, origine Gothus, Scalabi in Lusitania natus, à Leouigildo Rege Ariano Barcinonem relegatus, monasterium nomine Biclao condidit, & *monachis cunctisq́ue Deum timentibus Regulam satis necessariam scripsit*: vt Isidorus cap. 44. de Viris illustribus tradit. Floruit an. 600.

S. COLVMBANVS primùm in Hibernia, pòst Luxouij in Burgundia, ac demùm Bobij in Italia Abbas scripsit Regulam & Canones pœnitentiales. Regula in Florilegio Sanctorum Hiberniæ exstat: cui præfigenda est Præfatio à Stengelio edita in Corona lucida. Ceterùm ab Agrestini calùmnijs Regula S. Columbani per S. Eustasium Abbatem Luxouiensem fortiter defensa, & in Concilio Matisconensi an. 627. approbata fuit: vt Ionas monachus in vita S. Eustasij narrat.

Solitariorum Regula capitibus 67. vel 68. constat: sed hactenus non comperi, à quo vel quando sit scripta: *Dilectissimo patri in Christo atque æquiuoco meo.*

Tarnantensis monasterij Regula capitibus 23. constat: *Si quis fidei ardore succensus.*

S. FRVCTVOSVS, Bracarensis in Lusitania Episcopus circa an. 664. viuere desijt. Scripsit Regulas duas, quarũ vna 20. altera 25. capitibus constat. Apud Canisiũ, to. 5. Antiquæ lectionis, extat fragmentum, quod in Regulis iam nominatis non reperitur. Antonius Iepesius in Chronico suo Benedictino, Hieraci seu Iraci an. 1609. Hispanicè edito to. 1. pag. 212. dicit se in monasterio de Arlanza repperisse codicem charactere Gothico conscriptum, hoc titulo; *Regula Patrum*: in quo Regulæ S. Macarij, S. Pachomij, S. Basilij, S. Benedicti, S. Fructuosi, S. Isidori & Cassiani continentur. Idem Iepesius pag. 150. multa recitat ex capite 1. & 2. Regulæ S. Fructuosi, quæ in Treuerensi & Coloniensi exemplaribus manuscriptis etiam leguntur.

Valerij Regula citatur à Benedicto Abbate in Concordia Regularum nondum typis edita. Fortasse is fuit, qui S. Fructuoso in Episcopatu Bracarensi successit, eiusq́ue vitam conscripsit. Sandouallium in Fundationibus veterum monasteriorum Hispaniæ, Madriti editis, consule.

Agaunensis monasterij Regula, hortatu Marini Lerinensis Abbatis digesta, à scriptore vitæ S. Eugendi, memoratur ab eodem apud Surium 1. Ian.

Ferreoli vel Ferioli Episcopi Regula, capp. 38. vel 39. constans citatur à Benedicto Abbate in Concordia Regularum: *Domino sancto & ceterorum comparatione sanctissimo.*

Pauli & *Stephani* Regula capitibus 41. constat, & citatur in dicta Concordia Regularum. *Caput 1. De timore Dei. Inprimis exhortamur.*

Go-

Godegrandus, Hermanno Contracto Rodgangus, Trithemio Rugrandus, Episc. Metensis, sanctę religionis Regulam scripsit suis clericis: teste Sigeberto lib. de Viris illustribus. Vixit anno 765.

Regula *Magistri* constat capitibus 95. vel 96. & citatur in Concordia Regularum; *O homo primò tibi qui legis.*

Regula cuiusdam ad Virgines, capitibus 24. constans, à Trithemio lib. de Proprietate monachorum c. 5. citatur: *Abbatissa monasterij qualis esse debeat.*

Forma institutionis Canonicorum, item que Forma institutionis Sanctimonialium canonicè viuentium, iussu Cōcilij Aquisgranensis, anno 816. ab Amalario scriptæ, exstant to. 2. Conciliorum Galliæ, & seorsim à nobis Antuerpiæ 1638. cum Notis editæ.

Capitula LXXX. monachis ordine S. Benedicti, in Aquisgranensi Abbatum Franciæ conuentu, anno 817. præscripta, exstant to. 2. Conciliorum Galliæ.

BENEDICTVS Abbas tumpore Lud. Pij floruit, & Concondiam Regularum scripsit, quæ ms. exstat in monasterio Floriacensi; breui typis Lutetiæ cum Notis edenda ab Hugone Menardo Benedictino.

Theodorus Studites anno 826. obijt, & scripsit Institutiones monasticas: de quibus vide Baronium ad annum 798.

S. Dunstani Episcopi Cantuariensis Regula, & S. *Lanfranci* itidem Episcopi Cantuariensis Statuta, exstant apud Clementem Reinerum lib. de Apostolatu Benedictinorum in Anglia. Dunstanus anno 988. & Anselmus 1109. obierunt.

Regula vitæ eremiticæ, seu Constitutiones ordinis *Camaldulensis*, à S. Romualdo 967. fundati, Latinè 1520. Florentiæ typis sunt editæ: quas Siluanus Ractius, eiusdem instituti monachus, Italicè reddidit, & 1575. eadem in vrbe excudendas curauit. Historiam huius sui ordinis scripsit Augustinus Fortunius. Ceterùm S. Romualdus anno 1027. decessit. Est & alia familia Camaldulensis, à Paulo Iustiniano monacho Veneto 1520. instituta, quę *Montis Coronæ* dicitur.

Petrus Damiani, S. R. E. Cardinalis & Episcopus Ostiensis, descripsit Regulas & viuendi instituta, quibus eremitę Fontis Auellani, seu Fontis Coryli, suo tempore vtebantur: exstantque in tomo 3. operum ipsius, Romæ 1615. edito. Obiit Fauentię an. 1080. Auellanum verò monasterium in monte Apennino prope vrbem Caliensem, Ducatus Vrbinensis, Landolphus monachus Benedictinus 1008. condidit: vt quidam scribunt. Alij ipsum Petrum Damiani faciunt istius monasterij conditorem. Auellanum porrò cœnobium nunc possident monachi Camaldulenses.

Cartusiensis ordinis Statuta typis an. 1582. exstant edita Parisijs. Petrus Sutor lib. 2. de vita Cartus. t. 3. c. 3. tradit viuendi formam Cartusianorum, à S. Brunone ex doctrina religiosa S. Hieronymi, Cassiani & S. Benedicti collectam, ore atque vsu traditam discipulis, sine scripto multis annis in Ordine obseruatam; tandem in Statutis, quibus pro Regula vtuntur, descriptam, fuisse probatam, cum toto eorum viuendi modo, ab Alexandro III. & Cęlestino III. Pontificibus. Obijt S. Bruno an. 1101.

Cistertiensium primæ Constitutiones, siue Charta Caritatis, à Stephano Cistertij Abbate tertio an. 1107. edita: item Instituta seu Regulę *Conuersorum* ord. Cistertiensis, à S. Bernardo scriptæ, exstant in Menologio Cistertiensi, typis Plantinianis edito, 5. Iulij. Vidi & Constitutiones antiquas ord. Cistertiensis, circa annum 1490. Diuione in Burgundia excusas. Liber *Vsuum* seu *Rituum* ord. Cistertiensis, anno 1188. scriptus (vt ex cap. 124. colligi datur) cum Vsibus Conuersorum eiusdem ordinis, exstat iam olim editus; estq; anno 1628. Parisijs recusus. Occurrunt in eo nonnulla, quæ iuxta ritus sacros hodie in Ecclesia vsitatos videntur mutanda.

Pramonstratensis ordinis, à S. Norberto 1120. conditi, Statuta Louanij 1631. postremò sunt publicata.

Fratribus ordinis *Cruciferorum*, à Gerardo, Priore monasterij S. Mariæ apud Bononienses, institutis vel potiùs reformatis, Alexander III. Papa 1164. viuendi Regulā dedit: vt Onuphrius Panvinius in Chronico Eccles. tradit. Bullarij tomum 1. consule.

Trinitariorum Regula, ab Innocentio III. anno 1197. condita, exstat apud Stellartium, & in tomo 1. Bullarij.

Constitutiones Fratrum & Sororum ordinis PRÆDICATORVM, cum Declarationibus ex Actis Capitulorum generalium: item Regula Fratrum & Sororum tertij ordinis Prædicatorum siue de Pœnitentia: item liber de Instructione Officialium ord. Prædicatorum ab Humberto V. Magistro generali conscriptus. Hæc omnia auctoritate Seraphini Sicci, eiusdem ordinis Magistri generalis, Romæ & Barcinone 1620. & posteà Parisijs 1625. sunt edita. Obijt S. Dominicus 1221.

S. FRANCISCI Assisiatis Regulæ tres, cum Regula monialium Clarissarum, exstant inter opuscula eiusdem S. Francisci, studio Thomæ Waddingi, 1623. à Moreto edita.

Eremitarum ordinis S. Augustini Constitutiones, in comitijs generalibus 1625. Romæ habitis approbatas, anno 1627. Colonienses typis euulgarunt, vnà cum Additionibus & Notis Hieronymi Romani, eiusdem ordinis Generalis. Hic Ordo varias sub se complectitur Congregationes reformatas; vt Lombardiæ, Ilicetanam, Carbonaræ, Perusinam, Genuensem, Montis Ortoni, Apuliæ siue Dulceti, Calabriæ, Dalmatiæ, Coloritanam & Discalceatorum: quæ singulę suas habent Constitutiones.

Carmelitarum Regula primitiua ab Alberto Patriarcha Hierosolymitano, tunc in vrbe Aconensi seu Ptolemaide agente, tradita, ab Innocentio IV. est confirmata.

Constitutiones Fratrum ordinis B. Mariæ de Monte Carmelo, decreto Capituli generalis, Romæ an. 1625. habiti, recognitæ, ibidem auctoritate Gregorij Canalij Veneti anno 1626. sunt typis publicatæ. Habet hic Ordo sub se Congregationem Mantuanam reformatam, à Ioanne Soretho Generali anno 1450. incohatam; quæ & suis legibus regitur.

Constitutiones Fratrum discalceatorum Congregationis S. ELIÆ, ordinis Carmelitani, cum Declarationibus, ab Vrbano VIII. an. 1631. approbatæ, ex officina Plantiniana 1632. prodierunt. Habet & suas Constitutiones altera Congregatio Carmelitarum discalceatorum, quam vulgò *Hispanicam* vocant.

S. Teresia, ordinis Carmelitani reformatrix, suis monialibus discalceatis præscripsit Constitutiones, quæ varijs linguis editę leguntur.

Regulæ Fratrum & Sororum ordinis *Minimorum*, seu S. Francisci Paulani, exstant apud Stellartium, & seorsim editæ Parisijs 1631. cum Correctorio, & alijs rebus eò spectantibus.

Templariorum militum, siue Pauperum commilitonum Christi Templique Salomonici Regula, à S. Bernardo an. 1128. scripta, hortatu Balduini Regis Hierosolymitani & Patrum Concilij Trecensis.

Auisij ordinis militaris, apud Lusitanos clari, Regula, à Ioanne Cirita Abbate Tharoucano anno 1162. scripta.

Constitutiones militum *S. Michaëlis* siue de *Ala*, ab Alfonso I. Lusitanorum Rege anno 1166. editæ.

Constitutiones militum *Calatraua*, à Guidone Cistertiensi Abbate, pòst S.R.E. Cardinale, 1187. publicatæ.

Institutio militum *Christi* in Lusitania 1319. per Ioannem XXII. Papam, petente Dionysio Rege Portugaliæ, facta.

Institutio militum *S. Mauritij*, sub Cistertiensium legibus, per Gregorium XIII. petente Emanuele Philiberto Sabaudiæ Duce, anno 1572. facta. Hæc omnia habentur in Priuilegijs ord. Cistertiensis, Antuerpiæ à Moreto 1630. editis. Dictam S. Mauritij militiam, anno eodem, cum vetusto S. Lazari ordine militari idem Pontifex vniuit. Diplomata to. 2. Bullarij & seorsim Augustæ Taurinorum exstant, edita.

Ordinis militaris *S. Iacobi* Statuta, Hispano sermone scripta, explanauit M. Isla, Philippo II. Regi à Sacris, & Plantinianis typis euulgauit. Regulæ seu Constitutiones primę militum S. Iacobi, iussu Alexandri III. Papæ, sunt scriptę ab Alberto S.R.E. Cardinale;

nale ;& recitantur in eiusdem Pontificis diplomate ; quod anno 1175. scriptum exstat in Statutis huius Ordinis, Madriti editis.

Constitutiones militū *Montesiæ* ab Aluaro de Luria & Mendoza, milite Calatrauensi, sunt conscriptæ ; hortante Iacobo II. Aragoniæ & Valentiæ Rege.

Militia Christiana anno 1518. incohata Olmutij in Morauia, sub patrocinio B. Mariæ Virginis immaculatæ & S. Francisci, anno 1624.& 1625. ab Vrbano VIII. fuit approbata; petentibus Ferdinando Mantuanorum & Carolo Niuernensium Ducibus, & Adolfo Comite de Althan. Statuta huius Ordinis militaris, ab eodem Pontifice approbata, habentur tomo 4. Bullarij, Romæ ab Angelo Maria Cherubino, Laërtij filio, 1632. editi.

Ordo militum *Teutonicorum* seu Marianorum, anno 1190. in obsidione vrbis Aconensis, cepit exordium. Quo anno, die 19. Nouembris, in castris, ab Henrico Rege, Frederico Sueviæ Duce, Frederici I. Imperat. filio, alijsque proceribus creati sunt XL. Equites primi Mariani, & ex ijs primus Magister ordinis Walpotius : vt ex ms. codice Vltraiectino eiusdem ordinis didici. Statuta exstant in Historia illius Militiæ, à Ioanne Eustachio Sollio Cancellario, breui, vt speramus, edenda.

Constitutiones Ordinis S. Mauritij, iussu Ducis Sabaudiæ, anno 1604. Augustæ Taurinorum fuerunt excusæ.

Exstant & Statuta Ordinum Alcantaræ in Hispania, Christi in Lusitania, S. Stephani in Etruria, & S. Mariæ de Monte Carmelo in Gallia.

Hospitalariorū S. Ioannis Hierosolymitani (quos hodie Melitenses vocamus) Statuta antiqua, à Raimundo Podiensi dictata, exstant hoc titulo : *Statuta ordinis Domus Hospitalis Hierusalem* : pòst sæpiùs aucta. Bosium in Historia eiusdem ordinis consule.

Ordines & Congregationes variæ monachorum sub Regula *S. Benedicti* militantes; Cluniacensis, Vallis-Vmbrosæ, Grandimontensis, Fontis Ebraldi, Guilielmitarum Vercellensium seu Montis Virginis, Guilielmitarum à S. Guilielmo Aquitaniæ Duce institutorum, Humiliatorum, Floriacensis, Siluestrinorum, Vallis caulium, Cælestinorum, Oliuetanorum, & Gilbertinorum in Anglia.

Cluniacensia Statuta, à Petro Venerabili (qui 1157. obijt) scripta, exstant in Bibliotheca veterum Patrum, & alia tom. 1. Bullarij.

Ordo visitandi monasteria *Fontis Ebraldi* (qui 1119. institutus fuit) & alia huc spectantia, sunt edita Andegaui 1586.

Guilielmitarum à S. Guilielmo Duce fundatorum Constitutiones, iussu Innocentij IV. Papæ, 1251. in Capitulo generali scriptæ, ab eodem posteà approbatę fuerunt. Eas, cum Libro Ordinis, citat Sampson Haius in vita eiusdem S. Guilielmi, Lutetiæ 1588. excusa; quem dicit à Gregorio IX. Papa Diuis adscriptum fuisse.

Celestinorum in Italia Constitutiones, an. 1629. à Clemente VIII. approbatæ, Romæ anno eodem typis sunt vulgatæ. S. Cęlestinus obijt 1296.

Benedictinorum monachorum, nigra veste vtentium, Congregationes reformatę: Casinensis, Bursfeldensis, Casalis Benedicti, Vallisoletana, Lusitana, Lotharingica seu SS. Vitoni & Hidulphi, Francica S. Mauri, Anglicana, & Belgica.

Cistertiensium reformatę Congregationes : Hispanica, Lusitana, Aragonica, Italica & Fuliensis in Gallia ; monialium verò, Toletana & Vallisoletana. De Toletana in Menologio Cist. 8. Octob. agitur. Vallisoletanę Constitutiones Recollectarum, auctoritate Clementis VIII. sunt editę.

Casinenses Congregationis Constitutiones in Italia & Parisijs 1603. sunt excusę. *Bursfeldenses* item sunt editę Parisijs.

Canonicorum regularium Congregationes : Lateranensis, S. Rufi, Frigdionaria, S. Saluatoris Bononiensis, S. Marci Mantuana, S. Georgij in Alga, S. Spiritus Venetijs, S. Victoris Parisiensis, Aroasiensis apud Belgas, Windesimensis apud Germanos inferiores & superiores. S. Crucis Conimbricensis apud Lusitanos, S. Petri de Monte Corbulo, & alię.

Congregationi *S. Victoris Parisiensis* scriptę sunt Constitutiones, ex vi Priuilegij Apostolici 1200. concessi, quæ mss. exstant Lutetię ad S. Victorem.

Windesimensis Capituli Constitutiones typis sunt publicatæ Vltraiecti 1553.

Ordines & Congregationes variæ sub Regula *S. Augustini* viuentes; Hospitalariorum S. Antonij in Francia, S. Mariæ de Portu prope Rauennam, S. Sepulcri Dominici, S. Spiritus in Saxia, Fratrum de pœnitentia, S. Pauli eremitæ in Hungaria, Lusitania & Hispania; Mercenariorũ mitigatorum & discalceatorum, Vallis Scholarium, Seruitarum, Crucigerorum in Italia & Belgio, Caritatis B. Mariæ in Francia, Cellitarum in Belgio, Iesuatorum S. Hieronymi, S. Birgittæ, Eremitarum S. Hieronymi in Hispania, S. Ambrosij ad Nemus, Fratrum Apostolicorum, Hospitalariorum B. Ioannis de Deo, Angelicarum virginum in Insubria, monialium Visitationis B. Mariæ, & Vrsulinarum.

Portuensium Constitutionum scriptor fuit non Petrus Damiani, sed Petrus Honestus, qui 1119. obijt: vt Pennottus in Historia Canonicorum regularium lib. 2. prodit. Ceterùm Abbatia S. Mariæ de Portu, prope Rauennam, hodie possidetur à Canonicis regularibus Congregationis Lateranensis.

Ordo *Vallis Scholarium*, à quinque famosis Theologiæ in Academia Parisiensi Professoribus, anno 1201. in diœcesi Lingonensi fundatus, præter Regulam S. Augustini, habuit ab initio Constitutiones à Guilielmo Episcopo Lingonensi anno 1205. confirmatas, posteà verò sæpiùs auctas, & à Pontificibus Romanis approbatas. Anno 1629. in Capitulo generali, per Abbatem Generalem ac Definitores dictæ Constitutiones fuerunt recognitæ, & Remis in Campania anno eodem typis publicatæ. *Choppinus lib.* 1. *Monast. tit.* 3.

Ordo S. Ambrosij ad Nemus, à tribus viris nobilibus Mediolanensibus institutus, habet Constitutiones à S. Carolo Borromæo reformatas: vt in huius vita Io. Petrus Iussanus lib. 5. cap. 11. narrat. Seruant vsum ac ritum Ambrosianum in sacris peragendis; ex decreto Gregorij XI. anno 1375.

Fratrum *Caritatis* B. Mariæ Statuta 1548. in ordinem redegit Ioannes Siliceus. *Choppinus* lib. 1. *Monast. tit.* 2.

Iesuatorum, à Ioanne Columbino circa an. 1355. institutorum, Constitutiones à Patribus Capituli generalis 1426. scriptis mandatæ sunt.

S. Birgitta Regula exstat in libro Reuelationum eiusdem. Obijt 1373. à Bonifacio IX. Diuis adscripta.

Statuta reformatæ Congregationis B. Mariæ *de Mercede* & Redemptione captiuorum, 1604. à Clemente VIII. approbata, exstant tom. 3. Bullarij, 1617. Romæ edito.

Regula Fratrum & Sororum tertij ordinis Seruorum B. Mariæ, 1424. à Martino V. comprobata, exstat ibidem. De Mercenariorum in Hispania, Seruorum B. Mariæ in Italia & Gallia, Eremitarum S. Pauli in Hungaria & Hispania, & aliarum familiarũ, sub signis S. Augustini militantium, institutis plura scire qui volet, Origines nostras Monasticas Coloniæ Agrippinæ 1620. euulgatas consulat.

Eremitarum discalceatorum S. Augustini tres sunt Congregationes; *Italica*, *Hispanica*, & *Gallica*. Italicæ Congregationis Constitutiones Gregorius XV. 1620. confirmauit: exstantque to. 4. Bullarij. Cum ista Siculam Congregationem idem Gregorius vniuit, & Prouincias IV. in Italia 1626. ac totidem in Hispania constituit. Gallicam Congregationem 1628. Vrbanus VIII. confirmauit. Hispanicæ Congregationi subsunt Eremitę discalceati Indię occidentalis.

Ioannes Dei, 1603. Beatis ab Vrbano VIII. adscriptus, Ordinem Hospitalariorum, ad curandos pauperes infirmos, instituit: qui Ordo duas Congregationes, *Hispanicam* & *Italicam*, comprehendit. Singulę suas habent Constitutiones. Italica Congregatio, pręter Italos, complectitur etiam Hospitalarios Gallię, Germanię ac Polonię. Hispanicam 1572. Pius V. & Italicam 1617. Paulus V. Papa, vtramque sub Regula S. Augustini, confirmarunt: *tom.* 2. & 3. *Bullarij*.

Congregatio Eremitarum *B. Petri Pisani*, sub patrocinio S. Hieronymi, nomen & originem traxit 1380. à Petro Gambacurta Pisano. Pius V. eos tribus votis solemnibus, sub Regula S. Augustini, obstrinxit. Constitutiones Romę 1514. correctę, eodem anno

Viter-

Viterbij sunt editę, idiomate Italico.

Congregationem monachorum regularis obseruantiæ, ord. Cistertiensis, *Martinus Vargas* in regnis Castellæ, Legionis, Gallęciæ & Asturię instituit, & Martinus V. 1425. approbauit. *Menologium Cist. 6. Aprilis.*

Congregatio monachorum eiusdem ordinis in regnis *Aragonia, Valentia, Maiorica, Nauarra,* & in *Catalonia*, 1616. à Paulo V. instituta: *to. 3. Bullarij.*

Congregatio *S. Bernardi* in Tuscia & Lombardia 1497. ab Alexandro VI. stabilita. *Fuliensium* Congregationem in Gallia 1586. Sixtus V. approbauit: *to. 2. Bullarij.* Constitutiones eiusdem Clemens VIII. suo diplomate an. 1595. firmauit.

Congregatio reformata monachorum Montis Virginis, 1611. instituta, gaudet Constitutionibus eodem anno à Paulo V. laudatis: *to. 3. Bullarij.*

CLERICI regulares: Theatini 1524. Somascę seu S. Maioli Papiensis 1528. Barnabitę seu S. Pauli 1533. Societatis Iesu 1540. Clerici B. Marię 1574. Clerici Minores 1581. Ministrantes infirmis 1591. Clerici Scholarum piarum 1617.

Theatinorum Constitutiones Ant. Caracciolus exemplis ab antiquitate petitis illustrauit, & Romę 1610. edidit. suprà pag. 23. Statuta quędam Congregationis *S. Pauli* 1615. à Paulo V. edita exstant *to. 3. Bullarij.* Vide suprà pag. 52.

Quibus Regulis ac Constitutionibus SOCIETAS IESV regatur, Iul. Nigronus in commentarijs suis parte 1. distinctè explicat: suprà pag. 64. Constitutiones 1582. à Gregorio XIII. approbatę, seorsim anno 1583. Romæ exstant editę, & to. 2. Bullarij.

Congregatio Clericorum pauperum *Matris Dei Scholarum piarum,* à Ioanne Calasantio incohata, habet Constitutiones à Gregorio XV. anno 1622. probatas: suprà 113.

FRATRES vitæ communis, à Gerardo Magno circa an. 1376. instituti, habent Statuta ab Henrico Diest in scriptum redacta, quæ ad manus meas nondum peruenerunt. Statuta Dauentriensis Domus suprà pag. 3. reperies.

Congregatio Oratorij à *S. Philippo Nerio* instituta, per Gregorium XIII. 1575. confirmata, habet Constitutiones 1612. à Paulo V. probatas: Romæ seorsim & in to. 4. Bullarij excusas: suprà pag. 79. & 95.

Congregationem Oratorij IESV CHRISTI, in Francia à *Petro Berullio*, pòst S.R.E. Cardinale conditam, Paulus V. 1515. probauit: *to. 4. Bullarij*, & suprà pag. 117.

Congregatio *Oblatorum S. Ambrosij*, à S. Carolo Borromæo 1578. incohata, & Institutionibus 1581. ab eodem firmata fuit: quæ exstant seorsim 1581. Mediolani excusæ, & in Actis Ecclesiæ Mediolanensis 1603. Brixiæ editis: suprà pag. 98. & 101.

Congregationem Clericorum *B. Mariæ* Clemens VIII. 1595. & 1604. approbauit, vnà cum Constitutionibus: *to. 3. Bullarij*: vt Sixtus V. *Clericorum Minorum*: suprà pag. 106.

Ordo S. BASILII duas sub se Congregationes reformatas, *Italicam* & *Hispanicam*, continet. Hispanicæ Constitutiones 1603. à Clemente editæ, exstant to. 3. Bullarij.

Regulæ monialium, ex Concilijs præsertim prouincialibus Mediolanensibus, iussu *S. Caroli Borromæi* compilatæ, exstant in Actis Mediolan. Ecclesiæ part. 2.

Regula ordinis *B. Mariæ Virginis* (vulgò Annuntiatarum monialium) 1517. à Leone X. approbata, exstat Antuerpiæ 1608. à me edita.

Annuntiatarum *Cælestinarum* seu *Genuensium*, à Maria Victoria (quę 1617. obijt) fundatarum, Constitutiones Paulus V. 1613. approbauit.

Monialium, titulo *Visitationis B. Mariæ*, Congregatio à Francisco Salesio Ep. Genuensi, 1610. incohata, & legibus instructa fuit. Sit & *Vrsulinis* virginibus, Romæ, Burdigalę & alibi circa annum 1600. institutis, Ioannes Iacobus monachus Fuliensis Constitutiones dedit. *Menolog. Cist. 9. Oct.*

Ordo militaris *B. Mariæ de monte Carmelo* in Gallia 1608. à Paulo V. institutus, habet Constitutiones ab eodem approbatas, *to. 4. Bullarij.*

FF. Minores CAPVCINI (quorum strictiorem viuendi modum 1528. Clemens VII. & alij deinde Pontifices approbarunt) iam inde ab initio Constitutiones habuerunt, quas apud Zachariam Bouerium in Historia illius familię reperies.

Gre-

GREGORIVS XII. varias & fusas Constitutiones edidit pro bono regimine *Benedictinorum, Cistertiensium* & *Canonicorum regularium*. Idem Constitutiones Canonicorum *S. Georgij in Alga* prope Venetias 1406. confirmauit. INNOCENTIVS IV. Capitula seu Statuta ord. Vallis Vmbrosæ 1484. approbauit. IVLIVS II. Ordinationes pro bono regimine ord. Montis Oliueti, item Congregationis S. Bernardi in Italia, & Statuta Ordinis Camaldulensis publicauit. Quæ omnia tomo 1. Bullarij Romæ excusi recitantur.

Constitutiones pro *Fratribus Minoribus*, IV. Kalendas Septembris, anno 1336. à Benedicto XII. Papa editę (quarum hoc est initium: *Benedictus Redemptor noster factor calorum*) non exstant in dicto Bullario. Eas tamen Antuerpiæ apud Capucinos vidi, iam olim in Italia, sine nomine loci & anni, in 4. excusas.

Regula S. Benedicti, cum Declarationibus & Constitutionibus, prout seruantur in Congregatione *SS. Vitoni & Hidulphi*, anno 1625. Tulli in Lotharingia est typis publicata.

Ordo, qualiter Fratribus in monasterio religiosè ac studiosè conuersari, ac Domino militare oportet, Duaci 1611. cum Regula S. Benedicti & alibi excusus, vulgò adscribitur eidem S. Benedicto: videtur tamen posterioris æui fœtus.

In Elnonensi S. Amandi monasterio, diœcesis Tornacensis, varij adseruantur codices manuscripti ad hoc nostrum argumentum illustrandum pertinentes. In codice notato num. 182. lit. R. habentur Statuta monachorum, hoc initio: *In primis ordinamus, quòd omnes monachi constituti infra Abbatiam, secundùm Regulā S. Benedicti, mox vt audierint signum, relictis agendis omnibus (cùm nihil sit operi diuino præponendum) ad ecclesiam cum debita maturitate festinent.* Hæc Statuta constant 19. folijs in quarto.

Codex notatus num. 179. lit. E. in 4. continet Aggregationes, ex dictis Sanctorum, super Regulis Sacerdotum: quarum hoc est exordium: *Excerptiones ecclesiasticarum Regularum partim ex epistolis Romanorum Pontificum, partim ex gestis Conciliorum, partim ex tractatibus orthodoxorum Patrum, partim ex Institutionibus Catholicorum Regum, in vno corpore ordinari curaui; vt qui scripta illa, ex quibus ista excerpta sunt, ad manum habere non poterit, hinc saltem accipiat quod ad commodum caussæ suæ valere prospexerit.*

Codex perantiquus, notatus num 212. lit. H. præter vitas veterum Sanctorum monachorum, recitat multa ad Regularum collectiones spectantia. Textus sic incipit: *Multi quidem multos variosque libros diuersis temporibus huic sæculo reliquerunt, quorum alij superna inspiratione & gratia diuinitùs data ædificarunt & munierunt eos qui fideli proposito instituta atque vestigia Saluatoris sequuntur.* Collectoris nomen nec in isto, nec in duobus prioribus codicibus exprimitur.

In codice 186. continetur liber ex dictis SS. Patrum defloratus super Regula S. Benedicti: *Dominus dicit in Euangelio: Cùm voueris votum Domino Deo tuo, non tardabis reddere.* Hic codex scriptus est temporibus Hugbaldi, monachi Elnonensis seu Amandini; qui anno 880. claruit, teste Trithemio lib. De Scriptoribus ecclesiasticis.

Codex 117. lit. P. præfert hunc titulum; *Speculum monachorum*; & sic orditur: *Si quis emendatioris vitæ desiderio tactus.*

Codex 181. lit. I. complectitur Regulas siue Institutiones Hugonis: quarum hoc est initium; *Quia fratres, largiente Domino, de vana conuersatione huius sæculi conuersi estis.*

Congregationis *Bursfeldensis*, anno 1420. incohatæ, Constitutiones ac Decreta, quattuor voluminibus mss. cōprehensa, exstant in hoc ipso S. Amandi cœnobio. Quę omnia, ex vetustis codicibus Abbatiæ S. Germani Parisiensis, 1610. Lutetiæ typis sunt edita, hoc titulo: Ceremoniale Benedictinum, siue, Antiquæ & germanæ pietatis Benedictini Thesaurus absconditus, à Patribus Congregationis Bursfeldensis ante annos centum compilatus, & numquam hactenus typis excusus.

Congregatio strictioris reformationis in ordine Præmonstratensi, à *Seruatio de Lairuelz* Belga, Hannonio, Mussipontani apud Lotharingos cœnobij S. Mariæ maioris Abbate, primùm incohata, posteà per Lotharingiam ac Franciam propagata, habet quæ-

dam

dam Statuta & Ordinationes, anno 1617. à Paulo V. & & anno 1621. à Gregorio XV. bullatis diplomatibus confirmatas.

Camaldulensium sodalium tres veluti species sunt: prima eaque antiquissima, eorum qui Camalduli more eremitico viuunt; secunda monachorum qui in varijs Italiæ opidis ac locis habitant; tertia est Eremitarum Montis Coronę in Tuscia. De Camaldulensium veterũ Constitutionibus suprà pag. 131. diximus. Congregationi Montis Coronę Paulus Iustinianus suprà memoratus Constitutiones numero sex & viginti circa annum 1522. scripsit & anno 1528. decessit.

AVCTARIVM.

Caput I. *Excerpta ex Constitutionibus Congregationis Somascæ & Doctrinæ Christianæ in Gallia.*

Opere hoc nostro sub prælo sudante, atque ad finem vergente, Constitutiones Somascæ & Doctrinæ Christianæ in regno Franciæ, ab Vrbano VIII. anno 1626. approbatæ, & typis Romæ eodem anno editę, ad manus meas beneficio Cl. V. Antonij Olgiati, Ambrosianæ apud Mediolanenses Bibliothecæ Præfecti, peruenerunt. Quarum quidem Cõstitutionum hic est titulus: *Constitutiones Clericorum regularium S. Maioli Papiæ, Congregationis Somascæ, & Doctrinæ Christianæ in Gallia quattuor libris distincta.* Ex ijs quæ subnectuntur fideliter deprompsimus, ad ea illustranda quę suprà pag. 71. diximus.

Clericorum regularium humilem hanc Congregationem Pater *Hieronymus Æmilianus*, beatæ recordationis, patricius Venetus in Dei Ecclesia, diuino afflante Numine, strenuam, quę Christo militaret, veluti aciem anno 1528. excitauit. Huic à *Somascha* exiguo pago, vbi primùm illius fundamenta sunt iacta, nomen est. Eum autem finem ardentissimus ille noster parens sibi & suis commilitonibus propositum esse voluit, vt contemplatricem vitam simul cum actuosa coniungerent; maximè verò proximo adiuuando, quibuscumque pijs diuinæ caritatis operibus possent, feruentissimè cõsulerent; quo factum, vt priscis illis temporibus *operum & pauperum Patres* primùm nostri vulgò nuncuparentur. Itaque varia eademque in Ecclesia Dei admodum vtilia caritatis ac pietatis plena instituta, summorum Pontificum assensu, à prima vsque origine Congregatio nostra complexa est. Nam ante omnia eorum, qui fortunis destituti, & parentibus orbati *Orphani* appellantur, curã, in ijs quæ ad animæ & corporis cultũ pertinent, suscipit. Deinde adolescentes & in Seminarijs, ex sacri Concilij Tridentini decreto institutis, & in publicis gymnasijs, & in Nobilium collegijs vel Academijs, ad Christianam pietatem, doctrinarumque studia excolere nititur. Postremò, ne dum alienæ saluti inuigilat, propriæ indormire videatur, claustralia Collegia veluti propria domicilia, tamquam palæstras habet, vbi milites sui, ab omni rerum & negotiorum cura vacui & liberi, pijs vitæ contemplatricis exercitationibus vni Deo addicti, ad spiritualem sese pugnam & profectum instruunt, maioraque in dies ad proximorum etiam salutem subsidia deriuare contendunt. Nam & Sacramentis ministrandis, & Missarum sacrificijs celebrandis, & sacris concionibus lectionibusque habendis, atque alijs pijs operibus exercendis, Christiano populo prodesse conatur; præcipuè verò fidelibus in doctrina Christiana erudiendis. Ideoque Paulus V. Pontifex Maximus cum Congregatione nostra vnionem fecit Patrum quos vocant *Doctrinæ Christianæ* in Gallia, vbi peculiari studio Patres illi publicè in vijs, plateis, ecclesijs in hoc opus incũbunt; vt nos quoq; in Italia præstamus.

S Omnium

Omnium autem, ex quibus vniuersa hęc Congregatio constat, duę sunt quasi classes, altera Sacerdotum & Clericorum, altera eorum qui ad seruiendum destinati, Laici professi vel Aggregati nuncupantur. Ceterùm communis est nostra viuendi ratio, & eiusmodi vt non difficile sit cuilibet eam complecti: quippe quę nec magnam austeritatem, neque seueriorem corporis afflictationem inducat, sed per veram humilitatem, perfectam obedientiam, abnegationem, abdicationemque propriæ voluntatis, in via Christi Domini nostros ad brauium perfectionis perducat. Quamobrem cùm primùm fructuosis Christi Domini Ecclesiæ incremētis cœpit adolescere, eam sanctissimus Pontifex Pius V.
1568. anno salutis nostræ 1568. VIII. Idus Decembris in Religionum numerum cooptauit,
1569. & sub Regula S. Augustini reposuit. Tum sequens annus, nuncupatis à primis nostris Patribus solemni ritu professionis votis, III. Kalendas Maij, S. Petro martyri & Catharinæ Senensi sacro die, Deo bonorum omnium auctore feliciter annuente, felix ac faustus natalis illuxit Congregationi. Quam ceteri deinde summi Pontifices auctoritate sua comprobarunt & confirmarunt, nec non gratijs ac priuilegijs quamplurimis exornarunt.

Congregationis huius regimen est penes Præpositum generalem, Vicarium generalem, Consiliarios duos, Visitatores tres, Prouincialem Galliæ, Definitores quattuor, Procuratorem generalem & Cancellarium: qui omnes in Capitulo generali, singulis triennijs haberi solito, à maiore Vocalium parte creantur. Præpositus generalis in litteris hoc vtitur titulo: *Præpositus generalis Clericorum regularium Congregationis Somaschæ & Doctrinæ Christianæ in Gallia.* Eius sigillo incisa est effigies Iesu Christi, crucem gestantis, cū hac inscriptione: *Onus meum leue*: quod Cōgregationis Somascenæ est stemma. Prouincialis Galliæ sigillum habet, cui similiter impressa est Iesu Christi, crucem gestantis, effigies, & circumscripta hæc verba: *Prouincialis Galliæ Congregationis Somaschæ & Doctrinæ Christianæ.* In Congregatione nostra, præcipua & omnium maxima dignitas est Præpositi generalis; secunda Vicarij generalis; tertia Consiliariorum; quarta Visitatorum; quinta Prouincialis Galliæ; sexta Definitorum; septima Procuratoris generalis; octaua Cancellarij; nona Superiorum localium, siue Pręposití sint siue Rectores; nouissima Vicepræpositorum. Præter has nullam aliam volumus in nostra Congregatione existimari aut appellari dignitatem.

(Præpositus generalis.) (Prouincialis Galliæ.)

In omnibus nostris plenis Collegijs vsque ad pręsentem annum fundatis (plena Collegia vocamus ea, in quibus duodecim plerumque resident, quicumque illi sint, siue soli Professi, siue cum Professis Nouitij, Aggregati, Hospites) & in ijs ecclesijs, quæ à Definitorio ad hoc ipsum nominabuntur; totum diuinū Officium in Choro quotidie recitetur. Inter psallendum si errorem aliquem cōmiserit Clericus, terram ore deosculetur; si Sacerdos, manu. Ostia chori, si per ea facilis esse poterit sæcularibus in chorum aditus, clausa sint, dum nostri Officia diuina persoluent. In nostris ecclesijs, Missæ, Officiavè diuina, & preces quæcumque fuerint decantandę, ex antiquissima Ecclesiæ Romanæ consuetudine, stabili siue firmo, vt vocant, cantu concinantur. Modus canendi vbique vnius modi sit, & cum religiosa grauitate congruens. Quotidie bis à nostris omnibus orationi mentali incumbatur; manè post Primam in choro, vesperi tam hieme quàm æstate, post Salutationis Angelicæ signum. Ad vtramque etiam Laici aderunt, & hac in re Superiorum conscientias oneramus. Vtraque ad semihoram prorogetur.

(Chorus.) (Oratio mentalis.)

Consuetudinem alicubi iam inuectam, vt diebus Dominicis & festis Confessarij, cum superpelliceo & stola, pœnitentium confessiones audiant, cupimus ab omnibus in nostris ecclesijs admitti & obseruari. Qui in nostris parochialibus ecclesijs curam animarum exercebunt, à Definitorio deputentur, vel à Capitulo conuentuali, per vota secreta, & præuio examine, per duos ex Patribus coram Superiore faciēdo; & munus non subeant, nisi seruatis seruandis. Parochi nostri, viri sint religiosa grauitate & probitate conspicui, zelo salutis animarum feruentes, & caritatis pietatisque operibus dediti. Hi ægrotos, maximè pauperes, frequenti visitatione recreabunt, & ad Sacramenta suscipienda opportunè disponent. Doctrinæ Christianæ ministerium summo affectu complectentur & promouebunt,

(Parochi.) (Catechesis.)

uebunt, singulisque festis diebus rudes pueros & puellas, intra parochiæ fines commorantes, dato per æs campanum signo, conuocabunt ad ecclesiam, & rudimentis catholicæ Fidei curabunt imbuendos. Eorumdem conatum & industriam alij Superioris iussu adiuuabunt.

Concionatores nostri magnum præbeant vbique probitatis & humilitatis exemplũ, & nullum vmquam animi impatientis indicium: neminem dictis, siue priuatim siue publicè, multò minùs actione qualicumque, contra se ipsos & contra Religionem nostram irritando prouocent; aduersa omnia, etiam iniurias, æquissimo animo patiantur, & quidquid siue prosperi siue aduersi eis acciderit, protinus ad Dei gloriam & laudem referant.

Singulis quartis ferijs carnium vsu nostri omnes vbique locorum abstinebunt; nisi pridie præcesserit, vel postridie sequatur aliqua de præcepto, aut ex magna deuotione Vigilia, ad iudicium Superioris. Diem festum sacratissimi Corporis Christi, & diem festum S. Augustini præcedat nobis Vigilia cum ieiunio. Feria sexta cuiusque hebdomadę ieiunium à nostris seruetur, nisi pridie fuerit ieiunatum, aut postridie sit ieiunandum. Eadem sexta feria, statim post mentalem orationem, quam numquam prætermitti volumus, vel alio ad Superioris arbitrium magis oportuno tempore, dabitur signum: quo conuocati nostri omnes in eumdem locum conuenient, ibidemque flexis genibus, ad renouandam cruciatuum Iesu Christi Domini nostri memoriam, & pro commissorum expiatione peccatorum, carnem suam vnusquisque moderatè, discretè, loris cædendo, affliget. Quod teste D. Bernardo genus quoddam martyrij est, ac proinde Diuinæ Maiestati acceptissimum, si pia intentione & sancta executione ad ipsius honorem dirigatur. Superior, vel alius de illius mandato, adhortatiunculam præfabitur, aut lectionem breuiusculam prælegeт, ad excitandum in audientium animis pium deuotionis affectum. Exinde ipse incipiet, & alij prosequentur antiphonam, *Apprehendite disciplinam*; psalmum quinquagesimum, *Miserere mei Deus*; Orationem Dominicam, Salutationem Angelicam, Symbolum Apostolorum, *Salue Regina*, *Christus factus est*, & Orationem, *Respice quæsumus Domine* &c. Qua finita signum detur à Superiore cessandi à verberatione: & statim idem iubeat quinquies *Pater noster* & *Aue Maria* deuotè dici, pro necessitatibus Ecclesiæ, nostrę Congregationis, benefactorum, & pro animabus fratrum nostrorum in Purgatorio existentibus, iisque absolutis dicat, *Vnigenitus Dei Filius nos benedicere & adiuuare dignetur*; ceteri respondeant, *Amen*; & ad propria cubicula cum silentio se recipiant. Ad carnis domandæ & macerandæ studium, proposita huius vtilitate & necessitate, quo, vt Cassianus ait, exstirpantur & marcescunt vitia vniuersa, subditos sæpè Superior adhortetur: ipse suo ijsdem præeat exemplo.

Omni tẽpore Patres & Fratres nostri sint amantissimi obseruantissimiq; taciturnitatis, quã sancti Patres cultum iustitiæ, virtutum omnium parentem, custodẽ, nutricem vocant; loquacitatis cõtrà inimicissimi, vt quę mentem & à Deo & ab ipsomet, qui loquitur, disiungat, atque ad vana ac nocitura diuertat. Collocutiones autem semper fiant submissa voce, & inter Religiosos religiosę sint; nimirum de Scripturis sacris, de custodia disciplinę, de rebus ad mores & ad conscientiam spectantibus, de virtutibus, de forma & facili ratione earumdem acquirendarum, de præclaris aliorum dictis & factis, de litterarum studijs, de concionibus & huiusmodi: modò nugæ & inutiles narrationes fugiantur; quæ inter sæculares nugæ sunt (vt ait S. Bernardus) sed in ore sacerdotum & religiosorum hominum blasphemiæ. Illud prætereà intelligant nostri, non multùm referre, dum cum sæcularibus colloquuntur, quàm elegans sit religiosi hominis sermo, sed quàm grauis, circumspectus atque vtilis. Quamobrem omnes seriò contendant, vt externos, præcipuè sæculares, quibuscum versabuntur, arrepta prudenter occasione, ad pietatem & ad reliquas Christiano homine dignas virtutes suis adhortationibus inflamment.

Circa modestiam, cùm ea sit, quę actiones hominis externas componit, & motibus eius honestum quemdam tribuit decorem, conabuntur omnes ita se gerere, vt vitæ genus, quod profitentur, regula quædam & professio modestiæ esse cognoscatur. Est enim

externa modestia index compositionis internæ. Quocirca ita se corpore componere studebunt, vt capite & vultu honesti, oculis verecundi, incessu graues videantur; voce moderata vtentur; nec incompositè amicti, nec nimis culti incedent; omnes, præsertim seniores & Superiores, reuerenter alloquentur. Gestus orationis comes sit grauis & comptus, vt inde externi maximam in animo interiùs esse compositionem coniiciant. Modestię verè comites perpetuæ sint benignitas & humilitas; ita vt & eamdem vultus & animi semper pręferre compositionem adnitantur. Superior porrò conabitur consequi suadendo, vt singuli ex subditis semel saltem quotannis se ipsos colligant & ab omni alia cura seiuncti per dies decem, vel quindecim spiritualibus exercitijs toti & ex animo vacent.

Recollectio.

Cùm nostri Superiores, pro Domorum varietate, non eodem titulo seu nomine nuncupętur, pręsenti Constitutione declaramus, eos qui nostris pręsunt Collegijs, in quibus quattuor ad minimum Sacerdotes cum Superiore inclusiuè commorari solent, *Præpositos*; qui Academias, Seminaria, Loca Orphanorum, & Domos moderantur in quibus pueri educantur, dicendos esse *Rectores*. Prępositorum Vicesuperiores, *Vicepræpositi*; & qui Rectorum vices gerunt, *Prorectores* appellabuntur.

Tituli.

Cùm in vnaquaque ex nostris Domibus amplam & locupletem peroptemus Bibliothecam exstrui & instrui, illius cura Sacerdoti vel saltem Diacono demandetur, viro docto, probo & solerti. Is verò apud se habeat librorum Indicem, qui in Bibliotheca exstiterint: in eoque ita erunt alphabetico ordine descripta nomina auctorum & quo quisque loco, classe, pluteo locatus sit, vt facilè occurrant illos inquirenti.

Bibliotheca.

In singulis Prouincijs vel plura erunt destinanda *Probationis* loca (vel saltem vnus) à Professorum conclauibus seu domibus omnino seiuncta; solitaria, quę hospitum commeantium frequentia non perturbentur; in quibus solùm religiosum tirocinium probè & nauiter instituatur; & ea præsertim seligentur, quæ salubritate cœli, aërisque temperie, & amœnitate maximè commendentur. Laicis tamen quodlibet Collegium pro domo probationis concedatur.

Cùm ex duobus quasi fontibus, pietatis & eruditionis, religiosi viri omnis felicitas petenda sit, Præpositi in primis Generalis partes erunt, & Visitatorum, studiorum rationibus omni sollicitudine prospicere. In hoc igitur sedulò incumbent, vt nostros adolescentes ad studia promoueant, eosque disciplinis & bonis artibus erudiendos curent, qui præstanti sunt ingenio, quique præclarã spem iniecerint non leues sese in scientijs progressus facturos. Certa quadam, vtili & accommodata methodo in disciplinis & sciẽtijs profitendis vtentur pręceptores nostri; & adolescentes, nisi priùs optima in minoribus fundamẽta iecerint, & integrum biennium Rhetoricæ studuerint, ad altiores & seueriores disciplinas aditum sciant omnem ipsis esse occlusum. Præceptores illi ad informandos tam nostros quàm externos adolescentes, deligentur, qui sint vitæ integritate spectabiles, moribus graues & pij; doctrina verò, & ea quam professuri sunt disciplina apprimè eruditi. Ceterùm nostri liberalibus disciplinis, sacris præsertim litteris, & Canonibus excolantur, atque vt Deo optimo maximo, & sanctæ Ecclesiæ suam operam præstare aliquando possint, *Hebraica* lingua, *Chaldaa*, *Arabica*, *Graca*, & *Illyrica* erudiantur. Postquam nostri Scholastici Philosophicum cursum studiumque absoluerint, antequam Theologicum aggrediantur, vt ijs satisfaciamus oneribus, quibus nostra Religio premitur, aliis politiori litteratura informandis præficiendi erunt; triennium integrum in inferioribus scholis ad docendum detinendi, iterumque si eo in munere strenuè se gesserint, maioribus studijs addicendi.

Non minore cura inuigilandum est, vt nostræ Congregationis Patres & Fratres ea vtantur vestium compositione, quę religiosos viros deceat; vt scilicet nec nimis elegans & splendidus sit vestium ornatus, neque sordidus & nimis abiectus vllus nostrûm incedat. Erunt itaque omnium externę vestes nigri semper coloris, laneę, simplices. Clericorum tunica protensior talos feriet; anteriore parte tota, vsque ad cingulum sit consuta; collare duobus saltem vncinulis ita adstringatur, ne aut collum aut guttur appareat. Ma-

nicę

nicæ nullis aut vncinulis,aut globulis constringantur, sed laxiusculè totæ sint consutæ. Pallium eiusdem ferè longitudinis; ita tamen vt tribus vel quattuor digitis decrescens supereminеat tunicæ. Palliorum collaria haut supra tres digitos altiora promineant. Zonæ nullo modo sint fericæ; femel tantùm circumducantur, & in anteriore parte nectantur. Pilea (quæ nec oblongæ nec acuminatæ sint formæ,sed ad religiosi viri honestum decorem accōmodata) alas non habeant totas limbo subsutas,sed tantùm ad dimidietatem producto,qui in interiore pilei parte ad tres digitos vix ascendat; numquam tamen excedat. Nullis eadem funiculis fericis cum lemniscis adornentur, sed simplici vitta ex filo, quæ globulo depressiore connectatur. Galericuli non sint ferici. Indusia omni careant & ad collum & ad manus ornamento; illorumque collaria ad collum supra vestem duos tantùm digitos vertantur; ex tela simplici linea, nec amylo læuigata sint, aut aliàs expolita. Nullus ad manum,supra thoracem, indusij manicam, multò minùs adscitam maniculam obuoluat. Lacernæ domesticæ solùm hiberno tempore deferantur,quę manicas gerant integrè consutas, & religiosæ paupertati,quę omnem horret vanitatem, prorsus conformes: harum collaria vesti ęquentur,& inuertantur; leuiores ęstate nemo deferat. Interiora verò indumenta sub veste,siue hiberna siue ęstiua, nigri sint coloris,aut certè subobscuri, qui parum à nigro recedat: ita vt nullus luxus, aut mollities, aut exquisita elegantia in illis appareat. Quòd si thoracem pellitum aliquis gestet, ante pectus & ad manus nigri coloris limbo subsuto ad quattuor digitòs eumdem cooperiat. Coriacea colobia omnino interdicuntur. Fibulatas zonas aut cingula nemo sub veste gestet. Femoralium forma & figura sit honesta, simplex, religioso viro conueniens. Tibialia acu intexta,cuiusuis generis aut coloris illa sint,nullus gerat: pellita verò nigri solùm coloris permittantur. Calcei absque auriculis gestentur. A sudariolis lemnisci amoueantur,neque acu per angulos depicta illa sint. Pelliceæ vestes exteriores prohibentur omnino; interiores verò valetudinarijs aut ętate prouectioribus Prępositus generalis aut Visitator,vt expedire perspexerit,concedet,hac adiecta cōditione,vt & paucę emantur & ad genua tantùm protendantur. Manicę pellicеę,quę ad frigus arcendum è manibus deseruiunt,laneo operimento extrinsecus conuestiantur. Laici paupertatis colendę, & ceterarum virtutum,humilitatis præsertim pietatisq́; acquirendæ religiosa solicitudine cum Sacerdotibus contendent. Eorum vestitus erit tunica ad suras solùm deducta, quæ cruris medietatem feriat, & pallium quod longitudine tunicam non excedat. Nullus vestes breuiores in itinere ad crura solùm productas geret,siue ex panno, siue ex lana,aut alia quauis materia.

Rectores Seminariorum Conuictorum, & locorum vbi siue publicè siue priuatim adolescentes in litterarum studijs erudiuntur,curam omnem adhibebunt,vt ij Doctrinæ Christianæ rudimentis probè instruantur; vt quotidie omnes adsint Missæ sacrificio, & Sacramenta statis temporibus,ex eorum regulis,frequentent; vt singulis sextis ferijs,postrema scholarum matutinarum semihora,nostri præceptores proprios discipulos pio aliquo sermone,ad eorum captum accōmodato, ad virtutis amorem, ad piè sanctèque viuendum,ad modestiam,ad puritatem honestatemque inflamment; vt Officium B.Virginis,& consuetas preces deuotè quotidie recitent; orationi etiam mentali assuescant ij,qui natu maiores & aptiores erunt; vt suas regulas (quę primo cuiuslibet mensis die Dominico semper ad mensam legentur) exactè obseruent; vt eorum vestitus modestus sit, & quantum fieri poterit vnius modi; (optamus autem esse nigri coloris;) vt vestem superiorem,quam penulam vocant,ad talos vsque productam & æstiuo & hiberno tempore domi assiduè gerant; vt Latinè etiam inter ludendum colloquantur; vt litterarum studijs & sedulò & feriò incumbant, moribusque optimis imbuantur; vt contentiones, mendacia, iurandi vsus seu potiùs abusus, turpiloquia, immodestia, inurbanitas, immunditia tam corporis quàm vestium ab omnibus euitentur: vt si quos nimis audaces, procliues ad vitia, peruicaces & omnino non ferendos cognouerint, numquam dissimulando tolerent, neque cum alijs simul viuere aut versari patiantur: vt lampas in singulis dormitorijs nocturno tempore accensa resplendeat, & suum cuilibet

cubiculo præfectum deputent, quem tamquam virum perfectum adolescentes admirentur & imitentur; vt exempla probitatis, honestatis & religiosę modestiæ à nostris referant: vt numquam prodeant in publicum nisi benè compositi,& cum decore simul & cum honore Pręfectos,Magistros, Superiores alloquantur.

Vt porrò suę satis conscientię Rectores faciant,scholas quotidiè vel ipsi vel per Vicerectorem frequentent; priuato discipulorum examini, disputationibus,quę Sabbato fiunt, sępè intersint; auscultent aliquando & legentes ex cathedra magistros,& reddentes discipulos, quę à magistro audierint; videant dictata,inquirant si quid negligenter à pręceptoribus vel à discipulis agatur.Pręfectum studiorum vnum ex Patribus,probitate,prudentia & eruditione insignem,vbique constituant,qui & aduenientes primùm iuuenes examinet, scholas cuique deputet,& de profectu singulorum experimentum sępè faciat. Proderit aliquando publica laudatione diligentes prosequi, negligentes iniecto rubore vel metu excitare,& propositis pręmijs ad æmulationem scholasticam omnes prouocare. Huic rei applicabunt Rectores animum,& nihil omittent quò adolescentes, qui nostris in locis educantur,optima institutione optimi euadant,& assiduis litterarum ornamentis optimè eruditi.

Cùm nostra Congregatio fundamenta olim iecerit in pia *Orphanorum* institutione & cura; ratio etiam postulat, ne illam posthabeant posteri, sed quanta possumus contentione & alacritate conandum est nobis, vt tam pium opus amplectamur,prosequamur, omnique solicitudine, ac summo pietatis affectu ad illud illustrandum & augendum excitemur: vt venerabilis patris nostri *Hieronymi Æmiliani* vestigijs insistentes,intensum pietatis illius ardorem nostris pectoribus confoueamus, qui huiusmodi in primis actionibus pijs militiam Christo nostram erexit. Rectores igitur & Oeconomos (quos communi vocabulo *Commissos* vocamus) ad Orphanos regendos Patres destinabunt caritate maximè flagrantes; ita vt cum priscis nostris Patribus,qui in hoc opere misericordiæ sedulò sese occuparunt,comparari possint,& auitam illam maiorum nostrorum hac in re gloriam non solùm conseruent, sed si fieri possit, etiam augeant & illustrent. Quilibet proinde sacerdos Orphanorum curæ destinatus operam dabit, vt primas eorum instituendorum partes Christiana educatio, pietas, optimorumque morum informatio occupet.Curabit vt omnes singulis mensibus peccata Sacramentali expient confessione, ætate maiores quintodecimo quoque die:quos etiam semel in mense conuocabit ad suas culpas accusandas: vt omnes quotidie Missæ intersint, singuli coronas deprecatorias deferant cingulo complicatas,quas etiam quotidie recitent qui legere ignorauerint; ceteri verò B. Marię Virginis Officij recitatione priùs suum pensum persoluant. Verùm vt tam pij operis, iure quasi hereditario,à nostro Institutore gloriosæ & pię memorię *Hieronymo Æmiliano* nobis traditi,vigeat apud nos exacta obseruantia; de *Orphanorum regimine* peculiarem libellum compositum(in quo pleniùs ac fusiùs singillatim omnia traduntur,quę ad hoc religiosum institutum augendum & diu conseruandum spectant)singuli Rectores habebunt: cuius à pręscriptis ne latum quidem vnguem recedent. Vtque in omnibus nostris Domibus decernimus eiusdem nostri Institutoris effigiem pictura adumbratam,ad piam illius memoriam conseruandam & deuotionem excitandam,eminenti loco erigi: ita iubemus, vt *Orphanotrophia*,maximè quę ipse instituit, in Dormitorio, in Officinis & Refectorio illius effigiem depictam habeant. *Hactenus ex Constitutionibus Congregationis Somascæ & Doctrinæ Christianæ in Gallia.*

Cap. 11. Collegia & alia domicilia Congregationis Somascæ & Doctrinæ Christianæ in Gallia.

POst Catalogum suprà pag.76.à me editum, Mediolano accepi plenam seriem Domiciliorum istius Congregationis: quam hîc subnectere visum fuit, ne quid ea in parte à nobis desideretur.

Romæ

Roma { Collegium S. Blasij in monte Citorio. *Roma.* / Collegium Clementinum, temporibus Clementis VIII. institutum.

Velitris in Latio, Collegium S. Martini. *Belitre.*

Ameriæ in Vmbria, Collegium S. Angeli. *Amelia.*

Maceratæ, Collegium S. Ioannis Baptistę. *Macerata.*

Tiburi in Latio, Collegium S. Mariæ Angelorum. *Tiburi,* ad Anienem fl.

Somascæ, sub ditione Veneta, Collegium S. Bartholomæi: vnde titulus Congregationi.

Venetijs { Collegium sanctissimæ Trinitatis. *Venize.* / Collegium SS. Ioannis & Pauli. / Collegium Patriarchale. Collegium Ducale. / Locus Mendicantium. Locus Incurabilium.

Vicentię { Collegium SS. Philippi & Iacobi. *Vincenza.* / Collegium Misericordię, Orphanorum.

Salodij, Collegium S. Iustinæ. Collegium S. Benedicti, ibidem. *Salodi.*

Pataulj sub ditione Venetorum, Collegium S. Crucis. *Padoua.*

Taruisij, sub ijsdem, Collegium S. Augustini. *Treuisi.*

Bergomi, Collegium S. Martini, Orphanorum. Collegium S. Iosephi, ibidem.

Brixiæ, Collegium Misericordiæ, Orphanorum, & Collegium Nobilium.

Mediolani { Collegium S. Mariæ Secretæ. *Milano.* / Collegium S. Petri, & Collegium S. Martini, Orphanorum.

Papiæ { Collegium S. Maioli: vnde titulus huic Congregationi. *Pauia.* / Collegium Columbinæ, Orphanorum.

Cremonæ { Collegium S. Luciæ, & Collegium S. Geraldi. *Cremona.* / Locus Misericordiæ, Orphanorum.

Terdonæ, Collegium S. Mariæ Paruulæ. *Tortona,* in Ducatu Mediolanensi.

Merati, Collegium S. Bartholomæi. *Merato.*

Ripaltę, Collegium S. Mariæ Ægyptiacæ. *Ripalta.*

Comi, ad lacum Larium, Collegium Galliæ. *Como.*

In Laude Pompeia { Collegium S. Mariæ Angelorum. *Lodi.* / Collegium S. Andreę, Orphanorum.

Alexandrię in Insubria, Collegium S. Syri, Orphanorum. *Alexandria della Paglia.*

Genuę { Collegium S. Marię Magdalenę. *Genoua.* / Collegium S. Spiritus.

Neapoli { Collegium S. Demetrij. Collegium Lauretanum, Orphanorum. *Napoli.* / Collegium Pietatis, Orphanorum. Collegium Caracciolum.

Casertę, in regno Neapolitano, Collegium S. Marię à Monte. *Caserta.*

Melphis, in eodem regno, Collegium S. Thomę Aquinatis. *Melfi.*

Vercellis, sub Sabaudo, Collegium S. Marię Magdalenę, Orphanorum. *Vercelli.*

Fossani, sub ditione eiusdem Ducis, Collegium S. Marię Angelorum. *Foßano.*

Bugellę, sub ditione eiusdem, Collegium S. Laurentij. *Biella.*

Placentię, sub ditione Ducis Parmę, Collegium S. Stephani, Orphanorum. *Piacenza.*

Casali, sub ditione Ducis Mantuę, Collegium S. Clementis. *Casal.*

Lugani, sub ditione Heluetiorum, Collegium S. Antonij. *Lugano.*

Tridenti, Collegium S. Martini. *Trento.*

Collegia Clericorum Doctrinæ Christianæ in Gallia.

Lutetię Parisiorum. Tolosę. Auenione. Narbone,

Insulę in Comitatu Venuxino seu Auenionensi. Bellocari.

Zimonti. Lectorę. Condomij. Briuę. Francopoli.

Cap.

Caput III. *Excerpta ex Statutis Fratrum vitæ communis in vrbe Monasteriensi, Coloniensi & Vesaliensi.*

SVprà pag. 11. bullatum diploma produxi, quo Eugenius IV. Papa Monasteriensem, Coloniensem & Vesaliensem Fratrum vitæ communis Domos 1439. in vnam Congregationem, titulo *Collegij Canonicorum Fontis-salientis*, redegit, & pio quodam vinculo coniunxit atque vniuit; petente Henrico Ahusio, Sacerdote pijssimo. Post Ahusij obitum, Fratres dictarum Domorũ, in Capitulo generali apud Monasterienses in Westfalia congregati, pro feliciore sui Collegij regimine, Statuta ex vi Bullæ Eugenianæ condiderunt: quæ ex Coloniensi Domo (sed seriùs quàm oportuit) ad nos missa fuerunt. Ex ijs, vtpote prolixioribus, hæc pauca visum fuit seligere, & Auctario includere.

Conuenit congregatis nobis in vnum, vt vnum requiramus, vnum sapiamus, aspicientes ante omnia exemplar perfectissimum Ecclesiæ primitiuæ: de qua in Actibus Apostolorum scribitur: *Multitudinis credentium erat cor vnum, & anima vna.* Vnitatem itaque motuum, operum & voluntatum hîc commendatam habemus: proinde quos vna intentione, vni Domino seruituros, in vnum constat aggregari, etiam congruit eisdem vitæ obseruantijs & Statutis regulari. Sed priusquàm ad Statutorum editionem accedamus, auctoritatem ipsam primò declarandam duximus. Cùm pridem in Domibus nostris Presbyteri & Clerici, secundùm formam institutionis earumdem, tam Apostolica quàm Ordinaria auctoritate approbatam, castam, concordem & communem vitam duxissent; bonæ memoriæ venerabilis dominus *Henricus ab Ahuis*, vir memorandę conuersationis & vitę, Sedem Apostolicam, cui tunc *Eugenius* IV. præsidebat, deuotus adijt, & quas plantauerat vineas fulciri legitimo iuris amplioris titulo & priuilegijs latioribus postulauit. Capellas itaque Domorum nostrarum in collegiatas ecclesias Apostolicus erexit, & collegialibus titulis decoratas perpetuò insimul vniuit, incorporauit & annexuit, & in communi vita per singulos Præpositos & Canonicos habitandas ac conseruandas declarauit. Verùm ne noxia libertate diffluerent, Ordinationes certas atque Statuta condidit, & pro felici directione vnitarum ecclesiarum & personarum earumdem, vlteriora quoque Statuta condendi, eaque condita immutandi, addendi, minuendi, pro vt ipsis expediens videbitur, Capitulo generali plenam his verbis concessit facultatem: *Generali Capitulo Collegij Canonicorum huiusmodi, quod pro tempore fieri contigerit, quoties opus erit, quæcumque pro directione felici eorum Statuta, Constitutiones ac Decreta faciendi & cōdendi, illaque sic confecta immutandi, addendi, minuendi, prout ipsis expediens videbitur, & alia pro tempore necessaria & oportuna faciendi & exequendi concedimus plenam & liberam potestatem.* Principalia igitur vitæ nostræ fundamenta ne dum ex generalibus Canonum Decretis, pręsertim vbi Clericorum vita instituitur, verùm ex specialiter nobis indictis Constitutionibus Apostolicis, quæ sequuntur, iacienda sunt.

Statuta & Ordinationes ex Bulla Eugeniana. Statuit in primis ac declarauit S. Sedes Apostolica, quòd ecclesię, S. Trinitatis ad Fontem-salientem *Monasterij*, S. Michaëlis ad Latum-riuum *Coloniæ*, ac S. Martini *Wesaliæ inferioris*, in collegiatas ecclesias erectę insimul sint vnitę perpetuò & annexę: quódque dictarum ecclesiarum Canonici, præsentes & futuri, in communi, absque mendicitate tamen, viuant: ita quòd nullus ex Canonicis huiusmodi aliquid proprium habere possit &c. *vt suprà pag.* 12. Hęc sunt Decreta, Ordinationes & Statuta Apostolicę Sedis, pro nostris ecclesijs in genere edita, quæ tamquàm fundamenta pręmisimus ceterorum Statutorum additorum & addendorum, secundùm facultatem à dicta Sede Apostolica datam. Tali itaque auctoritate suffulti, ad infrascriptorum Statutorum editionem, in Dei nomine, duximus procedendum: declarantes in primis, quòd hęc Statuta neminem obligabunt ad culpam, sed ad pœnam dumtaxat temporalem; proteruia atque contemptu semper exclusis. Rector etiam in suo conuentu dispensandi habeat potestatem in se & alijs Fratribus, cùm sibi videbitur expedi-

pedire. Librum verò istum Constitutionum ad minùs quater singulis annis in conuentu Fratrum legendum decernimus.

Statutorum Pars I. *De Capitulo generali. Caput* I. Sub forma Capituli generalis ritè congregati statuimus ipsum Capitulum generale per eos, qui ex vnitis Domibus annuatim, Dominica *Iubilate*, ad colloquium Monasterij conueniunt, deinceps esse celebrandum ibidem, donec & quo vsque desuper deliberatum & statutum fuerit. Ad quod repræsentandum accedet Præpositus domesticus siue Rector, cum quattuor domesticis Canonicis sibi per Capitulum suum deputatis, & Præpositi siue Rectores aliarum vnitarum Domorum, vnusquisque cum socio Canonico, sibi per Capitulum suum æquè deputato. Admittantur quoque Rectores aliarum Domorum, etiam extra vnionem nostram, qui de aliqua Domorum nostrarum assumpti fuerint: similiter & Confessores Sororum, qui alicuius dictarum Domorum membra fuerint.

Caput II. *de Visitationibus Domorum.* Visitatores per Capitulum generale singulis Domibus deputentur duo ex Canonicis Capituli generalis, viri probatæ conuersationis & boni testimonij, extra Domum visitandam residentes &c.

Caput III. *De electione Præpositi siue Rectoris.* Cùm aliquam Domorum nostrarum, per obitum Rectoris, resignationem vel aliàs quomodolibet vacare contigerit, id ipsum quantociùs Visitatoribus Domus, si præsentes non fuerint, intimetur. Per hos Visitatores, aut eorum vices gerentes, si alter vel ambo venire non possint, & per omnes Fratres Capitulares Domus prouidendæ repræsentabitur Capitulum generale, pro electione noui Rectoris. Statuto autem die, Missâ de S. Spiritu solemniter decantatâ ac finitâ, procedatur ad electionem, quatenus iure fuerit procedendum.

Caput IV. *De forma receptionis Fratrum.* Duplicem recipiendi modum obseruandum statuimus: vnum quo in Fratres dumtaxat perpetuos, non tamen Canonicos, alterum quo in Fratres Canonicos recipiantur. Postquam igitur recipiendus in Fratrem dumtaxat perpetuum, non Canonicum, de nostris statu, vita, statutis, consuetudinibus & casibus expulsionis, quantum sufficere videbitur, instructus fuerit & probatus, de consensu Capituli conueniant; & consentientibus eis, vel maiore parte in eius receptionem, interrogante Rectore, quid petat, flexis genibus humiliter dicat: *Peto propter Deum recipi in Fratrē huius Domus.* Cui Rector, præsentibus Notario & testibus, respondeat: Frater, Domus & Congregatio ista instituta est à Sede Apostolica, approbata & confirmata, pro Presbyteris & Clericis castè, concorditer & in communi viuentibus, secundùm decreta Apostolica & nostri Capituli generalis Statuta, tibi iamdudum exposita & cognita. Si tibi placet talē vitam nobiscum ducere, & in ea, nisi Religionem approbatam intraueris, ad finem vitæ perseuerare, & si Promissionem solitam, tibi æquè cognitam, desuper facere decreueris, nunc liberè edicas. Quo respondente, *Sic placet*, dicat Rector: Frater N. nos te suscipimus in Domum & fraternitatem nostram, facientes te participem omnium bonorum nostrorum spiritualium & temporalium, in vita pariter & in morte, in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti, amen.

Residentibus deinde Fratribus, dicat Rector: Ecce Frater, deinceps tibi proprium habere non licet. Ideo coram Notario isto & testibus facies resignationem siue donationem inter viuos omnium bonorum tuorum, tam ex hereditate quàm per labores manuum tuarum, vel aliàs quomodolibet, licitè tamen, acquisitorum, vel in posterum acquirendorum, huic Domui & eius mensæ communi, in meliore forma solitam fieri. Resignatione huiusmodi facta ad manus Notarij, legat expressè Promissionem suam, in hęc verba: *Ego Frater N. promitto fidelitatem Domui nostræ N. & auxiliante Deo castam, concordem & communem vitam, secundùm Statuta generalis Capituli, deinceps obseruabo: & si contigerit, quacumque occasione, me de hac Domo recedere, aut secundùm prædicta expelli, pacificè recedam, nihil repetendo: & ex tunc obligatum me facio ad intrandam Religionem approbatam, vbi regulariter viuitur. Sic me Deus adiuuet, & hæc sancta Dei Euangelia.*

Frater verò recipiendus in Canonicum, hoc ordine recipiatur. Congregatis Fratribus Capituli in loco Capitulari, exponat Rector recipiendo, in genibus prouoluto, sum-

mariè narrando primam institutionem Domus,quæ castam,concordem & communem vitam requirit; vnionem Domorum nostrarum Apostolica auctoritate factam & ipsarum generale Capitulum,& eius facultatem,decreta Apostolica & Statuta desuper condita: prout hæc omnia diu nouit, ac etiam ad ea se pridem Promissione obstrinxit. Posteà interrogando subinferat:Si igitur,pro maiore subsistentia Promissionis tuæ,petis propter Deum recipi in membrũ antedicti Capituli generalis,& in huius ecclesię N.confratrem Canonicum,secundùm Statuta nostri generalis Capituli, dicas? Quo respondente, *Hoc peto & desidero*,dicat Rector: Frater, nos annuimus petitioni tuæ,& recipimus te in Fratrem & Canonicum huius ecclesię N. dantes tibi stallum in Choro,& locum in Capitulo,& participationem omnium bonorum spiritualium & temporalium,in vita pariter & in morte,secundùm Apostolicas sanctiones, & nostri generalis Capituli Statuta, in nomine Patris & Filij & Spiritus sancti, amen.Quo facto, faciat Promissionem solitam sub hac forma: *Ego frater N.Canonicus ecclesiæ N. promitto bona fide,loco iuramenti & vigore eius, fidelitatem generali Capitulo, eiusque Ordinationibus & Statutis factis & faciendis obedientiam, quamdiu membrum eius fuero; & secreta eiusdem Capituli generalis & particularis celabo, ad quemcumque statum peruenero: salua nihilominus Promissione, pridem per me facta, in suo robore & vigore.*

Insuper si *Familiares* interdum recipiendi sunt, secundùm priorem modum recipiantur; licet expressè Promissionem non faciant: sed proposita eis primaria institutione, interrogentur; An placeat eis taliter nobiscum viuere? qui respondentes, *Ita placet*, recipiantur sub hac forma verborum in materna lingua: Frater N. nos annuimus petitioni tuæ, & recipimus te in Fratrem huius Domus,facimusque te participem omnium bonorum spiritualium & temporalium, in vita pariter & in morte,dummodo secundùm Statuta nostra & consuetudines huius Domus concorditer & humiliter nobiscum conuersatus fueris ,in nomine Patris & Filij & Spiritus sancti,amen.

Cap. v. *De casibus expulsionis.*Ne vna morbida ouis ceteras inficiat,statuimus & ordinamus,quòd si aliquis Fratrum in infrà scriptorum articulorum vno vel pluribus culpabilis inuentus fuerit,Visitatorum vel Capituli generalis iudicio,loco & omni,quod sibi in Domo competebat, iure priuetur,& à Fratrum societate realiter expellatur; admonitus vt pacificè recedat, sicut in pace receptus fuit,neque aliquem ex Fratribus præsumat aliquatenus molestare.Committimus etiam Rectori,quid & quantum taliter expulso dare velit, nisi tantùm vestes, quibus quotidie vsus est. Articuli siue casus expulsionis sunt isti: Si quis caderet in hæresim, vel lapsum carnis, vel vitium proprietatis, vel furtum committeret &c.

Statutorum Pars II. *Caput* I. *De Officio Rectoris siue Præpositi.* Quia Rectori siue Præposito vniuersalis cura totius conuentus, tam in spiritualibus quàm in temporalibus, incumbit, vt prudens paterfamiliàs super grege & Domo sibi commissa omni diligentia vigilabit. Confessiones Fratrum ipse audiet, assumpto Vicerectore, & si quos alios ad hoc duxerit assumendos. Vicerectorem & Procuratorem,consentiente Capitulo aut maiore parte,ipse instituet & destituet,quoties expedire iudicauerit.Cetera officia ipse Fratribus committet; horum tamen consilio præaudito.

Caput II. *De Vicerectore.* Quoniam necesse est, vt in absentia Rectoris aliquis sit ex Fratribus Canonicis qui vices eius gerat,ad quem habeatur recursus,in his quæ sine periculo differri vsque ad reditum Patris non possent,statuimus quòd Rector Fratrem sacerdotem boni testimonij, de gremio Capituli sui, in quem Capitulum aut maior pars consenserit, Vicerectorem instituat. Hic vices Rectoris eo absente agat; Capitulo interim præsideat; in sinistro Choro locum primum, & aliàs vbilibet locum Patri proximum, & eo absente primum obtinebit. Si quid in Rectoris conuersatione reprehensibile fuerit, ad hunc pertinebit adhortatione priuata admonere & emendare.

Caput III. *De Procuratore.* Huic incumbit quotidiana solicitudo prouisionis necessariorum totius Domus. Prouentus redituum & obuentionum quarumcumque, ex Fratrum laboribus aut aliàs quomodolibet prouenientes, ipse diligenter recipiet: recepta & expo-

exposita, debita & credita, eorumque salutationis diem fideliter scribet. Semel in anno circa festum S. Martini, in præsentia Capituli, de omnibus computationem legalem faciat. Qua facta, absolutionem ab officio petat: circa quam Rector se habeat, secundùm quod de consilio Fratrum Capituli, visum fuerit expedire.

Caput IV. *De Scripturario.* Et quoniam probata illa ab antiquo Patrum sententia omnibus generaliter in monasterijs degentibus seruis Dei manuum labores indixit, Propheticumque præconium *Labores manuum suarum manducantes beatos cecinit*: hanc etiam consuetudinem tum pro vitando otio, quod vitijs omnibus fomitem suggerere nouimus, tum etiam pro transigenda necessitate, apud nos districtiùs volumus obseruari; assumentes pro opere, tamquam proposito nostro principali magis congruente, *laborem sacros libros conscribēdi.* Quapropter Rector Domus ordinabit ad hoc Fratrem aliquem actiuum, qui Fratrum laboribus præsit, & à quo vnusquisque scribenda accipiat, simul & scribendi instrumenta. Ipse singulis, quid & quomodo scribat, solicitus iniungat, & informet Nouitios ad melioris litteræ vsum, per se vel per alium. Ipsius etiam est, singulis sextis ferijs (ni festum impediat) statim ante prandium Fratres per signum conuocare; vt quisque Rectori, eoque absente Vicerectori, opus suum, quod per hebdomadam est operatus, ostendat. Cum alienis, qui apud nos libros scribi seu aliàs aptari faciunt, summa cautione conueniat: receptum verò pretium Procuratori fideliter tradat, vt communem cedat in vsum.

NOTATIO. Lector hîc obseruet, Fratres vitæ communis, initio suę institutionis, pro parte victum sibi parasse honesto ac liberali manuum labore, hoc est, scriptione librorum sacrorum; arte nimirum Typographicâ apud Europæos nondum inuentâ, aut certè paucis cognitâ, neque in vsum publicum deductâ. De illius inuentione Chronicon nostrum Belgicum in gestis anni 1440. consule, si voles.

Caput V. *de Librario.* Deputabit Rector vnum, qui pręsit Armario siue Bibliothecæ Domus; cuius custodiæ committantur omnes libri Domus, pro quibus solicitus sit, vt debitè conseruentur, & ne distrahantur. Ad Librarium spectat, Lectiones in refectorio ordinare, & Lectores singulos pro qualibet hebdomada deputare, à senioribus descendendo.

Caput VI. *De Vestiario.* Vestiarium vnum instituat Rector, sub cuius respectu erunt omnia, quæ ad vestitum & stratum pertinent Fratrum, mensalia, mappæ, manutergia, & quæque his similia. Hic de panno nigro, albo, griseo per Procuratorem vestimenta & cetera suprà dicta fieri ordinabit, eaque de scitu Rectoris, secundùm temporis & personarum exigentiam, Fratribus ministrabit. Tunicæ superiores *Sacerdotum* vsque ad talos protendantur; *Clericorum* vna palma breuiores sint; *Familiarium* verò, medietatem tibiarum non excedant. Togæ Sacerdotum & caputia Fratrum de nigro; Clericorum verò & Familiarium togæ de griseo panno fiant. Fratres caueant ne curiosa aut superflua petant.

Caput VII. *De Magistro Nouitiorum.* Recipiendi sunt adolescentes bonæ indolis & litteraturæ competentis, qui discreto probentur examine. Itaque constituendus est eis à Rectore probatæ vitæ Frater, qui summa industria teneros annos probatæ conuersationis erudiat institutis.

Caput VIII. *De Sacrista.* Ecclesiæ & ornamentis eius conseruandis vnum de Fratribus præficiat Rector, sub cuius respectu erunt omnia, quæ ad explenda diuina Officia fuerint necessaria. Hic tota solicitudine inuigilet, vt creditas sibi res sacras diligenter & mundè custodiat. Ipsius est ianuas ecclesiæ aperire & claudere, ac signa quæque ad Missas & alia diuina Officia, secundùm Ecclesiæ consuetudinem, debitis temporibus pulsare.

Caput IX. *De Cantore.* Cantorem institui oportet à Rectore, qui omnia cantandā & legenda in diuino Officio secundùm Ordinarium & ceremoniales consuetudines ordinabit. Eius directioni voces singulorum acquiescant: ipsius est eos, qui de cantandi arte minus habent, beneuolè erudire, ea quæ intonanda sunt intonare, Fratribus cantanda ordina-

ordinare & vniuersaliter in singulis superintendere, vt debitè & perfectè diuina Officia persoluantur. Denique vnusquisque Sacerdotum in ordine vicis suæ hebdomadam suam in Choro faciat.

Caput x. *De Infirmario.* Infirmorum curam Rector committat vni ex Fratribus benigno & patienti. Is prouidebit infirmis quę necessaria sunt, & sedulum eis exhibebit pietatis obsequium. Consulendus autem est Medicus, si videbitur oportunum; infirmis tamen Eucharistiæ Sacramento primùm munitis. Ad Infirmarium spectat, ægritudine ingrauescente, ea quæ ad infirmorum communionem, inunctionem & sepulturam necessaria sunt procurare. Si opus fuerit excubijs circa infirmos, vicissim distribuantur, & bini & bini simul vigilent, lectioni & orationi insistentes.

Caput xi. *De Hospitario seu Hospitalario.* Hospitarius ordinabitur vnus ex Fratribus, moribus & disciplina eruditus, qui superuenientes hospites deuotè suscipiens, & omnibus honorem congruum impendens, maximè Religiosis, sciat singulis deferre obsequium. Si vesperi hospes pedester venerit, pedes eius abluat: vtensilia quæque munda conseruet. Caueat summopere, ne de negotijs sęcularibus aut rumoribus externis cum hospitibus conferat.

Caput xii. *De Tonsore.* Tonsoris officium vni ex Fratribus committatur; sub eius respectu erunt omnia instrumenta ad rasuram pertinentia.

Caput xiii. *De Rubricatore.* Deputetur vnus Frater pro Rubricatura & Floratura, qui habeat lazurium & alios colores pro suo officio necessarios: aureas tamen litteras, absque speciali licentia, non faciat. Scripturarij directionibus, in illuminandis libris sibi per eum traditis, obtemperabit.

Caput xiv. *De Ligatore.* Colligandis libris deputabitur vnus à Rectore, sub cuius respectu erunt omnia instrumenta ad ligaturam requisita. Hic erit, cum Procuratore, solicitus pro asseribus, corio & orichalco, & ceteris ad officium necessarijs: vt scilicet debito tempore emantur & dispenantur. Libros ligandos à Scripturario recipiet, ligatosque eidem restituet, qui pretium laboris, pro eisdem receptum, Procuratori repræsentabit.

Caput xv. *De Cellario.* Committatur vni Cellarium cum suis attinentijs, qui panem & cereuisiam, amphoras & vrceolos & cetera vasa in locis suis diligēter custodiat. Ad Cellarium spectat, panem & potum Refectorio Fratrum inferre, & post refectionem eadem atque vasa munda ad propria loca reponere.

Caput xvi. *De Pistore.* Deputetur etiam vnus qui pinsendi officio pręsit, sub cuius respectu sint omnia frumenta Domus, & instrumenta quęque ad braxandum & pinsendum necessaria.

Caput xvii. *De Coquo.* A Rectore ad coquinam ordinabitur Frater patiens atque benignus, prouidus & coquendi arte, quantùm fieri potest, industrius. Sub cuius respectu erunt carnes, pisces, butyrum, casei, vtensilia coquinę, & alia quęcumque ad coquendos cibos necessaria. Ad Procuratoris directionem singula ordinabit: quem & maturo tempore, vt necessaria procuret, solicitabit.

Caput xviii. *De Hortulano.* Rector instituat Hortulanum aliquem ex Fratribus, qui curam horti gerat, & olerum: quatenus suis omnia temporibus serantur, plantentur, purgentur & conseruentur. Prouideat de diuersis seminibus omnium plantularum, ad vsum Fratrum congruentium: & singula tempore suo serat & plantet.

Pars iii. *Statutorum. Caput* i. *De seruanda perpetua castitate.* Statuimus vt nullus in domos habitationis nostræ feminis pateat ingressus. Caueantur summopere, in cogitationibus, verbis, gestu, tactu nedum alieni, sed etiam proprij corporis, quæcumque aliquo modo peccandi occasionem excitare possent. Nec vmquam soli inuerecundè agitent, quæ ab alijs sciri nollent; semper animo voluentes, quòd etiam quæ latent homines, oculis diuinæ Maiestatis patent & aspectibus Angelorum.

Caput ii. *De concordia mutua seruanda.* Fratres simul benignè, dulciter & humiliter conuersentur: non sint præsumptuosi, audaces, nimis liberi ad inuicem; potissimùm cauen-

cauentes verba dura & aspera, quibus caritas fraterna lędi possit. Si quid per Fratrem aliquem fieri desiderat, non imperando sed rogãdo obtineat. Si Frater à Fratre corripitur, piè suscipiat, non replicet, non excuset, sed recognita culpa veniam petat, emendam promittendo. Singularitates noxias velut venenum fugiant: communibus vestitu, cibo, somno, exercitijs, moribus singuli sint contenti. Vnusquisque omnium vltimus esse velit; omnibus etiam benefacere studeat.

Caput III. *De proprietatis abdicatione.* Quia secundùm Apostolicam traditionem, proprietati quorumcumque temporalium renuntiauimus, ac communi nos dedimus vitæ, eorum imitantes exemplum, *quibus cor vnum & anima vna, omniaque communia* fuisse describuntur: caueant Fratres singuli, ne quisquam rei etiam minimæ proprietatem desideret, nec quidpiam tale possideat, vel suum esse dicat; contentus quòd sibi de communibus bonis Domus ministretur prout opus habet. Pecuniam, Rectore & Procuratore exceptis, nemo habeat aut tractet; nisi alicui ex caussa commissum fuerit: qui, cessante caussa, quod superest Procuratori præsentabit. Similiter de via vel foro reuertens vltra triduum pecuniam superfluentem non detineat. Denique statuimus, quòd nullus beneficiatus in Fratrem recipiatur, neque Frater receptus beneficium aliquod ecclesiasticum acceptet, nisi paratus sit ipsum permutare aut resignare, quandocumque Rectori & Fratribus Capituli visum fuerit expedire.

Caput IV. *De Lectione mensæ & refectione Fratrum.* Indignum est omnino vt refecto corpore anima famescat. Statuimus itaque, quòd à principio refectionis vsque in finem lectio sacra, per Librarium ordinata, recitetur: quam omnes sub silentio auscultabunt. Lectiones ordinabuntur per vices hebdomadales à senioribus descendendo: sitq; Lector mensæ antè prouisus, vt debitè, distinctè & altè sententias ac verba pronuntiet. Inter legendum Correctori aurem humiliter accõmodabit. Historiæ & Sanctorum Passiones legantur expeditiùs; Homiliæ verò & Sermones & SS. Patrum Moralia quęque attentiùs. Homilia de Euangelio diei primùm sibi in Lectione locum vindicat. In ministrando similiter vnusquisque hebdomadam suam faciet. Singulis diebus bis reficimur, in prandio decima hora, & in cœna post quintam: nisi ieiunandum esset. Tunc enim semel reficimur in die, hora vndecima. Extra horam debitæ refectionis nemo absque licentia comedat vel bibat; infirmis & ambulantibus exceptis. Dominicis diebus, secundis, tertijs & quintis ferijs, nisi ieiunium obstiterit, carnibus vescimur: sexta feria ieiunatur. Ante festa Communionis, per triduum, vel ad minùs per biduum, abstinendum erit à carnibus; ante summa tamen festa ampliùs.

Caput V. *De Silentio.* Ab hora septima vespertina vsque ad horam septimam sequentis diei, similiter à primo signo prandij vsque ad signum laboris, & à signo cœnæ vsque ad Completorium lectum de Domina, Silentium strictè obseruetur. Quibus solitudo cellę & silentium tædio sunt, etiam alijs gratia loquendi vtentibus, ad solitudinem restringantur. Diebus celebribus & ferialibus, dictis Vesperis, per mediam horam de Scriptura sacra mutuò conferendi, seu alias spirituales consolationes apud alterutrum quærendi Fratribus licentia conceditur. Si extra prædicta tempora alicui loquendum fuerit (nisi breui verbo expediri poterit) licentiam petat. In ecclesia, in calefactorio, in transitu publico ante cellas Fratrum, non solùm silentij temporibus, verùm etiam alijs temporibus quibuscumque silentium obseruetur.

Caput VI. *De labore & requie Fratrum.* Ab hora septima, post Missam, ferialibus diebus vsque ad horam prandij laborandum erit pro communi. Sacerdotes verò cùm celebrauerint, ab hora septima vsque ad octauam orationibus & sacræ lectioni vacabunt, & posteà vsque ad horam refectionis laborabunt. Prandio facto, indulgetur quies Fratribus per vnam horam: quâ qui vti nolunt vel non indigent, sacra lectione vel aliquo vtili exercitio tempus occupent. Post horam quietis signo facto, iterum manuali operi insistendum erit vsque ad Vesperas. Quibus finitis, pro solatio, conferendi aut deambulandi in horto, caussa recreationis, media hora conceditur; & illâ transactâ iterùm laboratur vsque ad cœnam. Post cœnam dicto Completorio, aut libros corrigendo aut

aliàs laborando, opus repetitur vsque ad horam septimam. Deinde Fratres sacræ lectioni, studijs & recollectioni incumbant, & in cellis se cohibeant; donec post horam octauam, signo facto ad requiem, statim omnibus dimissis, ad lectum vel culcitram festinent. Sequente die manè hora tertia vel paulò pòst excitati, iterum ad diuinas laudes & exercitia solita summâ alacritate confugiant.

Caput VII. *De diuinis Officijs & ceremonijs*. Ad diuina Officia celebranda, manè hora tertia vel paulò post, signo facto, ad ecclesiam conueniant. Quicumque in cantu vel lectione chorali fallitur, terram manu tangat. Cantante Choro, nemini priuatim aliquid legere, aut libris incumbere conceditur.

Caput. VIII. *De priuatis Fratrum exercitijs*. Quotidianum in cellis studium in hoc est adhibendum, vt ex continuato labore studij aliquid resideat in conscientia, resplendeat in vita, traducatur in vsum. Expletis manè orationibus, reformando interiori homini tota impendatur intentio & in vincendis passionibus, domandis concupiscentijs, mortificandis proprijs voluntatibus, emendandisque paulatim moribus cura quotidiana desudet. Matutino tempore certa vnicuique præfigenda est regula, & singulæ materiæ singulis diebus reuoluendæ. In operibus, quæ in cellis fiunt, vnusquisque singulares orationes, quamuis breuiores, habeat præfixas, quibus deuotio continuato vigore perduret. Transacta die, post septimam horam, iterum recollectioni & studijs sacrarum litterarum vacabitur. Expletis omnibus, fiet vesperi peractę diei supputatio. Singulis hebdomadis Clerici & Familiares semel confitebuntur, & de quindena in quindenam communicabunt: nisi propter festa occurrentia aut alias caussas legitimas, ad dictamen Rectoris, anticipandum foret.

Caput IX. *De Capitulo particulari & colloquio mensium*. Capitulum particulare domesticum repræsentabitur per Rectorem & eos qui in Canonicos recepti sunt: quod toties celebrandum erit, quoties pro quotidianis emergentibus caussis fuerit oportunum. Præterea in principio cuiusque mensis seruabitur colloquium per Rectorem & Concapitulares: in quo moneat vnusquisque liberè sed humiliter, si quid considerauit vtile pro communi statu Domus & conuersationis nostræ; præsertim an Statuta & consuetudines Domus diligenter obseruentur, &c.

Caput X. *De Capitulo culparum*. Ne impunitas vitiorum ansam præbeat delinquendi, statuimus quòd semel ad minùs in qualibet hebdomada celebretur Capitulum culparum, feria sexta vel alia. Ad Librarium spectat, post septimam horam vesperi signum facere, vt Fratres ad Capitulum culparum conueniant. Sedentibus singulis, recitetur breuis lectio per Lectorem mensæ, de institutis Patrum, vel ex his statutis, vel de alia conuenienti materia. Surgat posteà iunior, & flexis genibus culpam suam dicat; si contra Statuta vel consuetudines Domus aliquid fecerit &c. Vltra duas culpas nemo exaggerare præsumat: nullus suam vel alterius culpam pertinaciter defendat. Productis in medium culpis, veniam petens, satisfactionis qualitate accepta à Rectore, emendam promittat, & in locum suum iussus reuertatur: aliusque in ordine succedat, & ita consequenter.

Caput XI. *De differentijs culparum*. Quia pro modo excessuum mensura est moderanda pœnarum, & vnaquæque culpa in gradu suæ qualitatis emendanda est censurâ debitæ satisfactionis, vt malum cognitum meliùs euitetur, quidam etiam culparum gradus sunt assignandi: vt est leuis culpa, grauis, grauior & grauissima, &c.

Hîc finiunt Statuta Fratrum vitæ communis in vrbe Monasteriensi, Coloniensi & Vesaliensi. Quæ porrò viuendi ratio apud Fratres olim Dauentrienses seruata fuerit, suprà pag. 3. & sequentibus explicui. Siluiducenses seu Buscoducenses in Brabantia Fratres ad nostra vsque tempora habuerunt Statuta ab *Henrico Diest* in scriptum reducta, suprà pag. 135. à nobis memorata. De aliarum Domorum Constitutionibus in particulari quod dicam, non habeo: videntur autem si non singulæ, saltem pleræque suas habuisse leges, ab Episcopis seu Ordinarijs locorum approbatas.

Caput

Cap. IV. Origo, progressus & priuilegia Widebacensis Domus Fratrum in vrbe Coloniensi.

THEODERICVS, Dei gratia sanctæ Coloniensis ecclesiæ Archiepiscopus, S. R. Imperij per Italiam Archicancellarius, vniuersis salutem in Domino. Nouerit vniuersitas vestra, quòd præsentiam nostram accedentes venerabiles viri, *Ioannes Rossenit & Henricus de Alkuis*, Presbyteri Monasteriensis diœcesis, in nostra ciuitate Coloniensi, cum nonnullis Clericis, desiderantes Domino Deo seruire, studium frequentare, & de beneficijs suis simul stare & viuere in communi, quædam exercitia Presbyteris & Clericis in communi viuentibus congrua & honesta, & per Doctores Vniuersitatis Coloniensis admissa, & vt ex eorum patet litteris, approbata, nobis humiliter proposuerunt, super eisdem nostram ordinariam auctoritatem requirentes. Nos verò eorum bono proposito & pietatis exercitijs huiusmodi congaudentes, ipsis Ioanni & Henrico, & si qui bonæ famæ, laudabilis vitæ, & honestæ conuersationis Presbyteri vel Clerici se eis in tali proposito adiunxerint, nostra ordinaria auctoritate damus licentiam specialem; approbantes ipsos posse simul in vna domo, vt Deo meliùs seruiant & studio diligentiùs intendant, catholicè & canonicè viuere in cōmuni: quódque aliquē ex eis Presbyterum, ad hoc magis idoneum, in suum possint eligere Confessorem, qui, toties quoties opus fuerit, aliorum sic in communi viuētium, per se vel per aliquem suorum sociorum Presbyterorum, cui hoc pro tempore duxerit committendum, confessiones audire valeat, eosque salutari, pro modo culparum, iniuncta pœnitētia absoluere, & similiter iurisdictionis auctoritate qualicumque curam Domus & ipsorum, sicut bonus paterfamiliàs, gerere specialem: iure parochialis ecclesiæ & cuiuslibet alterius in alijs semper saluo &c. In quorum omnium firmitatem præsentes litteras sigilli nostri fecimus appensione communiri. Datum anno millesimo quadringentesimo decimo septimo, die 7. mensis Martij. 1417.

IOANNES miseratione diuina, S. Angeli, S. R. E. Diaconus Cardinalis, in Germania & nonnullis alijs partibus Apostolicæ Sedis de Latere Legatus specialiter deputatus, vniuersis salutem in Domino. Desiderantes statum humilium personarum Deo in sinceritate cordis seruientium, & simul viuentium, dirigi & adaugeri, ea quæ pro quiete & salute earum prouidè facta sunt, vt illibata persistant, libenter volumus nostræ Legationis præsidio communire. Exhibita nobis siquidem, pro parte dilectorum in Christo Presbyterorum & Clericorum domus in *Wydenbach*, in communi vita, in ciuitate Coloniensi, commorantium petitio continebat, quòd reuerendissimus in Christo Pater dominus *Theodericus* Archiepiscopus Coloniensis præfatis Presbyteris & Clericis, eorumque Domui ac personis inibi pro tempore degentibus, nonnulla priuilegia, indulta & quædam alia concessit: prout in litteris ipsius domini Archiepiscopi, 20. mensis Aprilis datis, pleniùs continetur. Quare pro parte eorumdem Presbyterorum & Clericorum nobis fuit humiliter supplicatum, vt litteris huiusmodi & contentis in eis robur nostræ confirmationis addere dignaremur. Nos igitur litteras huiusmodi, ac omnia & singula eis contenta rata ac grata habentes, illa confirmamus & approbamus. Insuper indulgemus, quòd dicti Presbyteri & Clerici in eorum capella, quoties ad id deuotionem habuerint, insimul diuinum Officium cantare & celebrare possint &c. Datum Coloniæ anno Domini millesimo quadringentesimo quadragesimo nono, Indictione XII. die 14. 1449. mensis Martij, D. N. Nicolai Papæ V. anno secundo.

FREDERICVS Romanorum Imperator semper Augustus ad futuram rei memoriam &c. Ad vos deuotos fidelesque nostros, Rectorem atque Presbyteros & Clericos, totumque cœtum Domus in *Wydenbach*, ciuitatis nostræ Coloniensis (de quorum vita commendabili, deuotione sincera, conuersationis honestate ac morum ornatu non solùm famæ flagrantem recepimus odorem, quin & experientia ipsa didicimus veritatem) nostræ clementiæ Imperialis liberalitatem extendentes, vos qui in simplicitate, inque com-

communi vſu bonorum veſtrorum, abſque proprietate,ſine tamen mendicitate,ex opere etiam veſtro manuali,aliàs Presbyteris & Clericis, ſecundùm formam ab Apoſtolo doctrina & exemplo traditam,licito,honeſto & decenti, caſtè, concorditer, debitaque ſub obedientia,& aliàs ritè & legitimè tranſigitis, veſtroſque in eadem vita ſucceſſores, de corpore eiuſdem Domus pro tempore exiſtentes, in *noſtros & S. R. Imperij Vicarios & Capellanos* in perpetuum recipimus & inueſtimus: necnon eccleſiam veſtram, ad honorem S. Trinitatis,glorioſæ ſemper Virginis Mariæ & SS. Angelorum dedicatam,Collegialemque dudum auctoritate Apoſtolica confectam, & inſignijs collegialibus decoratam, in noſtrum & S. R. Imperij Collegium acceptamus,eamque necnon totam domum prædictam vnà cum ſuis attinentijs & prædijs,quę de præſenti poſſidetis,& in futurum vos continget adipiſci,ab oneribus & ſeruitijs laicalibus quibuſcumque eximimus & liberamus: eaſque & ea ac vos veſtroſque ſucceſſores in noſtram & Imperialis Celſitudinis ſingularem protectionem perpetuò ſuſcipimus &c. Datum in ciuitate noſtra Colonienſi, anno Domini milleſimo quadringenteſimo ſeptuageſimo quinto, die 23. menſis Septembris.

Caput v. *Poſteriorum ſæculorum Familia religioſa, & à quibus Pontificibus approbata.*

VT hodie ſingulis ferè Canonicorum collegijs in orbe Chriſtiano ſua ſunt Statuta, ac iura veluti municipalia, ſic primis Eccleſiæ ſæculis ſingulorum fermè cœnobiorum peculiares Regulæ extiterunt: vt ſuprà pag.127. & ſequentibus docui. Quin imò ex antiquis Scriptoribus conſtat, in vno eodemque cœnobio plures eaſque varias in vſu quondam Regulas fuiſſe. Vnius Gregorij Turonenſis teſtimonium lib. 10.cap.29. Hiſt. Francorum hîc ſuffecerit. Is de S. Aredio Abbate agens; *Cœnobium*,inquit, *fundauit, in quo non modo Caſſiani, verùm etiam Baſilij & reliquorum Abbatum, qui monaſterialem vitam inſtituerunt, celebrantur Regulæ; beata muliere* (Aredij matre) *victum atque veſtitum ſingulis miniſtrante.* Quid ſimile de monachis Iurenſibus, ſuprà pag. 129. & de S. Philiberto Abbate apud Surium 20. Auguſti narratur: *Legebat ſtudioſè Baſilij præclaras conſtitutiones, Macarij regulam, Benedicti decreta, Columbani inſtituta ſanctiſſima: atque ita onuſtus virtutum aromatibus, ſectatoribus ſuis egregia de ſe exempla præbebat.* Huc facit & magni illius Caſſiodori,ex Conſule Romano monachi,monitum: *Omnes* (inquit, cap.32. de diuinis Inſtitutionibus) *quos monaſterij ſepta concludunt, tam Patrum Regulas, quàm præceptoris proprij iuſſa ſeruate.* Ceterùm vt dies diem docet,poſteriorum ſęculorum Pontifices Romani tollendæ confuſioni, religioſa caſtrorum Eccleſiæ agmina in varias quodammodo legiones ac turmas prudenter diſtribuerunt, & ſuam ſingulis viuendi formulam præſcripſerunt.

Alexander II. Papa anno 1061. *Camaldulenſe* inſtitutum; Vrbanus II. anno 1090. Congregationem *Vallis Vmbroſæ*; Paſchalis II. monachorum *Ciſtertienſium* ordinem anno 1100. approbarunt; ſcriptis diplomatibus, quæ apud Laërtium Cherubinum, in Bullario Romæ 1617. edito,tomo 1. extant. De ſingulis conſule,ſi voles, Origines noſtras Monaſticas, Coloniæ anno 1620. editas. Idem Paſchalis II. Lateranenſem baſilicam anno 1106. Rocio Priori, eiuſque Fratribus regularem vitam profeſſis conceſſit & confirmauit: *tomo 1. Bullarij.*

Alexander III. 1164. *Bernardum* Abbatem Clareuallenſem Diuis adſcripſit; militiam *S. Iacobi* in Hiſpania 1575. & *Cartuſiam* maiorem, aliaſque eiuſdem ordinis Domos 1176. ſuis tabulis ſtabiliuit. Idem Onuphrio S. Saluatoris Meſſanenſis Archimandritæ 1575. commiſit regimen monachorum ordinis *S. Baſilij*, in XVIII. monaſterijs partim Siciliæ partim Calabrię degentium: *tomo 1. Bullarij.*

Vrbanus III. Hoſpitalem domum Bononienſem in vſum pauperum excitatam, cum eccleſia ab Alexandro III. prædeceſſore ſuo conſtructa, Magiſtro & Fratribus *Crucife-*

ris

ris, communem vitam ducentibus, ab eodem Alexandro commissam, tabulis 1187. scriptis firmauit: *tom. 1. Bullarij.*

Cælestinus III. Ioannem Gualterum, ordinis Vallis Vmbrosæ conditorem, 1193. Diuis annumerat: & Congregationem *Montis Virginis*, sub Regula S. Benedicti, 1197. approbat: *tomo 1. Bullarij.*

Innocentius III. Fratribus *S. Trinitatis*, & Redemptionis captiuorum 1198. specialem Regulam præscribit: quæ exstat to. 1. Bullarij. Idem domum Hospitalariā S. Mariæ in Saxia apud Romanos & domum Hospitalariam S. Spiritus in Monte Pessulano apud Gallos 1204. vnit, eidemque Magistro subijcit: *tom. 1. Bullarij.* Hinc origo ordinis Hospitalariorum *S. Spiritus*: quæ gloria Domui Montis Pessulani debetur.

Honorius III. ordinem Prædicatorum sub S. Augustini Regula 1216. & ordinem FF. Minorum 1221. sub propria Regula approbat. Carmelitarum Regulam, ab Alberto Patriarcha Hierosolymitano scriptam, 1226. confirmat: *tomo 1. Bullarij.* Vide suprà pag. 132.

Gregorius IX. Franciscum Assisiatem 1228. Antonium Paduanum 1232. Dominicum 1234. & Elisabethā Hungarā 1235. Sanctis adnumerat. Pro *Cluniacensis* ordinis reformatione 1233. nouas Constitutiones edit: quæ tomo 1. Bullarij recitantur. Ceterùm Cluniacensis monasterij prima fundamenta circa annum Christi octingentesimum vicesimum posuit *Guarinus*, Comes Matisconensis & Cabilonensis: quod ab Hungaris vastatum *Guilielmus Pius*, Aruerniæ Comes & Aquitaniæ Dux, anno 910. instaurauit ac dotauit, primo Abbate Bernone ibi constituto. Huic ex ordine in regimine successerunt *Odo*, Cluniacensis ordinis seu Congregationis conditor, *Maiolus, Odilo* & *Hugo*, omnes Martyrologio Rom. adscripti. Plura qui volet, Andreæ Quercetani Bibliothecam Cluniacensem, & Origines nostras Monasticas lib. 2. cap. 2. & sequenti consulat. Ad Gregorium IX. redeat oratio. Is Magistro & Fratribus B. Mariæ de Mercede & Redemptione captiuorum anno 1235. Regulam S. Augustini præscripsit: *tom. 1. Bullarij.*

Innocentius IV. *Siluestrinorum* Congregationem sub S. Benedicti instituto 1247. & Regulam à S. Francisco traditam S. Claræ approbat. Carmelitarum Regulam mitigat: Petrum martyrem, ex ordine Prædicatorum, in cælites anno 1253. refert: *to. 1. Bullarij.*

Alexander IV. *Hospitalariorum S. Lazari* sodalitium sub signis S. Augustini 1255. militare iubet. Eremitarum diuersas Cōgregationes, anno proximè sequenti, vnum in corpus redigit, & titulo *Eremitarum S. Augustini* donat.

Vrbanus IV. *Clarissarum* regulam 1262. Clemens IV. *Cistertiensium* Chartam caritatis 1265. & *Trinitariorum* formulam viuendi 1267. mitigant.

Nicolaus IV. tertiā *S. Francisci* regulam 1289. approbat: Pessulanam *S. Spiritus* domum hospitalariam Romanę in Saxia subijcit. Cælestinus V. sodalium *Cælestinorum* Statuta 1294. comprobat. Bonifacius VIII. ex Priore *S. Antonij* Viennensis in Gallia 1297. creat Abbatem.

Benedictus XII. *Cistertiensem* 1335. *Benedictinum* 1336. & *Canonicorum regulariū* 1339. Ordines reformat; Constitutionibus pro bono singulorum regimine editis, quæ tomo 1. Bullarij recitantur.

Gregorius XI. Fratribus *S. Ambrosij* ad Nemus Officium seu ritum Ambrosianum & regulam S. Augustini 1339. præscribit.

Innocentius VII. Regulam Fratrum & Sororum de pœnitentia, ordinis *S. Dominici*, 1405. suo diplomate firmat.

Gregorius XII. Congregationem Canonicorum *S. Georgij in Alga* prope Venetias 1406. & Canonicorum regularium S. Saluatoris 1407. instituit. Fesulanos *S. Hieronymi* Eremitas approbat: his Eugenius IV. Regulam S. Augustini 1413. præscribit: *to. 1. Bullarij.*

Martinus V. *Lateranensem* Congregationem Canonicorum regularium, varijs Congregationibus in vnum redactis, 1421. instituit: ordinem *Iesuatorum* S. Hieronymi ap-

probat: Regulam S. Francisci pro Conuentualibus 1430. & Carmelitarum mitigat.

Eugenius IV. Fesulanis *S. Hieronymi* Fratribus 1441. dat Regulam S. Augustini: Congregationem S. Ambrosij ad Nemus, & Ilicitanam Eremitarum S. Augustini instituit. Statuta pro monachis S. Basilij, in Capitulo generali concepta, 1446. laudat: Clarissarum regulam mitigat.

Sixtus IV. ordinem *Minimorum* 1474. approbat. Pro bono regimine Canonicorum congregationis *Lateranensis* edit Constitutiones. Innocentius V. monachos *Vallis Vmbrosæ* in vnam societatem, sub vno Abbate, 1484. redigit; scriptis Constitutionibus, quæ tomo 1. Bullarij leguntur.

Alexander VI. Fratres Apostolicos sub S. Augustini signis 1496. militare mandat. Vide quæ suprà pag. 53. diximus. Congregationem reformatam monachorum ord. Cistertiensis in Tuscia, Insubria, alijsque Italiæ prouincijs, titulo *S. Bernardi* cohonestat, & suis tabulis 1496. firmat.

Iulius II. *Casinense* monasterium cum Patauino S. Iustinæ cœnobio 1503. vnit: *Minimorum* Regulas 1505. & Ordinationes monachorum Montis Oliueti 1507. confirmat.

Clemens VII. pias Clericorum familias, *Theatinorum* & *Paulinorum*, itemque Congregationem *Capucinorum* 1528. suis diplomatibus confirmat. Paulus III. anno 1540. & Iulius III. anno 1550. *Societatem Jesu* approbant. Horum omnium Pontificum diplomata tomo 1. Bullarij exstant. De reliquis Ordinibus suprà pag. 135. & sequentibus egimus.

Pius IV. militiam S. *Stephani* 1562. confirmat. Pius V. *Cruciferos* in Italia 1568. *Cistertienses* & *Seruitas* 1570. reformat: editis Constitutionibus pro singulis familijs, quæ tomo 2. Bullarij exstant. Humiliatorum Ordinem 1571. exstinguit. Gregorius XIII. militiam *S. Mauritij* 1572. approbat, & cum militia S. *Lazari* coniungit. Basilianos 1579. in Congregationem redigit: Carmelitas discalceatos in Hispania 1580. approbat.

Sixtus V. duas Clericorum regularium, videlicet *Ministrantium infirmis* & *Minorum* familias; & Fuliensem ord. Cistertiensis in Gallia Congregationem sua auctoritate stabiliuit. Clemens VIII. *Trinitarios, Mercenarios, Basilianos, Eremitas Augustinianos, Hieronymianos* & alios ad strictiorem viuendi formulam reduxit; scriptis legibus, quæ tomo 3. Bullarij recitantur.

Paulus V. militiam *B. Mariæ de Monte Carmelo,* in Gallia excitatam, 1608. ratificat. Instituta Oratorij in Italia 1612. & Institutionem *Oratorij* in Gallia 1615. suis litteris firmat. Gregorius XV. Congregationem Clericorum *Doctrinæ Christianæ*, à Paulo V. admissam, in classe Religionum 1621. collocat, & eorumdem Constitutiones suo diplomate bullato firmat. Vrbanus VIII. *militiam Christianam*, titulo B. Mariæ Virginis immaculatæ, sub Regula S. Francisci, 1624. approbat. Ordinis huius militaris Statuta tomo 4. Bullarij recitantur.

Addenda, corrigenda vel mutanda.

Pagina 9. linea 13. *Ostendens eos (Fratres vitæ communis) non minùs esse Religiosos alijs, qui Religionis nomine nuncupantur.* Hæc sunt cõmodè accipienda: quia, vt hodie vulgò loquimur, Religiosi propriè dicuntur ij, qui tribus votis solẽnibus sunt adstricti. Pag. 10. lin. 11. & 32. *adde,* Bruxellæ Domus Fratrum vitæ communis à V.N. Philippo Heetveldio, & Cameraci à Iacobo Croyo Episcopo ibidem, agente Ioanne Standonco, Doctore Sorbonico, fuerunt fundatæ. Pag. 21. lin. 18. *adde,* Carmelitæ Paulopoli in Artesia similiter scholas aperiunt; Benedictini itẽ Onatæ in Castella Academiam habent. Pag. 51. lin. 1. *lege,* Ioannem Bap. Tufum Acerræ (non *Aternæ*) Episcopum, qui Historiam sui ordinis Theatini Italicè conscripsit. Pag. 51. sub finem, Domibus Theatinorum *adde* Bononiensem, Panormitanam, & alias. Pag. 55. lin. 36. Anessiaci in Sabaudia Collegium, *adde,* fundatum à V.N. Eustathio Chapuys, qui & Louanij Collegium Sabaudiæ à fundamentis excitauit ac dotauit, ibidem in sacello domestico sepultus. Pag. 98. ad marginem ponatur numerus 1578. non 1598. Pag. 136. lin. 1. *lege,* Benedictus XII. varias & fusas Constitutiones edidit. Gregorius XII. Cõstitutiones Canonicorum S. Georgij in Alga &c. Pag. 145. lin. 48. *lege,* aut secũdùm prædicta Statuta expelli. Pag. 151. lin. 44. & 46. ponantur hi numeri 1175. non 1575. Pag. 131. lin. 18. S. Lanfranci, *dele* S.

INDEX

INDEX RERVM MEMORABILIVM.

V 2 Dini-

Sampson

FINIS.